శ్రీ.

విజ్ఞప్తి.

ఆంధ్రులారా!

మన భాషయం దనేక కవిసార్వభౌము లనేక కబ్బంబుల రచియించి మించిరి. అవియెల్ల నాఖుఖుక్షిశిథిలబంధనాది పీడలచేఁ దఱుచుగ నశింపఁగా మిగిలినవి కొన్నియేయున్నవి. తక్కినవి కొన్ని నామమాత్రావశిష్టంబులై గ్రంధాంత గోదాహృతపద్యంబులచే వానిమహిమనూహింపఁజాలు పండితవరేణ్యులమనంబులం గడలేని చింత రగుల్కొనఁ జేయఁ జాలి యున్నవి. ముద్రాయంత్రాద్యుత్తమసాధనానుపపత్తిచేఁ బూర్వ మీపీడ యనివార్యంబై యుండెఁ గాని యిక్కాలంబున నేమో, మిగిలినవానిని భద్రపఱుచుకొని మనకును మన వెనుకటివారికిని భద్రంబొనగూర్పఁదగు నుపాయంబు లనేకము లేర్పడియున్నవి. వీనిని మన మెట్లుపయోగించుచున్నాము? దాన మన భాషయందలి గ్రంథసంచయ మెంత రక్షనొందినయది? యనుట నాలోచింపవలసియున్నది.

ప్రకృతమందు మన భాషయందు విలువకుం దొరకు గ్రంథముల రెండు తెఱంగుల విభజింపనగు. ఉల్లిపొరలవంటి కాగితంబులపైఁ దగిలియుఁ దగులక యచ్చొత్తింపఁబడి తప్పులకుప్పలై యతి దూష్యంబులై నెగడు 'గుజిలీ' పుస్తకములు కొన్ని, ఇవుడుండెడు పుస్తకములలో మూఁడుపాళ్లిట్టివియే. వీని వెల సులభము కాని ఫలము సున్న. వీనియందువర్ణలోపంబులె లెక్కకుమిక్కుటంబులై యున్నవన నిఁకఁ గేవలము పండితవేద్యంబు లగుగణయతిప్రాసాదిలక్షణవైపరీత్యంబుల సంగతి వేఱుగఁ జెప్పవలయునా? దీనికి నుదాహరణంబుగ నిట్టిగ్రంథ మొకదానినుండి యీ క్రిందిపద్యములందున్న రీతిని ముద్రింపించుచున్నాము. చూడుఁడు.

కం. "అటువచ్చినహరుడల్ల, మతటుకునదయ జూచిలేచి తనపీఠిక నా
క్కటనునిచియిష్టబాషలు, నిడియించియతండరుగ గౌరినాధునికనియెన్."

కం. "సాకారుం డొదలవగని, రాకారుడొ యాదిపురుషాకృతి యిపుడుం, గైకొనిన
ఘనుడో యిట్లని, యాకలాత్మజుడైన నలవియె బొగడన్."

యిటుగాక మంచికాగితములపై నచ్చొత్తింపఁబడి చదువుటకుఁ ముందు చూచుట కింపగునట్లు సంపుటీకరణముగావింపఁబడియుండు నొక కొన్ని గ్రంథంబు లిపుడిపుడు పొడసూపుచున్నయవి. ఇవి పండితపరిష్కృతంబులై నెగడుటచే వీనియందుఁ దప్పులు నంతగఁ గానరావు. అయినను వీని వెల యధికమగుటచేఁ బైకనిన 'గుజిలీ' పుస్తకములకును వీనికిని సవతిపోరు వాటిల్లఁగాఁ జిన్నతనంబుచే వన్నెకెక్కు నయ్యావి

PRINTED AT THE
BRITISH MODEL PRESS, CHOOLAI, MADRAS.

1929.

శ్రీ.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

పీఠిక.

శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుఁడగు శ్రీకాళహస్తీశ్వరుని యర్ధాంగలక్ష్మియు జగజ్జననియు నగు శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబకు భక్తిమెయి మేమర్పింపఁబూనిన "శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక" యందు ద్వితీయప్రసూనముగ నీ భీమఖండ మనునామాంతరముగల శ్రీభీమేశ్వరపురాణముం గూర్చితిమి. ప్రథమప్రసూనమగు శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము నిజవాసనావేల్లితాంధ్రప్రపంచంబై నెగడసాగియైదేండ్లైనను ద్వితీయప్రసూన మింతకాలము పొడగానరాకుండుటకుఁ గతం బీగ్రంథమందుఁగల చిక్కులతోడఁ గేవలము ధనాభావ్యములుకాని మా యత్నములు ముద్రణాద్యవసరములందలసగతి వహించుటయ. ఈ గ్రంథముయొక్క ప్రతులు చిక్కుట మిక్కిలి యరుదు.

మహారాజరాజశ్రీ, సమర్థి రంగయ్యసెట్టి బి. ఏ., గారొకప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులుగారొక ప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, పోతాప్రగడ బ్రహ్మానందముగారొక ప్రతియు మా కిప్పించిరి. ప్రాచీన పుస్తకభండారమునందు రెండుప్రతులు చిక్కినవి. బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, దర్భా వెంకయ్య బి. ఏ., బి. ఎల్., గారు, సంస్కృతభాషలో ముద్రింపంబడియుండు భీమకండంబను గ్రంథంబొకటిని మా కొసంగిరి. వీనిని సహాయముగాఁగొని యీ భీమేశ్వరపురాణంబును మాశక్తికొలఁది సంస్కరించి వ్రాయించి ముద్రింపించినారము.

ఈ గ్రంథమునఁ దొలుదొల్త విఘ్నేశ్వరుని ప్రార్థనలోనె పద్యము వ్రాఁతప్రతులయం దిట్లుండెను:—

ఉ. ఏనిక మోము తెల్లొలుక నెక్కినరావుతుగాచవాపునే
నానియనుంగు పెద్దనవినాయక దేవుఁడుకర్ణతాళజం
ఝానిలమారుతంబున నిరంతరముం బ్రబలాంతరాయసం
తానఖనాఖనాఖనఖదంతముల స్వాదళించుగావుతన్.

ఈ పద్యముంకూర్చి మే మెఱింగినపండితుల నందఱనడిగినారము కాని యొక్కొకరును గ్రుక్కలుమ్రింగినవారలె, మార్పులు సూచించినవారలె. అయినను మా

యే పామరులకు గ్రాహ్యములై మించెడిని. నిష్ప్రయోజనమగు వస్తువునకిడిన యది యెంతయైనను నష్టమే కాయని విచారయ లేక యటుచేసినను గుణగ్రాహులగు కొందఱు మాత్రె చిరాయుత్తమగ్రంథంబులనె కొనియెదరు. అయిన నట్టివారి సంఖ్య కొద్ది యగును గ్రంథముల వెల యధికము కావలయు. ఇందువలన నట్టి యుద్యమములయం దుత్సాహము కొఱవడును. ఈ కొఱఁతను వారింపఁదగు నుపాయమెయ్యది? దీర్ఘాలోచనపై నీ ప్రశ్న కిది తగునుత్తరమని మాకుఁ దోఁచె. అది యెద్దియనిన కొంత నష్టమున కోర్చియైనను «గుజిలీ» పుస్తకముల విలువయు నొందువానిగుణము నొక్కటఁ గూర్పవలయు. అట్లు చేయుటవలన రెండువిధములైన లాభముకల్గును. తక్కువ వెలఁబెట్టి యీ గ్రంథములఁ బామరులుఁ గొనఁజాలుదురు. దాన వారికి వీనికిని «గుజిలీ» పుస్తకములకుఁ గల తారతమ్యము తేర్పడును. అంత నభ్యాసముచే గుణగ్రాహకత్వమేర్పడ గుణరహితమగు వస్తువులయం దరుచిపుట్టును. ఇది యొక లాభము. గ్రంథముల ముద్రింపించువారును మునుపటివలె నత్యధికలాభముఁ గోరక కొంతలాభముతోనె తృప్తిఁబొందవలసి వచ్చెను. దాన సద్గ్రంథముల విలువయుం నగ్గును. ఇది మఱియొక లాభము. ఈ రెండును గూడిన నాంధ్రప్రపంచంబునఁ గల గ్రంథసంఖ్యయుఁ జదువరుల సంఖ్యయు హెచ్చకమానదు.

ధనశాస్త్రసూక్ష్మతల నింతగఁ జర్చించు మేము మాకు నష్టముకలుగు యత్నముం జేయుదుమనియు, దాన నీయుద్యమము కొనసాగదనియుఁ దలఁపవలదు. విశేష లాభమును మేము కోరలేదకాని నష్టమున కేమాత్ర మొడిగట్టలేదు. కావున మా యత్నము సఫలంబగుననుట కెంతమాత్రమును సందియంబు లేదు. ఇఁక నది యెట్టి దనుట వివరించెదము కనుఁడు.

«శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక» యను పేరఁ గ్రమంబుగఁ బుస్తకరాజిఁ బ్రకటించుచుందుము. మాచేఁ బ్రకటింపఁబడు గ్రంథములెల్ల నునుపుచే మించు నిళసరికాగితములపైఁ జక్కగ నచ్చొత్తింపఁబడి పండితపరిష్కృతములై వెలయు. పద్యంబులెల్లఁ బాదమునకొకపఙ్క్తియు యతిస్థానములంగుర్తును గలిగియుండును. సంపుటీకరణమును దృఢముగఁ జేయింతుము. ఇంతచేసియు వెల యించు మించుగ «గుజిలీ» పుస్తకములకుంబలె యుండునట్లు నియమింతుము!! ఈ కాలపుఁ దేనె లొలుకుమాటలంగల ప్రకటనలచే మోసపోయిన యనేకులు కాలక్రమంబున మాచేఁ బ్రకటింపఁబడు గ్రంథముల గౌరవముఁ గొనియాడఁగలరని నమ్ముచున్నాము. మాకుఁ «జందాలు» ముందుగఁ బంపనక్కఱ లేదు. భాషాభిమానులందఱు నీగ్రంథములం గన్నులారఁ జూచినపిదప నాదరించినఁజాలు.

ఇట్లని విన్నవించు సుజనవిధేయులు,

ర. వేంకటసుబ్బయ్య, ఎమ్. ఏ., క్రొ. వేంకటపద్మనాభశాస్త్రి.

ఈ కవిరచించిన గ్రంథములు మే మెఱింగినంతవఱకు నెవ్వియనిన:—

1. నవమరుత్తుచరిత్రము.
2. పండితారాధ్యచరితము; ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుఁడైన మామిడి ప్రెగ్గడయ్యకు నంకితము.
3. శాలివాహనసప్తశతి.
4. నైషధము, ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుని తమ్ముఁడైన మంత్రి సింగనకు నంకితము.
5. భీమఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి మంత్రియైన బెండపూఁడి యన్నామాత్యున కంకితము.
6. కాశీఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి కంకితము.
7. వీథినాటకము.
8. హరవిలాసము; ఇది వేమారెడ్డియొద్ద సుగంధ భాండాగారాధ్యక్షుఁడైయున్న సిరయాల తిప్పయ్య కంకితము.
9. పల్నాటి వీరచరిత్రము.
10. నందనందనచరిత్రము.

వేమారెడ్డియు, వీరభద్రరెడ్డియు నన్నదమ్ములు.

ఈ గ్రంథంబులు వ్రాయఁబడినవరుస కాశీఖండములోని యీ పద్యమువలన నొకింత తెలియును:—

సీ. చిన్నారి పొన్నారి ♦ చిఱుతకూఁకటినాఁడు, రచియించితి మరుత్త♦రాట్చరిత్ర
నూనూఁగుమీసాల ♦ నూత్నయౌవనమున, శాలివాహనసప్త ♦ శతినొడివితి
సంతరించితి నిండు ♦ జవ్వనంబునయందు, హర్షనైషధకావ్య♦మాంధ్రభాషఁ
బ్రౌఢనిర్భరవయః ♦ పరిపాకమునఁగొని, యాడితిభీమనా♦యకునిమహిమఁ
బ్రాయమింతకుమిగులఁ గై ♦ వ్రాలకుండఁ, గాశికాఖండమనుమహా♦గ్రంథమేను
దెనుఁగుఁ జేసెదఁగర్ణాట ♦ దేశకటక, పద్మవనహేళి శ్రీనాథ ♦ భట్టసుకవి.

ఈ గ్రంథంబులు సంస్కృత జటిలంబులై ముద్దులుగుల్కు శైలిని సలక్షణంబగు భాషను వ్రాయఁబడియున్నవి. ఈ కవి వ్రాయు సీసపద్యములు చూడఁ జూడఁ జవులొలుకుచుండును.

ఈయనకవిత్వము మిక్కిలి రసవంతమనుటయం దీయనకుఁ గలిగియుండిన నమ్మకమునకుఁ గాశీఖండము కృతిభర్తయగు వీరభద్రరెడ్డిచెప్పినట్లు వ్రాయఁబడి

ప్రతి యొకటి కలదు. అది యేదియందు లేని మేము ప్రకటించు గ్రంథములయం దామా గ్రంథకర్త లేఖకులు ప్రయోగించియుందురో వానిని సాధ్యమైనంతవఱకు గ్రహించి వేయుచుండుటయే కాని మాకుం దెలియనిచోట్ల నుండు నక్షరములందీసి పాఱవైచి మాకవిత్వ మిఱికింపఁగూడ దనుటయే. ఈ నిర్బంధమునకు లోనైన మే మీ వినాయకస్తుతింగల పద్యముంగూర్చి పడినకష్ట మా వినాయకునకే యెఱుక. ఇట్టి కష్టము లీగ్రంథమం దెన్నియో యుండినవి. వానినెల్ల శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబ కరుణ చేతను బెద్దలసహాయమువలనను గడచి నేఁటి కీగ్రంథముఁ బ్రకటింపఁ గంటిమి.

ఇది పంచాశత్ఖండమండితం బగు స్కాందంబులోని యొక ఖండము. భీమఖండము నాఁబడు. గోదావరిజిల్లాలోని దక్షారామము లేక భీమేశ్వరం బనునొకశివస్థల మాహాత్మ్యముం దెలుపునది. ఆస్థలంబునకు దక్షిణకాశియను సంజ్ఞయుఁ గలదు. అది భోగమోక్షదం బని ప్రసిద్ధిఁ గాంచినది. దేవభాషయందు ముప్పదిరెండు సర్గలుగా విభజింపఁబడి యుంచు మించుగ రెండువేల శ్లోకములుగల యీ గ్రంథమును నాంధ్రంబున శ్రీనాథుఁ డను మహాకవి యాఱాశ్వాసముల గ్రంథముగ విరచించె.

శ్రీనాథుఁడు పాకనాటి నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. భారద్వాజసగోత్రుఁడు నాపస్తంబసూత్రుఁడు బ్రాహ్మీవర ప్రసాదలబ్ధుఁడును శివపూజారతుండు. ఈయన తల్లిదండ్రులు భీమాంబయు మారయయు. తాత పద్మపురాణంబును రచించిన కమలనాభామాత్యుఁడు. వీనికిం బ్రమాణంబు లెవ్వియనిన:—

శా. భారద్వాజపవిత్రగోత్రుని శుభా♦పస్తంబసత్సూత్రు వి
ద్యారాజీవభవుండు మారయకుఁ బు♦ణ్యాచార భీమాంబకు
న్గారామైనతనూజు న న్ననఘు శ్రీ♦నాథాఖ్యునిం బిల్చి స
త్కారం బొప్పఁగ గారవించి పలికె♦ న్గంభీరవాక్ప్రౌఢిమన్. నైషధము.

శా. బ్రాహ్మీదత్తవర ప్రసాదుఁడ వురు♦ప్రజ్ఞావిశేషోదయా
జిహ్మస్వాంతుఁడ వీశ్వరార్చనకళా♦శీలుండ వభ్యర్హిత
బ్రహ్మాండాదిమహాపురాణచయతా♦త్పర్యార్థనిర్ధారిత
బ్రహ్మజ్ఞానకళానిధానమవు నీ♦భాగ్యంబు సామాన్యమే. నైషధము.

మ. కనకక్ష్మాధరధీరు వారిధితటీ♦కాల్పట్టణాధీశ్వరుం
ఘనుని న్పద్మపురాణసంగ్రహకళా♦కావ్యప్రబంధాధిపుం
వినమత్కాకతిసార్వభౌముఁ గవితా♦విద్యాధరుం గొల్తు మా
యనుఁగుం దాతఁ బ్రదాత శ్రీకమలనా♦భామాత్య చూడామణిన్. భీమ

23-వ పుట 14-వ పద్యము "అతని నిశ్శ్వాసముల మాత్ర ♦ నానాకావా, వేదములును జరాచర ♦ విశ్వజగము." దీనికి మూలము "భవత్యపాఙ్గమాత్రేణ తస్యసర్వమిదంజగత్."

45-వ పుట 18-వ వచనము. "వేదండవదనశుండాకాండచులికితోన్ముక్తసప్తగోదావర సలిలధారాఝుణత్కారబృంహిత బ్రహ్మాండగోళంబును" అను దానికి మూలము "సప్తగోదావరతట క్రీడాసక్తస్యశీకరైః। గజాస్యస్య కరోన్ముక్తైః క్లిన్నమార్తాణ్డమణ్డలమ్."

91-వ పుట 153-వ పద్యము "పుండరీకత్వక్ప్ర ♦ కాండాతిమండిత, కటిమండలంబు" దీనికి మూలము "పుణ్డరీకోద్భవ శిరోమాలికాహారశోభితమ్."
ఇందుఁ బుండరీశబ్దము తక్క దానియర్థము సహితము భిన్నము.

ఇట్లున్నను నొక్కొక్క యెడమూలాతిక్రమణమె రసమును మిక్కిలి పోషించిన ట్లగపడును. సూర్యోదయాది వర్ణనములందును నీకవి నిజకవితాప్రాగల్భ్యము విపులముగఁ దెలిపియున్నాఁడు. వలయునేని 25-వ పుట 30-వ పద్యము. తే. సంజకెంపునుదిమిరపుం ♦ జంపునలువు, గమిచి బ్రహ్మాండభాండంబు ♦ గరము మెఱసెఁ, బరమపరిపాకదశవృంత ♦ బంధమెడలి, పతనమగు తాటి పంటితోఁ ♦ బ్రతిఘటించి." యను దీనిం జూడుఁడు. ఇట్టివి కొల్లలుగనున్నయవి. కవన మెచ్చుటనేగాని తడవికొనిన ట్లగపడదు. "ముగురంగూర్చిన ముండదైవమునకుఁ ♦ మోమోటలేదోసుమీ" యను దానివంటి దేశీయములు మంచినీళ్లప్రాయముగ నీకవి వాడును. వేయేల? హరవిలాసమున "గప్పలు, గఱవరట్కరరవర గట్టనియుఱచెఁ" అని కప్పలకూఁతలను గవిత్వమునఁ జేర్చివ్రాసిన యీ మహాకవి శైలియిట్టిట్టి దనవలయునే?

ఇతనికి శైవపక్షపాతము మెండనుట యీతనిచే రచింపఁబడిన గ్రంథములవల ననేకాక యీ భీమఖండమునందు శ్రీకూర్మము సర్పపురమునుంగూర్చి మూలమున రెండధ్యాయములు మిక్కిలి విపులంబుగ స్తుతిపాఠములతోడ వ్రాయఁబడియుండ నాంధ్రంబున నీ రెండుస్థలములు నొక్కపద్యమున (29-51) నొక్కొక్క పాదమున నతిసంక్షేపముగ వర్ణింపఁబడుటవలనను దెలిసికొననగును.

88.	137	ముజ్జగంబు
13.	90	
37.	120	ఎల్లర శిష్యుల
107.	77	సీమటు.

యుండు నీ పద్యము నిదర్శనము. ఈకవి తన కావ్యములయం దేయేవిధముగ భాషన బోషింప యత్నించినదియు నీపద్యము తెలుపును:—

సీ. వచియింతువేములవాడ భీమనభంగి, నుద్దండలీలనొక్కొక్కమాటు
భాషింతునన్నయ భట్టుమార్గంబున, నుభయవాక్ప్రౌఢినొక్కొక్కమాటు
వాక్రుత్తుతిక్కయజ్వప్రకారము రసాభ్యుచితబంధముగ నొక్కొక్కమాటు
పరిఢవింతుప్రబంధ పరమేశ్వరుని శేవ, సూక్తివైచిత్రి నొక్కొక్కమాటు.

శ్లో. "కాశీఖండ మయఃపిణ్డం నైషధం విద్వదౌషధమ్"

అనునటుల దేవభాషలో మిక్కిలి కఠినములు నాఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచిన కావ్యముల నీ కవిశిఖామణి సాహసించి తెనిఁగించెనన నీతని సామర్థ్యమునుగుఱించి వేఱు గఁజెప్ప నక్కఱయుండదు. ఈ కవి వ్రాసినగ్రంథములలో గొప్పవియు రసవంతములును ముద్రితములు నగు కాశీఖండము నైషధ మనునవి భాషాంతరీకరణములు తక్కినవియు నారసిచూచినఁ దఱచు దేవభాషలోని యేదో యొక గ్రంథమునం దుండి వ్రాయఁబడినట్లె యేర్పడును. ఎట్లనం బ్రకృతము శ్రీ సరస్వతియను మాస పత్రికయందు ముద్రింపఁబడుచుండు హరవిలాసమున 4-వ యాశ్వాసమున గౌరీతపస్సు, వివాహసందేశము మొదలగు పట్లం జూడుఁడు. కాళిదాసు కుమారసంభవమునకు యథాశ్లోకము భాషాంతరీకరణముగ నుండుట తెలియును. ఈ కవివ్రాసిన భాషాంతరీకరణములు యథాశ్లోకముగ వ్రాయఁబడి యుండలేదు; ఈ విషయమున నీకాలపు భాషాంతరీకరణములగు కుమారసంభవము శాకుంతలాది నాటకములు మొదలగువానితో నివి తులఁదూఁగవు. తనతో సమకాలికుఁడైన బమ్మెరపోతనామాత్యుఁడు మూలము ననుసరించినంతమాత్రముఁగూడ నీకవి యనుసరించియుండలేదు, దృష్టాంతములం జూడుఁడు:—

23-వ పుట 13-వ పద్యమున "సంతతము దేవవేశ్యాభుజంగుఁడతఁడు" అని యున్నది. దీనికి మూలము "సహిసర్వదేవరాట్" సాధ్యమైనపట్ల నెల్లనిట్లు దేవునకేని గొప్పవారికేని యీ భుజఙ్గత్వముఁ గల్పించుట యీ కవియొక్క గొప్పలోపము. దీనివలననే కృతిపతినింగూర్చి షష్ఠ్యంతములలో "పంచారామవధూటీ పంచాస్త్రవిహారకేలి పాంచాలునకున్" అని వ్రాసెను. ఇది యాకృతిపతికేనిఁ బంచారామవాసినులగు పుణ్యాంగనలకేని గౌరవ జనకంబుగ నూహఁ గోఁసగు

యాస్థానకవులని యాసంస్థానవంశ చరిత్రమున వ్రాయఁబడి యున్నదఁటయని బ్రహ్మశ్రీ మహారాజరాజశ్రీ రాయబహదరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులవారు వ్రాయుచు దానినిఁ దాము విశ్వసింపమని తమ కవులచరిత్రములోఁ దెలిపియున్నారు. "ఈ సర్వజ్ఞసింగమనాయఁడు కావ్యనాటకాలంకారములయందును దర్క వ్యాకరణాది శాస్త్రములయందును సమర్థుఁడై కావ్యములు వ్రాయుటయందుఁ బ్రజ్ఞకలవాఁడై సింగభూపాలీయ మనునలంకార గ్రంథమును జేసెను. ఈయన పరాక్రమశాలియై ప్రౌఢదేవరాయలవారి దినములలోఁ బ్రసిద్ధుఁడుగ నుండెను. శ్రీభాగవతముఁ దెనిఁగించిన బమ్మెరపోతరాజనే కవీశ్వరుఁ డీయనమీఁద భోగినీదండకమును జెప్పినాఁడు. నైషధముఁ దెనిఁగించిన శ్రీనాథుండను కవీశ్వరుఁడు సింగమనాయనిమీఁదఁ గొన్ని పద్యములఁ జెప్పియున్నాఁడు." అని మాత్రమె యీవంశమువారి వంశవృక్షమునఁ గనఁబడుచున్నది. అయినను దీని నాధారముగఁ గొని యింగ్లీషు భాషలో రాజా టి. రామరావుగారిచే వ్రాయఁబడిన వంశచరిత్రమందుమాత్ర మిట్లని యున్నది:—"His Court is said to have been adorned by several poets among whom were Bammera Pota Raju who translated the Bhagavatam in Telugu and Sreenathudu the Telugu translator of Naishadam. Sarvagna Singama Nayudu formed the subject of a composition by the former called Bhoginee Dandakam and of some stray verses by the latter." పోతన శ్రీరామచంద్రుని యాస్థానకవియేకాని సామాన్య నరపతుల నాశ్రయించినవాఁడు కాఁడనుట లోకవిదితము. శ్రీనాథుఁడు తన గ్రంథములను రెడ్లకును వారి మంత్రులకును భాండాగారాధ్యక్షులకును నంకితం బొసఁగి లాభ మపేక్షించినవాఁడై యుండఁగ నతఁ డాస్థానకవియై యుండినచో "ఇమ్మను జేశ్వరాధముల కిచ్చి పురంబులు వాహనమ్ములున్ । సొమ్ములుఁ గొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి శరీరము వాసి కాలుచే । నమ్మెటపోటులం బడక సమ్మతి శ్రీహరి కిచ్చి చెప్పెనీ । బమ్మెరపోతరాజొకఁడు భాగవతంబు జగద్ధితంబుగన్ ॥ అని నరాంకితమున కెంతేనియు విముఖుఁడై కేవలముదాసీనుఁడైయున్న బమ్మెరపోతనామాత్యుని నెట్లొ మెప్పించి భోగినీదండకముం గైకొనిన నరసుఁ డగుసింగభూపాలుఁ డితనివలన నొక గ్రంథమేనియు నంకితము నడిగియుండమికిం గారణ మేమియై యుండును? కావున నీవార్త విశ్వసనీయము కానిదే. అయినను శ్రీనాథునకును సింగభూపాలునకును సమాగమము కలిగినదియు వారలొకరియం దొకరు మిగుల గౌరవముంచియుండి రనుటయు విదితంబ. ఎట్లనిన శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయని కొలువుకూటంబు దరియం బోవునపు డీలాగు సరస్వతిని నుతించెనఁట.

ఇట్టివి కొన్ని మృగ్యంబులగు ప్రయోగంబు లీకావ్యంబునఁ గనఁబడినవి. ఆంధ్రలక్షణంబు దెలియంగుంబట్టి యివి లక్షణవిరుద్ధంబులన సాహసింపము అఖండ యతి యీకవికి సమ్మతము.

ఉత్తరభాగమునం దేకారణముచేతనో యీ గ్రంథము మిక్కిలి యజాగ్రత్తతో వ్రాయఁబడిన ట్లగపడుచున్నది. ఎట్లనిన:—

54-62 తీర్థముల పేళ్లును వరుసయుఁ గ్రమంబుగ లేదు.

85 వక్త యెవరయినదియు మఱచి వ్రాయఁబడి యున్నది.

106-వ పుట 67-వ పద్యమున అయిదుతరముల పూర్వుల నవలమీఁద, నందఱను గాచు నూర్ధ్వులో ♦ కాలయముల దీనికిమూలము "దశపూర్వాన్ దశాపరాన్" అని యున్నది. 10-కి 5 వేసినది సహజోక్తికిని విరుద్ధముగనున్నది.

117-వ పుట 157-వ పద్యము ప్రథమపాదమునఁ బాపములు ప్రబలు ననఁబడియె. 2-వ పాదమున పాపక్షయము పేర్కొనఁబడియె. పాపంబు లెట్లు ప్రక్షయం బందునో వ్రాయఁబడియుండ లేదు. మూలమున నీపట్టున "సత్సమాగమ మన్నామ కథాశ్రవణ యోగతః। పాపక్షయో భవేద్దేవి" అని యున్నది.

గ్రంథాంతమున యోగవర్ణనముపట్ల మూలాతిక్రమణమును గ్రమభంగమును దండిగఁ గనఁబడుచున్నవి.

ఈ కవి వ్రాసినగ్రంథములలో "వీథినాటకము" అనునది యొకటి పేర్కొని యున్నాముకదా? వీథియనునది దశరూపకములలో నొకటి. శ్రీనాథునకేని యాతని సమకాలికులకేని నాటకములు వ్రాయనేల బుద్ధిపుట్టకపోయెనో యది మిక్కిలి చింత్యము.

ఈకవి భాగవతము నాంధ్రంబున రచియించిన మహాకవియగు బమ్మెరపోతరాజునకు బావమఱంది యందురు. వేంకటగిరిరాజులకు మూలపురుషుఁ డగుచెవిరెడ్డి మొదలు పదవతరమునం బుట్టి రాజ్యమేలిన సర్వజ్ఞసింగమనాయని నతనికి ముందువాఁడైన సింగమనేనిని సందర్శించిన ట్లగపడుటచే నీతనికాలము క్రీస్తు 15-వ శతాబ్దము పూర్వార్ధములోనిది యనవచ్చును. భీమఖండము ప్రథమాశ్వాసము 31-వ వచనమువలన నీ కవినిఁ బాలించిన రెడ్లయాస్థానము రాజమంహేంద్రవరమని యేర్పడుటవలనను నితఁడు తన గ్రంథములనెల్ల రెడ్లకో వారివారికో యంకితమిచ్చి యుండుటవలనను నితని నివాసభూమి రాజమహేంద్రవర మనియె చెప్పవలసి యున్నది. శ్రీనాథుఁడును బోతనామాత్యుఁడును వేంకటగిరి సర్వజ్ఞ సింగమనాయని

దండిబిరుదులసురతాని ♦ గుండెదిగుల, భళిరె యల్లయవేముని ♦ పగఱమిం.శ
రమణమించిన మేదిని ♦ రావుబిరుద, సంగరాటోపమానయ ♦ లింగభూప.

అనుపద్యమును జదివి దానిని మరలఁ బుచ్చుకొనెను. ఇదియునుఁగాక పైన దాహరింపఁబడిన "నూనూఁగుమీసాల" యను పద్యమువలన శ్రీనాథుఁడు కాశీఖండమును రచించినపుడు "ప్రౌఢనిర్భరవయఃపరిపాకమును" దాఁటియుండెను. ఆ కాశీఖండ మల్లాడ వీరభద్రారెడ్డి వేంకటగిరి సంస్థానము వారిలోఁ దొమ్మిదవ పురుషాంతరమునం దున్నలింగను నేని సమకాలికుఁడు. దీనికిఁ బ్రమాణము.

ఉ. బల్లరగండలింగవిభు ♦ పాదమునందుఁ బసిండియందె తా
ఘల్లురఘల్లుఘల్లురని ♦ ఘల్లని మ్రోయఁగ భీతి గుండియల్
ఝల్లురఝల్లుఝల్లురని ♦ ఝల్లన నల్లలాడుచుండు రా
యల్లయరెడ్డివేముఁడును ♦ నాతనితమ్ముఁడు వీరభద్రుఁడున్.

ఈకవి సింగమనాయనియొద్దకు రాఁ గతము మృగ్యము.

పైనుదువఁబడిన "సర్వజ్ఞ నామధేయము" అను పద్యమును సింగమనాయని కొలువులో శ్రీనాథుఁడు చదివి మరలినవెనుక రెడ్లవారతని నిచ్చకాలమారియని యాక్షేపించినట్లును దానికతఁ డాపద్యమున కన్యార్థము కల్పించినట్లును నొక ప్రతీతి బ్రహ్మశ్రీ గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులవారి కవి జీవితములందుఁ గనఁబడుచున్నది. "దీనారటంకాల" యను పద్యముం జదివినవారుమ "సింగభూపాలీయ" మనునామాంతరముగల 'రసార్ణవసుధాకరా' ద్యగ్రంథకర్తయు రసజ్ఞుఁడునునగు సింగభూపాలునిమహిమ నెఱింగినవారు నీకథ నెంతయు నమ్మరు. సర్వజ్ఞ నామధేయము' అని శ్రీనాథుఁడు పొగడినదే నిజమును సలక్షణమును.

ఇంక శ్రీనాథునిఁ బోతనామాత్యునిఁ గూర్చి కొన్ని కథలు కలవు. అవి యన్నియుఁ బోతనామాత్యుని పారలౌకిక ధర్మంబును శ్రీనాథుని నైహికభోగేచ్ఛను దెల్పునవి.

ఇంతటి మహాకవి యయ్యును గొప్పవారియాశ్రయముగలిగియుండియు ననేక గ్రంథముల రచించి యనేకుల కంకితమిచ్చి లాభముఁ బొందియుండియు శ్రీనాథుఁడు తనయందలి గొప్పలోప మగు స్త్రీలౌల్యము వలనఁ గాఁబోలు నవసానదశయందు మిగుల దారిద్ర్యము ననుభవించినట్టు లీక్రిందిపద్యములు తెల్పుచున్నయవి.

సీ. కవిరాజుకంఠంబుఁ ♦ గౌఁగిలించెనుగదా, పురవీథినెదురెండఁ ♦ బొగడదండ
సార్వభౌమునిభుజా ♦ స్తంభమెక్కెనుగదా, నగరివాకిటనుండు ♦ నల్లగుండు

సీ. దీనారటంకాలఁ ♦ దీర్థమాడించితి, దక్షిణాధీశుము ♦ త్యాలశాలఁ
బలుకుతోడై తాంధ్ర ♦ భాషామహాకావ్య, నైషధగ్రంథసం ♦ దర్భమునకుఁ
బగులఁగొట్టించితు ♦ స్ఫటవివాదప్రౌఢ, గౌడడిండిమభట్టు ♦ కంచుఢక్కఁ
జంద్రశేఖరక్రియా ♦ శక్తిరాయలయొద్దఁ, బాదుకొల్పితి సార్వ ♦ భౌమబిరుద
మెటుల మెప్పించెదో నన్ను ♦ నింకమీఁద, రావుసింగమహీపాలు ♦ ధీవిశాలు
సింహతలవున నెలకొని ♦ యుండినీవు, సకలసద్గుణనికురుంబ ♦ శారదాంబ.

ఇట్లు నాయనింగారి సన్నిధింజేరి శ్రీనాథుఁడు,

కం. సర్వజ్ఞ నామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ ♦ జనపాలునకే
యుర్విం జెల్లును నితరుని, సర్వజ్ఞుం డనుట కుక్క ♦ నామజమనుటే.

యనియెనఁట. అంత నాభూకాంతుం డొకసమస్య నొసంగ దాని నిట్లు పూరించెనఁట.

ఉ. తక్కక రావుసింగవసు ♦ ధాధిపుఁ డర్థుల కిచ్చుచున్నచో
దిక్కుల లేనికర్ణుని ద ♦ ధీచిని ఖేచరువేల్పుమ్రానుఁ బెం
పెక్కినకామధేనువు శి ♦ బీంద్రుల నెన్నెదు భట్టదిట్టవై
కుక్కవొ నక్కవో ఫణివొ ♦ క్రోఁతివొ పిల్లివొ భూతపిల్లివో.

శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయనిఁ జూచినపుడు ముదిమినయసున నుండవలయు. ఏలయన నీవంశమున నెనిమిదవపురుషాంతరమున నుండిన కుమారవేదగిరినాయఁడు మాచారెడ్డిని గొట్టి యాకాలపు దురాచారపద్ధతిని దల దనతమ్మపడిగలోఁ బొదివించెను. మాచారెడ్డి సోదరుఁ డనవేమారెడ్డి యంతటఁ బగఁబూని యాకుమార వేదగిరినోడించి యాతని తలఁ దెగనడికి దానిం దనతమ్మపడిగలోఁ బొదివించెను. ఆ వేదగిరితమ్ముఁడు లింగమనాయఁడు సింగమనాయని పైతరమువాఁ డా యన వేమారెడ్డిం జంపి యతని తలను దనతమ్మపడిగం బొదిగించినదిగాక సందికంతపోతరాజను కఠారిని పైతముఁ గైకొనెను. ఈ కఠారికై శ్రీనాథుఁడు లింగమనీనిం జేరి.

సీ. జగనొబ్బగండాంక ♦ సంగ్రామనిశ్శంక, జగతీశరాయవే ♦ శ్యాభుజంగ
యఖిలకోటలగొంగ ♦ యరిరాజమదభంగ, మేలందుధరణీశ ♦ మీనజాల
మూరురాయరగండ ♦ మురియురాజులమిండ, యభివృద్ధిమీఱుచో ♦ హత్తిమల్ల
ఘనగాయగోవాళ ♦ కామినీపాంచాల, బ్రహ్మాయుశశివంశ ♦ పరశురామ

విషయసూచిక.

ప్రథమాశ్వాసము.

విషయములు. పుటలు.

౧ ఇష్టదేవతా ప్రార్థనము ౧
౨ పురాతన కవీంద్రగుణకీర్తనము ౨
౩ కుకవి నిరాకరణము ౩
౪ ఉపోద్ఘాతము .. .. ,,
౫ వేమభూపాలుని వంశావతారవర్ణనము ౫
౬ కృతినాయ వంశావతారవర్ణనము ౭
౭ షష్ఠ్యంతములు ౧౨
౮ దక్షారామపురవర్ణనము ౧౩
౯ కథాప్రారంభము ౨౦

ద్వితీయాశ్వాసము.

౧౦ సూర్యాస్తమయవర్ణనము ౨౪
౧౧ చంద్రోదయవర్ణనము ౨౬
౧౨ సూర్యోదయవర్ణనము ౨౭
౧౩ వ్యాసమహర్షి యాత్రకు వెడలుట .. .. ,,
౧౪ పీఠికాపుర వర్ణనము ౨౮
౧౫ కుమారారామ వర్ణనము ౩౦
౧౬ సర్పపుర వర్ణనము .. .. ,,
౧౭ అగస్త్యుఁడు వ్యాసమహర్షిఁ గాశిఁ బాసివచ్చుటకుఁ గారణం బడుగుట .. ౩౩
౧౮ వ్యాసులు తాను గాశిఁబాసినకారణంబుఁ జెప్పుట .. .. .. ,,
౧౯ వ్యాసులు కాశిని శపింపఁబూనుట ౩౫
౨౦ విశ్వనాథుఁడు పార్వతితోడ వ్యాసాదు లుండిన వేదికకడకు విజయము చేయుట ౪౦
౨౧ శంభుండు వ్యాసుని శిష్యులతోడఁ గాశి వెడలిపొమ్మనుట .. .. ,,

తృతీయాశ్వాసము.

౨౨ కలశభవుఁడు పారాశర్యునకు దక్షారామమహిమంబు చెప్పుట .. ౪౪
౨౩ వ్యాసాదు లాకసంబుననుండి భీమమండలంబుఁ గనుఁగొనుట ౪౯
౨౪ వ్యాసాదులు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట ౫౧
౨౫ ఇంద్రుఁడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట ౫౫
౨౬ బ్రహ్మాదులు భీమేశ్వరు వర్ణించుట ౫౮

ఆంధ్రనైషధకర్త ♦ యంఘ్రియుగ్మంబునఁ, దగిలియుండెనుగదా ♦ నిగళయుగము
వీరభద్రారెడ్డి ♦ విద్వాంసుముంజేతి, వియ్యమందెనుగదా ♦ వెదురుగొడియ
కృష్ణవేణమ్మ కొనిపోయె ♦ నింతఫలము, బిలబిలాక్షులుదినిపోయెఁ ♦ దిలలుఁ బెసలు
బొడ్డుపల్లెను గొడ్డేటి ♦ మోసపోతి, నెట్లుచెల్లింతుఁ డంకంబు ♦ లేడునూర్లు.

సీ. కాశికావిశ్వేశుఁ ♦ గలిసెవీరారెడ్డి, రత్నాంబరంబు లే ♦ రాయఁడిచ్చుఁ
గైలాసగిరిఁ బండె ♦ మైలారు విభుఁడేగి, దినవెచ్చ మేరాజు ♦ తీర్పఁగలఁడు
రంభఁ గూడెఁ దెనుంగు ♦ రాయరాహుత్తుండు, కస్తురి కేరాజుఁ ♦ బ్రస్తుతింతు
స్వర్గస్థుఁ డయ్యె వి♦స్సనమంత్రి మఱి హేమ, పాత్రాన్న మెవ్వని♦పంక్తిఁగలదు
భాస్కరుఁడుమున్నె దేవుని♦పాలికరిగెఁ, గలియుగంబుననిఁకనుండఁ ♦ గష్టమనుచు
నరుగుచున్నాఁడు శ్రీనాథుఁ ♦ డమరపురికి, దివిజకవివరుగుండియ ♦ ల్దిగ్గురనఁగ.

శ్రీరస్తు.

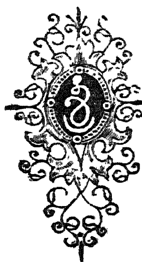
శ్రీరామాయనమః.

శ్రీమహా గణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

ప్రథమాశ్వాసము.

స్తనగంధసార పరి♦ షేకసమంచిత సాయకప్రయో
గాస్తమహాపురత్రయుఁ డ♦హార్యధనుర్ధరుఁ డర్కకోటి దీ
ప్తి స్తవనీయవిగ్రహుఁడు ♦ భీమయదేవుఁడు దక్షవాటికా
వాస్తుఁడు ప్రోచుఁగావుత ధ్రు♦వంబుగ దేవయయన్న ధీమణిన్. ౧

ఇష్టదేవతాప్రార్థనము.

ఉ. ఏనికమోముతా ల్పెలుక♦నెక్కినరావుతురాజు సౌరసే
నానియనుంగుఁబెద్దన వి♦నాయకదేవుఁడు కర్ణతాళఝం
ఝానిలతాడనంబున ని♦రంతరముగ్ బ్రబలాంతరాయసం
తానమహాఘనాఘనక♦దంబములగ్ విదళించుఁ గావుతన్. ౨

ఉ. బాలికమోము మత్తవన♦బర్హికిశోరకలాస్యలీలఁ బై
వాలిచి పచ్చకప్పురపు♦వాసనతోడి ముఖారవిందతాం
బూలపుమోవి మోవిపయి ♦ మోపుచు రాధకు నిచ్చు ధూర్తగో
పాలుఁడు ప్రోచుఁగావుత మ♦పారకృపామతి మంత్రియన్ననిన్. ౩

సీ. రాజీవభవుని గా♦రాపుఁబట్టపుదేవి, యంచబాబా నెక్కు ♦ నలరుఁబోణి
పసిఁడికిన్నెరవీణెఁ ♦ బలికించునెలనాఁగ,పదునాల్గువిద్యల ♦ పట్టుఁగొమ్మ
యీరేడుభువనంబు ♦ లేలుసంపదచేడె, మొలకచందురుఁదాల్చు♦ముద్దరాలు
వెలిచాయకొదమరా♦చిలుకనెచ్చెలికత్తె, ప్రణవపీఠికనుండు ♦ పద్మగంధి

౧. శ్రీస్తన . . . త్రయుఁడు = విష్ణువునే బాణముగాఁ బ్రయోగించి త్రిపురంబుల నాశనము చేసినవాఁడు; ఆహార్యము=పర్వతము, (ఇచట మేరువు.) ౨. అంతరాయసంతానము=విఘ్నపరంపర; ఘనాఘనము=మేఘము. ౩. బాలిక = కన్యక, ఇచట రాధ.

విషయములు.		పుటలు.
౨౭	అగస్త్యుఁడు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట	౬౧
౨౮	అగస్త్యవ్యాసులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట	౬౩
౨౯	వ్యాసుఁడు భీమేశ్వరార్చనంబు సలుపుట	౬౫
౩౦	వ్యాసు డీశ్వరు నుతించుట	౬౬

చతుర్థాశ్వాసము.

౩౧	అగస్త్యుఁడు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట	౭౫
౩౨	క్షీరసాగరమథనకము ప్రారంభము	౭౭
౩౩	శివుఁడు హాలహలము మ్రింగుట	౭౯
౩౪	దేవతలీశ్వరుని స్తుతించుట	౮౦
౩౫	శివుని యాజ్ఞను సురాసురులు విఘ్నేశునిఁబూజించి పాల్కడలి తరియించి చంద్రాదులఁ బడయుట	౮౨
౩౬	దేవాసురు లమృతమునకై పోరుటయు శ్రీమన్నారాయణుఁడు దేవారుల వంచించుటయు	౮౩
౩౭	నారదోక్తినసురు లీశ్వరునిఁబూజించి వరంబులు వడసి లోకముల బాధించుట..	,,
౩౮	బ్రహ్మావిష్ణ్వాదులు శివునికడకేగి మొఱవెట్టుట	౮౪
౩౯	ఈశ్వరుఁడు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట	౮౬
౪౦	తుల్యభాగ యుత్పత్తిక్రమము	౯౪
౪౧	శ్రీభీమనాథేశ్వరుఁడు దనకుఁ దాన ప్రతిష్ఠితుండగుట	౯౬

పంచమాశ్వాసము.

౪౨	సూర్యుండు కైలాసమున కరిగి శివుని దక్షారామమునకుఁ దోడి తెచ్చుట..	౯౮
౪౩	మహాదేవుఁడు ప్రమథగణసమేతుఁడై దక్షారామమునకుఁబోవుట	౧౦౦
౪౪	శివుఁడు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట	౧౦౨
౪౫	శ్రీకంఠుఁడు దక్షారామ భీమేశుతో నైక్యతం బొరయుట	౧౦౪
౪౬	లక్ష్మ్యాదులు శ్రీభీమేశుని స్తుతించుట	,,
౪౭	దివస్పతి బృహస్పతిని దానములఁగూర్చి యడుగుట	౧౦౫
౪౮	భూదానమహిమ	౧౦౬
౪౯	దివస్పతి శ్రీభీమేశ్వరునకు భీమమండలంబు సమర్పించుట	౧౦౭
౫౦	వసంతర్తు వర్ణనము	౧౦౯
౫౧	సప్తముని స్తోత్రము	౧౧౪
౫౨	గౌరికి మహేశ్వరుండు భక్తి విజ్ఞానయోగంబుఁ జెప్పుట	౧౧౬

మ. హరచూడాహరిణాంకవక్రతయుఁ గా♦లాంతస్ఫురచ్చంద్రికా
పరుషోద్గాఢపయోధరస్ఫుటతటీ♦పర్యంత కాఠిన్యముం
సరసత్వంబును సంభవించె ననఁగా ♦ సత్కావ్యముల్ దిక్కులం
జిరకాలంబు నటించుచుండుఁ గవిరా♦జీగేహ రంగంబులన్. ౧౧

కుకవి నిరాకరణము.

చం. వెస వసుధాస్థలంబునఁ గ♦వీంద్రులు గొందఱు శేముషీమషీ
రసము మనఃకటాహ కుహ♦రంబుల నించి కలంచి జిహ్వికా
కిసలయతూలికం గొని లి♦ఖింతురు కబ్బము లెన్నఁగా మహా
వ్యసనముతో నిజాననవి♦యత్తలతాళపలాశరేఖలన్. ౧౨

తే. బోధమల్పంబు గర్వ మ♦భ్యున్నతంబు, శాంతినిష్పచ్చరంబు మ♦చ్చరము ఘనము
కూపమండూకములుఁబోలెఁ ♦ గొంచెమెఱిఁగి, పండితంమన్యులైన వై♦తండికులకు

తే. నికటమున నుండి శ్రుతిపుట♦నిష్ఠురముగ, నదరికాకులు బిట్టు పె♦ద్దఱచినప్పు
డుడిగిరాయంచ యూరక♦ యుంటలెస్స, సైఁపరాకున్న నెందేనిఁ♦జనుటయొప్పు.

తే. ప్రౌఢిఁబరికింపసంస్కృత♦భాషయండ్రు,పలుకునుడికారమునసాంధ్ర♦భాషయందు
రెవ్వ రేమన్న నండ్రుగా♦కేలకొఱఁత, నాకవిత్వంబు నిజము క♦ర్ణాటభాష. ౧౪

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును బురాతనకవీంద్రగుణకీర్తనంబును గుకవి నిరాకర
ణంబునుం జేసి యాత్మగతంబున. ౧౫

తే. నవమరుత్తు చరిత్రంబు ♦ నైషధంబు,
సప్తశతి పండితారాధ్య♦చరిత మనఁగఁ
గావ్యములు పెక్కుచెప్పియుఁ♦గాంక్షచనక
వెండియును గావ్యమొకటిఁగా♦వింపఁదలఁచి. ౧౬

వ. ఉన్నంత. ౧౭

ఉపోద్ఘాతము.

సీ. ఏమంత్రి కులదైవ ♦ మిందుశేఖరుఁడు ద,క్షారామభీమేశుఁ ♦ డఖిలకర్త
యేమంత్రి యేలిక ♦ యిక్ష్వాకుమాంధాతృ, రామసన్నిభుఁడైన ♦ వేమనృపతి

---

౧౧. హర . . . . వక్రత = శివుని జటాజూటమందుండు చంద్రునివలె వక్రముగలట్టియును, అనఁగాఁ గేవల ప్రౌఢకవీశ్వరాంగీకృతమయి సామాన్యకవిజనానవబోధమగు రహస్యములని యర్థము. ౧౨. మషీ=మసి, (సిరా.) తాళపలాశ = తాటియాకు. ౧౩. నిష్పచ్చరము = లేమిడి; పండితంమన్యులు = పండితులుగాకుండినను దాము పండితులమని గర్వపడువారు; వైతండికులు = వితండావాదము చేయువారు. ౧౪. నుడికారము=మాటల చమత్కారము.

తే. మందరాచలకంధర♦మథ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలహరికో♦ద్భూతయైన
లలితసాహిత్యసౌహిత్య♦లక్ష్మి నొసఁగు, వరదయై మాకు వినతగీ♦ర్వాణి వాణి. ౪

—పురాతనకవీంద్రగుణకీర్తనము.—

శా. శ్లోకంబుల్ శతకోటిఁ గాండములుగా♦ సూత్రించి రామాయణం
బేకైకాక్షర మెల్లపాపముల మా♦యింపంగ నిర్మించి సు
శ్లోకుండైన పురాణసంయమివరుఁ♦ డాతు న్మనోవీథి వా
ల్మీకిన్ బ్రహ్మపదావతీర్ణకవితా♦లీలావతీవల్లభున్. ౫

మ. తలఁతున్ భారతసంహితాధ్యయన వి♦ద్యానిర్మితిప్రక్రియా
నలినప్రోద్భవునిన్ గళిందతనయాం♦తర్వేదిపుణ్యస్థలీ
పులినాభోగ కృతావతారు నపరాం♦భోజాక్షు నక్షీణ ని
ర్మలసాహిత్య కళాసమృద్ధికయి పా♦రాశర్యమౌనీశ్వరున్. ౬

సీ. ప్రణుతింతు రసభావ♦భావనామహనీయు, కవితాసముల్లాసుఁ ♦ గాళిదాసు
గణుతింతు నిరవద్య♦గద్యపద్యనిబంధ, పరితోషితస్థాణు ♦ భట్టబాణు
భజియింతు సాహిత్య♦పదవీమహారాజ్య, భద్రాసనాసీనుఁ ♦ బ్రవరసేను
వర్ణింతు నంభోధి ♦ వార్వీచిగంభీర, తాసారవాక్యము♦త్కర్షుహర్షు
తే. భాస శివభద్ర సౌమిల్ల ♦ భల్లులకును, మాఘు భారవి బిల్హణ ♦ మల్హణులకు
భట్టి చిత్తవకవి దండి♦పండితులకుఁ, గేలుకోలుపుదు నొసలిపైఁ ♦ గేలుదోయి. ౭

కం. నెట్టుకొని కొలుతు నన్నయ, భట్టోపాధ్యాయసార్వ♦భౌమునిఁ గవితా
పట్టాభిషిక్తు భారత,ఘట్టోల్లంఘనపటిష్ఠ♦గాఢప్రతిభున్. ౮

ఉ. పంచమవేదమై పరఁగు ♦ భారతసంహిత నాంధ్రభాషఁ గా
వించెఁ బదేను పర్వములు ♦ విశ్వజగద్ధితబుద్ధి నెవ్వఁ డ
క్కాంచనగర్భతుల్యున క ♦ ఖండిత భక్తి నమస్కరింతు ని
ర్వంచిత కీర్తివైభవ వి♦రాజికిఁ దిక్కన సోమయాజికిన్. ౯

మ. కనకక్ష్మాధరధీరు వారిధితటీ♦కాల్పట్టనాధీశ్వరుఁ
ఘనునిన్ బ్రహ్మపురాణ సంగ్రహకళా♦కావ్యప్రబంధాధిపుఁ
వినమత్కాకతి సార్వభౌముఁ గవితా♦విద్యాధరుం గొల్తు మా
యనుఁగుందాతఁ బ్రదాత శ్రీకమలనా♦భామాత్య చూడామణిన్. ౧౦

౪. పాథః=గుజ్జము; ఈరేడు=పదునాలుగు; లలితసాహిత్యసౌహిత్యలక్ష్మి=మనోజ్ఞమైన సాహిత్యముయొక్క సంపూర్ణసంపద; వినతగీర్వాణి=మ్రొక్కుచున్న దేవతాస్త్రీలుగలది. ౫. సుశ్లోకుండు=మంచికీర్తిగలవాఁడు; అవతీర్ణ=దిగిన; కవితాలీలావతీ=కవితయనియెడు స్త్రీ. ౬. కళిందతనయ=యమునానది. ౭. పరితోషితస్థాణు=శివుఁడు ఎవనిచే సంతోషింపఁజేయఁబడినవాఁడు; తృ-బ వార్వీచి=నీటియలలు. ౧౦. వినమజ్జ్యాంతరసార్వభౌము, అనిపాఠ. వినమత్=న

సీ. ధారాసురత్రాణ♦ధాటీసమారంభ, గర్వసాధోరాశి♦కలశజులకు
సప్తమాడియరాజ♦ఝాడియష్టాపాల, వందితశ్రీపాద♦వనరుహులకు
సింహాద్రిపర్యంత♦సీమాంధ్రమేదినీ, మండలీపాలనా♦ఖండలులకు
హరివంతవంతిదం♦తావళీలిఖ్యమా, నానేకజయశాస♦నాంకులకు
తే. వీరభద్రేశ వేమ పృ♦థ్వీధవులకు ననుఁగుమంత్రి మహాప్రధా♦నాగ్రగణ్య
బెండపూఁడన్న జగనొబ్బ♦గండబిరుద, సచివదేవేంద్రుఁ గృతికధీ♦శ్వరునిఁ జేసి.
వ. సర్గ ప్రతిసర్గ వంశ మన్వంతర వంశానుచరితంబు లనుపంచలక్షణంబులతోడం గూడి సపాదలక్ష గ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబై పంచాశత్ఖండమండితంబై బహుసంహితాసమాకీర్ణంబైయొప్పు శ్రీమహాస్కాందంబను నాదిపురాణంబునందు గోదావరీఖండంబు శ్రీసుద్దక్షారామభీమేశ్వరమాహాత్మ్యసంయుతంబగుటం జేసి భీమేశ్వరపురాణంబనం బరఁగు; నది యాంధ్రభాషాప్రబంధంబుగఁ జెప్పందొడంగితి; నమ్మహాప్రారంభంబునకు మంగళాలంకారంబుగా నమ్మహామంత్రిశ్వరునేలిన వీరభద్రేశ్వర వేమభూపాలుర వంశావతారం బభివర్ణించెద. ౩౦

వేమభూపాలుని వంశావతారవర్ణనము.

ఉ. కైటభదైత్యవైరి పద♦కంజమునం దుదయంబు నొందె మి
న్నేటికి భూతధాత్రికిని♦ నెంతయు వచ్చిన తోడఁబుట్టువై
హాటకగర్భముఖ్యనిఖి♦లామరమౌళి మహామణిప్రభా
పాటలవర్ణమైన యొక♦పావనవర్ణ ముదీర్ణసంపదన్. ౩౧
వ. అప్పుణ్యవంశంబు కంసాసురధ్వంసిచరణపల్లవంబు దనకుఁ బుట్టి నిల్లుగావునఁ గారణ గుణసంక్రమంబునంబోలెఁ జామరతోమరచ్ఛత్త్రధనుఃఖడ్గాది చిహ్నోపశోభితంబై, చదలేటినీటివలని సోదరీయస్నేహాలబ్ధంబులుంబోని పావనత్వ శుచిత్వ గాంభీర్య మాధుర్యంబులు చరితమనస్స్వభావవచనంబుల ధరియించి సైదోడుం బొదివి విశ్వవిశ్వంభరా క్రీడనంబు దనకువిదిర్చిన పగమఱొంతి యంతరంగంబున సంతరించి నిఖిలప్రపంచంబునకు నాధారంబై ప్రవర్తిల్లె నందుఁ బద్మనాయకులన వెలమలనఁగమ్మలనసరిసర్లనవంటర్లన బహుప్రకారశాఖోపశాఖాభిన్నంబులైనమార్గంబులం ద్రిమార్గగంగాప్రవాహంబులుంబోలె గోత్రంబు లెన్నియేనియు జగత్పవిత్రంబులై ప్రవహించుచుండఁ గల్పంబు లతిక్రమించి మన్వంతరంబులు జరిగి యుగంబులుసరికడచి వత్సరంబులుచని కాలచక్రంబులతిక్రమించుచుండఁ జతుర్థకులమౌళిమండనంబై కీర్తివిహారఘంటాపథంబైన పంటమహాన్వయంబు పాకనాటిదేశంబున భద్రపీఠంబునధివసించి సింహవిక్రమనగరదువ్వూరు గండవరాది పట్టణంబులు నిజనివాసంబులుగా భ్రూలతాదష్టాష్టాదశద్వీపాంతరాళులగు భూపాల

యేమంత్రి సితకీర్తి ♦ యేడువారాసుల, కడకొండ యవ్వులచీఁ♦కటికి గొంగ
యేమంత్రి సౌభాగ్య ♦ మిగుపుఁగైదువజోదు, లాలిత్యలీలకు ♦ మేలుబంతి
తే. యతఁడు కర్ణాట లాట భో♦ట్టాంగ వంగ, కురు కుకురు కుంతలావంతి♦ఘూర్జరాది
నృపసభాస్థానబుధవర్ణ ♦ నీయసుగుణ, మండనుఁడు బెండపూఁడన్న ♦ మంత్రివరుఁడు.
వ. ఒక్కనాఁడు. ౧౦
సీ. భాట్టప్రభాకర♦ప్రస్థాన సంవేద్యు, లుద్దండ పండితు ♦ లొక్కవంక
ఫణిపభాషితభాష్య ♦ ఫక్కికాభావజ్ఞు, లుత్తమ ప్రాగల్భ్యు ♦ లొక్కవంకఁ
గణభుజ్మతగ్రంథ ♦ గాఢార్థవిదులు బా, హుశ్రుత్యసంపన్ను ♦ లొక్కవంక
వేదాంతవాసనా ♦ విశ్రాంతహృదయజ్ఞు, లుపనిషత్తత్త్వజ్ఞు ♦ లొక్కవంక
తే. నుభయ భాషాకవీశ్వరు ♦ లొక్కవంక, వేశ్యలొకవంక నొకవంక ♦ వీరభటులు
బలసికొలువంగఁగొలువుండి♦పిలువఁబంపె, బెండపూఁడన్నమంత్రీశ్వరుండునన్ను.
గీ. ఇట్లు పిల్పించి సమ్మాన ♦ మెసకమెసఁగ, సముచితాసనమున నుంచి ♦ చతురలీల
నానతిచ్చెను రాయవే♦శ్యాభుజంగు, మంత్రి గంభీరధీరసం♦భాషణముల. ౧౧
సీ. వినిపించినాఁడవు ♦ వేమభూపాలున, కఖిలపురాణ వి♦ద్యాగమములు
కల్పించి నాఁడవు ♦ గాఢపాకంబైన, హర్షనైషధకావ్య ♦ మాంధ్రభాష
భాషించినాఁడవు ♦ బహుదేశబుధులతో, విద్యాపరీక్షణ♦వేళలందు
వెదచల్లినాఁడవు ♦ విశదకీర్తిస్ఫూర్తి, కర్పూరములు దిశాం♦గణములందుఁ
తే. బాకనాటింటి వాఁడవు ♦ బాంధవుఁడవు, కమలనాభుని మనుమఁడ♦వమలమతివి
నాకుఁగృపసేయు మొకప్రబం♦ధంబు నీవు, కలితగుణగణ్య శ్రీనాథ♦కవివరేణ్య.
తే. సప్తసంతానములు నాకు ♦ సంభవించె, నొకప్రబంధంబు వెలితిగా ♦ సుకృతగరిమ
నా వెలితిమాన నా పేర ♦ నంకితముగ, శివపురాణంబు తెనుఁగుగాఁ ♦ జేయు మొకటి.
వ. అదియును.
కం. బంధుర సపాదలక్ష, గ్రంథంబై యైదుపదులు ♦ ఖండంబులతో
సంధిల్లును స్కాందం బన, సింధువునకుఁ గాల్వ లమరి♦చినచందమునన్. ౧౬
మ. అరవిందాప్త కృత ప్రతిష్ఠుఁడగు ద♦క్షారామభీమేశ్వరే
శ్వరు మాహాత్మ్యముతోడఁ గూడి భువన ♦ శ్లాఘాస్పదంబై యభం
గురమై స్కాందపురాణసారమగు శ్రీ♦గోదావరీఖండముం
బరిపాటిం రచియింపు మంధ్రజగతీ♦భాషాప్రబంధంబుగన్. ౧౭
వ. అని పలికి సబహుమానంబుగాఁ గర్పూరతాంబూలజాంబూనదాంబరాభర
ణంబు లొసంగి వీడుకొలిపిన. ౧౮

---

౧౧. బహుశ్రుతభావము బాహుశ్రుత్యము.

గర్ణాటభూపతి ♦ కానుక యనిచిన, ముక్తాతపత్త్రంబు ♦ మ్రోలమెఱయ
యవనాధిపతి యుపా♦యనముగా నొసఁగిన, పాగాహయంబులు ♦ వాగెవచ్చు
తే. దూరముంతంత బాటవా ♦ దొంతినున్న, సప్తమాడియరాజన్య ♦ సమితి మ్రొక్క
రాయవేశ్యాభుజంగసం♦గ్రామపార్థ, గాయగోవాళ వేమన♦క్ష్మాధవునకు. ౩౮
శా. దేవబ్రాహ్మణభక్తివర్ధితధరి♦త్రీచక్రసామ్రాజ్యల
క్ష్మీవాస్తోష్పతి సంస్తుతింపఁగఁదగున్ ♦ శ్రీవేమపృథ్వీశ్వరున్
లావణ్యాపరమత్స్యలాం ఛనుని నా♦లంకాపురీశంకర
గ్రావాభ్యంతరకూలముద్వహయశః♦కల్లోలినీవల్లభున్. ౩౯
కం. కాంచీ శ్రీగిరి కాశీ, పంచారామాది దేవ♦భవనంబుల వ్రా
యించెను వేమక్ష్మాపతి, యంచితభూదానశాస♦నాక్షరపంక్తుల్. ౪౦
సీ. ధరియింపనేర్చిరి ♦ దర్భ వెట్టెడు వ్రేళ్ల, లీలమాణిక్యాంగు♦ళీయకములు
కల్పింపనేర్చిరి ♦ గంగమట్టియ మీఁదఁ, గస్తూరికాపుండ్ర♦కములు నొసల
సవరింప నేర్చిరి ♦ జన్నిదంబుల మ్రోలఁ, దారహారములు ము♦త్యాలసరులు
చేర్పంగ నేర్చిరి ♦ శిఖల నెన్నడుములఁ, గమ్మనిక్రొత్తచెం♦గల్వవిరులు
తే. ధామముల వెండియును బైఁడి♦దడఁబడంగ, బ్రాహ్మణోత్తములగ్రహా♦రములలోన
వేమభూపాలుఁ డనుజన్ము♦వీరభద్రు, ధాత్రి యేలింప గౌతమీ♦తటమునందు. ౪౧
తే. ధర్మశాసనఘనశిలా ♦ స్తంభమెత్త, శ్రీముకుందోద్భవస్వామి ♦ శివుని మ్రోల
వీరభద్రేశుఁ డాచంద్ర♦తారకముగ, నగ్రహారాళి నఖిలమా♦న్యంబులొసఁగి. ౪౨
సీ. కమలాచలాగ్రమా♦ర్కండేయశివశిర, శ్శశిచంద్రికాధౌత ♦ సౌధవీథి
గోదావరీపుణ్య♦కూలంకషాజల, స్ఫారితశ్రీరుద్ర ♦ పాదయుగళి
బలవదభ్యున్నత ♦ ప్రాకారపరివేశ, గండూషితాజాండ ♦ మండలంబు
గంధదంతావళ ♦ గ్రైవేయఘంటికా, ఠంకారముఖరఘం♦టాపథంబు
తే. రాజబింబాననానూత్న ♦ రత్నపేటి, వీరరాహుత్తసుభటకం♦ఠీరవాద్రి
వేమభూపాలరాజ్యాభి♦వృద్ధికరము, సాంద్రవిభవంబు రాజమ♦హేంద్రవరము. ౪౩
తే. వీరభద్రేశవేమపృ ♦ థ్వీధవులకు, మంత్రియగు బెండపూఁడన్న ♦ మంత్రివరుని
విమలవంశావతారంబు ♦ విస్తరింతు, నభ్యుదయహేతువుగఁ బ్రబం♦ధాదియందు.

కృతినాయకవంశావతారవర్ణనము.

సీ. ఆకాశలక్ష్మికి ♦ నవతంసకం బైన, మునిమండలములోని ♦ మొదలి చుక్క
యఱకాల బ్రహ్మాండ ♦ మప్పళించిన యట్టి, చిన్నివేల్పులరాజుఁ ♦ గన్నతండ్రి

---

౩౮. పండువానురతాణి = పండువాదేశపురాజు; పావడము=కానుక; ఉపద = కానుక; సంబెళ = వక్కలాకులతిత్తి; ఉపాయనము = కానుక.

గ్రామణులన్ ద్రిలింగభూమండలాఖండలులను బోలయవే మాన్నపో తాన్న వేమకుమారగిరీశ్వరాదులం బూజ్యసామ్రాజ్యపీఠస్థులంగాంచె. తత్సంబంధ బాంధవంబున వసుంధరాభారధౌరంధర్యంబునం గంధసింధురఘటాకూటకపటకిటి కచ్ఛపావతారనారాయణ భుజంగ భూధరంబులకుఁ దోడుజోడై రాయగురుపరమేశ్వర నాథుజనవిధేయ ఖోడెరాయ సకలకళాధామాదిబిరుదభాస్వరుండై భీమయగురువరేణ్య పుణ్యకారుణ్య కటాక్షవీక్షాలబ్ధ సుస్థిరైశ్వర్యధుర్యుండై విజయధాటీసమాటీకనంబులదిశలల్లాడ నల్లాడభూవల్లభుండు రాజమహేంద్రంబు రాజధానిగాసింహాద్రిపర్యంతంబుత్కళ కళింగ యవనకర్ణాట లాటాంతర్దీపంబైన ప్రతాపంబున దిలీప నల నహుష నాభాగ భరత భగీరథ మాంధాతృ ధుంధుమార పూరుపురూరవః ప్రభావుండై విశ్వవిశ్వంభరాభువనమండలంబుఁ బరిపాలించెఁ దదనంతరంబ. ౩౩

గీ. రాజరఘురాములల్లాడ • రమణసుతులు, ధాత్రిఁ బాలింతురాచంద్ర•తారకముగ
వేమభూవల్లభుండును • వీరవిభుఁడు, నన్నదమ్ములు హరియును•హరుఁడుఁబోలె.

ఉ. తమ్ముని వీరభద్రవసు•ధాధిపు విక్రమవీరభద్రుని
న్సమ్మదలీల రాజ్యభర•ణస్థితిఁ బట్టముఁగట్టి బాహుద
ర్పమ్మున వేమభూవరుఁడు • వ్రాసె జగద్విజయప్రశస్తివ
ర్ణమ్ములు దిగ్ధురంధరను • రద్విపకుంభవిషాణమండలిన్. ౩౪

సీ. పాతాళభువనాది • పతికి శేషాహికిఁ, బ్రియలతో మసకానఁ • బెనఁగఁగలిగె
దిక్సింధురములకు • దివ్యవాహినిలోనఁ, దేఁటి రాయిడి మానఁ • దేలనొదవె
నుర్వీధరములకు • నుదధిలోఁ గాఁపున్న, కొలముసాములయిండ్లఁ • గుదువబ్బెఁ
గుహనాకిటికి లక్ష్మీ•కుచకుంభములమీఁది, కుంకుమంబున నుసుల్•కొనఁగఁగూడె

తే. రాయవేశ్యాభుజంగవీ•రప్రతాప, భాసి యల్లాడవిభువీర • భద్రనృపతి
సర్వసర్వంసహాచక్ర•సర్వభరము, పృథుభుజాపీఠమున సంభ•రించుటయును. ౩౫

కం. ఏరీ ధరణిపు లల్లయ, వీరక్ష్మాపతికి సాటి • వితరణగరిమన్
ధారాధరధారాధర, ధారాధరవాహదాన•ధారానిధికిన్. ౩౬

మహాస్రగ్ధర. ఫణిరాజస్తబ్ధరోమ • ప్రకటకమఠరా•ట్పర్వతశ్రేణిదిగ్వా
రణధౌరంధర్యధారా • రభటిసమధిక•ప్రౌఢబాహాప్రతాప
ప్రణతప్రత్యర్థిపృథ్వీ•పతిమకుటమణీ•భాసమానాంఘ్రి వీరన్
బ్రణుతింతున్ వీరభద్రుం • బ్రతిభటధరణీ•పాలకాలాగ్నిరుద్రున్. ౩౭

సీ. పండువాసురతాణి • పావడం బిచ్చిన, భద్రేభములు వీథిఁ • బాలె ముందు
నొడ్డె ధాత్రీనాథుఁ • డుపదవుత్తెంచిన, బింబారుణోష్ఠి సం•బెళవహించుఁ

లక్ష్మీవంతులు దేవమంత్రియును దం♦డ్లప్ప ప్రధానుండు న
గ్వక్ష్మాధీశసభాంతరస్తుతనయ ♦ ప్రాగల్భ్యవాచస్పతుల్. ౨౨

కం. పన్నీటగంధజలమున, నన్నయతల్లప్రధాను♦నభిషేకింపన్
గన్నప పుక్కిటినీటను, గన్న యపోచికము వాయు♦గలకంఠునకున్. ౨౩

సీ. ముక్కంటిదరహాస♦మున కనుప్రాసంబు, మిన్నేటినీటికి ♦ మిక్కుటంబు
శారదజ్యోత్స్నాప్ర♦సారంబునకు వీప్స, నలువశుద్ధాంతంబు♦న కనుభాష
కల్పకారామరే♦ఖకుఁ బ్రతిచ్ఛందంబు, త్రిదశేంద్రుకరటి కా♦మ్రేడితంబు
పుండరీకారణ్య♦మునకు నధ్యాహార, మమృతాంబునిధి కభి♦ధాంతరంబు
తే. గంధసారతుషారపా♦ణింధమంబు, దానవిద్యావిలాస వి♦ద్యాధరుండు
మంత్రి యన్నయ దేవయ్య ♦ మహితయశము, నిఖలదిక్తటనుంతయు♦నిండియుండె.

మహాస్రగ్ధర. వియదాశా భూతధాత్రీ ♦ విహృతికలన ని♦ర్విఘ్నసంభారనిఘ్నా
వ్యయకీర్తిస్ఫూర్తిముద్రా♦హసితశశికిరీ ♦ టాట్టహాస స్వయంభూ
దయితా మందార చంద్రా♦తప సురతటినీ ♦ తార నీహారుతో న
న్నయదేవామాత్యుతోడన్ ♦ హారహార సరియే ♦ యన్యభూపాలమంత్రుల్. ౨౫

ఉ. ధీరుఁడు దేవమంత్రి నయ ♦ ధీగుణనిర్జిత దేవమంత్రి శ్రీ
వీరయ దేవవల్లభధిప♦విశ్వవిభు ప్రియపుత్రి రామమాం
బారమణీమణిన్ భువన ♦ పావనవర్తనఁ బెండ్లియాడె నం
భోరుహనేత్రుఁ డంబునిధి♦పుత్రికఁ బెండిలియాడుకైవడిన్. ౨౬

సీ. జగదేకసంస్తుత్య ♦ సౌభాగ్యసంపద, రతిదేవిఁబోలునీ ♦ రాజవదన
పరమపాతివ్రత్య ♦ భాగ్యగౌరవమున, భూపుత్రిఁబోలునీ ♦ పువ్వుఁబోఁడి
యక్షీణమహిమఁగ♦ల్యాణవైభవమునఁ, బార్వతిఁబోలునీ ♦ పద్మగంధి
మృదుగభీరప్రౌఢ ♦ మితభాషణంబుల, భారతిఁబోలు నీ♦పరమసాధ్వి.
తే. యనుచు బంధులు వినుతింప ♦ నవనిమించె, నధికశుభగాత్రి విశ్వనా♦యకునిపుత్రి
యన్నవిభు దేవమంత్రి ♦ యర్ధాంగలక్ష్మి రమ్యసద్గుణనికురుంబ♦రామమాంబ. ౨౭

తే. సింధుకరికాళ భల్లాణ ♦ సేనయాది, పరమమాహేశ్వరాచార ♦ పరులసరణి
నన్నవిభు దేవయామాత్యు ♦ నెన్నవచ్చుఁ, బార్వతీవల్లభునిమీఁది ♦ భక్తిగరిమ. ౨౮

శా. ఆరామాంబకు దేవమంత్రికిని ద ♦ క్షారామభీమేశ్వర
స్ఫారాపారకృపాగుణోదయమునం ♦ జన్మించి రాత్మోద్భవుల్

౨౪. వీప్స=పరంపరగా వ్యాపింప నిచ్చు; పాణింధమంబు=కొలిమితిత్తి; త్రిదశేంద్రుకరటి=ఐరావతము.

యాదికల్పంబునాఁ ♦ డఖిలప్రపంచంబు, సృజియించు బ్రహ్మకుఁ ♦ జేయిదోడు
పరశురామునిచేతఁ ♦ బాథోధిమేఖలా, భరము దానముఁగొన్న ♦ బ్రాహ్మణుండు
తే. సేనరక్షప్రజాపతి ♦ పెండ్లికొడుకు,
కశ్యపబ్రహ్మ నిజవంశ♦కర్తగాఁగ
నెలసెనుభయాన్వయంబులఁ ♦ వృద్ధిఁబొంద,
ప్రాలుఁబ్రోలనుగలమంత్రి♦పోలమంత్రి.

కం. నాటి చదలేటిసీటికి, హాటకగర్భునివధూటి ♦ కమరిద్రువనీ
వాటికి మధుకైటభరిపు, వీటికి శ్రీపోలమంత్రి ♦ విశదయశంబుల్. ౪౬

కం. ఆమంత్రికి నుదయించిరి, శ్రీమంతులు కార్యఖడ్గ ♦ జితవైరిమహా
సామంతులు శ్రీయల్లా, మామాత్యగ్రామణియును ♦ నన్నవిభుండున్. ౪౭

కం. అల్లాడవిభుఁడు రిపుహృ,ద్భల్లాతంబకుఁడు నాఁడు ♦ భామలమనసుల్
గొల్లాడఁగ మదనుఁడు దిశ, లల్లాడఁగఁ జేయుఁ బద్భ♦జాటోపంబుల్. ౪౮

సీ. కాకతిక్ష్మాపాల ♦ గంధదంతావళి, ధ్వజినీమహాధురం ♦ ధరుఁడనంగ
నవలక్షకోదండ ♦ నాథరాజ్యాంభోధి, సంపూర్ణ పూర్ణిమా ♦ చంద్రుఁడనఁగ
నంధ్రభూమండలా ♦ ధ్యక్షసింహాసన, సంప్రతిష్ఠాపనా♦చార్యుఁ డనఁగ
వీరరుద్రాశేష ♦ విశ్వంభరాధీశ, పృథులదక్షిణభుజా♦పీఠ మనఁగ
తే. యవనసంహారవిలయకా♦లాగ్నియనఁగ, ధాటివిఘటితకుమ్మటో♦ద్యానుఁడనఁగ
విశ్వలోకప్రశస్తుఁడై ♦ వినుతికెక్కె, నతులబలసీరి పోలయ ♦ యన్నశౌరి. ౪౯

చం. కొలనుఁ బ్రతాపరుద్రనృప♦కుంజరుచేత నరేంద్రసారణీ
సలిలవివర్ధమానబహు♦సస్యసమాకుల మగ్రహారమై
వెలయ విభాకరగ్రహణ♦వేళఁ దగంగఁ బరిగ్రహించి బం
ధుల భరియించె నన్నవిభు♦తో సరియెట్లు ప్రధానులెవ్వరున్. ౫౦

శా. అయ్యన్నయ్యకు యావదర్థ పదగ♦ర్వానర్వగంభీరవాక్
శయ్యాకైటభవైరిశయ్యకు ఘనుల్ ♦ షాడ్గుణ్యవిద్యానిధుల్
త్రయ్యంతజ్ఞులు దేవధీమణియునున్ ♦ దల్ల ప్రభుండున్ సుతుల్
వియ్యం బందఁ దదీయకీర్తులు దిశా♦వేదండతుండాళితోన్. ౫౧

శా. లక్ష్మీదేవిఁ బయోరుహేక్షణునిఁ బో♦ల్పం బాత్రులై యొప్పు శ్రీ
లక్ష్మీదేవికి నన్నమంత్రికి సుతుల్ ♦ లావణ్యసంపన్నిధుల్

---

౪౬. మధుకైటభరిపువీడు = విష్ణునివాసస్థానమగు శ్వేతద్వీపము. ౫౦. కైటభవైరిశయ్యా= షుఁడు; త్రయ్యంతము = వేదాంతము.

శక్తిత్రయంబునఁ ♦ జతురుపాయంబుల, షాడ్గుణ్యములు బుద్ధిఁ ♦ జనుపనేర్చుఁ
గైనేసి ప్రత్యక్ష♦కందర్పమూర్తియై, నిర్వికారంబున ♦ నిలువనేర్చు
తే. నిష్ఠురాటోపవిస్ఫూర్తి♦నృహరి కరణి, నతికఠోర కుఠార ధా♦రాంచలమున
వైరివక్షస్థలము వ్రచ్చి ♦ వైవనేర్చు, సంగరార్జునుఁ డరియేటి ♦ లింగవిభుఁడు. ౬౬
ఆ. లింగమంత్రిభామ ♦ గంగాంబికాదేవి, గనియె సుతుల నర్థి ♦ కల్పతరుల
భవ్యరూపపంచ♦బాణావతారుల, మంత్రిమంత్రి దేవ ♦ మంత్రివరుల. ౬౭
తే. కశ్యపాన్వయపాథోధి ♦ కల్పశాఖి, సర్వగుణరత్నరోహణ♦శ్లాఘరేంద్ర
మభ్యుదయమందుమంత్రిలిం♦గయ్యసుతుఁడు,మదనగోపాలసన్నిభ♦మంత్రిమూర్తి.
ఉ. చంచలలోచనాకుసుమ ♦ చాపుఁడు దానకళాదధీచి యా
శాంచలవారణేంద్రదశ ♦ నాంకురనిర్మలకీర్తి వైభవా
భ్యంచిత సర్వలోకుఁ డన♦పాయరమావిభవప్రపంచరా
త్రించరశాత్రవుండు మన♦ దేవయతల్లన మంత్రిమాత్రుఁడే.
కం. ఈవసుధామండలమున, నేవారును సరియె రూప♦హేలానుకృత
శ్రీవత్సలాంఛనునకును, దేవయతల్లనికి మంత్రి ♦ దేవేంద్రునకున్. ౭౦
కం. నాళీకభవవధూస్తన, పాళీకల్హారరమ్య ♦ పరిమళలహరీ
శాలీనతావిధాయిన, చోళీలలు తల్లనార్థి ♦ సురభికి నమరున్. ౭౧
తే. తదనుసంభవుఁ డఖిల వి♦ద్యావిరించి, యర్థిజనకామధుగ్ధేను ♦ వన్నమంత్రి
క్రీడసల్పును వాని స♦త్కీర్తికాంత, సప్తలోకమహోత్సవ♦సౌధవీథి. ౭౨
మ. అరబీభాష తురుష్కభాష గజక♦ర్ణాటాంధ్రగాంధార ఘూ
ర్జరభాషల్ మళయాళభాష శకభా♦షా సింధు సౌవీరబ
ర్బరభాషల్ కరహాటభాష మఱియుం ♦ భాషావిశేషంబు ల
చ్చెరువై వచ్చు నరేటియన్ననికి గో♦ష్ఠీసంప్రయోగంబులన్. ౭౩
ఉ. అన్నయమంత్రిశేఖరుఁడ ♦ హమ్మదుసేనువదాన్యభూమిభృ
త్సన్నిధికి న్మదిన్నముచి♦తంబుగ వేము మహీసురేంద్రరా
జోన్నతి సంతతాభ్యుదయ ♦ మొందఁగఁ బారసిభాష వ్రాసినం
గన్నులపండువై యమరుఁ ♦ గాకితమందలి వర్ణపద్ధతుల్. ౭౪
సీ. రాజమహేంద్ర దు♦ర్గమునఁ గావించె శ్రీ, వీరభద్రునకుఁ బ్రా ♦ కారరేఖ
నిలిపె మార్కండేయ ♦ నీలకంఠునిమ్రోల, రామేశుఁదమతల్లి ♦ నామకముగ
సంగమేశ్వరదివ్య ♦ శంభులింగమునకుఁ, గల్పించెఁ గళ్యాణ ♦ గర్భగృహము
దక్షవాటికయందుఁ ♦ దరుణేందుమౌళికి, మొగలివాకిటధామ ♦ మునురచించెఁ

౭౧. నాళీకభవవధూ=సరస్వతి.

ధీరోదాత్తుఁడు లింగమంత్రి విభుఁడున్ ♦ ధీశాలి తల్లన్నయున్
బారావారగభీరుఁ డన్నధరణీ ♦ పాలుండు లక్ష్మీనిధుల్. ౫౯

ఉ. సంగరసవ్యసాచికిఁ బ్ర♦శస్తవితీర్ణిదధీచికి స్మరా
భంగశుభాంగమూర్తికి స♦మంచిత నిర్మలధర్మమూర్తికిన్
లింగనమంత్రికిన్ విశద♦నీతిధురావిబుధేంద్రమంత్రి కు
త్తుంగతరప్రతాపగుణ♦ధూర్జటి కెవ్వరుసాటి ధారుణిన్. ౬౦

సీ. ఖండశర్కర జున్ను ♦ కండచక్కెరలు దో, సెలుఁవడల్నే వెస♦సేములతోడఁ
గమ్మఁగాఁ గాఁచిన ♦ కఱియాలనేతితోఁ, గమనీయపంచ భ♦క్ష్యములతోడ
సంబారములతోడి ♦ శాకపాకముతోడఁ, బక్వమైన పెసర♦పప్పుతోడఁ
దేనియధారతోఁ ♦ బానకంబులతోడ, శిఖరపాడబరస ♦ శ్రేణితోడ

తే. నచ్చలవణాదికముతోడ ♦ నమృతఖండ, పాండరంబైన దధితోడ♦బ్రాహ్మణులకు
భోజనమువెట్టు ద్వాదశీ♦పుణ్యవేళ, లింగమంత్రి నవీన రు♦క్మాంగదుండు. ౬౧

కం. ప్రతిఘటియింపఁగవచ్చునె, ప్రతిభటులకు నసమసమర ♦ ఫల్గునుతోడన్
శతకోటిదృఢకఠార, క్షతశాత్రవుతోడ లింగ ♦ సచివునితోడన్. ౬౨

సీ. ఝూడేశవనసప్త ♦ మాడెబారుహదొంతి, వంతునాదిక్షితీ♦శ్వరుల గెలిచి
యొడ్డాదిమత్స్యవం♦శోదయార్జునుచేతఁ, బల్లవాధిపుచేతఁ ♦ బలచమంది
దండకారణ్యమ♦ధ్యపుళిందరాజరం, భాహివంశజులకు ♦ నభయ మొసఁగి
భానుమత్కులవీర♦భద్రాన్నదేవేంద్ర, గర్వసంరంభంబుఁ ♦ గట్టిపెట్టి

తే. యవనకర్ణాటకటకభూ♦ధవులతోడ, బలిమినాటించి యేలించెఁ ♦ దెలుఁగుభూమిఁ
దననిజస్వామి నల్లాడ♦ధరణినాథు, బళిరె యరియేటిలింగన ♦ ప్రభువరుండు. ౬౩

కం. దేవబ్రాహ్మణభూములు, భూవరునకుఁ జెప్పి ధార♦వోయించె భళీ
దేవయలింగన ప్రియసం, భావననిరుపాధి సర్వ ♦ మాన్యంబులుగన్. ౬౪

చం. అవుర! ప్రతాపవేమ వసు♦ధాధిపుచే నృపపట్టభద్రుచే
భువనమనోహరంబయిన ♦ బోడసకుర్తి మహాస్థలంబునన్
దివిరి పరిగ్రహించె మన♦దేవయలింగనమంత్రియన్న చో
డవరమహాగ్రహారముఁ గ♦డంకఁ గవిద్విజబంధురక్షకై. ౬౫

సీ. వాహ్యాళిభూమి రే♦వంతనైషధు లట్లు, హయరత్నముల నెక్కి ♦ యాడనేర్చుఁ
గవిబుధశ్రేణికిఁ ♦ జెవులుపండువులుగా, నాస్థానమున మాట ♦ లాడనేర్చు

౬౧. శిఖర=పండిన దానిమ్మగింజలు; పాడబ=మధురమైన; రస=సారము. ౬౩. పలచము, తప్పము. ౬౬. వాహ్యాళి=స్వారి.

కం. కంఠీరవవిక్రమునకు, కుంఠప్రతిభునకు దాన ♦ గుణసురభికి శ్రీ
కంఠాంఘ్రి కమలనయనో, త్కంఠాబైకుంఠునకు న ♦ ఖండితధృతికిన్. ౮౩

కం. దుగ్ధపయోధిసుధారస, ముగ్ధేందుధరాట్టహాస ♦ ముహురహరిశమ్యా
దిగ్ధార్ధర కరటిఘటా, స్నిగ్ధయశోదిగ్ధరోధ ♦ సీకుహాసనకున్. ౮౪

కం. చెంచుమలచూఱకారుని, కంచితబాహాపరాక్ర ♦ మాధారుని కుల్
పంచారామ నధూటీ, పంచాస్త్ర విహారకేళి ♦ పాంచాలునకున్. ౮౫

కం. శ్రీవీరభద్రవేమ, క్ష్మావరరాజ్యాభివృద్ధి ♦ కారణమునకున్
లావణ్యరూపసంపద, బూవిలుకానికిని బెండ ♦ పూఁడన్ననికిన్. ౮౬

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన యిమ్మహాప్రబంధంబునకుఁ గథా నాయకుండైన భీమేశ్వర మహాదేవునకుఁ బ్రియధామంబైన దక్షారామపుర వరం బెట్టిదనిన. ౮౭

దక్షారామపురవర్ణనము.

సీ. పర్యంత మందార ♦ పారిజాతకవనీ, రనుమాణనిర్ఝరీ♦సముదయంబు
సరసరసాసిద్ధ ♦ వరవారి సంపూర్ణ, గంభీరతరపరి ♦ ఖాపయోధి
ప్రబలచింతారత్న ♦ పాషాణసంఘాత, వప్రరేఖాచక్ర ♦ వలయితంబుఁ
గామధేనుసహస్ర ♦ కఠినరింఖాటంక, దళితదంతురితర ♦ థ్యాముఖంబు

తే. భద్రపాతాళభైరవ ♦ పాలితంబు, గుహవినాయక రక్షణా♦కుంఠితంబు
సప్తమాతృకపరివార ♦ సంకులంబు, వసుమతీనూపురము దక్ష♦వాటిపురము. ౮౮

సీ. కాంతిసంపదనేల ♦ కైవార మొనరింప, విధుబింబమున నుద్భ♦వించిరనిన
మాధుర్యగుణమేల ♦ మాటిమాటికిఁ జెప్ప, నమృతాబ్ధి నవతార ♦ మందిరనినఁ
దేజోవిశేషంబు ♦ తెఱఁగు పల్కఁగనేల, విద్యుల్లతలలోన ♦ వెడలిరనిన
మోహనాకృతియేల ♦ మునుమాడి కొనియాడఁ, బువ్వుచాపునివింటఁ♦బుట్టిరనిన

తే. సంభవించిరి గంధర్వ♦జాతిననినఁ, గలితనంబేలపెన్నాట♦కంబు సేయ
నవఁగ భీమేశ్వరునిఁగొల్తు♦రప్పురమున, సానులనుపేరి యప్సర♦శ్చంద్రముఖులు.

మ. మొరయింపన్ మర్తుఁ డిక్షుచాప మనిశం♦బుం దక్షవాటీమహా
పురమధ్యంబున ముజ్జగంబు గెలువన్ ♦ బుత్తెంచులీలం బురం
దరవిశ్రాణితదేవతాభువనగం♦ధర్వాప్సరోభామినీ
చరణాంభోరుహనూపురస్వనములన్ ♦ జంకించు ఝుంకారముల్. ౯౦

శా. గంధర్వోపనిషద్రహస్యములు వ♦ క్కాణింతు రాలాపసం
బంధప్రస్ఫుటఝుంటుఝుంటుపద గుం♦భస్థాపవర్గావళీ

---

౮౪. కరటిఘటా=దిగ్గజములన్నియుఁ దెలుపను ప్రయోగాంతరములు మృగ్యములు.

తే. ప్రస్ఫురత్ప్రాకారగోపుర ♦ ప్రాంగణమున, సప్తమునిసింధుసోపాన ♦ సరణికెలనఁ
దీర్చె భవనంబు భీముఁడు ♦ దేవునగర, మంత్రి దేవయ యన్నయా ♦ మాత్యవరుఁడు.

ఉ. భావనసంతసిల్లఁగ వి ♦ భావసునూనుని విద్విషత్పురీ
భావనవీరశౌరిఁ బ్రవి ♦ భావసుని న్నిఖిలక్షమాజనుల్
దీవన లిచ్చి మెచ్చుదురు సు ♦ శ్రీవనరాశి నుతింతు రుత్తముల్
దేవనమంత్రియన్న విభు ♦ దేవనదీవనపావనాన్వయున్. ౨౬

కం. సిరి యేలికయగు నరకే, సరి యేమో కాని గర్వ ♦ సంరంభముపై
సరి యేహానరిఁగ నితరులు, సరియే యరియేటి యన్న ♦ సచివాగ్రణికిన్. ౨౭

శా. కాంచీకంకణతారహారకటక ♦ గ్రైవేయభూషావళుల్
లంచంబిచ్చును దూతికాతతికి లీ ♦ లన్ బెండపూఁడన్ననిన్
బంచాస్త్రోపముఁ దారతార కవయన్ ♦ ప్రార్థించి లోలోపలన్
బంచారామములందుఁ బల్లెలఁ బురిం ♦ బ్రాఢేందుబింబాననల్. ౨౮

తే. తారగిరిసుందరముల బృం ♦ దారకాది, తారకారాజవదనలు ♦ తాసుతార
తారహారా శ్రుతి స్వరో ♦ దారలీలఁ, బాడుదురు బెండపూఁడన్న ♦ భవ్యకీర్తి. ౨౯

సీ. కలకంఠములఛాయఁ ♦ గల కంఠకోణంబు, నాగకుండలముల ♦ నాగరికతఁ
జూడఁజూడఁగ నొప్పు ♦ సురసరిత్పూరంబుఁ, గాలఁగాలవిభాళ ♦ కటకముద్ర
మేన మేనాత్మజా ♦ మానినీరత్నంబుఁ ♦ గేలికురంగంబుఁ ♦ గేలి వ్రేల
భస్మోపవాహంబుఁ ♦ బాండుదేహంబునఁ, గటినిబుట్టంబైన ♦ కరటితోలు

తే. వికటశృంగారమున నొప్పు ♦ వేల్పు తేని, నాగమోపనిషన్నో ♦ హరుని హరుని
కర్చనము సేయు సంధ్యాత్ర ♦ యంబులందు, బెండపూఁడన్న కన్నుల ♦ పండువుగను.

సీ. అఖిలదిగ్దంతిదం ♦ తార్గళంబుల వ్రాయు, నఖపుదిగ్జయశాస ♦ నాక్షరములఁ
గువలయాక్షుల మించు ♦ గుబ్బచన్నుల వ్రాయుఁ, గుంకుమపత్రభం ♦ గాంకురముల
గర్వితారాతివ ♦ క్షస్థలంబుల వ్రాయు, నయకార్యసరణికి ♦ ణాంకములను
నర్థిసందోహఫా ♦ లాంచలంబుల వ్రాయు, లక్ష్మీప్రసమునైన ♦ లక్షణములఁ

తే. బసిఁడిగంటాన భూపాలు ♦ పార్శ్వసీమ, వ్రాయు నయకావ్యసరణికే ♦ వలమకాదు
వేమధాత్రీకళత్రు గా ♦ రాము మంత్రి, యతులగుణహారి బెండపూఁ ♦ డన్నశౌరి.

—— షష్ఠ్యంతములు. ——

కం. ఇట్టి మహిమంబు గల జగ, జెట్టికి నర్థార్థిలోక ♦ చింతామణికా
రట్టహయఘట్టసేనా, ఘట్టితరిపుపట్టనోప ♦ కంఠక్షితికిన్. ౩౨

---

౨౬. దేవనదీ=గంగ; వనము=జలము. ౩౦. చూడక్=శిరస్సునందు. ౩౧. నయకార్య సరణికిణాంకములు=నీతికార్య మార్గరూపము లగు కాయల చిన్నెలు.

జీటికిమాటికిఁ హారుఁడు ♦ జృంభితలీల నటింప మాళిమి
న్నేటికృపీటనిష్ఠురము ♦ లింతటనంతటఁ జిందెనోయనన్. ౯౭

సీ. తిలకంబుబలుతేని ♦ యలఁబోఁకమోకల, పువ్వుఁబాళలతావిఁ ♦ బుక్కిలించి
కలమగోపికల చ♦క్కని చన్నుఁగవలపై, నటపల్లవంబులు ♦ వాయఁబట్టి
సప్తగోదావర ♦ జలతరంగారోహ, కేలీసుఖంబు లం♦గీకరించి
దేవగంధర్వ లీ♦లావతీహాటక, ప్రాసాదవలభి గ♦ర్భములఁదూఱి
తే. ప్రతిదినము దక్షవాటీపు♦రంబునందు, మలయ వేలావనీ ♦ మందమారుతంబు
గంధసారలతాకుడుం♦గములమెలఁగు, చిలునలేనులు సేవింప ♦ వెలితిపడుచు. ౯౮

తే. దక్షవాటికఁబశ్చిమ♦ద్వారభూమిఁ, బ్రతివసించును సర్వాంగ♦రమ్యయగుచు
సేవకులపాలి సురశాఖి ♦ ప్రావుఁగొన్న, కోమలార్ధేందుధరుకొమ్మ♦గోఁగులమ్మ. ౯౯

తే. దక్షపురమున నుత్తర♦ద్వారమందు, నూర్జితంబుగ నుండును♦హోజ్జ్వలాంగి
కామితార్థైకసంకల్ప ♦ కల్పవల్లి, మహితసుగుణమతల్లి శ్రీ♦మండతల్లి. ౧౦౦

కం. సారమతి దక్షవాటిక, తూర్పుగవనిఁ బ్రసిద్ధి♦తో వసియించున్
హేరాళక్రీడాసం, చారిణి నూకాంబ భక్త ♦ జనరక్షకునై. ౧౦౧

కం. మట్టయినయట్టి దక్షుని, పట్టనమున దక్షిణంబు ♦ పార్శ్వపుగవనిన్
నెట్టుకొని వెలసి నిలిచిన, ఘట్టాంబికఁ గొల్వఁ గలుగుఁ ♦ గామితఫలముల్. ౧౦౨

తే. పృథివిఁ బదునెనిమిది యోగ♦పీఠశక్తి, గణములం దెంచ సర్వశ్రేం♦గారయగుచు
భీమనాథుని సన్నిధిఁ ♦ బ్రేమ వెలయు, మాణికాదేవి సకల క♦ల్యాణమూర్తి. ౧౦౩

ఉ. ఏదెసఁజూచినన్ విబుధు ♦ లేదెసఁజూచిన మౌనిమండలం
బేదెసఁజూచినన్ హరి ద♦ధీశ్వరవర్గము వాసవాది యం
దేదెసఁజూచిన న్నవమ♦హేశ్వరమూర్తులు శ్రీనికుంభకుం
భోదరతండు భృంగిరిటి ♦ హూహూకహాహలు దక్షవాటికన్. ౧౦౪

సీ. విరులదండలతోడి ♦ వేణికాభారంబు, పొంకంబు పిఱుఁదులఁ ♦ బొరలియాడ
మణితులాకోటికో ♦ మలఝణత్కారంబు, రవలిమట్టెలమ్రోఁత ♦ యవఘళింపఁ
గుదురునిండినచిన్ని ♦ గుబ్బచన్నులమీఁద, ముత్యాలత్రిసరంబు ♦ మురువుఁజూప
వలమానతాటంక ♦ వజ్రాంకురచ్ఛాయ, లేఁతవెన్నెలఁ బుక్కి♦లించియుమియ
తే. సాని యీశానినై మహో♦త్సవమునందుఁ, గేల నవచంద్రకాంతపు ♦ గిన్నెపూని
వీథిభిక్షాటనమొనర్చు♦వేళఁ జేయు, మరులనృత్యంబు జగముల ♦ మరులుగొలుపు.

సీ. వేదండవదనశుం♦డాదండచులికిత, ప్రోజ్ఝితాంభశ్ఛటా♦ప్లుతనభంబు
దేవగంధర్వాప్స♦రోవధూటీస్తన, స్థాసక శ్రీగంధ ♦ ధవళితంబుఁ

సంధానక్రమదివ్యమంత్రకములన్ ♦ సాయాహ్నకాలంబులన్
గంధర్వాప్సరసల్ పురోపవనికా ♦ కల్పద్రుమచ్ఛాయలన్. ౯౧
సీ. చరణద్వయాభూరి ♦ సౌభాగ్యసంపదఁ, బరిభవింతురు హేమ♦పద్మవనము
ఘనవితంబస్థలీ ♦ గౌరవాభ్యున్నతి, సంప్రతింతురు నదీ ♦ సైకతముల
గంభీరతరనాభి ♦ గర్తవిభ్రమముల, వ్రక్కలింతురు జలా♦వర్తశోభ
గురుపయోధరభార♦పరిణాహ విస్ఫూర్తి గుద్దలింతురు హేమ ♦ కుంభగరిమ
తే. గారవింతురు కంఠోప ♦ కంఠకాంతిఁ,
గంబుమణికాంతి బిబ్బోక ♦ డంబరంబు
మచ్చరింతురుముఖచంద్ర♦మండలములఁ,
బూర్ణశశిమండలముతోడఁ ♦ బురముసతులు. ౯౨
శా. దక్షారామవిలాసినీతతుల సౌం♦దర్యంబు వర్ణింపఁగాఁ
జక్షుశ్శ్రోత్రకులాధినాయకునకున్ ♦ శక్యంబె? తచ్చారుధా
లక్షేత్రంబును బోలలేక మునుఁగెం ♦ లజ్జాభరక్రాంతుఁడై
నక్షత్రేశుఁడు శంభుశేఖరసుధాం♦ధస్సింధుపూరంబులన్. ౯౩
సీ. అంబుధరశ్రేణి ♦ హరిణలాంఛనరేఖ, కమ్రకార్ముకవల్లి ♦ కామతల్లి
జలచరద్వంద్వంబు ♦ చంపకప్రసవంబు, బింబంబు దాడిమ ♦ బీజరాజి
శష్కులీయుగళంబు ♦ చారుదర్పణములు, శంఖంబు బిసములు ♦ జలరుహములు
పసిఁడికుంభంబులు ♦ బయలంబువీచులు, పుష్కరావర్తంబు ♦ పులినతలము
తే. కదళికా హేమకాహళ ♦ కచ్ఛపములు, మణులబంతులు తారకా♦మండలములు
సంఘటించి పురంబు వే♦శ్యలసృజించె, జాణదేవరశ్రీపంచ ♦ శరవిరించి. ౯౪
సీ. మురువంగనేర్తురు ♦ మూలఁగమ్మనితావి, గలుగు క్రొవ్విరులు లోఁ ♦ గందకుండ
మురియంగనేర్తురు ♦ మోహనాస్పదమైన, మొగలివాకిటిచాయ ♦ నరగవీథి
వలపింపనేర్తురు ♦ వలరాజుగెలిచిన, పెద్దగాలమువేల్పు ♦ భీమనాథుఁ
బలుకంగనేర్తురు ♦ పాటలాధరముల, మొల్కలేనగవులు ♦ ముద్దుగురియఁ
తే. జందురునితోడఁ గల్పవృ♦క్షములతోడఁ, దారతో లక్ష్మితో నమృ♦తంబుతోడఁ
గౌస్తుభముతోడ మున్నేఁటఁ ♦ గలిగినారు, విబుధగంధర్వజాతుల♦వ్విటసతులు.
కం. పూఁబోణులకును విటులకు, వేఁబోకలఁజొలరుసొంపు ♦ వీడ్కోలుపుఁ బురిన్
వేఁబోకఁబోఁకతోఁటల, పూఁబాళలకమ్మతావిఁ ♦ బొదలినగాడ్పుల్. ౯౫
ఉ. వీటికి నాల్గువంకలను ♦ వెన్నెలతేటలఁబోలు నీళ్ళతో
హాటకపద్మమండితము ♦ లైన కొలంకులు చూడనొప్పగున్

౯౫. వేఁబోకల=ఉదయకాలములందు; లేఁబోఁక=తిన్ననినడక; పూఁబాళ=పుష్పగుచ్ఛము.

దూరీకృతశంభళీకపోలకస్తూరికాపత్త్ర భంగంబులగు నప్సరోంగనావాటంబుల చేతను, కుట్టిమఖచితమణికిరణవిసరణజనితాకాండప్రసారితకదళీపలాశసంగతిసంశోభితకక్ష్యావిభాగంబులగు యక్షగంధర్వకిన్నరకింపురుష సిద్ధవిద్యాధరస్థానంబులచేతను, గారుత్మతరత్నాంశుపటలఘటితపటయామినీతారకాయమానస్థల ఖచితస్థూలముక్తాఫలశిలాకానికాయంబులగు భైరవాయతనంబులచేతను, ప్రస్నిగ్ధశ్యామలశిలోత్కీర్ణగర్భమ్యోపవాహ్యశాక్కరంబులగు శంకరాగారద్వారంబులచేతను, దులసీదళశీతలామోదముషితకిల్బిషంబులగు విష్వక్సేనధామంబులచేతను, నిరంతర సంఫుల్లమల్లీవల్లికాతల్లజపుష్పనిష్యందమాన మధుమత్తపుష్పంధయవిపతిపునీతహరిదుపఘ్నంబులగు విఘ్నేశ్వరావాసలలితోద్యానంబులచేతను, బృథులవారిశీకరపటలపానపరవికటకరటిముఖవికలితవరాటకోశవ్యాకోచహాటకకుశేశయంబులగు సప్తగోదావరప్రవాహసలిలంబులచేతను, కోమలకింజల్కగ్రాసగ్రసనజాగ్రచ్చక్రవాక చరణనఖశిఖరసముల్లిఖితకమలకువలయకుముదషండంబులగు తీర్థకుండంబులచేతను, గోదావరీతుల్యభాగాకాంతేయాకణ్వాపగానదీమాతృకాయమానంబై యిరుగారునుబంటపొసంగుపంటవలంతి కేదారక్షేత్రంబులచేతను, నఖండితాంభస్సమృద్ధి విజృంభించి విశ్వంభరా భ్రూలతాకారి సేతురేఖాలంకారంబులై తటతరుకుసుమాంతరక్షరదమందమకరంద సందోహస్యందనకల్లోలంబులై సలిలకేలీలోలకలహంసకామినీకోలాహలాను కృతజలదేవతాచరణమణినూపురఝుణఝుణత్కారంబులై కారండవపక్షవిక్షేపపరిచరిత పంకజపరాగపాళీవిరచితాళీకసంధ్యానుబంధచరితచక్రవాకమిథునంబులైపయోధిగన్నబిడ్డలుంబోని యొడ్డుచెఱువులచేతను, సరససహకారశాఖాశిఖాధిరూఢకోకిలకుటుంబినీకంఠనాళ కోమలకుహూ కారకోలాహలకలిత విరహిణీహృదయహాలాహలక్షేపంబులును మధుకరనికరగుంజాయమానమాధవీనికుంజకుంజసన్నిహిత కిరణపుంజంబులును సముద్భిన్నపున్నాగకుసుమపరిమళోద్గార నీహారంబులును సముల్లసితచంపకకళికాకలాపకల్పితకందర్పపావకాస్త్రపరిత్రస్తపథికలోకంబులును, పాకపరిస్ఫుటితపుండ్రేక్షుపర్వముఖోద్గీర్ణముక్తామణివర్శితాకారరాకానిశాకరప్రకాశంబులును గోరకప్రకరతారతారకితకురువకానోకహంబులును వనితావదనాసవసనాథవకుళవనంబులును మహోరుకుచకలశకాంతిచోరఫలకలితలికుచనిచయంబులునుమాతులుంగామోదహృదయంగమంబులును నవనాగరంగసంగసుఖితసారంగమంగళగానసరససంగీతప్రసంగంబులును భుజంగలతాపరిష్వంగధన్యతరుణపూగద్రుమంబులును, లలితలవలీలతాలింగితలవంగంబులును నగు శృంగారారామంబులచేతను, నభిరామంబై; కలితచాతుర్వర్ణ్యస్థితియగుటం ద్రైలోక్యతిలకంబును, సముద్భాసితాసం

గనకసౌగంధిక ♦ గంధోత్తమాగంధ, సారనిష్యంద పుష్పంధయంబుఁ
జలవీచీఘటా ♦ స్ఫాటడోలాహరణ, హంససంపన్నినా♦దాలసంబు

తే. ఘూర్ణితావర్తఘనఫే ♦ భూతమూర్తి, జాతివకుళవనీసమా♦చ్ఛాద్యమాన
బహుళశిరీషధునీవక ♦ బకమరాళి, దక్షపురియొద్ద సప్తగో♦దావరంబు. ౧౦౬

సీ. సరిపచ్చు ననవచ్చు ♦ శతమఖప్రపీటికి, వివిధ దేవాగార ♦ విభ్రమమునఁ
బ్రతివచ్చు ననవచ్చుఁ ♦ బాలమున్నీటికి, నక్షయం బగు జీవ ♦ నాభివృద్ధి
నెనవచ్చు ననవచ్చు ♦ నిందుబింబమునకు, సకలకళావిలా♦సప్రవృద్ధి
దొరవచ్చు ననవచ్చుఁ ♦ దోయజాక్షునిమూర్తి, కభిరామలక్ష్మీ స♦మగ్రమహిమఁ

తే. జెప్పనొప్పదె యప్సర♦స్త్రీసహస్ర, ధవళతరదీర్ఘనృకప్పుట ♦ ధాళధళ్య
సమ్మిళద్భీమనాథ భూ♦షాశశాంక, తరళదీధితిపరిపాటి ♦ దక్షవాటి. ౧౦౭

కం. రోధించు నభముఁ బటికపు, సౌధంబులు పేట భీమ ♦ శంకరహర్షో
త్సేధాట్టహాస రేఖా, దీధితిమైత్రిత్రిధావి♦ధేయములగుచున్. ౧౦౮

చం. ప్రమాదిచరింతు రెప్పుడును ♦ భైరవు లర్ధనిశాగమంబులన్
గమకహానిష్ఠురాట్టహాస ♦ గర్వితకంఠకఠోరహుంకృతుల్
బహులభుజాడమడ్డమున ♦ భాంకృతినాదముమేళగించి ది
క్కుహరములోప్ప హాటకపుఁ ♦ గోటలమీఁదట దక్షవాటికన్. ౧౦౯

వ. మఱియు నప్పురంబు దళితమదకరిసహస్రంబు లగు సుభటసహస్రంబులవలన సింహసంహతియు, సమధికవితరణశాఖానిరాఘాటకీర్తిస్ఫూర్తులగు వదాన్యులవలనఁ బారిజాతోద్యానంబును, ననేకశతసవనసమజ్యోతిర్ధారియగు సుమనోవర్గంబువలన సుధర్మాస్థానంబును, నభిరామరామణీయక సౌభాగ్యరేఖావిలాసపక్ష్మాంతలక్ష్మీవిరాజమానంబగు రాజకుమార లోకంబులవలన గంధర్వలోకంబును, మకరకచ్ఛపముకుంద నిధిసనాథులగు వైశ్యులవలన వైశ్రవణస్థానంబునవం దగి, సకలభువన ప్రశస్తంబై; భారతవర్షంబునకు ఫలసంపదయునుంబోలె శాఖానగరసహస్రసంబాధ పరిసరంబై; సకలజగన్నిర్మాణమాతృకయగు కృతయుగంబునకుం గారణంబనఁ గనకగిరివప్రదీప్రప్రాకారబహుప్రకారవప్రప్రకరపరివేషవలయవలయితంబై; సలిలసత్క్రాంత కనకావరణమండల ప్రతిబింబంబగుటం జేసి కులిశపతనభయావగాహహాటకక్షితిధరంబగు నపరాంబురాశియుంబోని పరిఖాచక్రంబుచేతను, గ్రీడాగజమదజలపంకిల ప్రాంగణంబులగు భృంగిరిటినికుంభకుంభోదరప్రధాన ప్రమథగణమణిభవన సౌధంబులచేతను, నాసన్నదీర్ఘికావీచీపవనవికీర్యమాణ వికస్వరజలజనిష్యందమధు బిందువర్షాంబు

సీ. నేదిష్ఠమున సప్త♦గోదావరంబున, నఘమర్షణస్నాన ♦ మాచరించి
త్ర్యాయుతమంత్రాక్ష ♦ తాభిమంత్రితమైన, విమలభూతి త్రిపుం♦డ్రము ధరించి
మొగలివాకిలిఁ దూఱి ♦ దిగువశాక్వరరాజు, నగరిపై వెన్నుని ♦ ననువుఁ జూచి
మణిశిలాసోపాన ♦ మధ్యమార్గంబుగా, నభ్రంకషంబైన ♦ హర్మ్యమెక్కి

తే. సప్తపాతాళభువన వి♦ష్కంభములను, దెఱచివెడలినజ్యోతిః ప్ర♦రోహమూర్తి
శంభుభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁ గొలుచు, పరమమాహేశ్వరున కేమి ♦ భ్రాంతిముక్తి.

కం. పరమాశించును భీమే,శ్వరు ననుమతిఁ జేసి చోడ♦వంశాభరణుం
డరికాలుఁడు కరికాలుఁడు, ధరణీధరపత్ని మనసు ♦ దైన్యము ముంచెన్. ౧౧౫

సీ. గజచర్మ మెన్నఁడో ♦ కాని నిచ్చలు గట్టు, పసిఁడికమ్ములపట్టు ♦ పచ్చడంబుఁ
భసితమెన్నఁడో కాని ♦ ప్రతిదినంబునలందు, మలయజంబు కురంగ ♦ మదముగూర్చి
నిడుదపాములరాజు ♦ తొడవులెన్నఁడో కాని, తారహారములు ని♦త్యము ధరించు
నృకరంకరుండమా♦లిక లెన్నఁడో కాని, ధరియించు కహ్లార ♦ దామ మెపుడు

తే. కాటనడు చక్కనెన్నఁడో ♦ కాని యుండు, దఃకువాటి సువర్ణ సౌ♦ధములమీఁద
నెన్నఁడో పిశాచులను గాని ♦ యిందుముఖుల, నెల్లకాలంబుఁ దలఁచు భీ♦మేశ్వరుండు.

సీ. ఒకవేళ ధరియించు ♦ యువనాశ్వుఁ డిచ్చిన, కట్టాణిముత్యాల ♦ కంఠమాల
మాంధాతృఁ డిచ్చిన ♦ మాణిక్యఖచితకే,యూరంబు ధరియించు ♦ నొక్కవేళ
నిక్ష్వాకుఁ డిచ్చిన ♦ హీరాంకురంబుల, యుంగరంబు ధరించు ♦ నొక్కవేళ
ఘనచక్రవర్తి యి♦చ్చిన ప్రవాళంబుల, యొడ్డాణము ధరించు ♦ నొక్కవేళ

తే. వేడ్క ధరియించు నొక్కొక్క ♦ వేళయందు, భరతదుష్యంతరంతినా♦భాగనహుష
నలభగీరథనృగమహీ ♦ నాథదత్త, హేమమణిభూషణములు భీ♦మేశ్వరుండు.

వ. వెండియు భీమేశ్వరుండు పండువు పండువు నఖండవిభవంబున నాఖండలాదివిబుధ మండలంబు పరివేష్టింప చలిగొండరాచూలియుం దానును మార్తాండచంద్రమండలంబువలనను బాలసముద్రంబువలనను మధుకైటభారియూరుకాండంబువలనను గృపీటభవజ్వాలాజాలంబువలనను గంధర్వసార్వభౌమువలనను బ్రభవించి కంతుకుంతంబులనఁ గాముతోమరంబులన మదనుముద్గరంబులన శంబరారికఠారంబులన నంగభవుకాంగవాలులన సిరిపట్టిసెలకట్టియలనవలరాజుభిండివాలంబులనఁ, దళతళంబొలయు తొలకరిమెఱుంగు మొలకలఁ గలకలనగు కలికి తెలిగన్నుఁగవయును, జక్కవకవలఁ దక్కువపఱచుచుఁ గ్రిక్కిఱిసిన మెఱుంగు నిబ్బరంబు గుబ్బచన్నులును, మిలమిలని జిలుఁగువలిపెంపువలువల తెరల యొడల వెలువడి

---

౧౧౪. నేదిష్ఠము = మిక్కిలి సమీపము.

ఖ్య దేవాలయంబగుట శతమఖనగరంబును, నక్షయజీవనధృతియగుట ధర్మపాల మండలంబును, ననధిగతకంటకరుచిరంబగుటం బ్రజాభాగ్యఘంటాపథంబును, బ్రచురసన్మణినివాసంబగుట వసుంధరాధిపస్థానంబునునై, గుహ్యకనగరంబునుం బోలె వివిధమనుష్యధర్మ చరితపవిత్రంబును లంకానగరంబునుంబోలెఁ బుణ్యజనాధ్యుషిత సన్నివేశంబును గార్తవీర్యార్జునమూర్తియునుంబోలె నవిరళకరభూషితంబును నృసింహలీలాడంబరంబునుంబోలెఁ బ్రథితహిరణ్యకశిపుక్షయంబును శరత్కాలంబునుంబోలె విలసత్ప్రకాశంబును బ్రాహ్మణజాతిధర్మంబునుంబోలె నిగమశాలియునునై; మహాభూషాన్వితంబయ్యును నిరాక్రోశంబును బ్రకటభుజంగప్రచారంబయ్యును సదాహితాభయంబును బలిరాజనిలయ భూతంబయ్యును గంధర్వభూమియునై; వర్ణసాంకర్యంబు వాసవకోదండంబునంద, యహిభయంబు వల్మీకంబులయంద, జీవనసంశయంబు వారిదంబులయంద, వృషాతిక్రమంబు గృహంబులయంద, పరదర్శనంబు యతులయంద, దోషోల్లాసంబు కువలయంబులయంద, కౌరవపదానుసరణంబు కిరాతులయంద, తరళత్వంబు కరికరసంతానంబులయంద, విపక్షక్షోభంబు కొలంకులయంద, యార్త్తిగంధత్వంబు చందనంబులయంద, కానితనయందుఁ బొందనీక విభవంబునకుఁ బ్రభవంబును విలాసంబునకు నివాసంబును నపర్గంబునకు సర్గంబును ధర్మంబునకు మర్మంబును దానంబునకు నిధానంబును నానందంబునకు మూలకందంబును విద్యకు నిషద్యయు విశ్రామంబునకు ధామంబునునై యొప్పు నప్పట్టనంబున కధీశ్వరుండు. ౧౧౦

సీ. హాలాహలంబును ♦ నల్లోనేరెడుపండు, మిసిమింతుఁడునుగాక ♦ మ్రింగినాఁడు
పెనుమ్రేలికొనగోర ♦ బిసరుహాసనుమోముఁ, గెందమ్మివిరివోలె ♦ గిల్లినాఁడు
పంచవన్నియతోడఁ ♦ బ్రవననారాచుని, నెట్టిచిచ్చుఱకంట ♦ జుట్టినాఁడు
మెఱుఁగుఁగోఱలుదుల్ల ♦ మృత్యుదేవతనోరు, ఘట్టించియుఱకాలఁ ♦ దన్నినాఁడు
తే. త్రిపుర దైత్యావరోధనా♦రీవిలాస, దంతతాటంకములకెగ్గు ♦ దలఁచినాఁడు
దక్షపురిసానికూఁతులఁ ♦ దవిలినాఁడు, విశ్వలోకకుటుంబి భీ♦మేశ్వరుండు. ౧౧౧

మ. ఎనయంగల్గినకూర్మి భృంగిరిటిఁగా♦నీ తండుఁగానీ నికుం
భునిఁగానీ కయిదండపట్టుకొని సం♦భోగేచ్ఛ నంతఃపురాం
గనలం గన్నుమొఱంగి యప్పురమునం ♦ గన్నెఱుకాఁదారి ప్రొ
ద్దున భీమేశుఁడు సానివాడ కరుగుఁ ♦ ధూర్త్తప్రకారంబునన్. ౧౧౨

కం. పదునాల్గు మహాయుగముల, ముదుకగు భీమేశ్వరునకు ♦ మొగచాటైయుం
డదు సానిపెండ్లి యెప్పుడు, నది దక్షారామమహిమ ♦ మగునో కాదో? ౧౧౩

౧౧౨. కాఁదారి=నడురేయి.

బును, సపాదలక్ష గ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబును, నైనస్కాందపురాణంబు విను వారును నందుఁ బూర్వఖండంబునం బారాశర్యుండు నిజాపరాధంబు కారణంబుగా విశ్వనాథుచేత నధిక్షేపింపంబడి వారణాశివెల్వడియె ననివిన్నవారగుటం జేసి యటమీఁదివృత్తాంతంబు వినువేడుక నమ్మునీంద్రు నభినందించి యిట్లనిరి. ౧౨౦

తే. కాశివెలువడివచ్చి ప♦రాశరాత్మ, జుండు ఖేదంబు నొంది శి♦ష్యులును దాను
నెచట వసియించె నెచ్చోట ♦ నేమిచేసె,ననఘ యేతీర్థమాడె మా♦కానతిమ్ము.

వ. అని యడిగిన. ౧౨౨

మ. సరసీజాసనవంశమౌక్తిక కళా♦సర్వజ్ఞ విజ్ఞానశం
కరినాథాంఘ్రిసరోజషట్పద సమి♦ద్గాండీవకోదండ భూ
భరణప్రౌఢభుజాభుజంగ మహిళా ♦ పాంచాల వేమక్షమా
వరసామ్రాజ్యరమాధురంధర జగ♦ద్వ్యాప్తప్రతాపోదయా. ౧౨౩

కం. శ్రీవీరభద్రభూపతి, సేవాహేలాకటాక్ష ♦ సిద్ధసమృద్ధ
శ్రీవిభవపాకశాసన, భావభవారాతిభక్తి ♦ పరతంత్రనిధీ. ౧౨౪

మాలిని. అకుటిలనయమార్గా ♦ యాశ్రితార్థి ప్రవర్గా
సుకృతిసరణిపాంథా ♦ శుద్ధకీర్తిప్రబంధా
సకలజనవిధేయా ♦ శారదాభాగధేయా
ప్రకటసుగుణసంగా ♦ రాయవేశ్యాభుజంగా. ౧౨౫

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథ నామధేయప్రణీతంబైన శ్రీ భీమేశ్వరపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

కేలిగ...కొను పసిమిగలపసిండితగటునుం దెగడు నునుదొడలజిగియును, బగ
...ంపుఁ జిగు...టధ...ములతూపల నిగుడుచుఁ జిఱుతనగవులుబిగియనగినం దెగిపడి
యెసఁగనునసఁపున నసఁగడుగునకు వడవడనడంకుచుం బిడికిటనడంగు నడుముల
...డంగునుంగలిగి, ఘుగఘుగం గురంగనాభిసౌరభసారంబులతోడంగూడి సంకు
మ...ంకపరిమళంబుల ఘుంకించుకహ్లారవాసనానసముల్లాసంబును, గహ్లారవాస
నాసముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు కాలాగురుకర్దమామోదంబుననుంబునుంగుప
సం బినాళించు గొజ్జంగినీటిసెత్తావియును, గొజ్జంగినీటినెత్తావి బిత్తరించు గంధ
పొడిపొలుపును, గంధపొడి పొలుపునుంగుస్మరించు ధమ్మిల్లమల్లికాహల్లక వకుళ
వాసంతికాజాతికేతకీకుందకుసుమగంధంబులును నిఖిలదిక్సంధిబంధంబుతో బాం
ధవం బనుసంధింప, నిలింపగంధర్వాప్సరోజాతులగు సానికూఁతులుగొలువ, జగ
నొబ్బగండ జగదగోపాల పల్లవాదిత్య పల్లవత్రినేత్ర కేళాదిరాయ రాయవేశ్యా
భుజంగ బిరుదాభిరామాల్లయ వేమభూపాల రాజ్యభారధురంధరుండై, బెండ
పూఁ డన్నయామాత్యుఁడు గట్టించినమొగసాలవాకిటి మహోత్సవమండపంబు
నందుఁ, బేరోలగంబుండి, కుండలీ దండలాసకప్రేరణీ ప్రేంఖణసింధుకందుకథ
మాళిచేలమతల్లీ హల్లీసకాదినృత్యంబు లవలోకించుచుఁ, బంతంబు లవధరించుచు,
మేలంబు లాలకించుచుఁ, జంపూచాటునాటకోదాహరణ జయఘోషచక్రవాళ
చతుర్భద్రచతురాతిప్రబంధంబు లాకర్ణించుచు, వేణువీణామృదంగ కాంస్యకా
హళ పటహఢక్కా హుడుక్కానక ఝల్లరీహృద్యవాద్యానుషంగంబు లాదరిం
చుచు, సంగీతభంగీతరంగంబు లంగీకరించుచు, నిగమంబులుగ్రహించుచుఁ
బురాణంబులు వినుచు, నితిహాసంబు లిచ్ఛగించుచుఁ, దర్కంబులు వితర్కించుచు,
నాగమంబులు పరీక్షించుచు, నిఖిలలోకరక్షణార్థంబుగా వివిధవిద్యాకలాపంబుల
వినోదించుచుండు. ౧౧౮

కం. ఏతాదృశప్రభావో, పేతుండగుదక్షవాటి ♦ భీమేశ్వరువి
ఖ్యాతకథ చెప్పెదను శుక, తాతకృతపురాణసరణి ♦ తప్పకయుండన్. ౧౧౯

కథాప్రారంభము.

వ. ఇమ్మహాపురాణంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన:—నైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రం
బున ద్వాదశవార్షికంబైన దీర్ఘసత్రంబు ప్రవర్తిల్లుచుండఁ గులపతిశౌనకుండను
పరమఋషి మొదలుగాఁగలసంయమీశ్వరులు యదృచ్ఛాసమాగతుండైన రోమ
హర్షణపుత్త్రుఁ బాదరాయణప్రియశిష్యుఁ బౌరాణికు సూతాహ్వానసంభవు సూతు
నర్చించి యతనివలనను బంచాశత్ఖండమండితంబును, బహుసంహితాసమాకీర్ణం

తే. పువ్వుముడిచిన పురవీధి ♦ భూమియందుఁ, గట్టి మోవంగవలసిన ♦ కారణమున
వీరభద్రునిచే దైన్య ♦ వృత్తినొందె, దక్షుఁడట్టి మహాధ్వర ♦ స్థానమునను. ౧౦
కం. తుదిఁబోయి యమ్మహేశ్వరు, పదపద్మములాశ్రయించి ♦ బ్రతికెం దానుం
ద్రిదశులుఁ బెద్దలునయ్యె, యదనునఁజూపుదు సనిగ్ర ♦ హానుగ్రహముల్. ౧౧
సీ. దక్షప్రజాపతి ♦ తప్పులోఁగొని యాత్మఁ, గృపవుట్టి మిగుల ర ♦ క్షించెఁగాన
హరివిరించిపురంద ♦ రాది దైవతకోటి, మించి క్రమ్మఱ గార ♦ వించెఁగాన
నరిగియంతర్ధాన ♦ మందినతన దేవి, నెడమ మేనఁ బరిగ్ర ♦ హించెఁగానఁ
గోపాగ్నిఁ గడుఁబరి ♦ తాపంబు నొందెడు, రిసులకు నభయంబు ♦ లొసఁగెఁగాన
తే. నట్టుదెగనేసి జన్నపు ♦ టిఱ్ఱి శిరము, గరిమచెదకుండ దివిత్రేలఁ ♦ గట్టెఁగాన
నయముగలవేల్పు శ్రీభీమ ♦ నాయకుండు, దక్షవాటంబు తీర్థంబు ♦ ధరణియందు.
తే. కాలకూటోపసంహార ♦ కారియతఁడు, త్రిపురదైత్యాధిపతుల మ ♦ర్దించెనతఁడు
నిగ్రహానుగ్రహ ప్రౌఢి ♦ నిపుణుఁడతఁడు, సంతతము దేవవేశ్యాభు ♦ జంగుఁడతఁడు.
తే. ఏమిచిత్రంబు భీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు, నిగ్రహానుగ్రహక్రియా ♦ నిపుణుఁడగుట
యతని నిశ్వాసముల మాత్ర ♦ నానాకాదా, వేదములును జరాచర ♦ విశ్వజగము.
వ. బ్రహ్మాది సంస్తుతుండై నిజార్ధదేహంబుననున్న మాయారూపిణి, మహాదేవి భువన మోహిని, దేవకార్యప్రయోజనంబును, మేనకాదేవిభాగధేయంబును, హిమవంతుని తపోవిశేషంబును, గారణంబుగాఁ దద్దేహంబున జన్మింప నియోగించిన భువనేశ్వరి మహేశ్వరుని దేహంబువలన నిర్ముక్తయయ్యెంగావున దక్షారామంబు ముక్తిక్షేత్రంబు నాఁబరఁగె వెండియు. ౧౪
కం. దక్షుని సవనాగారము, దక్షారామంబు శివుఁడు ♦ దన్మధ్యమునం
సాక్షాత్కరించియుండుట, మోక్షము భోగంబు బ్రాఁతె ♦ ముజ్జగములకున్. ౧౬
తే. ధాత్రివలయంబులో భోగ ♦ దములుగొన్ని, మోక్షదంబులుగొన్ని ప ♦ రీక్ష సేయ
భోగమోక్షములకు జన్మ ♦ భూమియైన, దక్షవాటంబుతావు క్షే ♦ త్రముల కెల్ల. ౧౭
తే. భీమనాథేశ్వరునికన్న ♦ పెద్దవేల్పు, దక్షవాటంబుకంటె ను ♦ త్తమపదంబు
సప్తగోదావరము కంటె ♦ సకలతీర్థ, సారమగుతీర్థరాజంబు ♦ జగతిలేదు. ౧౮
కం. అచ్చమగు భోగమోక్షము, లచ్చోటం దొరకుఁ గరత ♦ లామలకముగాఁ
విచ్చలవిడి బ్రతికినను, జచ్చినఁగడు లెస్స భీమ ♦ శంకరు నగరన్. ౧౯
కం. దక్షిణవారాణశికిని, మోక్షశ్రీభోగవిభవ ♦ మూలంబునకుఁ
దక్షారామంబునకు స, దృక్షంబగునట్టి పుణ్య ♦ క్షేత్రము గలదే. ౨౦
సీ. కాలకూటవిషాగ్ని ♦ కబళహేలాగ్రాస, కల్మాషితాసిత ♦ కంఠుచేతఁ
గుంభినీధరసుతా ♦ కుచకుంభపరిరంభ, సంభావనాకేలి ♦ శాలిచేత

శ్రీరస్తు.

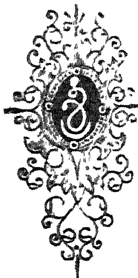
శ్రీరామాయనమః

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఖండ ఘుసృణ మకరీ
రేఖాలంకార సుంద♦రీస్తనయుగ పా
ళీ ఖచిత భుజాంతర విభ
వాఖండల! బెండపూఁడి ♦ యన్నా మాత్యా! ౧

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునులకుం జెప్పం దొడంగె. ౨

తే. మృడునిచే నిట్లుకోపానఁ♦బడి కలంగి, గంగ దరినుండి నిజశిష్య♦గణము తోడ
మధుపస్వామి సకలధ♦ర్మజ్ఞుఁ డపుడు, పృథివిఁ గలతీర్థముల లెక్క♦వెట్టిచూచి. ౩

వ. ఇట్లనియె. ౪

తే. అంబపార్వతి నాతోడ ♦ నానతిచ్చెఁ, గాశి యెక్కుడు క్షేత్రసం♦ఘములలోనఁ
గాశికన్నను నెక్కుడు ♦ గౌరవమున, మోక్షభోగ నివాసంబు ♦ దక్షవాటి. ౫

వ. తొల్లి దక్షప్రజాపతి భూచరఖేచరులగు నఖిలగీర్వాణుల రప్పించి హాటకగర్భ కైటభారులఁ బురస్కరించికొని మహాధ్వరంబు సేయం బ్రారంభించి. ౬

గీ. అర్థితో నోషధీశ్వరుఁ ♦ డాదియైన, పెండ్లికొడుకుల నెల్లను ♦ బిలువ నంపె
గబ్బితనమున జగదీశుఁ ♦ గాలకంఠుఁ, బిలువఁబంపకమానె న ♦ బ్బిరుదులాఁడు. ౭

కం. అజ్ఞానంబున హరున క్రవజ్ఞదలఁచి యతని నొసలి ♦ వ్రాఁతఫలమునన్
యజ్ఞము సేసెను సురలయు, నజ్ఞుఁ బరోవృద్ధి కప్ప♦నులు సమకొనునే. ౮

ఉ. అల్పవుబుద్ధి నీక్రియమ ♦ హాక్రతుతంత్రమటఁబన్నగాధిపా
కల్పునిఁ బాయఁబెట్టి కను ♦ గానక దక్షుఁడు చేయఁజొచ్చె యా
వేల్పులుఁ దానుదుర్దశల ♦ వేఁగె మహాప్రళయాగ్ని రుద్రునిం
బోల్పఁగ వచ్చునట్టి పటు ♦ భూరివిభుండగు వీరభద్రుచేన్. ౯

---

౭. పెండ్లికొడుకు = అల్లుఁడు.

గమిసిన దాసనంపుఁబువ్వు ♦ కాంతికి డాసిన కుఱ్ఱిపట్టమూ
కొమరున సంజయంబరము ♦ కొంగున నూన్చెఁ గుసుంభరాగమున్. ౨౯

తే. సంజకెంపును దిమిరపుం ♦ జంపునలుపు,
గమిచి బ్రహ్మాండభాండంబు ♦ గరముమెఱసె
పరిపరిపాకదశవృంత♦బంధమెడలి,
పతనమగుతాటిపంటితోఁ ♦ బ్రతిఘటించి. 30

తే. కామినీవిప్రయోగ దుః♦ఖమునఁగుందెఁ,
జక్రవాకంబు సురనదీ♦సైకతమునఁ
గాశికా విప్రయోగ దుః♦ఖమునఁగుందు,
బాదరాయణమునిసార్వ♦భౌముకరణి. 31

శా. ఆకాశాంచలవీథుల న్నిగిడె సం♦ధ్యారాగరేఖావళుల్
పాకోన్మద్రిత పారిభద్రకళికా ♦ పాండిత్య వైతండికో
త్సేకస్ఫూర్జిత చండతాండవరయో ♦ ద్రేకారభట్యుద్భట
శ్రీకంఠస్థిరదీర్ఘపాటలజటా ♦ శ్రేణిఁ విడంబించుచున్. 32

వ. అప్పుడు బాదరాయణుండు సంధ్యాసమయంబు నిరూపించి యమరసింధు ప్రవాహంబునం గాలోచితక్రియాకలాపంబులు నిర్వర్తించి యొక్క నిర్మలసైకత ప్రదేశంబునం గూర్చుండి పార్వతీవల్లభుండు తనకుఁ జేసిన యవమానంబునకు నుల్లంబునం దురపిల్లుచుండె నయ్యవసరంబున. 33

కం. వెల్లిగొనె నఖిలదిక్కుల, నల్లనిచీఁకటి నవాంజ ♦ నప్రతిభటమై
భల్లూకసటావల్లిమ, తల్లీ విభ్రమదమై య♦దభ్రస్ఫురణన్. 34

సీ. గిరినికుంజములఁ గుం♦జరపుంజ మనుశంకఁ, గంఠీరవంబు లు♦త్కంఠ నెగయఁ
బల్వలంబులఁ గిరి ♦ ప్రకరంబు లనుశంక, నెఱుకురాజులు విండు ♦ లెక్కువెట్టఁ
గడలి మధ్యంబునఁ ♦ గాకోల మనుశంక, జలదేవతలు భీతి ♦ సంభ్రమింప
నదములఁ గువలకా ♦ ననవాటి యనుశంక, నిందిందిరశ్రేణు ♦ లెదురు కొనఁగ

తే. రజతగిరియందుఁ దాండవా♦రంభరభస, భంగిపతితపరశ్వధ ♦ పాణి వికట
కంధరారుద్ధగజకృత్తి ♦ కంథశంక, ప్రమథులకుఁ దోఁప నంధకా♦రంబు ప్రబలె.

తే. ప్రబలమై యంధకారంబు♦బలిసియుండఁ, దారకంబులు కాంతినెం♦తయును బెరసె
నీలి పుట్టంబుఁ బఱచి పై♦నిలిపినట్లి, వలుఁద ముక్తాఫలములతా♦వళము లట్ల. 36

శా. శ్రీవారాణశివిశ్వనాయక గళ ♦ క్ష్వేళానుకారక్రియా
హేవాకోద్ధతిఁ జీఁకువాల్ప్రబలఁగా ♦ హేలావతీ కోటిపైఁ

గగనకల్లోలినీ ♦ కల్లోలమాలికా, క్షాళితబాలేందు ♦ మౌళిచేతఁ
గుటిలకుండలిరాజ ♦ కుండలాలంకార, విలసితగండమం♦డలునిచేత
తే. ద్రుహిణపంచమమస్తక ♦ ద్రోహిచేత, ఘననాథునిచే జగ♦త్స్వామిచేత
హరునిచేత సనాథమై ♦ యతిశయిల్లు, మోక్షభోగనిదానంబు ♦ దక్షవాటి. ౨౧
వ. అని దక్షారామమాహాత్మ్యం బభివర్ణించుచు. ౨౨
మ. కినుకంబుట్టినయట్టి మౌనివ్యాసయుఃక్లేశంబు శాంతంబుగా
మునిశిష్య ప్రకరంబుతోడ గమనో♦న్ముఖ్యంబునన్ ముచ్చటల్
తనియం జెప్పుచు వేల్పుటేటి నికట♦స్థానంబునం దుండఁగా
వనజాతాప్తుని మండలంబు దిగియె ♦ న్వారాశి దిక్సీమకున్. ౨౩

సూర్యాస్తమయవర్ణనము.

తే. అల్లనల్లన గగన మ♦ధ్యమునుండి,
వ్రాలెనస్తాద్రి కరుణసా♦రథిరథంబు
పశ్చిమాంభోధిమారుతా♦స్ఫాలనమునఁ,
గేతనమువీఁదిపసిఁడికిం♦కిణులు మొరయ. ౨౪
కం. తారాపథాంచలము డిగి, వారిజహితమండలంబు ♦ వ్రాలె నపరది
క్పారావారంబునకై, పారావతపతగపాద ♦ పాటల మగుచున్. ౨౫
తే. కూడియొప్పారె న♦స్తాద్రికూటకోటి, భానుబింబంబు కన్నుల ♦ పండువుగను
విశ్వనాథుని గుడిమీఁది ♦ విమలకాంతి, భాసురంబైన హేమకుం♦భంబువోలె.
కం. చరమాచలశిఖరంబునఁ, దిరమైయొక్కింత తడవు ♦ దివకరుఁడొప్పెన్
వరుణుని శుద్ధాంతంబున, నరవిందాక్షులకు మించు♦టద్దంబగుచున్. ౨౭
సీ. సిద్ధవాహిని నీటఁ ♦ జిఱుబంతి పసుపాడి, శ్రీవిశాలాక్షికై ♦ సేయఁదొడఁగె
మొరసె నంతర్గేహ♦మున విశ్వనాయక, తాండవారంభ మ♦ర్దలరవంబు
మందారతరుపుష్ప ♦ సుధుపానగోష్ఠికిఁ, బ్రారంభ మొనరించె ♦ భైరవుండు
కొక్కొరో కో యని ♦ కొమరసామి రథంబు, కంఠంబు సాఁచి క్రేం♦కారమిచ్చె
తే. మొగుడఁబాఱిన యరవింద♦ములను బాసి,
గములుగములుగ మత్తభృం♦గములుగూడి,
దుంతివిఘ్నేశు చెక్కులు♦త్కంఠఁజేరె,
నభినవంబైన యపరసం♦ధ్యాగమమున. ౨౮
చం. ప్రమదమదాతిరేకమునఁ ♦ బాశివిలాసవతీకదంబకం
బుమిసిన తమ్ములంపుఁగఱ ♦ యోయన నింగిలికంబు ఛాయచేఁ

గవనికాపులవాఁడిఁ ♦ గ్రాలవలయు
దక్షవాటికి భీమేశు ♦ ధామమునకు. ౮౮

వ. అని ప్రసంగించి శివలింగార్చనాపరాయణుండైన మైత్రావరుణుండు త్రిలింగవి
షయ మంగళాలంకారంబగు భీమేశ్వరమండలంబునఁ బంద్రెండుశివలింగస్థానం
బులు వివరించువాఁడై యిట్లనియె. ౮౯

తే. ఉత్సవం బుత్సవము దప్ప ♦ కుండ సురలు, వత్తు రౌత్సుక్యమున దక్ష ♦ వాటమునకు
శాంభవీశక్తి సర్వవే ♦ షంబు దాల్చి, భీమలింగంబుఁ ద్రిభువన ♦ స్వామిఁ గొలువ.

కం. తాండవమాడుఁ గుమారీశి,ఖండి మహోత్సవము వేళ ♦ గంభీరములై
డిండిమనిర్ఘోషంబులు, పండువుపండువున నుఱుము ♦ భంగి వహింపన్. ౯౦

తే. మర్త్యభామలు విబుధ ♦ భామలును గలసి
యుత్సవములందు వర్తించుచున్న ♦ యపుడు
దక్షవాటంబు వీట భే ♦ దంబు దెలియ
దృష్టిమేషానిమేషప్ర ♦ దీప్తివలన. ౯౧

శా. అర్కేందూపలరత్ననిర్మితమహా ♦ హర్మ్యాగ్రభాగంబులం
దార్కోఁకఁ తారక మండలంబుగని ము ♦ గ్ధస్త్రీలు రేలప్పురిం
గర్కంధూఫలసన్నిభంబయిన ము ♦ క్తాజాలమంచు చింతచేఁ
దర్కింపం దిలకించి నవ్వుదురు గం ♦ ధర్వాంగనాపల్లవుల్. ౯౨

తే. దక్షమునిరాజు నంతరు ♦ ద్యానవనము, దక్షవాటంబు శివుని యు ♦ త్తమపురంబు
బహుళకైవల్యఫలధర్మ ♦ పాదపంబు, దీనిఁ గాతురు చుట్టును ♦ దిరిగి సురలు. ౯౩

తే. గౌరి యొక్కతె యాకాశ ♦ గంగయొకతె
కాశి యొక్కతె దక్షిణ ♦ కాశి యొకతె
నలుగురును శంభునకు లోక ♦ నాయకునకు
రాణివాసంబు లమరాగ ♦ రసము పేర్మి. ౯౪

వ. ఒక్క సమయమ్మున దక్షారామమున కేతెంచి భీమమండలంబునందు. ౯౫

కం. శోభనముహూర్తమున భుజ, గాభరణుఁ బ్రతిష్ఠచేసి ♦ యర్చించి మహా
వైభవమొనర్చి పొందె మ, నోభిమతము విబుధనాథుఁ ♦ డధికస్ఫురణన్. ౯౬

తే. దేవతాభర్త శంభుప్ర ♦ తిష్ఠ చేసి, సురగణంబుల లోకపా ♦ లురను జూచి
యనియె మీరును భీమనా ♦ యకుని వీట, సిద్ధశివలింగములఁ బ్రతి ♦ ష్ఠింపవలయు.

ఇంద్రుఁడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట.

సీ. శ్రీకంధరుని బ్రతి ♦ ష్ఠించు నెవ్వఁడు వాఁడు, పాపియైనను శంభు ♦ పదముఁ గాంచు
శివలింగపదయాత్ర ♦ శివలింగసంవీక్ష, శివలింగసంస్పృష్టి ♦ శివసమర్చ

బూవుందూపులజోదుపుచ్చుకొనియెఁ ♦ భూపాల లీలావతీ
భ్రూవల్లీ నిభశృంగకంబగు లస♦త్పుండ్రేక్షు కోదండమున్.

వ. అంత.

——చంద్రోదయవర్ణనము.——

ఉ. ఆతతలీలఁ గోమల ♦ నవాంశుకపాళి మహాంధకార సం
ఘాతము మీఱి నద్భుతము ♦ గా శశిలాంఛనుఁ డభ్రవీథికిన్
శ్వేతవరాహమూర్తి యగు ♦ వెన్నుఁడు ప్రన్ననియొంటికోఱ ధా
త్రీతలమెంత యంతయు ధ♦రించిన యట్టి విజృంభణంబునన్.

తే. అర్ధమండలముదయించు♦నమృతభానుఁ,
డుదయరాగంబుతోఁగూడ♦నొప్పమిగిలెఁ
బ్రకటతాంబూల రాగసం♦రక్తమైన,
ప్రాగ్దిశాకాంతబింబాధ♦రంబువోలె.

కం. సంకలితోదయరక్తి శ,శాంకుఁడు శోభిల్లె గిరి ♦ కావనిధరవ
ప్రాంకక్రీడాపాటల, సంకరభృతకాలకూట ♦ సంకాశుండై.

సీ. కాదు కా దుదయాద్రి ♦ కనకకూటంబిది, డంబైనపాన వ♦ట్టంబుగాని
కాదు కా దిదిసుధా ♦ కరపూర్ణబింబంబు, కాశ్మీర శంభులిం♦గంబుగాని
కాదు కా దుదయరా♦గప్రకాశంబిది, నవకుంకుమా లేప ♦ నంబుగాని
కాదు కా దిది కళం ♦ కచ్ఛటారింఛోళి, పూజచేసిన కల్వ♦పువ్వుగాని

తే. యనఁగ సప్తార్ణవములు మి♦న్నందికొనఁగఁ, జంద్రకాంతోపలంబులు♦జాలు
వసమశరసార్వభౌము ము♦త్యాలగొడుగు, విధుఁడు విశ్వంబు వెన్నెల♦వెల్లిఁ దేల్చె.

తే. ఉదయ రాగము నిం♦చించు కుజ్జగించి, నిండుచంద్రుండు కన్నుల ♦ పండువయ్యెఁ
దానరాగాంతర స్నిగ్ధ♦దాక్షిణాత్య, రాజశుద్ధాంతదంత వ♦జ్రములకాంతి.

సీ. అభిషేక మొనరించు ♦ నమృత ధారావృష్టి, మదనాంతకునిముక్తి ♦ మంటపికక
నలవోకగా విశా♦లాక్షీమహాదేవి, నిద్దంపుఁజెక్కుల ♦ నీడఁజూచు
నెరియించు మిన్నేటి ♦ యిసుక తిన్నెలమీఁదఁ, జక్రవాకాంగనా♦నముదయంబు
డుంఠి విఘ్నేశుని♦స్మరకంఠవేదిపైఁ, గొదయు చుక్కలరాజుఁ ♦ గుస్తరించుఁ

తే. గాయువెన్నెల యానంద ♦ కాననమునఁ, గాలభైరవు దంష్ట్రకు ♦ డాలుకొలుపు
విధుఁడు వారాణశీసోమ ♦ వీధిచక్కి, నభ్రఘంటాపథంబున ♦ నరుగునపుడు.

సీ. రోహిణీగాఢోప ♦ గూహనంబునఁ గన్న, కస్తూరికాస్థాన ♦ కంబనంగ
రాహుదంష్ట్రాఘాత ♦ రంధ్రమార్గంబున, లలిఁదోఁచు నాకాశ♦లవమనంగ

తే. ఐంద్రపదభోగ మెవ్వఁడే♦నభిలషించు, నాతఁ డింద్రేశ్వరేశ్వరు♦పాదములకుఁ
బ్రణవపంచాక్షరీమంత్ర♦పాఠనిరతి, నమ్మహాఫల మొందుఁ ద♦త్ప్రాప్య మిది యు.

తే. స్నానదానాగ్నిహోత్రదీ♦క్షావిధాన, మంత్రవాదములైదఁ♦ గ్రంబులాకోటి
కోటిగుణితంబు శ్రీదక్ష♦వాటి యందు, సప్తగోదావరేంద్రేశ♦ సవిధభూమి. ౧౧౦

వ. అటమీఁద సిద్ధేశ్వరస్థానంబు సిద్ధలింగాధిష్ఠితంబు ధర్మార్థకామమోక్షపురుషార్థ
సంసిద్ధికై యాసిద్ధలింగంబు సిద్ధులచేతఁ బ్రతిష్ఠింపంబడి సిద్ధసాధ్యగంధర్వ
గీర్వాణ విద్యాధరారాధ్యంబై యుండు నా స్థానంబు పరమయుక్తప్రాగ్వంశక్షే
త్రంబు ౧౧౧

కం. జపహోమదానయజ్ఞము, లుపవాసాదివ్రతంబు♦ లాకోట్యర్బుదకో
టిపరిమితంబులు సిద్ధే, శపదంబున సాధకులకు♦ సత్యం బరయన్. ౧౧౨

వ. మఱి యోగీశ్వరంబను స్థానంబునందు యోగీశ్వరేశ్వరుండు సనకసనందనాది
యోగీశ్వరులచేతఁ బ్రతిష్ఠితుండని చెప్పంబడును. ౧౧౩

గీ. అది భవాబ్ధితరణి♦ యదిసాధకవ్రాత, కల్పవృక్ష మది జ♦గత్ప్రసిద్ధ
మది యుపాసకులకు♦ నణిమాదికైశ్వర్య, లాభమునకుఁ గరత♦లంబుపేఁడి. ౧౧౪

సీ. మంకణుం డను మహా♦మౌనియోగీశ్వర, శ్రీమహాదేవుని♦ శివు భజించి
బ్రహ్మసాక్షాత్కార♦ పర్యంతమైనప్ర,బోధసంపన్ముక్తి♦ ఫలముగాంచె
నాకమహాఋ సప్తసిం♦ధూదకంబులఁ గ్రుంకి, నగుఁడు యోగీశ్వరే♦శ్వరునిగాంచ
నణిమాదికాష్టవి♦ధైశ్వర్యసంసిద్ధిఁ, బొందు యోగీశుడ♦ర్ధేందుధరుని

తే. సప్తగోదావరమునీట♦ జలకమార్చి, పుష్పగంధాక్షతంబులఁ♦ బూజచేసి
కలిభవంబైన కలుషంబుఁ♦ గ్రాఁచిపుచ్చి, మర్త్యుఁ డొందును వేగం బ♦మర్త్యపదవి.

వ. మఱియు యమేశ్వరలింగంబు యమప్రతిష్ఠితంబు సకృద్దర్శనమాత్రంబున మర్త్యుం
డు యమభయంబునం బాయు వెండియు. ౧౧౬

సీ. యజ్ఞతటాకంబు♦నందుఁ గ్రుంకులు వెట్టి, బ్రహ్మర్షిపితృతృ♦ప్తిఁ బ్రస్తరించి
యమలింగసన్నిధి♦ నష్టోత్తరసహస్ర, సంఖ్య మృత్యుంజయ♦ జపముఁ జేసి
జపవిధానమునందు♦ సరవిమృత్యుంజయు, నపమృత్యుభయశాంతి♦ నర్థి నడుగ
నపమృత్యుదేవతా♦ హుంకారభవమైన, సంత్రాస మొందఁడు♦ సాధకుండు

తే. శ్రాద్ధపిండోదకాదివి♦శ్రాణనముల, శ్రీయమేశ్వరతీర్థానఁ♦ జేసి మనుజుఁ
డుద్ధరించును నరకకూ♦పోదరముల, బెగ్గడిలు నేడుతరముల♦ పితృగణముల. ౧౧౭

కం. శ్రీకాళేశ్వరుసన్నిధి, నేకాంతము జపముప్రేల్మి♦ యాగియు శ్రాద్ధం
బేకైకము కోటిగుణం, బై కలిగించును సమగ్ర♦ మైనఫలంబుల్. ౧౧౮

నాకలోకాధి రా♦జ్యైకకారణములౌ, నయమార సాధార♦ణస్థలములఁ
సకల్యాణభోగమో♦క్షనివాసమైన యా, దక్షవాటీపుర♦స్థానభూమిఁ
తే. చెప్పనేటికి సకలసం♦సిద్ధిఁ గోరి, దక్షిణాంభోనిధానంబు ♦ తటమునందు
సంప్రతిష్ఠింపుఁ డీశాను ♦ జంద్రమౌళి, విశ్వలోకాధినాథు నో♦విబుధులార. ౯౯

కం. సిద్ధించు మీ కభీష్టము, సిద్ధ మిది యమర్త్యులార ♦ శీఘ్రమున జటా
బద్ధశశి మహోపనిష, ద్సిద్ధాంతరహస్యమును బ్ర♦తిష్ఠింపుఁ డిఁకన్. ౧౦౦

తే. దర్శనముకంటె మేలు సం♦స్పర్శనంబు, సంస్పృశించుటకంటె న♦ర్చనములెస్స
యర్చనముసేయుకంటెను ♦ నంతఫలద, మసితగళుని బ్రతిష్ఠించు♦టమరులార.

సీ. సకలలోకప్రపం♦చము లింగమయంబు, త్రిజగంబు లింగప్ర♦తిష్ఠితంబు
సంభవస్థితిలయ♦స్థానంబు లింగంబు, లీనార్థగమకంబు ♦ లింగ మనఁగ
లింగప్రసాదంబు ♦ లేక సిద్ధింపవు, భోగమోక్షంబు లే♦యోగములను
లింగాజ్ఞ వెలిగాఁగ ♦ లేశమాత్రంబును, సంచలింపదుపో తృ♦ణాంచలంబు
తే. మంటినైనను లింగంబు♦మలిచి కొలుఁడు, ఇసుకనైనను లింగంబు♦నేర్చి కొలుఁడు
పేఁడనైనను లింగంబుఁ ♦ బెట్టికొలుఁడు, నీటనైనను లింగంబు♦నిలిపి కొలుఁడు.

వ. అని యుపన్యసించి యింద్రుండు తానును లోకపాలకులును దివిజులునుం దమ
తమపేర శివలింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించిరి. ౧౦౩

మ. హిమధామార్ధజటాకిరీటుఁ డభవుం♦డింద్రేశ్వరుం డింద్రుచే
నమరవ్రాతముతోడఁ గూడఁగఁ బ్రతి♦ష్ఠాంతంబునం భక్తిసం
భ్రమతాత్పర్యసమగ్రుచేఁ గయికొనెన్ ♦ బాథోధివధ్వాపగా
విమలస్వర్ణసరోజపూజ వ్యాదయా♦విఖ్యాతసంతుష్టుఁడై. ౧౦౪

ఉ. ఆగమమంత్రతంత్రములు ♦ సాంగములై నడువంగ సర్వవి
ద్యాగురుఁడైన ప్రెగ్గడ బృ♦హస్పతితోడుగ వీతిహోత్రది
గ్భాగమునం బురందరుఁడు ♦ భక్తిఘటించిన వాసవేశ్వరున్
భోగివిభూషణుం గొలుచు ♦ పుణ్యుల కబ్బును భోగమోక్షముల్. ౧౦౫

తే. ఇంద్రుఁడేఁటేఁట జాతర♦కేగుదెంచి, సప్తగోదావరమున సు♦స్నాతుఁ డగుచు
భుజగభూషణు నింద్రేశు♦బూజసేయు, ధవళమందారతరుపుష్ప♦దామములను.

కం. ఇంద్రప్రతిష్ఠితుం డగు, నింద్రేశ్వరుఁ గొలువ నెవ్వఁ ♦ డేకాగ్రతమై
నింద్రమతిసప్తసింధువు,నం ద్రిషవణమాడునతఁడు ♦ నాకం బెక్కున్. ౧౦౬

కం. సకృదాలోకనమున మఱి, సకృదర్చన సకృదుపాస ♦ సకృదానతులన్
సకృదాలయప్రదక్షిణ, సకృజ్జపంబుల మహేంద్ర♦శంభుఁడు మెచ్చున్. ౧౦౭

సీ. భీమనాథేశ్వర ♦ శ్రీమన్మహాలింగ, భాస్వత్పరబ్రహ్మ ♦ భవనమునకుఁ
గల్పాంతసమయభీ ♦ కరనాగరాడ్ధృత్య, ధృతత్రిలోకమ ♦ హాతరికిని
ద్వాదశక్షేత్రతీ ♦ ర్థపలాశమండల, వ్యాకోచనవపుండ ♦ రీకమునకు
జంబూతరుద్వీప ♦ సర్వసర్వంసహా, పాటీరలేపనై ♦ పథ్యమునకు
ఆ. శివకళత్రమునకు శివ ♦ క్షేత్రమునకు, శివునిమూర్తికి శ్రీసదా ♦ శివునికీర్తి
కితరతీర్థంబు సరిపోల్ప ♦ నెట్లువచ్చు, దక్షవాటంబునకు మహా ♦ స్థానమునకు. ౧౨౯
కం. మంకణమహామునీశ్వర, సంకల్పవితీర్ణకల్ప ♦ శాఖికి భువనా
లంకృతికి దక్షవాటికి, శంకరనటనటననాట్య ♦ శాలకు జేజే. ౧౩౦
కం. కాశీప్రతిబింబమునకుఁ, గాశీప్రతినిధికిఁ గాశి ♦ కాప్రకృతికినిం
గాశీప్రతిమకు దక్షిణ, కాశికి శ్రీదక్షవాటి ♦ కటకంబునకున్. ౧౩౧
కం. మోక్షస్థానంబునకున్, దక్షారామమున కమృత ♦ ధామంబునకున్
దక్షాధ్వరక్రియోచిత, దీక్షాక్షేత్రమున కభవు ♦ దేవికి జేజే. ౧౩౨
వ. అని నమస్కరించి శతానందుండు. ౧౩౩
మ. శివలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠచేసి కడంకన్ ♦ శ్రీసప్తగోదావరాం
బువులం జేసెను మంత్రపూర్వకముగాఁ ♦ బుణ్యాభిషేకంబు నై
భవముల్ పెక్కువిధంబులం జరపె శ్రీ ♦ బ్రహ్మేశ్వరుం డంబుజో
ద్భవవంద్యుం డది యాదిగాఁ గరుణమైఁ ♦ బాలించు భక్తావళిన్. ౧౩౪
వ. అంత దేవసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరగంధర్వోరగాదులును దమతమ నామధేయంబుల లింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించిరి తదనంతరంబ. ౧౩౫
సీ. బ్రహ్మప్రతిష్ఠితు ♦ బాలేందుశేఖరుఁ, బురుహూతుఁ డతిభక్తిఁ ♦ బూజచేసె
నలువయర్చించె నా ♦ నాప్రకారంబుల, హరిహయస్థాపితుం ♦ డగుమహేశు
దక్షవాటికఁ జూచి ♦ దక్షప్రజాపతిఁ, బొగడె నల్మోర్ల నం ♦ భోజభవుఁడు
ప్రణమిల్లె దక్షుఁడు ♦ భారతీభర్తకు, నాత్మప్రశంసకు ♦ నణఁగి మదిని
తే. వేల్పులందఱుదారును ♦ నిల్పినట్టి, శంభులింగంబులకు మ్రొక్కి ♦ చనిరి దివికి
సరసిజాసనుచే నను ♦ జ్ఞాతులగుచు, సత్యలోకంబునకు నర్థిఁ ♦ జనియె విధియు. ౧౩౬
కం. బ్రహ్మప్రతిష్ఠితుండగు, బ్రహ్మేశ్వరుదేవుఁ గొలుచు ♦ భాగ్యాఢ్యులకుం
బ్రహ్మక్షత్రాదులకును, బ్రహ్మాచ్యుతశంభుభవన ♦ పదవులు గలుగున్. ౧౩౭
కం. అధ్యయనశ్రుతదానత పోధ్యానసమాధిమంత్ర ♦ పూజాధిమహా
విధ్యనుసంధానమున న,సాధ్యంబులు లేవు బ్రహ్మ ♦ శంకరుపదవిన్. ౧౩౮
వ. మఱియుఁ గపాలేశ్వరస్థానంబు. ౧౩౯

తే. వీరభద్రాది దేవతా ♦ వీరగణము, శంభులింగంబు నిలిపెఁ బ్ర♦శస్తవేళ
దక్షవాటీఁ బదాఖ్యసం♦స్థాపనమున, వీరభద్రేశుఁ డయ్యెన ♦ వ్వేల్పు ఱేఁడు. ౧౧౯

కం. శ్రీవీరభద్రలింగము, సేవించిన మానవుండు ♦ చిరకాలమునం
గేవలగాణాపత్యము, పావిభవము నొందు శివుని ♦ యాస్థానమునన్. ౧౨౦

తే. వీరభద్రేశదేవతా ♦ విభునియాజ్ఞఁ, గలుగుధర్మార్థకామమో♦క్షములుజనుల
కక్షయంబైన దక్షవా♦టాభిధాన, భోగమోక్షకరమాజన్మ ♦ భూమియందు. ౧౨౧

తే. అగ్నిహోత్రంబు దాన మ♦ధ్యయనజపము, లాదియగునిత్యనైమిత్తి♦కాదివిధులు
బహుఫలంబుల నొసఁగు స♦ద్భక్తియుక్తి, దక్షవాటికవీరభ♦ద్రస్థలమున. ౧౨౨

ఉ. యోగతటాకతీర్థమున♦యందును నంబుధిసార్వభౌమది
గ్భాగవిభూషణం బయిన ♦ పద్దినియందును దీర్థమాడి ని
ష్ఠాగరిమంబునం ద్రిపుర♦శాసను దక్షపురోపకంఠధా
త్రీగృహమేధిఁ గొల్వఁడు ప్ర♦తిష్ఠితభర్గుని వీరభద్రునిన్. ౧౨౩

వ. తొల్లి బ్రహ్మాదులగు దేవతలు సురేంద్రవిహితవిభవుండైన భీమనాథేశ్వరు దర్శించు వేడుకం జేసి బ్రహ్మలోకంబుననుండి భోగమోక్షక్షేత్రంబైన దక్షారామంబునకు వచ్చి సప్తగోదావరంబునఁ బంచతీర్థంబులాడి పండ్రెండు దివ్యలింగస్థానంబులు దర్శించి యమృతమయస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి నిఖిలదేవతాచక్రవర్తి యగు భీమేశ్వరేశ్వరు దర్శించి పరమానందకందళితస్వాంతులై యిట్లనిరి. ౧౨౪

బ్రహ్మాదులు భీమేశ్వరు వర్ణించుట.

శా. ఆహా! యింతమనోహరంబగునె ద♦క్షారామ మివ్వీటిలో
నీహారాంశుకళాకిరీటుండు భవా♦నీభర్త దివ్యాప్సరో
వ్యూహాంబుల్ ప్రతిసంధ్యముం గొలువఁగా ♦ నున్నాఁడు గోదావరీ
వాహిన్యబ్ధిసమీరపానకలనా ♦ వర్ధిష్ణుకేయూరుఁడై. ౧౨౫

కం. ముంగిటను సప్తసింధువు, చెంగటఁ గ్రతుసరసి నడుమ ♦ శ్రీభీమమహా
లింగము దక్షారామము, సంగతి నెన్నంగఁ బురము ♦ జగతిం గలదే. ౧౨౬

తే. శివశివా యెంత భాగ్యంబు ♦ చేసినారొ, దక్షవాటీపురీమహా♦స్థానజనులు
కన్నులారంగ వీక్షించు♦చున్నవారు, భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిమూర్తి. ౧౨౭

చం. అహహ! దయారసానుగత♦మైన మనంబున దక్షవాటికా
గృహపతి భీమనాయకుఁడు ♦ కీటపతంగసరీసృపాళికిన్
సహజగళత్సమీరమగు ♦ సంకటకాలము వీనులం దను
గ్రహమొనరించునట్టి మధు♦రంబగు తారకమంత్రరాజమున్. ౧౨౮

సీ. సోమతీర్థమునందు ♦ సుస్నాన మొనరించి, శ్రీసోమనాథుని ♦ జూచి భక్తి
నిహజన్మమునయందు ♦ నేపాప మొనరించెఁ, బాప మెద్ది యొనర్చెఁ ♦ బ్రాగ్జన్మమున
నదియశేషంబును ♦ నాక్షణంబునఁ బాసి, దేహాంతమునఁ గాంచు ♦ దివ్యపదవి
ద్యాగంబు భోగంబు ♦ దానంబు సత్యంబు, భాగ్యంబు కీర్తి సౌ ♦ భాగ్యలక్ష్మి
తే. బుద్ధి తత్పర నత్యంత ♦ వృద్ధిఁ బొందు, సతతధర్మంబు నిచ్చు న ♦ క్షయఫలంబుఁ
దతఫలంబులు పిత్రార్థ్వ ♦ దైహికములు, సత్య మిది సోమనాథప్ర ♦ సాదమహిమ.
కం. సురలును విద్యాధరులును, గరుడోరగకిన్నరులును ♦ గంధర్వులుఁ గిం
పురుషులు యక్షులు సోమే, శ్వరదేవునిఁ గొల్తు రధిక ♦ పరభక్తిమెయిన్. ౧౪౨
వ. మఱియు మాహేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవనమస్కృతంబు మునిసిద్ధచారణవిద్యాధరుల
చేతఁ బ్రతిష్ఠితం బైనయది పితృపిండదానం బేకవింశతికులంబునకుఁ దృప్తికరంబు.
తే. సప్తగోదావరంబను ♦ సారతీర్థ, ముత్తమోత్తము మందు ♦ సుస్నానంబు చేయు
శ్రాద్ధతిలతర్పణాదు ల ♦ క్షయఫలములు, తత్సదాసేవనము శివ ♦ ధ్యానసంబు. ౧౪౪
తే. దత్తమిష్టంబు హుత మధీ ♦ తంబు నసుల, కచట నక్షయఫలముఁ జే ♦ కూరుఁగాన
శ్రాద్ధపిండప్రదానాది ♦ సకలవిధులు, నందు ఫలియించు నగ్గయ ♦ యందుఁబోలె.
కం. మఱి రామేశ్వరతీర్థము, కఱకంఠున కాటపట్టు ♦ కామితఫలముల్
తఱుఁగనిధాన్యములగుచును, నెఱయంగ ఫలించు నందు ♦ నిష్ఠయుఁ గలుగున్.
కం. శ్రీరుద్రపాదయుగళీ, శ్రీరామేశ్వరసమీప ♦ సీమం బిత్రుయ
జ్ఞారంభం బొనరింప న,పారఫలప్రాప్తిఁ జెందుఁ ♦ బంచజనులకున్. ౧౪౭
తే. ప్రథిత మగు సప్తగోదాన ♦ గంబునకును, నభవునకు భీమనాథున ♦ కంతరమున
నేమి సుకృతంబు చేసిన ♦ నేకతంబ, వేయు విధములఁ ఫలియించు ♦ వేయునేల ౧౪౮
సీ. వినుము పారాశర్య ♦ వేవేలమాటలఁ, బనియేమి తీర్థముల్ ♦ పదియురెండు
నని చెప్పనేల ద ♦ క్షారామమండలిఁ, దీర్థంబుగాని ప్ర ♦ దేశమెద్ది
సప్తగోదావరో ♦ త్సంగస్థలమునకుఁ, గాశి కేదార మ ♦ క్షయవటంబు
తరముగా కితరతీ ♦ ర్థములు నాటియె, భోగమోక్షములకుఁ ♦ బుట్టినిల్లు
తే. రుద్రవాటిక భీమేశ్వ ♦ రునినివాస, మందు రామేశ్వరస్థాన ♦ మభ్యధికము
రామతీర్థంబునందు సా ♦ రంబుసాటి, ధర్మ మర్మంబు రుద్రపా ♦ దస్థలంబు. ౧౪౯

అగస్త్యుండు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట.

వ. మఱియుఁ బంచతీర్థంబులు వివరించెద నవహితుండవై యాకర్ణింపుము. ౧౫౦
చం. అహిపతికంకణుండు తన ♦ యల్లుఁడుగా మదిఁ గోరి నిష్ఠతోఁ
దుహినధరాధరేంద్రుఁడు చ ♦ తుర్దశదివ్యమహాబ్దముల్ సుదు

ఉ. చిక్కుఁ గాలభైరవుని ♦ చేతిని బ్రహ్మకపాలపాత్ర యే
చక్కటియందు జాఱిపడె ♦ సప్తవదీతటభీమభూమియం
దక్కపటిస్ఫురించిన శ♦శాంకకిరీటుఁ గపాలి శంభు న
మస్కృతిఁ గొల్చు మానవుల ♦ మానుగఁ జేరవు పాతకౌఘముల్. ౧౪

తే. ఆకపాలమోచ♦నాభిధానం బైన, పుణ్యతీర్థరాజ♦మునను జలుపఁ
గలుగుఁ గోటిఫలముఁ ♦ గాంచనాక్కొక్కటి, దానహోమయజ్ఞ♦తంత్రవిధుల

చం. అట వరుణేశ్వరం బన న♦నాదిఁ బ్రచేతసుచేత వాహినీ
తటమునఁ దొంటి నిల్పఁబడి ♦ దక్షమహాశకరారవిందసం
పుటమునకర్గ పఙ్కటకము వోలె♦ వెలింగెడు బాలతారకా
విటముకుటావతంసునకు♦విశ్రుతకారణ మైన తపోనిధి. ౧౪

తే. వరుణలింగంబునకుఁ దీర్థ♦వారిధార, వేయిఘటముల నభిషేక ♦ విధి యొనర్ప
వఱపుదోసంబు వాయంగ ♦ వానగురియుఁ, గొంత్రలంబందు నారబ♦కోటులెల్లఁ

ఉ. కుక్కుటపక్షిసంఘము ల♦కుంఠితభక్తిఁ బ్రదక్షిణంబు స
మస్కృతిఁ జేసి యెవ్వని కృ♦పాతిశయంబున మోక్షసత్పదం
బెక్కె సమస్తలోకములు ♦ కెల్లఁ బ్రియుం డరుణేందుశేఖరుం
గుక్కుటనాథదేవు ఫణి♦కుండలునిం గొలువుండు మానవుల్. ౧౪:

తే. ఒక్కపక్షంబులెంతయు ♦ నుర్విమోవ
గుడిఁ బ్రదక్షిణ మొనరించు ♦ కుక్కుటముల
కక్షయంబగు మోక్ష మే♦యయ్యె యొసఁగె
నట్టిశివుఁ గుక్కుటేశ్వరు ♦ నాశ్రయింతు. ౧౪:

కం. చరణాయుధేశ్వరేశ్వరు, శరణాగతకల్పతరువు ♦ సంపూర్ణమహా
కరుణావరుణాలయునిం, గరుణామృతకిరణధరుని ♦ దర్శింపవనా. ౧౪

కం. కోణార్కక్షేత్రము వా,రాణశి కేదారతీర్థ♦రాజము కుంభీ
కోణంబు కుక్కుటేశ, స్థాణుస్థానంబు మోక్ష♦ధామములెందున్. ౧౪

తే. అచటదానంబుహోమ♦మధ్యయనవిధులు
శ్రాద్ధమును దేవతాసమ♦ర్చనము వ్రతము
లొక్కటొక్కటి కోటిగు♦ణోపలబ్ధి
సంభవించును సతతంబు ♦ సాధకులకు. ౧౪

వ. మఱియు సోమేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవతా నమస్కృతంబు. ౧౪

కం. అమృతమయుఁ డైన సోముఁడు, సమయంబున నే మహేశు♦సంస్థాపించెన్
విమలసుధాజ్యోతిర్లిం,గము సోమేశ్వరుని గరళ♦కంఠు భజింతున్. ౧౫

వ. అగస్త్యేశ్వర, రామేశ్వర, నాకులేశ్వర, గణేశ్వర, పాతాళభైరవేశ్వరులను దేవతాపంచకంబుఁ బంచతీర్థంబులను దర్శించి మానవుఁడు సంప్రాప్తపుణ్యతీర్థంబులు దర్శించిన ఫలంబులందు మూలస్థానేశ్వరలింగం బాదిమూలం బద్విత్యలింగంబు దర్శించి భీమమండలంబునందు శివలింగస్థానంబులెన్నిగల వన్నియు దర్శించిన ఫలంబు గైకొను వెండియు. ౧౭౩

తే. సప్తగోదావరము భీమ♦శంకరుని, నాకులేశస్వయంభుఁ బ♦నాకపాణి
రుద్రపాదంబులును సమా♦రూఢభక్తిఁ,గలఁతురెవ్వారు వారపో♦ధన్యమతులు.

వ. అని దక్షారామమాహాత్మ్యంబును భీమలింగమహిమంబును సప్తగోదావరప్రశస్తియుద్వాదశతీర్థప్రభావంబును బంచతీర్థప్రయోజనంబులును వినిపించి కుంభసంభవుండు. ౧౭౪

తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువన♦స్వామిఁ గొలువఁ
బోదమే యిప్డు మధ్యాహ్న♦భోగవేళ
నదెవిజృంభించె నాట్యసౌ♦ధాంతరమున
నృత్యజగఝంకృతమృదంగ♦నిస్వనంబు. ౧౭౬

వ. అని పలికి యనంతరం బయ్యిరువురు రాజమార్గంబున. ౧౭౭

అగస్త్యవ్యాసులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట.

సీ. త్రిపురసంహారంబు ♦ దివిజనాయకభుజా, స్తంభదంభోళిసం♦స్తంభనంబు
గరళకూటమహాగ్ని ♦ కబళనాటోపంబు, దక్షాధ్వరక్రియా♦ధ్వంసనంబు
మత్స్యలాంఛనదర్ప ♦ మథనసంరంభంబు, దేవదారువనప్ర♦దేశవిహృతి
నురులింగమూర్తివి♦స్ఫురణవిలాసంబుఁ, గాత్యాయనీకర♦గ్రహణకేలి

తే. గంధవేదండదానవ ♦ ఖండనంబు, దండపాణిజలంధరాం♦ధకవధంబుఁ
బాడు గంధర్వపతులచే ♦ భరిత మైన, మొగలివాకిలి సొచ్చి ర♦మ్మునిబుధులు.

సీ. పంచాంగశుద్ధిగాఁ ♦ బరిఢవించుచు భృంగి, మతినాడు నెందేని ♦ ప్రతిదినంబు
త్రిదశవర్గంబు ము♦ప్పదిమూఁడుకోట్లును, నేకదేశమున నెం♦దేనియుండుఁ
బలుకుపూఁబోణి య♦ర్వదినాల్గుకళలతో, విహరించు నెందేని ♦ విద్యనూపు
సాని యీశానియై ♦ సవరించు నెరిదేని, మహితపింఛాలీల ♦ మరులు వీట

తే. నెద్ది కైలాసశిఖరికిఁ ♦ బెద్దయుద్ది, పాలమున్నీటి కెయ్యది ♦ ప్రసవభూమి
చంద్రలోకంబునకు నెద్ది ♦ సాటియట్టి, భవునికళ్యాణమండ♦పంబుఁ గనిరి. ౧౭౮

ఉ. దానికిఁ దూర్పుదిక్కున సు♦ధాకరబింబసహస్రకోటి శో
భానిభకాంతితో గగన ♦ భాగము రాయుచు భీమనాయకే

స్సహాముగఁ జేసె నయ్యెడఁ బ్ర♦చండతపం బచటఁ శివుం డను
గ్రహమున నుపస్థవించె నని ♦ క్రచ్చుఱఁ బల్కుఁ బురాణసంహితల్. ౧౬౧

కం. అదియాదిగఁ దీర్థంబులు, పదియును రెండయిరఁ దీర్థ ♦ పాలీజాతం
బదియ కడునెక్కు వై యున్నది సప్తతటంబునందు♦న న్మునివర్యా. ౧౬౨

కం. లంకించియగంధతటితతి, మంకణునకుఁ జెప్పె ననుఁగు ♦ మామకు గిరికిన్
సంకల్పసిద్ధిదుం డగు, శంకరుఁ డభిలార్థిపారి♦జాతంబనుచున్. ౧౬౩

కం. గిరిసార్వభౌమకన్యా, కరగ్రహణసుమంగళైక ♦ కౌతుకసంప
త్పరిపూర్ణహృదయు శంకరుఁ, గరుణాకింకరుని సురగ ♦ కంకణుఁగొలుతున్. ౧౬౪

కం. నీహారభూధరేశ్వరు, నీహారమణీయమూర్తి ♦ నిందుకరహిమా
నీహారహీరకుముదను, భాహారసమానకాంతి ♦ నభివర్ణింతున్. ౧౬౫

సీ. భూధరేశ్వరతీర్థ♦మునఁ గృతస్నానుఁడై, భూధరేశ్వరుఁగొల్చు♦బోధఘనుఁడు
నిత్యమంగళుఁడు ని♦ర్నిద్రభద్రుండును, లక్ష్మీవిలాసైక ♦ లక్ష్మియుతుఁడు
నగుఁ దీర్థములలోన ♦ సత్యోత్తమం బైన, తీర్థంబు భుక్తిము♦క్తిప్రదంబు
మంగళమంగళా♦త్మకము కళ్యాణక, ళ్యాణస్వరూప మీ ♦ యాస్పదంబు

తే. ధరణిధరనాయకునకుఁ బ్ర♦త్యక్ష మైన, యవ్విహారపాత్రునగరమ♦ధ్యాహ్న వేళ
భోగఘంటాస్వనము విన్న ♦ భూజనులకు, నవల వినవచ్చు ముక్తిక♦ళ్యాణఘంట.

మ. హిమవద్భూధరసార్వభౌమసరవి♦శ్వేశోపహారక్రియా
క్రమసంతాడితఘంటికాఘణఘణ♦త్కారంబు విన్నట్టి యు
త్తమపుణ్యుండు వినండు ప్రాణపవనో♦త్క్రాంతివ్యథావేళ దు
ర్దమమైనస్వతవాహ్యఘోరమహిష♦గ్రైవేయఘంటాధ్వనుల్. ౧౬౭

తే. శ్రాద్ధపిండప్రదానాది ♦ సకలవిధులు, నొక్కటొక్కటికోటిగు♦ణోదయమునఁ
దృప్తిఁ గల్పించు దివిపితృ♦దేవతలకు, ధరణిధరరాజశంభుతీ♦ర్థంబునందు. ౧౬౮

తే. సప్తగోదావరముఁ దెచ్చి ♦ సప్తమునులు, సప్తసప్తేందుశిఖివిలో♦చనుని నిలిపి
రమ్మహాశంభులింగ మ♦భ్యర్చితులకుఁ, గామితార్థప్రదానైక ♦ కల్పకంబు. ౧౬౯

కం. ఒకమాటు జలకమార్చిన, నొకమాటొకపువ్వుమాలి ♦ నునిచిన నొకమా
టకుటిలమతి గుడిఁ దిరిగిన, సకలేప్సితములు నతండు ♦ సంపాదించున్. ౧౭౦

తే. భీమనాథేశ్వరునిపార్శ్వ ♦ భూమియందుఁ, బంచశివలింగములకు నా♦స్పదములైన
పంచతీర్థంబులును నాడు♦పంచజనులు,పాయుదురు పంచవిధమహా♦పాతకముల.

తే. అందు వాపితటాక కు♦ల్యాదులందుఁ, దీర్థమాడ వివేకి బు♦ద్ధిం దలంపఁ
బంచతీర్థంబు లందిచ్చుఁ ♦ బంచజనుల, కాత్మసలిలావగాహపు♦ణ్యాతిశయము. ౧౭౨

నీవు పత్నీసహితంబుగా నేవలనైన నుండి తపంబు సేయుము నేను విశ్వనాథ విరచితావమాన ఖేదంబువాయ నీస్వామిని సేవించెద నని పలికి సముచిత ప్రకారంబున నమ్మహాత్ముని వీడు కొలిపి యనంతరంబ శిష్యులుం దానును. ౧౮౯

-ఃః వ్యాసుఁడు భీమేశ్వరార్చనంబు సేయుట. ఃః-

సీ. పంచతీర్థములాడి ♦ భవలింగసన్నిధిఁ, బ్రాసాదపంచాక్ష♦రము జపించి
సొరిదినల్దిక్కుల ♦ సోమేశ్వరములందు, భక్తిఁ బ్రదక్షిణం ♦ బాచరించి
కుక్కుటేశ్వరు కేళ ♦ కూళి నుచ్చవమైన, మాశికర్ణికఁ బొనర్చి ♦ మజ్జనంబు
నోంకారపురత్రికూ♦టోదరస్థితులైన, హరిహరబ్రహ్మల ♦ నభినుతించి
తే. తుల్యగోదావరీనదిఁ ♦ దోయనిధిని, సప్తగోదావరంబున ♦ స్నానమాడి
యాచరించు శివార్చనం ♦ బనుదినంబు, దక్షవాటికనుండి స♦త్యవతిసుతుఁడు. ౧౯౦

కం. భీమేశ్వరమహిమంబున, నామోదముతోడ నోల♦లాడుచు నుండున్
భీమేశ్వరచరణారుణ, తామరసంబులకు సంత♦తముఁ బ్రణమిల్లున్. ౧౯౧

సీ. మాతృగర్భాకార ♦ జాతఖేదమువాయ, హాసునిగర్భాగార ♦ మాశ్రయించుఁ
బరమేశ్వరార్చనా ♦ పరత నించుక తన్ను, నత్యంతధన్యుఁగా ♦ నాత్మఁదలఁచు
హర్షించి హర శివ ♦ త్ర్యంబకాచలగర్భ, భవయంచు రోమాంచ ♦ పటలిఁ దాల్చుఁ
గరతాళకలన శం♦కరగీతములువాడు, లజ్జాభిమానంబు ♦ లుజ్జగించి
తే. భీమభీమేశ్వరేశ్వర ♦ భీమనాథ, దక్షవాటిపురాధ్యక్ష ♦ దర్పకారి
సప్తగోదావరోత్సంగ ♦ జయమహేశ, నన్నురక్షింపు మనుచువి♦న్నపము సేయు.

కం. బాలోన్మత్తపిశాచద, శాలంబనమునఁ జరించు ♦ నంగడివీథిన్
స్త్రీలాశూన్యతఁ గంతే, కాలునివాదములమీఁదఁ ♦ గలుగువిరాలిన్. ౧౯౩

సీ. పరిరంభ మొనరించు ♦ బాహాద్వయంబున, దేవదేవునిసుధా ♦ దివ్యమూర్తిఁ
దాఁకించుకొను జటా♦స్తబకంబు విరియంగఁ, బానవట్టముతోడ ♦ ఫాలతలము
గురుదక్షపురితోడఁ ♦ గూడఁ బట్టనమున, కంగప్రదక్షిణం ♦ బాచరించుఁ
బాతాళభైరవ ♦ ప్రముఖనానాదిశా, పరివారదేవతా ♦ ప్రతతిఁ దెలుచుఁ
తే. గాశికాపట్టనద్రోహిఁ ♦ గావు మభవ, విశ్వపతిదూషితుని బ్రోవు ♦ విశ్వనాథ
కల్లచేసితి రక్షింపు ♦ కాలకంఠ, యనుచుఁ బ్రార్థించు భీమనా♦యకునిఁ దపసి.

సీ. అఘముల కొండుప్రా♦యశ్చిత్తములు లేవు, నిన్నుఁజూచుటకంటె ♦ నీలకంఠ
నీమండలంబున ♦ నిఖిలజంతువులకుఁ, దారకం బల భ్రాంతి ♦ దశను దోఁచుఁ
గలియుగంబునయందుఁ ♦ గడుదుర్లభంబులు, భవదీయదర్శన ♦ స్పర్శనములు
నీదక్షవాటికా ♦ నిలయంబునందుండు, జనులకు భోగమో♦క్షములు వలఁతి

శానమహాప్రహాసరుచి ♦ సంపద సొంపువహించి నట్టిశ్రీ
భానుజవైరిమండపము ♦ భవ్యమువేంద్రులు గాంచి రయ్యెడన్. ౧౮౦

వ. అనంతరం బా బహిర్గేహప్రదేశంబున. ౧౮౧

తే. నిఖిలపరివారదేవతా ♦ నివహమునకు, వందనమొనర్చి యుత్తర ♦ ద్వారభూమి
శశికళామండనునకును ♦ శంకరునకుఁ, జేసి రభివాదనంబులు ♦ సిద్ధమునులు. ౧౮౨

క. శంఖభుజార్గళాకలిత ♦ తప్తమహాకలధౌతఘంటికా
మండితవేత్రదండధరు ♦ మస్తవిభీతనశాత్వలాయితా
ఖండలముఖ్యదైవతవి ♦ కాయమునంయమిభాగధేయముం
ఖండకుఠారుమోసలను ♦ ఖంబునఁ జొచ్చిరి శైవపుంగవుల్. ౧౮౩

వ. ప్రవేశించి భక్తిశ్రద్ధానుపూర్వకంబుగా నంతర్భవనప్రదక్షిణంబుచేయునప్పుడు
తిరుచుట్టు మాలికయందు. ౧౮౪

సీ. వణఁకుగుబ్బలిరాచ ♦ వారికూరిమికన్య, భీమయ్య శుద్ధాంత ♦ భామఁ గొలిచి
కంధరంబుననుండి ♦ గంధసింధురమైన, గుజ్జువేల్పుఁ గుమార ♦ గురుని గొలిచి
కైవల్యనిధికి దు♦ర్గామహాదేవికి, సర్వమంగళకు నం♦జలిఘటించి
యాశాతటీపట ♦ లీశాటికాకటు, వటుకభైరవు నిష్ట ♦ వరదుఁ జూచి

తే. నలువసేవించి యిందిరా ♦ నాథుఁ గాంచి, యితరపరివారదేవతా ♦ వితతి కెల్ల
నేటికోళ్ళిచ్చియెక్కి ర♦ష్మేటిమునులు, మృదునిహాటకశైలంబు ♦ మీఁదినిలువు.

శా. సందర్శించిరి భీమనాథుఁ ద్రిజగ♦త్సమ్మోహనాకారు న
ర్ధేందూత్తంసుని దక్షిణాబ్ధిలహరీ ♦ హేలావిహారక్రమా
స్పందాయాగతగంధవాహపరిమ♦ త్స్వాతిరేకస్ఫుర
త్తుందిస్వాంగకదందశూకకటకా♦స్తోకేష్ట బాహార్గళున్. ౧౮౬

కం. దృష్టించి భక్తిపరతను, సాష్టాంగం బెరఁగి యమ్మ♦హాదేవుని నా
శిష్టమునుల్ పూజించిరి, యష్టాపదనిర్మితంబు ♦ లగుకుసుమములన్. ౧౮౭

ఉ. కేవలభక్తిసంపదలు ♦ గీలుకొనన్ హృదయాంబుజంబులన్
దేవరకుం గృపానిధికి ♦ దేవశిఖామణి కర్థిసప్తగో
దావరవాహినీకనక ♦ తామరసంబులఁ బూజచేసెమై
త్రావరుణుండు దానును బ♦రాశరిసూనుఁడుఁ గూడి వేడుకన్. ౧౮౮

వ. అప్పుడు పారాశర్యుండు పెన్నిధానంబుఁగన్న పేదయుం బోలెఁ బరమానందం
బునుం బొంది కుంభసంభవుం జూచి మునీంద్రా నీప్రసాదంబున భీమమండలం
బవలోకించితి, ద్వాదశక్షేత్రతీర్థంబులు చూచితిఁ, బంచతీర్థంబులాడితి, దక్షా
రామంబుఁ గంటి, భీమేశ్వరు దర్శించితి, ధన్యుఁడనైతిఁ గృతార్థుండనైతి నింక

ప్రేక్షణీయచరణకములు ♦ భీమనాథ దేవునిఁ
దక్షవాటికాపురైక♦ధాము నాశ్రయించెదన్. ౨౦౨

ఉత్సాహము. నిష్ఠతో భజింతు భీము♦నిం భుజంగహారునిఁ
దిష్ఠునిఁ దవిష్ఠసంప్ర♦తిష్ఠునిం గరిష్ఠు భూ
యిష్ఠు దక్షవాటికాస్థ♦లీశు దేవతాకుల
జ్యేష్ఠునిం వసిష్ఠముఖ్య♦శిష్టమునిజనార్చితున్. ౨౦౩

లయగ్రాహి.

నీనుమునఁ ద్రొక్కెదను ♦ హేమగిరిచాపునకు♦నామజజలంధరము♦ఖామరవిరోధి
గ్రామమదహారి కభి♦రామశుభనిర్మలసు♦ధామయశరీరునకుఁ ♦ గామితవితీర్ణ
శ్రీమహిమశాలికి జ♦రామరణదోషహరి ♦ శామకనిజాంఘ్రియుగ♦భీమ్మృతికి దక్షా
రామపురధామునకుఁ♦గోమలజటామకుట♦ధామహిమధామునకు ♦ భీమునకు భక్తిన్.

సీ. కొలుతు సద్యోజాతుఁ ♦ గోమలైంద్రవతనుఁ, బెద్దగుబ్బలిరాజు ♦ పెండ్లికొడుకు
సేవింతు శ్రీవామ ♦ దేవు మహాదేవు, నేడులోకంబులు ♦ నేలుతేనిఁ
దెలుతుఁ దత్పురుషు నిం♦దీవరవరనీల, చారుకంధరుని బ♦శ్వల్లలాటుఁ
బ్రణుతింతు నీశాను ♦ ఫాలనేత్రానల, జ్వాలాసమాలీఢ ♦ శంబరారి

తే. సర్గసంసారశూన్యుని ♦ సంస్తుతింతు, సర్గసంసారహేతువు ♦ సంస్మరింతు
సర్గసంసారరూపిని ♦ సంశ్రయింతు, నభవు భీమేశ్వరేశ్వరు ♦ నభిలషింతు. ౨౦౪

సీ. ఎవ్వనియాజ్ఞ నీ♦రేడులోకంబులు, వర్తించు నట్టిదే♦వరకుఁగాక
గ్రహతారకములు ని♦క్కముగ నెవ్వని యాజ్ఞ, వర్తిల్లునట్టిదే♦వరకుఁగాక
మనువులుపదునాల్గు♦రును యదాజ్ఞాయుక్తి, వర్తింతురట్టిదే♦వరకుఁగాక
భువనపాలకులు య♦ద్భ్రూలతాజ్ఞాయుక్తి, వర్తింతురట్టి♦దేవరకుఁగాక

తే. ధూర్జటికిఁగాక భీమనా♦థునకుఁగాక, నిఖిలకారుణ్యకల్యాణ ♦ నిధికిఁగాక
యన్యదైవంబులకు నేల ♦ యధికభక్తి, సంఘటింతుఁ గరాంబుజాం ♦ జలిపుటంబు.

కం. క్షమియింపు భీమనాయక, కమలభవాద్యమరరాజ ♦ కాంచనమకుటీ
సముదయమణిఘృణిరేఖా, కమనీయపదాంబుజోప ♦ కంఠోద్దేశా. ౨౦౭

కం. కావుము దక్షారామపు,రీవల్లభ భీమనాథ ♦ త్రిజగదధీశా
కైవల్యభోగలక్ష్మీ, ప్రావీణ్యప్రదకటాక్ష ♦ భక్తాధీనా ౨౦౮

కం. కృపగల్గి భీమనాయక, యపరాధము సైఁపు తండ్రి ♦ నేడుహాకాహో
కృపగల్గి సుతుఁడు చేసిన, యపరాధము తండ్రిసైఁచు ♦ టర్హంబె కదా. ౨౦౯

వ. అని ప్రార్థించి భక్త్యావేశంబున గద్గదస్వరకంఠుండును బాష్పాకులలోచనుండును గోమాంచపటలకంచుకితనిఖిలావయవుండును నై వెండియును. ౨౧౦

సీ. శిష్యులును నేను ఖిన్నులఁగా ♦ ల్చెడము భక్తి, విశ్వపతికోపమునఁగాశి ♦ వెడలివచ్చి
తరసి రక్షింపు మమ్ముఁ గా ♦ యార్ద్రహృదయ, శాంతభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామినాథ. ౧౯౫
వ. అని మఱియుఁ గృష్ణద్వైపాయనుండు భక్తితృష్ణాతిశయంబున. ౧౯౬

వ్యాసు లీశ్వరు నుతించుట.

సీ. దేవదేవునకు నా ♦ దికి నాదియగువాని, కంబికాపతికి ద ♦ క్షాధ్వరారి
కహితపురత్రయా ♦ ధ్యక్షసంహారునకు, హరిలోచనాంబుజా ♦ భ్యర్చితునకు
బ్రహ్మాదిదేవతో ♦ పాస్యసన్మూర్తికి, నమృతమూర్తికిని స్వ ♦ యంభువునకు
నిగమార్థవిద్యోప ♦ నిషదంగనామాళి, చుంబితశ్రీచర ♦ ణాంబుజునకు
తే. భోగమోక్షంబు లతిపాప ♦ బుద్ధులకును, గరుణనొసఁగెడు ప్రత్యక్ష ♦ కల్పశాఖి
కఖిలగంధర్వయక్షసి ♦ ద్ధాదిదివ్య, వంద్యునకు మ్రొక్కెదను భక్త ♦ వత్సలునకు.
సీ. శ్రీభీమనాయక ♦ శివనామధేయంబుఁ, జింతింపనేర్చిన ♦ జిహ్వజిహ్వ
దక్షవాటీపురా ♦ ధ్యక్షమోహనమూర్తిఁ, జూడంగనేర్చిన ♦ చూపుచూపు
దక్షిణాంబుధితట ♦ స్థాయిపావనకీర్తి, చే నింపనేర్చిన ♦ చెవులుచెవులు
తారకబ్రహ్మవి ♦ ద్యాదాతయాదల, విరులు పూన్పఁగనేర్చు ♦ కరముకరము
తే. ధవళకరశేఖరునకుఁ బ్ర ♦ దక్షిణంబు, నర్థిఁ దిరుగంగనేర్చిన ♦ యడుగు లడుగు
లంబికానాయకధ్యాన ♦ హర్షజలధి, మధ్యమునఁ దేలియాడెడు ♦ మనసుమనసు.
ఉ. మాటలు పెక్కులేటికిని ♦ మందరభూధరమంథనక్రియా
పాటలఘూర్ణమానజల ♦ భారమహోదధికాలకూటసం
ఘాటకృపీటసంభవశి ♦ ఖావికటస్ఫుటవిస్ఫులింగవి
స్ఫోటపవిత్రసద్భువన ♦ భూతభయాపహునాశ్రయించెదన్. ౧౯౯
స్రగ్ధర. కౌక్షింభర్యంబుదీర్పం ♦ గడుపున కిడుదుం ♦ గాలసంప్రాప్తభిక్ష
న్వీక్షింతుం బోధశక్తి ♦ న్విషయముల మదిన్ ♦ నిస్పృహత్వంబు దాల్తున్
దక్షారామాధినాథున్ ♦ ధవళవరకరో ♦ త్తంసజూటీవిటంకు
న్వీక్షింతున్ భీమనాథుం ♦ ద్రిభువననమితున్ ♦ నేత్రముల్ తృప్తిపొందన్. ౨౦౦
శా. అష్టాశీతిసహస్రసంయమిజన ♦ వ్యాకీర్ణతీరద్వయీ
జుష్టోదంచితసప్తసింధుసలిల ♦ స్రోతోవగాహక్రియా
తుష్టస్వాంతుఁడనై భజింతుఁ గరుణా ♦ దుగ్ధాబ్ధిభీమేశ్వరున్
దృష్టాదృష్టఫలప్రదానవిభవా ♦ ధిష్ఠానచేతస్కునిన్. ౨౦౧
ఉత్సాహము. యక్షసిద్ధసాధ్యఖేచ ♦ రోరగరుడకిన్నరా
ధ్యక్షమణికిరీటకోటి ♦ తరుణకిరణమంజరీ

లోహితా! యహరహోవధసంధ్యాసమయారంభంబుల నుస్త్రైరదినాననానంబుల సానందంబుగాఁ బరిఢవించు జగఝ్ఝంకారంబైన యారభటీతాండవసముద్దండ పాదభ్రమణవిభ్రమంబునఁ ద్రిభువనభయంకరంబు గావించితి; సర్వజ్ఞా! నిర్వికల్పంబు నిరస్తసమస్తోపాధికంబును సత్యజ్ఞానానందంబునకు నికేతనంబును నగు నిష్కళంకస్వరూపం బగు వేదాంతవచనశాంతిదాంతిసాంతశ్రవణనిదిధ్యాసనాదులగుసాధనంబుల నిర్ణిరోధనిరవగాఢనిరవబోధకవ్యావిభాగంబునం బరిభవించి ముముక్షులు లాభలక్ష్యంబును నభీక్షణంబును నభీప్సితంబును ననుభవింతురు; భర్గా! భార్గవభృంగ్వంగిరసప్రధాననానామునిసమూహవిహితచరితాఘమర్షణస్నానాహ్నికౌఘయు నిజజలావగాహాపహనిఖిలాఘయు జాహ్నవీసపత్నియు నగు గోదావరీమహానది నీకుం గేలివిహారం బగు కేళాకూళి; నిటలనయనా! నిటగిటని నడుగునడుగు నడుఁకునడుములు, వెణఁద లగు తెలికన్నులును నెఱికురులును, వలుదకుచములును గలిగిననవిల్తునకుఁ బసగలపసిండి మెఱుంగు ములుకులకం గలికిచిలుకలకొలుకులగుబిసరుహదళనయనలు ముసురుకొని బలసి నిలిచి కొలువఁ బ్రతిసంక్రమణవారోత్సవాదులయందుఁ బేరోలగం బవధరింతువు; శర్వా! నీవుశర్వరీసార్వభౌము నొక్కహజ్జునగుజ్జురూపంబునమట్టితివి; కుసుమశరమథనా! బిసరుహాభవుని కిసలయోష్ఠి నాసికాతిలప్రసూనంబు నఖశిఖరాగ్రంబున మొదలంటం జిదిమితి; వృషభధ్వజా! నీవుపూషుండనుపేరి రవిపండ్లురాల గ్రుద్దితి; యాశ్వరా! నీవువైశ్వానరుని సప్తజిహ్వాపల్లవంబులు పెల్లగిలగిల్లితి; విరూపాక్షా! నీవు దక్షప్రజాపతికంఠంబున మేషంబుతల నిల్పితి: మృగవ్యాధా! నీవధ్వరమృగంబు మస్తకంబు నభస్తలంబున వ్రేలంగట్టితి; ముక్కంటీ! నీకుమ్రొక్కెదను; శివా! నీకునవాంజలి; భవా! నీకునభివాదనంబు; పాండురాంగా! నీకువందనంబు; రాజశేఖరా! నీకు జేజే; హరా! నీకు జోహారు; గిరీశా! నీకు వరివస్య; యష్టమూర్తీ! నీకుఁ బ్రతిష్ఠ; యీశానా! నీకుదాస్యంబు; త్రిపురహరా! నీకుపాసన; మృడా! నీకు శరణు; మృత్యుంజయా! నీకుఁ బ్రపత్తి: ప్రమథాధిపా! నీకు నారాధనంబు; పినాకీ! నీకు నమస్కారంబు; కైలాసనిలయా! నీకుఁగోపులు; పశ్యల్లలాటా! నీకు చేటికోళ్ళు; గౌరీమనోహరా! నీకు నమస్కారంబు; జయజయ జలంధరాంతకా! గంధసింధురాదిగనుజకంధరా పీఠధమనీగళితరక్తధారాభిషిక్తప్రచండఖండపరశుభిండివాలశూలప్రముఖబహువిధప్రహరణపరంపరాభీలమహాకారా! జయజయ జగత్సంభారకుంభకల్పనాకుంభకారా! కుంభీనసభూషణభీషణభూత ప్రేతపిశాచశాకినీఢాకినీప్రౌఢపరీవారా! జయజయ వియద్వాయుధరణీతరణిశీతభానుబృహద్భానుసలిలయజమానమూర్తికల్పితాష్టభేదప్రపంచిత విశ్వప్రపంచపంచవదనపంచాక్షరీ

సీ. గంధకహాటనికర♦సంతానయశంభవే, మదనాంతకాయోన్న♦మశ్శివాయ
కాద్రిశేనాథక♦గ్రైవేయభూషాయ, మధుభిత్సఖాయోన్న♦మశ్శివాయ
కుంభికృత్తిసుతా♦కుచకుంభపరిరంభ, మహాలోలుపాయోన్న♦మశ్శివాయ
వేదాదివిన్యేప♦విద్యానఘూమాలి, మణికపాలాయోన్న♦మశ్శివాయ
తే. గంధసంతానశైజంబుధ♦గాంధకారి, విబుధపరిపంథివాహినీ♦నిబిడవర్గ
బంధఘోరాంధకారపం♦భారకిరణ, మాలినేశాశ్వతాయోన్న♦మశ్శివాయ. ౨౧౧

వ. ఓం జయజయ దేవదేవ గంధర్వసిద్ధవిద్యాధరచారణకిన్నరకింపురుష లహం ప్రాక్స్వీకారసంఫుల్లపుటంబు లగుచేతస్సంపుటంబులం బుటబుట నగుభక్తివిశేషంబుల శేషాహికటకభూషావిశేషాభిరామంబు లగుమీ కోమలశ్రీపాదకిసలయంబుల ఘుసృణమణికోటీర కోటీవిటంక సందానితమందారమాలికామకరందబిందుధారాధోరణీప్రవాహంబుల నహరహంబును నభిషేకింతురు; కంఠేకాలా! మీ కంఠమూలంబునం గలుగ దండకైవడిం గనుపట్టు కగాళ కాలకూటవిషమషీకళంకపంకచ్ఛాయాచ్ఛటాగుళుచ్ఛంబులవలన నిఖిలలోకసంరక్షణంబు నిగమవ్యాఖ్యాతంబు; మహానటా! మీజటాజూటపటలంబున డిగిన దివ్యగంగానిర్ఝర స్రోతశ్శిలాకానికాయంబులఁ ద్రిలోకీ కంఠోపకంఠంబులు తారహారవల్లీమతల్లిభంగి నంగీకరించు; శంకరా! నీవు సంకర్షణరుద్రావతారంబునఁ బాతాళగోళంబు వెడలి విషదహనవిస్ఫులింగవికటదంష్ట్రాటంకకిటకిటత్కారఘోరంబును జిహ్వాలంబును నగువదనగహ్వరంబునఁ బుండరీకభవాండపిండంబులొండొండననంగఁ గవిసి మ్రింగుదు; ధూర్జటీ! విలయపర్జన్యగర్జాడంబరంబున విడంబించు కహకహాట్టహాసంబునఁ బిట్టుధట్టించి యవష్టంభసంభారదుర్వారగర్వారంభసముజ్జృంభితుండగుజంభారిభుజార్గళవిజృంభణంబు హస్తధృతదంభోళితోడన స్తంభించితి; ధనదసఖా! నిఖిలకకుభవధిపరిధివలయంబులఁ గలయఁ గనత్కనకనఖశిలాకానికాయచ్ఛాయాదాయాదంబు లగుసముజ్జ్వలజ్వాలాజాలంబులు విజృంభింప ననలస్తంభ దివ్యలింగాకారంబున నావిర్భవించి నిలువుభూభువన చక్రవాళపర్యంతం బాక్రమించి పెరిఁగినప్పుడు విరించి రాయంచయుఁ గైటభారి కిటియును నై మెగసి యుడిగియును దుదమొదలు దెలియరైరి; రుద్రా! నీవు భద్రదేవద్రుమాటవీ వాటియందు దిసమొలదూఁబఱదిండిమిండజంగంబవై ఋషులపుణ్యాంగనల యీలువు లపాంగరంగస్థలీలాస్యలంపటంబులగుకటాక్షవీక్షణంబుల హరించుచు భిక్షాటనక్రీడను నటించితి; చండీశ్వరా! నీవు మేరుకోదండంబునఁ బుండరీకాక్ష కాండంబు దొడిగి కుండలిజ్యాలావల్లరీఝల్లరీఝంకారంబునఁ బంకరువాభవాండంబు బీఁటగిల్ల నిశాటపుటభేదనంబు లొక్కయేటున ఛటచ్ఛట నేసితివి; నీల

కం. దక్షారామవధూటీ, నక్షోరుహాస్యగమదాది ♦ వాంఛితవిలస
ద్వక్షఃకవాటబాంధవ, రక్షావిధివజ్రపంజ♦ర కృపాజలధీ. ౨౨౧

పంచచామరము. అభంగవీరవిక్రమార్క ♦ యాజిగాండివాయుధా
ప్రభాతకాలభానుసన్ని♦భప్రభావిభాస్వరా
యిభద్విషుగ్రవిక్రమా; స♦మిద్ధనర్తనభ్రము
న్నభస్సరిత్పయఃపృషద్గ♦ణాచ్ఛవిస్ఫురద్యశా. ౨౨౨

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతంబైన భీమేశ్వరాపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

మూలసంస్త్రీకారణపాంచభౌతికవ్యవహారా! నిష్కల జ్యోతిర్లింగమయమంగళాకారా! జయజయ సప్తవాతాళ భువనవిష్కంభనిర్భేదనసమానాదితావిర్భావభావజసంహారా! సర్వమంగళాకుచకలశపాళికేళీతూలికాకారమకరికాముద్రికాభీమముద్రితోరఃప్రదేశమహేశ! జయజయ భక్తభావనానులభస్వభావనాతీతపావనాకారధారణశ్యవిగ్రహా! శ్రీసప్తమహాదేవ! దేవదేవతారాధ్య! దక్షవాటీపురాధ్యక్షా! ఆపద్ధ్వాంతదివాకరా! పరమదయాకరా! జయజయ శ్రీభీమేశ్వరా! నమస్తేనమస్తేనమః. ౨౧౨

మ. అనుచుం దాండవ మాడుచుండె శివభ క్త్యావేశలీలార్భటి
స్తుతిశాస్త్రాలము దక్షవాటివడుమ కల్లోలజ్జటాభాగుఁడై
వినిపించెన్ నశరీరభారతి నభో వీథీవిటంకంబునన్
నినురక్షించెను భీమనాయకుఁడు కానీనా! సుఖం బుండుమీ. ౨౧౩

తే. కాచె నీతప్పుకల్మష కంధరుండు, శశికరశేఖరుండు రక్షించె నిన్ను
భీమనాథుని త్రిభువన స్వామిఁగొలుము, కార్యసంసిద్ధిఁ బొందెదు కానినేయ.

వ. అని యివ్విధంబున నశరీరవాణి పలికిన విని యత్యంతర్వాణి శర్వాణీవల్లభుం దలంచి పునఃపునః ప్రణామంబులు చేసి నితాంతసంతోషతరంగితాంతరంగుండై.

సీ. పైల! దక్షారామ పతిభీమనాథుండు, మనపాలికల్పక క్ష్మాజమయ్యె
నోసుమంతుఁడ! దక్షిణోద్యానవాటికా, నిలయుండు మనపాలి ఫలమునవ్వె
జైమినీ! దేవతా సార్వభౌముఁడు విరూపాక్షుండు ప్రత్యక్ష మయ్యెఁజువ్వె
దేవల! సప్తగో దావరతీరైక, వాసుండు మనవంక ప్రాలెఁజువ్వె

తే. భారతాదిబహుగ్రంథ పారవశ్య, యోయిజనమేజయుండ! యీ యుష్మగమనుఁ
డంబికాభర్త యఖిలక ళ్యాణములును, మనకుఁగృపసేయుగలఁడు స మ్మదముతోడ.

వ. ఇంకఁ గృతార్థులమైతి మని శిష్యవర్గంబునుం దానును దక్షారామంబున నభిరామంబైన పరమజ్ఞానానందసుఖం బనుభవించుచుండె. ౨౧౭

కం. శ్రీరామాయణమును ద,క్షారామాయణముఁ గలిమ లాపహములు స
త్సారనుతులు వాల్మీకికిఁ, బారాశర్యునకు వినుతి పాత్రములయ్యెన్. ౨౧౮

వ. అనిచెప్పిన విని యభినందించుటయు భీమేశ్వరమాహాత్మ్యంబు వినువేడుకం బరమేశ్వరుం డుద్భవించిన విధంబును సప్తఋషులు సప్తగోదావరంబుఁ దెచ్చిన విధంబును నాస్వామిని బ్రతిష్ఠచేసిన భంగియు, నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన. ౨౧౯

శా. గాంధర్వోపనిషన్నతంగ రసవ త్కావ్యానుసారానుధా
రంధర్యాపరభోజరాజ రమణీ ప్రద్యుమ్న దోర్వీర్యగ
ర్వాంధారాతివరూథినీపరివృఢ ప్రాణానిలాహారవా
తాంధక్రూరకృపాణ రాజహితకా ర్యారంభ పారంగతా. ౨౨౦

శా. కాశీస్థాననివాసులన్ యతులభిక్షాన్వృత్తులం గాంచి పా
రాశర్యుం డెటఁ బోయె నంచు నడుగం బ్రహ్మాదిహీనాత్మకుం
డాశుండుం డెటఁబోయెనో యెఱుఁగ సద్యమ్యా విహారః పోపాండు వి
శ్వేశద్రోహి నెఱుంగ నేమఁపని వాఁ డెచ్చోటికిం బోయెనో. ౧౦

వ. అని నాత్యనతేయుండు చేసిన యపరాధంబు తేటపడం జెప్పిన. ౧౧

తే. కూడుపెట్టక యేన్నాళ్ళు కుతిలపఱచి, గాసిసేయుట యిది తప్పు గాదె తనకు
నెదురు కెదురేల కోపించె నిందుధరుఁడు, అకట గురుద్వేషి బాదరాయణునిమీఁద.

కం. ద్వైపాయనముని వెడలం, ద్రోపించిన కోఁగాఁడు ధూర్జటి యీకా
శీపతి మనలను ననుకం, పాపుఁడై యిచట నేల బ్రతుకఁగ నిచ్చున్. ౧౩

వ. కృష్ణద్వైపాయనుతోడిద లోకంబుగాక యనుచు నమ్మునిలోకంబు కాశికానగ
రంబు వెలువడి శాఖోపశాఖల నతని చొప్పుపట్టికొని దక్షారామంబు ప్రవేశించి.

తే. తీర్థయాత్రాక్రమంబులు తెలియలేక, నారదుండు నానాపురాణజ్ఞుఁడగుట
నతనిఁ బూజించి యంతయు నడిగి రప్పు, డత్రిజమదగ్నిభృగువసిష్ఠాదిమునులు.

మత్తకోకిలము. నీవెఱుంగనితీర్థముల్ ధరణీతలంబున లేవు స
ద్భావ. మొప్పఁగఁ జెప్పు దైవత తాపసోత్తమ తీర్థయా
త్రావిధానము దక్షవాటికథాక్రమంబును సప్తగో
దావరప్రథమంబు భీమసదాశివోద్భవు లీలయున్. ౧౪

వ. అని యడిగిన నారదుం డిట్లనియె. ౧౫

తే. అఖిలతీర్థోత్తమోత్తమంబనఘులార, పావనం బైనసప్తగోదావరంబు
తనకుఁదాన మహానదీతటమునందు, నెలమినున్నాఁడు భీమేశ్వరేశ్వరుండు. ౧౬

తే. సప్తగోదావరంబు నిర్ఝరమనంగ భీమనాథేశ్వరస్వామి వేలుపనఁగ
ధర్మపరులార శబ్దభేదంబ గాని, యర్థభేదంబు లేదు పదార్థసరణి. ౧౭

తే. విమలమతి సప్తగోదావరమునఁ గ్రుంకి, సప్తసప్తిప్రతిష్ఠఁ బ్రసన్నుఁడైన
భీమనాథేశ్వరేశ్వరస్వామిఁ జూచు, మనుజులకుఁబాయు సప్తదశ్మములయఘము.

వ. సప్తగోదావరస్నానమంత్రద్వయ శ్లోకములు. ౨౧

శ్లో. సప్తగోదావరం తీర్థం సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్
అత్రసన్నిహితో రుద్రో భీమనాథేశ్వరేశ్వరః. ౨౨

శ్లో. నమస్తే భీమనాథాయ, సప్తగోదావరాంభసే
పాపేంధనాగ్నయేతుభ్యం, నిమజ్జామి హర త్వయి. ౨౩

ఉ. ఆతతభక్తిభావమున నాదియుగంబున సప్తసంయము
ల్గౌతమముఖ్యులైందవక శాధరు భీమయదేవు భక్తివి

శ్రీరస్తు.

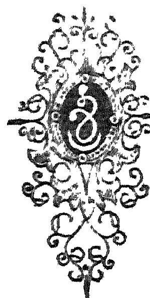
శ్రీరామాయనమః.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

చతుర్థాశ్వాసము.

ధామ యశేషదిశా
సౌధాగ్రస్ఫటికకుంభ ♦ సంభారకళా
నాథీయస్మితకీర్తి బు
ధాధార యరేటియన్న ♦ యామాత్యమణీ.

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె.

గీ. బాదరాయణునకుఁ గుంభ ♦ భవుఁడు చెప్పి
నట్టి యాత్రాక్రమం బిది ♦ యనఘులార
యమరమునినారదుఁడు మునీం ♦ ద్రాదులకును
నర్థిఁ జెప్పినపరిపాటి ♦ యదివినుండు.

వ. మీర లడిగినయర్థంబుఁ బర్యాయక్రమంబున వినిపించెద.

తే. పోయె వారణాశికి బాద ♦ రాయణుండు, శిష్యులును దాను గైవల్య ♦ సిద్ధిఁగోర
మనము పోదము గాకంచు ♦ మనసు వేడ్క, నరిగి రభ్యర్హితులు వసి ♦ ష్ఠాదిమునులు.

కం. యాత్రాజిగీషఁ బుణ్య, క్షేత్రంబులమీఁదఁ దీర్థ ♦ సేవాపరులై
మైత్రావరుణబృహస్ప,త్యత్రిభరద్వాజముఖ్యు ♦ లగుమునిబుధుల్.

ఉ. కాశికి నేగుదెంచి మణి ♦ కర్ణికయందుఁ బ్రయాగయందు నా
కాశనదీప్రవాహమునఁ ♦ గాయము దొప్పగఁదోఁగి శంభు వి
శ్వేశు శశాంకశేఖరు న ♦ నేకవిధంబులఁ గొల్చి సంతత
క్లేశవినాశహేతువునఁ ♦ గేవలతాసుఖ మిచ్చఁ గోరుచున్.

కం. కేవలతాయకరంబును, భావలతావాటిములయ ♦ భవనాగమమై
కేవలతాలీలావతి, కే వల తాకాశి మరగు ♦ కృతమతి మనసా. ౧

వ. అని కాశీనగరంబునందుఁ గైవల్యాపేక్షఁ బెద్దగాలం బుండ నిశ్చయించి [illegible]
తేయు వెరకి యెచ్చటం గానక.

సీ. నేఁ గొమ్ముఁటేనుఁగు ♦ నే విహగంబను, నేస్థభ్రోమంబ ♦ నేను గోఱియ
నేను బకంబను♦నేను గర్కటకంబ, నే నచ్ఛభల్లంబ ♦ నేను నక్క
నేను మండూకంబ ♦ నేను గించులికంబ, నేను గీటంబ ♦ నే వానరంబ
నే శుకకీటంబ ♦ నేఁ బుండరీకంబ, నే ఖంజరీటంబ ♦ నేను వోను

తే. నేను మానిసి మున్నంచు♦ నేకతమున, నొండొరులతోడఁ దమను జెప్పు♦కొందురుబురుఁ
దారకబ్రహ్మమునిపేటి ♦ దక్షువాటి, సంభవించిన ప్రత్యగ్ర♦చంద్రధరులు. 33

తే. అఖిలతీర్థప్రదేశంబు♦లఁదవు లింక్ల, యజ్ఞవాటిక నల్లకా♦దనువిశేవ
మించుకయు లేదు భీమనా♦థేశభూమి, జంతువులు శంభులగుదురు ♦ చచ్చినపుడు.

శా. సాక్షాద్దక్షిణకాశికానగరి ద♦క్షస్థాన మవ్వీటిలో
మోక్షార్థాక్షరదీక్ష నక్షయసుఖం♦బుం బ్రాణికిన్ సత్కృపా
వీక్షాసంకలితానురాగుఁడగుచున్ ♦ విశ్వేశుచందంబునం
ద్ర్యక్షుండీశుఁడు భీమనాథుఁ డొసఁగుం ♦ బ్రాణావసానంబునన్. 3౫

శా. శ్రీభీమేశ్వరపాదపీఠవిలుఠ ♦ చ్ఛ్రీసప్తగోదావర
వ్యాభుగ్నోర్మిపరంపరాఘుముఘుమ ♦ ప్రారంభకోలాహల
క్షోభోద్వేజితపాతకౌఘము జగ♦చ్చూడావతంసంబు ల
క్ష్మీభద్రాసన మొప్పు దక్షనగరీ ♦ క్షేత్రంబు ధాత్రీస్థలిన్. 3౬

వ. అని నారదుండుచెప్పిన విని తపోధనులు భీమనాథుమాహాత్మ్యంబునకు దక్షారా
మప్రభావంబునకు సప్తగోదావరమహిమంబునకు విస్మయంబందియు దర్శించియు
నమస్కరించియు ధన్యులైన యాత్మారాము లమ్మహారామంబునఁ జరియించువా
రునునగుచు సత్యవతీసుతుం గాంచి దక్షారామాయణుండైన బాదరాయణువలన
నప్పుణ్యస్థానంబున మఱియుం గల యశేషవిశేషంబు లెఱింగి. 3౭

చం. అటఁజనియొక్కచోటఁ గమ♦లాసనబంధముపూని వాహినీ
తటమున బిల్వకాననల♦తాగృహమధ్యమునందు నాసికా
పుటశిఖరాగ్రదృష్టి యగు ♦ పుణ్యుని గాంచిరి మౌనిపుంగవుల్
ఘటమునసుద్భవించిన య♦గస్త్యు యశోనిధి నిల్వలాంతకున్. 3౮

వ. తదనంతరంబ యతనితో సల్లాపంబుల నపనయించి తీర్థమాహాత్మ్యంబడిగిన
నతం డిట్లనియె. 3౯

అగస్త్యుఁడు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట.

సీ. జహ్నుకన్యాతీర♦సన్నివేశమునకు, దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటముసాటి
కమనీయమణికర్ణి♦కాప్రవాహమునకు, సప్తగోదావర ♦ జలముసాటి

స్థితిఁ బ్రతిష్ఠచేసి యభి♦షేకజలార్థము తోడి తెచ్చి ర
క్షితసమస్తత్రిజగమయి ♦ విశ్రుతి కెక్కిన సప్తసింధువున్. ౨౪

మ. తనతీరంబునఁ బాయకున్నఁ దనపా♦థఃపూరముల్ గ్రోలినం
దనవీచీతతిఁ దేలినం దనముఖ♦ద్వారంబు సేవించినం
దనుఁ గీర్తించిన లోకపావనునిఁగా ♦ ధన్యాత్ముఁగాఁ బుణ్యుఁగా
నొనరించుం దను సప్తసింధు నది యం♦హోభంజనప్రౌఢిమన్. ౨౫

కం. సూడిం దాస్వాదింపుం, డాడుఁడు భీమేశ్వరేశ్వ♦రాకృతిఁ దటినీ
చూడారత్నము జలధి, క్రీడాభరణంబు సప్త♦గోదావరమున్. ౨౬

సీ. పాతాళశ్రీకాల ♦ భైరవస్వామికి, నందికి నభివాద♦నం బొనర్చి
నాకులేశ్వరదేవు♦నకుఁ దాండవాకార, గణనాయకునకును ♦ బ్రణతిచేసి
కొమరుసామిని విష్ణుఁ♦గొల్చి విరూపాక్ష., నాగేంద్రులకు వంద♦నంబునడిపి
నీహారగిరినంద♦నికి మహాలింగంబు, భీమనాథేశ్వర♦స్వామికెరఁగి

తే. మర్త్యుఁ డేకాదశేంద్రియ ♦ మదవికార, సంభృతములైనయనైక♦సాధ్యములయి
జన్మజన్మాంతరంబులఁ ♦ జాగుచుండు, కల్మషంబులఁ బాయుఁద♦త్క్షణమునంద ౨౭

శా. జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబు లైన యఘముల్ ♦ సర్వంబు నొక్కుత్తున
స్నాను స్నానవకోటి శుద్ధురగతి♦స్నప్తాసగాతీరసం
స్థానావాసుని రామనాథుని జటా♦ఝూటాటవీవాటికా
స్థానాధిష్ఠితదుగ్ధకంఠనవము♦గ్ధస్నిగ్ధకీర్తిద్యుతిన్. ౨౮

తే. ద్వాదశక్షేత్రశివలింగ♦దర్శనమున, నెట్టి సుకృతంబు సిద్ధించు♦నట్టిసుకృత
మాక్షణంబున సిద్ధించు ♦ దక్షవాటి, రామనాథేశుఁగన్నులా♦రంగఁగనిన. ౨౯

తే. ద్వాదశక్షేత్రతీర్థయా♦త్రాభివృద్ధి, నిర్జితేంద్రియులైసేయ ♦ నేర్చరేని
పాపములుచేసినట్టి ని♦ర్భాగ్యులైన, డాయఁ బోవరు జమునిప♦ట్టనముగవిని. ౩౦

ఉ. దక్షిణకాశికాతుహిన♦ధామకిరీటునిదిక్కు సీమగా
దక్షపురంబునందు బహు♦ధామములం శివలింగముల్ సహ
స్రాక్షముఖాశనాదివివి♦ధామరముఖ్యప్రతిష్ఠితంబులై
లక్షలసంఖ్యలున్నవి య♦లక్ష్యములయ్యును గానవచ్చియున్. ౩౧

సీ. వలవ దగ్నిష్టోమ ♦ వాజపేయాదుల, ధూమపానముఁ జేసి ♦ దుఃఖపడఁగఁ
దీర్థసేవార్థమై ♦ దేశాంతరంబులు, గాలుచేడ్వడఁ దన♦కేల తిరుగ
నశ్వగోమహిషదా♦స్యసువర్ణవస్త్రంబు, లెన్ని వెచ్చించిన ♦ నేమిఫలము
సంతతంబును గృచ్ఛ్ర ♦ చాంద్రాయణాదుల, వరటుచునుంట యె♦వ్వరికి మెచ్చు

తే. దూరముననుండి తలఁచిన ♦ దురితహరుని, జేరికొలిచిన సకలార్థ ♦ సిద్ధికరుని
నంత్యమావస్థమోక్షదీ♦క్షైకగురుని, భీమనాథేశ్వరేశ్వర♦స్వామిఁగొలుఁడు. ౩౨

క్షీరసాగర మథనకము ప్రారంభము.

ధరాంధకమహిషాసుర బిడాలాక్షధూమ్రాక్ష గంధసింధురాసుర విద్యున్మాలితా
రక బలిబాణపౌలోమనివాతకవచకాలకేయాదులగు రాక్షసులును పాకశాసనపా
వకపరేతరాజపలలాశిప్రాచేతసపవనపౌలస్త్యపశుపతి ప్రధాను లగు వేల్పులును
దమలోన దాయాదసంబంధంబునం బొడమిన వైరానుబంధంబునం బరస్పరవిజి
గీషులై రోషంబున నెడపవేలంబులు పెట్టి కట్టుపకాసులై ప్రతిఘటించి బెట్టయి
నెట్టుకొని యున్న సమయంబున. ౪౭

సీ. దివ్యాయుధములైదు ♦ ధృతిచేతనంబులై, శత్రుసంహారంబు ♦ సంస్తుతింపఁ బ్రియ
బులుఁగుఁజేఁడుకరాబ్జ♦ములు రెండు మొగిడించి, భ్రూలతాదేశంబు♦ పొలుపునర
సౌఖశాయనికులై ♦ సనకాదియోగీంద్రు, లనురాగవీక్షణం♦బభిలషింప
నూరురంభాస్తంభ ♦ యుగళంబుపైనుంచి, లక్ష్మి శ్రీపాదప♦ల్లవములొత్తఁ

తే. బన్నగాధీశభోగ త♦ల్పంబు మీఁదఁ, దత్ఫణారత్న దీప్తి మై ♦ తళుకుఁ జూపఁ
బాలమున్నీటిలో నిద్ర♦ మేలుకొన్న, హరికిఁ బొడచూప నేతెంచె♦ హరిహయుండు.

వ. ఇట్లు చనుదెంచి. ౪౮

తే. ఒంటి నేతెంచి మంతనం♦బుండి నిలిచి, చక్రధరుతోడ హితకార్య ♦ చర్చ చేసి
యేగె దేవేంద్రుఁ డిగుచెవి ♦ నెఱుఁగకుండ, సిద్ధసంకల్పుఁడై యాత్మ♦శిబిరమునకు.

వ. తదనంతరం బాశ్రీమన్నారాయణుండును. ౫౧

కం. ఓ వెఱ్ఱులార యేటికి, నీవెడఁగు విచారములు స♦హింపఁగ రాదా
యేవారికైన మేలా, చావు లతర్కితములుగ్ర♦సంగ్రామములన్. ౫౨

తే. కుడిచికూర్చుండి మీరేల ♦ కొఱఁతయైన, కుమ్ములాడెదరో యన్న♦దమ్ములార
గోత్రకొట్టియు సెలగట్టెఁ ♦ గోతికిచట్లు, కటకటా మీ వివేకంబు♦ గాడుపడఁగ.

ఉ. భద్రము మీకుఁగావలె న♦పారముగా సురదైత్యులార యీ
విద్రవ ముజ్జగింపుఁడు వి♦వేకము పాకము దప్పకుండఁగా
భద్రసువర్ణపీఠికల♦పైఁ గొలువుండి త్రిలోకరాజ్యమ
చ్ఛిద్రముగాఁగ నేలుట వి♦శేషమొ చచ్చుట తా విశేషమో. ౫౪

వ. అది గావున సుధాపానంబున జరామరణంబు లుజ్జగించి సుఖం బనుభవింపుఁడు
క్షీరసముద్రమథనంబునం గాని సుధారసంబు సంభవింపదు గావున. ౫౫

శా. క్షీరాంభోధి మథింపఁ గావలయు న♦క్షీణప్రతాపప్రభా
వారంభంబున నాదికచ్ఛపము మూ♦లాధారకుండంబుగా
సారోదారము మందరాచలము చం♦చన్మంథదండంబుగా
గారామార రసాతలాధిపతిదృ♦క్కర్ణుండు సూత్రంబుగన్. ౫౬

కటకాధిపునకుఁ దైవ ♦ కాలభైరవునకుఁ, బ్రకటపాతాళభై♦రవుఁడు సాటి
విశాలాక్షిపతియైన ♦ విశ్వనాయకునకు, భీమనాథేశ్వర♦స్వామి సాటి
తే. మోక్షవిభవంబునకు సాటి♦ మోక్షలక్ష్మి
భోగమహిమంబునకు సాటి♦ భోగమహిమ
వారణాశికి శ్రీపతు♦ వాటమునకుఁ
దారతమ్యంబుఁ జర్చింప ♦ ధర్మమగునె. ౮౦
తే. తరమె వర్ణింప సప్తగో♦దావరంబు
సలిలకల్లోలశిఖరహ♦స్తంబు లెత్తి
పాతకంబుల జంకించు♦ బహువిధముల
ఘుమఘుమారంభహుంకార♦ఘోష మెసఁగ. ౮౧
వ. అని కుంభసంభవుండు చెప్పిన విని యమ్మహాత్ములవ్వాని నగరప్రదక్షిణ పూర్వ
కంబుగా భీమేశ్వరు దర్శించి కృతార్థులై యొక్కరమ్యస్థలంబున నమ్మహామునులు
గూర్చుండిరి యనంతరంబ. ౮౨
ఉ. ఆమునిమండలంబునకు ♦ నంజలి బంధముతోఁ బ్రదక్షిణ
ప్రామనమస్కృతుల్ గడపి ♦ గారవమారఁగ మంకణుండు బుఱ
క్సామయజుర్విశారదుఁడు ♦ శైవపురాణకథారహస్యగో
ష్ఠీముదితాంతరంగుఁడు ప్ర♦సిద్ధుఁడు భక్తి దలిర్ప నిట్లనున్. ౮౩
సీ. పరమపుణ్యుఁడ నైతి ♦ భాగ్యవంతుఁడ నైతి, ధన్యుండ నైతి నా♦తపసు పండెఁ
దీర్థంబులన్నియుఁ ♦ దిరిగిచూడఁగఁజాల, నొక్కజన్మముననీ ♦ యుర్విలోన
దిగ్దేశముల సర్వ♦తీర్థంబులనునాడి, తీర్థభూతత్వప్ర ♦ తిష్ఠఁగన్న
మిమ్మందఱను గంటి ♦ మీకృపాబలమున, నేనుదీర్థమ నైతి ♦ నింతనిజము
తే. భీమనాథమాహాత్మ్యంబు♦ పెంపువినఁగ, వేడ్క యగుచుండు నాకునీ♦ వేళయందుఁ
బ్రార్థనము చేసి వేఁడెద ♦ భవ్యులార, యానతీఁదగు నాకు మీ♦లోన నొకఁడు.
వ. అనిన విని యందఱు వసిష్ఠమహామునిం బ్రార్థించిన సకలమునిజనానుమతంబునఁ
గుంభసంభవుని నియోగంబున నప్పుడు మైత్రావరుణుండు మంకణున కిట్లనియె.
కం. భీమ మగుగరళకూటము, భూమియు గగనమును దిశలఁ ♦ బొడచూపినచో
భీమగతి మ్రింగెఁ గావున, భీమేశ్వరుఁ డయ్యె నితఁడు ♦ బిరుదాంకమునన్. ౮౬
వ. అనిన విని మంకణుండు పంకజాసనసంభవునితో మునీంద్రా దక్షవాటికాధీశ్వ
రుండు కాలకూటంబు నెబ్భంగి నుపసంహరించె నక్కథాక్రమంబు పరిపాటిం దే
టపడ నాకెఱింగింపవే యనుటయు నతం డిట్లని చెప్పం దొణంగెఁ దొల్లిజలం

చదలు దరికొల్పు నుల్కాపాతంబులుం బోలెదిక్కులం జరజరం బ్రక్కలావెక్క సప్తపాతాళభువనచక్రవాళంబు ఫ్రురఫ్రురం బొక్కవెక్కసంబయి కోలాహలాభీలం బయి హాలాహలం బుద్భవించిన. ౬౦

సీ. పంకజప్రభవుఁ డ ♦ బ్రహ్మణ్యమొదరించెఁ, దాలసన్నిభ భుజా♦ స్తంభ మెత్తి
తరిత్రాడువిడిచిబృం♦దారకాసురకోటి, పంచబంగాళమై ♦ పాఱిపోయె
హాహానినాదకో♦లాహలోత్తాలమై, త్రైలోక్యముచుభీతిఁ ♦ దల్లడిల్లెఁ
గనకవర్ణుండైన ♦ కైటభాసురవైరి, శ్యాగమారినల్లనై ♦ బొగ్గుపడియెఁ

తే. బెటిలె బ్రహ్మాండభాండంబు♦చిటిలెదిక్కు
లురలెపాతాళభువనంబు♦లుదిలెనభము
మేటి ధాటీజనితకాల ♦ క్ష్వేడవిషము
చిచ్చు విడివడి యంతంత♦ పెచ్చుపెరుఁగ. ౬౧

వ. అప్పుడు మిసిమింతుడునుంగాక పయోధిప్రాంతంబున దక్షవాటంబున హాటక సింహాసనాసీనుండయిన లలాటలోచను భవబంధమోచను సోమశేఖరుని శర ణంబుసొచ్చి హరివిరించి పురందరాది బృందారకు లిట్లనిరి. ౬౨

చం. అభయము పార్వతీశ యభ♦యంబు మహేశ శశాంకశేఖరా
యభయము శూలపాణి యభ♦యంబు మదాంధకృతాంతమర్దనా
యభయము ఫాలనేత్ర యభ♦యంబు కృపామయదివ్యమానసా
యభయము భీమనాథ యభ♦యం బభయం బభయంబు శంకరా. ౬౩

తే. అనిభయభ్రాంతు లగుచు శ♦క్రాదిసురలు,బలిపురోగము లగుదైత్య♦పరివృఢులును
శరణుచొచ్చిన నభయహ♦స్తంబుసాఁచి,వెఱవకుండుఁడు మీ రని♦విశ్వవిభుఁడు.

శివుఁడు హాలాహలము మ్రింగుట.

మ. పటుహుంకారమహాట్టహాసకలనం ♦ బాతాళభూస్వర్గసం
కటసన్నాహనముద్భవం బయినయా ♦ కాకోలకాలాగ్ని ధూ
ర్జటి హస్తాబ్జమునందుఁగైకొనియె నా ♦ జ్వాలాకులక్ష్వేళ మ
ప్పటివేళ న్మదభృంగమయ్యె శశిభృ♦త్పాణబ్జమధ్యంబునన్. ౬౪

కం. కటకమగువిషము విషధర, కటకం బగు కేలఁ బూని ♦ కౌతూహలియై
ఘుటికాసంసిద్ధుఁడు రస, ఘుటికయునుంబోలెశివుఁడు ♦ గుటుకన మ్రింగెన్. ౬౬

కం. అపుడు హిమాచలకన్యక, యుపగూహనమాచరించు ♦ నొఱపునఁ జుట్టెం
ద్రిపురాంతకుకంఠంబునఁ, దపనీయచ్ఛాయనొప్పు ♦ తనదోర్వల్లిన్. ౬౭

ఉ. చుట్టిబిగించిపట్టి పుర♦సూదన యీ గరళాగ్నిఁ గంధరా
ఘట్టమునందు నిల్పు మది♦గాక దిగంబడనిచ్చితేని లో

గీ. అనిన శౌరిపల్కు ♦ విని సన్నుతించి యా, దేవతలును బూర్వ ♦ దేవతలును
నమృతమథనమునకు ♦ నారంభ మొనరించి, పల్లమునఁ బ్రమోద ♦ ముప్పతిల్ల.

శా. బాహాస్తంభచతుష్టయంబున ముర ♦ ప్రధ్వంసి లంఘించి యు
త్సాహంబొప్పఁగ నెత్తె సుందరమహీ ♦ ధ్రంబుద్ధతిం గూటసం
దోహంబుల్ ద్రుహిణాండకర్పరము ను ♦ న్మాలింప దిక్సీమలం
గ్రాహింపం బతమూలనిష్ఠురమహా ♦ గండోపలధ్వానముల్. ౫౮

సీ. కపటకచ్ఛపమైన ♦ కైటభాంతకువీఁపు, కొమరు మీఱినచుట్ట ♦ కుదురుగాఁగ
నారసాతలమూల ♦ మైనమందరమహా, ధరణీధరంబు మం ♦ థానకముగ
దందశూకాన్వయా ♦ ధ్యక్షుండు వాసుకి, తతపరిగ్రహణసూ ♦ త్రంబుగాఁగ
నావహప్రవహాదు ♦ లగుమారుతంబులు, తగులఁగట్టినయాక ♦ త్రాళ్లుగాఁగ

తే. బలిపురోగములగు దైత్య ♦ పరివృఢులును, దివిజనాయకుఁడాదిగా ♦ దేవతలును
దరిచి రంభోధిఘుమఘుమ ♦ ధ్వానరవము, భువనగోళంబుదిక్కులు ♦ చెవుడువడఁగ.

వ. ఇవ్విధంబున సురాసురవ్యూహంబు లుత్సాహంబులు మదంబులు ముదంబులు శౌర్యంబులు ధైర్యంబులు క్రౌర్యంబులు వీర్యంబులు హంకారంబులు హుంకారంబు లుల్లాసంబులు ప్రహాసంబులు బలంబులు చలంబులు జవంబులు రవంబులు నదల్పులు విదల్పులు వీకులు తాఁకులు జూఁకలు కూఁకలు మూఁకలు వీఁకలు తెగింపులు నగింపులు నింపులు సొంపులు పెంపులు గుంపులు పరువులు మురువులు గెఱయ మెఱయ బాహావష్టంభసంరంభవిజృంభణంబునఁ దరతరంబు తరువం దరువఁ దరిత్రాడు పాఁపఱేనియొడలి మలకలుపుఱులు విడి తఱలువడి దిర్దిరందిరుగు మందరగిరి కందరాఘాతంబులం గలగుండువడి కరిమకరతిమింగిల మత్స్యకచ్ఛపఝులీకుళీరంబులు సవ్యాపసవ్యయాతాయాత పరిభ్రమణంబులచేత విచేతనావస్థఁ బరిభ్రమించి యంతర్మగ్నంబులయిన పక్షక్షోణీధరంబులు తెక్కలు ముణుఁచుకొని ప్రుంగి యణంగి తరంబులనొదుగ దుగ్ధార్ణవంబు ఘూర్ణమానం బయ్యె నప్పుడు భుజంగపుంగవవదన నాసానిష్ఠ్యూతనిష్ఠురవిషనిశ్శ్వాసపవన ధారాసంధుక్షణంబున నభిస్యంద జ్వలనంబు ప్రజ్వలించెనో యన భుగభుగధ్వని తోడం గూడి సుడిగొననెగయు క్రొంబొగల వెంబడి విస్ఫులింగంబు లాస్ఫాటించి దిక్కులం జాలి పుచ్చంజిచ్చు పెచ్చు పెరిఁగి కోమలతమతమాలపల్లవంబుల యుల్లాసంబు నుల్లసంబాడు నల్లనినాలుకలు విషం బుమియుచుం గమియుచు భృంగ సంకాశంబును నీలజీమూతసన్నిభంబును గల్పాంతసమయవహ్నికల్పంబును గాలమృత్యుప్రతిమంబును యుగాంతాగ్నివర్ణనంబును నై చటచ్ఛటాశబ్దంబులతో నసహ్యవిష జిహ్వాలకలాపంబులు బ్రహ్మాండకర్పరంబునప్పళింప నిప్పులు చెదరి

తే. మమ్ము రక్షించి తని యేల ♦ మాటిమాటి, కభినుతింపంగ దక్షవా♦టాధినాథ
తల్లిదండ్రులు రక్షింపఁ ♦ దలఁపకుండ్రె, ప్రజల భీమేశబహువిధా♦పత్ప్రసముల.

సీ. శ్రీభీమనాయకా ♦ శివ మమ్ము రక్షింపు, విశ్వైకనాథ దే♦వియును నీవు
శ్రీనీలకంధరా ♦ శేషాహిభూషణ, మమ్ము రక్షింపు మ♦న్మయును నీవు
రక్షింపు మమ్ము శ్రీ♦దక్షవాటీశ్వరా, వేదాంతవేద్య దే♦వియును నీవు
రక్షిణాంబుధితటీ♦ధామ నిర్జితకామ, మమ్ము రక్షింపు మ♦న్మయును నీవు

తే. వేడ్కరక్షింపు దేవ దే♦వియునునీవు, ప్రతిభ రక్షింపు గిరిశ మాం♦ఖయును నీవు
దుగ్ధపాథోధిభవవిని ♦ ర్గూఢధామ, కాలకూటాగ్నిసంహార♦కారి యభవ. ౮౦

కం. శరణము భజింతు మభవుని, శరణము భజియింతు మర్ధ ♦ చంద్రాభరణున్
శరణము భజింతు మీశుని, శరణము భజియింతు మద్రి ♦ జావల్లభునిన్. ౮౧

తే. సిరియు వాణియు మొదలైన ♦ సురపురంధ్రు, లబ్జముగముపునుజల్లఁగా ♦ నభిలషించి
నియమమునఁ గొల్తు రెవ్వని♦నిత్యకలన, నట్టిభీమేశు నినుఁ గొల్తు♦మహరహంబు.

సీ. విశ్వంబుసృజియించు♦విధి మహేంద్రుఁడుగొను, వివిధాధ్వరముల హా♦విర్విభాగ
మగ్నియాహుతిమోయు♦నమరసంఘమునకుఁ, బాపపుణ్యంబు లే♦ర్పఱచుయముఁ
ప్రత్యవాయములచే ♦ బ్రతుకురాక్షసతతి, వర్షించుఁబర్జన్య ♦ వరుణమూర్తి [డు
గ్రహచక్రవాళంబు ♦ గాలి మోప్పుడు మోచుఁ, గొండ్రుసంతృప్తిల♦గ్నుఁబితరులు

తే. నవనిధానములు నుయక్ష♦నాథుఁడేలు, నాసదాశివుఁ డీశానుఁ♦డై తనర్చుఁ
బరఁగ నేనాజ్ఞ నింద్రియ♦ప్రతతినడుచు, నట్టిభీమేశ్వరుఁడుమాకు♦నభయ మొసఁగు.

సీ. వరుణుఁడెవ్వని యాజ్ఞ ♦ వారాశిఁ బాలించు, గాలి యెవ్వని యాజ్ఞఁ♦గంపమొందు
నవనిధానములుంచిం♦తారత్నసురభులు, యక్షరా జెవ్వని ♦ యాజ్ఞ నేలు
నెవ్వని యాజ్ఞ న♦ర్కేందుగ్రహంబులు, చదలమార్గంబున ♦ సంచరించు
శైలకాననవార్ధి ♦ సహితమానీధాత్రి, నహినాథుఁడెవ్వని ♦ యాజ్ఞఁ దాల్చు

తే. నట్టి భీమేశు వేదవే♦దాంతవేద్యు, సర్వకేయూరుదేవతా ♦ సార్వభౌము
సప్తగోదావరోత్సంగ ♦ సన్నివిష్టు, నాశ్రయింతుము నిన్నుఁ జం♦ద్రార్ధమౌళి. ౮౪

వ. దేవదేవ మహాదేవ సదాశివ యీశ యీశాన తత్పురుష యఘోర సద్యోజాత వామదేవాఖ్యాన పంచవదన మూర్తివిశేషప్రకృతిప్రధానకారణ! మీకు సాష్టాంగ నమస్కారంబు. ౮౫

కం. నీమహిమార్ణవమునకును, సీమాంతము గలదె రాజ♦శేఖర దక్షా
రామపురధామ శంకర, భీమేశ్వర నీలకంఠ ♦ పేశలకరుణా. ౮౬

వ. అని యనేకప్రకారంబుల బృందారకదైత్యులు తన్నుఁ బ్రస్తుతింపఁ గాలకూటంబు హరించినపంచాననుం డగుభీమేశ్వరుండు హరి విరించిపురందరాదుల నాలోకించి యిట్లనియె. ౮౭

పట్టువనున్నలోకముల • భస్మముసేయు వెలార్చితేని వె
ల్పట్టుననున్నలోకముల • భస్మముచేయు నిజంబు చెప్పితిన్. ౬౮

వ. అనుటయు. ౬౯

శా. సంభాసం బంబికపల్కు గైకొని జగ•త్సంరక్షణార్థంబు సం
స్తంభించెన్ నిజకంఠగోళమున వి•శ్వక్షోభసంత్రాసనం
రంభారంభవిజృంభణోత్కటకలా•రౌద్రంబుఁ గాకోలమున్
జంభారాతి మణిప్రకల్పితవిశే•షానిర్విశేషంబుగన్. ౭౦

వ. అప్పుడు మహాదేవుని దేవత లిట్లని స్తుతియించిరి. ౭౧

దేవత లీశ్వరుని స్తుతించుట.

సీ. సచరాచరం బైన • జగము రక్షించితి, హాలాహలానలం • బారగించి
శరణాగతత్రాణ • పరతంత్రభావంబు, నిఖిలలోకేశ్వర • నీకె యొప్పు
భువనైకరక్షణ • వ్యవహారచిహ్నకు, గుఱుతయ్యె నీకంఠ • కోణచిహ్న
త్రైలోక్యభీమంబుఁ • గాలకూటము మ్రింగి, కైకొంటిభీమాఖ్యఁ • గాలకంఠ
తే. యఖిలదిక్పాలకులును నీ • యాజ్ఞవారు, నీదునిశ్వాసపవనంబు • నిగమరాశి
యమరకులసార్వభౌమ లో•కాభిరామ, దక్షవాటీపురీకేలి • ధామ భీమ. ౭౨

తే. దేవదేవ మహాదేవ • దివిజవంద్య, సర్వలోకైకరక్షణ • చతుర శర్వ
హాలహాలకూటసంపర్క • నీలకంఠ, మ్రొక్కెదము దేవికిని నీకు • ముదముతోడ.

మ. బహిరంతస్స్థితలోకరక్షణకళా • పారీణ శైలాత్మజన్
బహిరంతస్స్థితలోకరక్షణకళా • పారీణునిన్ దేవర
న్మహనీయస్థిరసత్కృపాగుణనిధా•నం బైనదాక్షాయణి
న్మహనీయస్థిరసత్కృపానిధి నిను • న్వర్ణింతు మే మీశ్వరా. ౭౪

తే. సంహరించితి భువనశో•షకమువిషము, నభయమిచ్చితిరక్షించి • తఖిలజగము
శాంతమయ్యె నరిష్ట మి•ష్టంబు ప్రబలె, దక్షిణాబ్ధితటావని • ధామ భీమ ౭౫

కం. ధరణియు గగనము దిక్కులు, దరికొని మండెడు విషాగ్నిఁ • దత్క్షణమాత్రం
గరమున ధరించి మ్రింగిన, నిరుపమధృతి నీక యొప్పు • నీలగ్రీవా. ౭౬

ఉ. ఆయతసత్కృపామహిమ•హాలహలాగ్నిభయంబు నీమహో
పాయముచేతఁ బాపితివి • ప్రాల్గలవాఁడవు దక్షవాటికా
నాయక భీమలింగ శమ•నం బొనరించితి గాక యింతకుం
గోయిలవన్నెఁ జెంది మఱిఁ • గొక్కెరవంకర వోచె లోకముల్. ౭౭

కం. లోకత్రయైకసంర, క్షాకల్పన మాచరింప • సదృశులు వేల్పుల్
నీ కితరులు లే రధికులు, లేకుండుటఁ జెప్పనేల • లేఖాధ్యక్షా. ౭౮

తే. అందుమణికర్ణికాగ్రసిం♦హాసనమున, లక్ష్మి యుదయించిహస్తప♦ల్లవమునందుఁ
బసిఁడిపూదండఁబూ♦జించెఁ బద్మనయను, నర్థివరియించెలీలాస్వ♦యంవరమున.

దేవాసురు లమృతమునకై పోటుటయు శ్రీమన్నారాయ
ణుండు దేవాసుల వంచించుట.

ఉ. అంతులుమీఱి మిక్కిలిగ♦ఱ్ఱఁగతనంబున దొమ్మిచేసి దు
ర్దాంతపరాక్రమోన్నతులు ♦ దానవదైత్యులు వేల్పువెజ్జు ధ
న్వంతరిచేతి దుగ్ధమయ ♦ వార్ధిసుధారసపూర్ణకుంభముం
సంతనకట్టి పుచ్చుకొని ♦ చయ్యన నేగిరి నిర్విశంకతన్. ౯౬

వ. అప్పుడు. ౯౭

కం. నారాయణుండు మాయా, నారీరూపమునఁ గపట ♦ నాటకలీలా
పారాయణత హరించె సు, రారులచే నమృతకలశ ♦ మాసమయమునన్. ౯౮

చం. అమృతముఁ గోలుపోయి విబు♦ధారులు గంధగజాసురాంధక
ప్రముఖులు మోములందు విన♦బాటు దలిర్పఁగఁ గూడియున్నచో
నమరఁగ నారదుండు గగ♦నాగ్రమునం జనుదెంచి వారికిం
బ్రమదముతోడ నిట్లనుచుఁ ♦ బల్కెను వాక్పరిపాటి యొప్పఁగన్. ౯౯

నారదోక్తినసురు లీశ్వరుని బూజించి వరంబులు
వడసి లోకముల బాధించుట.

శా. రక్షోనాయకులార నిర్జరవర ♦ వ్రాతంబుచేతన్ సుధా
భిక్షాపాత్రము పోయెనంచు మదిలో ♦ బెగ్గిల్లఁగా నేటికిన్
రక్షార్థంబు భజింపరాదె యభవుం ♦ ద్రైలోక్యకుక్షింభరున్
దక్షారామపురాధినాథుని సుధా♦ధామార్ధచూడామణిన్. ౧౦౦

కం. అని నారదుండు పల్కిన, విని యందఱు భీమనాథు ♦ విశ్వేశ్వరునిన్
ఘనభక్తి దక్షమునిరా, డ్వనమధ్యమునందుఁగొల్చి ♦ వర్ధితబలులై. ౧౦౧

మ. త్రిపురావాసులతోడఁ గూడి కడిమిన్ ♦ దేవాహితుల్ లోకముల్
తపియింపంగఁ దపంబు చేసిరి దృఢ♦స్థైర్యంబు పాటించి వా
శుపతాచారనిరూఢి నందఱును సం♦శుద్ధాంతరంగంబులం
దుపమాతీతుని భీమనాయకుని నా♦ద్యున్ శంభు సేవించుచున్. ౧౦౨

సీ. అరుణోదయంబున ♦ నాకాశవాహినీ, హేమాంబుజంబుల ♦ నిందుధరుని
మిహిరోదయంబున ♦ మహిసాక్షిగుగ్గుల, ధూపధూమంబుల ♦ దురితహరుని
సంగమంబున గంధ ♦ సారకుంకుమచంద్ర, జంబాలమునఁ బుష్ప♦చాపమథను
మధ్యాహ్నమునఁ బక్వ♦మధురాన్నపాయసా, పూపాజ్యదధిఫలం♦బులఁద్రినేత్రుఁ

-❀❀| శివుని యాజ్ఞను సురాసురులు విఘ్నేశుని బూజించి పాల్కడలి తరియించి చంద్రాదులఁ బడయుట. |❀❀-

తే. మనము విఘ్నేశు సేవింప ♦ మఱచినార, మతని సేవింపకున్న నే♦లా ఫలించు
నఖిలకార్యంబులును నవ♦శ్యము ఫలించు, నర్థిఁ గార్యార్థ మిభవక్త్రు ♦ ననుసరింప. ౬౬

మ. అని యంభోధితటోపకంఠమున ద♦ైత్యామరామధ్యంబునన్
ఘనునిం దాండవవిఘ్ననాయకు మహా♦కాయున్ సముత్తుంగకాం
చనసంకాశు ననేకరత్నఖచిత ♦ స్వర్ణాగ్రసింహాసనం
బునఁ గూర్చుండఁగఁ బెట్టి భక్తిపరతం♦ బూజించి రవ్యగ్రులై. ౬౭

సీ. జలకమార్చె బలారి ♦ సప్తగోదావర, సలిలధారాహేమ ♦ కలశసమితిఁ
గప్పురకస్తూరి ♦ కాగంధసారంబు, నలఁదె వైవస్వతుం ♦ డంగకములఁ
బ్రన్నఁగాఁ బెనగొన్న ♦ బ్రహ్మసూత్రంబులఁ, బవప్రాన్చి యర్పించెఁ ♦ బద్మభవుఁడు
పారిజాతకతరు ♦ ప్రసవమాల్యంబులు, వక్షస్థలంబున ♦ వైచె శౌరి

తే. ధూమకేతుండు మహిసాక్షి ♦ ధూపమిచ్చెఁ, బూన్చె యక్షాధిపతి మణి♦ భూషణముల
నంధకాసురుఁ డిడియె దూ♦ర్వాంకురములు, వీచెఁ బవనుండు కుంచియ ♦ విఘ్నపతికి.

వ. అనంతరం బామోదకాపూపపాయసఘృతమధుక్షీరశర్కరాసూపజంబూకపిత్థ చూతఖర్జూరకదళీనారికేళఫలపుండ్రేక్షుసమన్వితంబుగా మహోపహారంబులఁ గల్పించి వేల్పులుఁ బ్రావేల్పులును ననల్పభావనావిశేషంబుల నశేషవిధంబుల మూషకవాహానునకుఁ బ్రదక్షిణంబులు ప్రణామంబులుం జేసి వలగొని క్రమ్మఱ పయోనిధి మథనంబునకుఁ బ్రారంభించిన. ౭౦

తే. మందరాచలమంథాన♦మథ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలో సము♦ద్భూతమయ్యె
బాలశశిరేఖ యసురులు ♦ వేలుపులును, నిచ్చి రవ్వస్తు వర్థి భీ♦మేశ్వరునకు. ౭౨

వ. వెండియుఁ దరువందరువఁ గల్పతరువును నప్సరస్సతులును గౌస్తుభమాణిక్యం బును నుచ్చైశ్శ్రవం బనుహయంబును నైరావతం బనుధవళగజంబును నాదిగా సకలకామదంబులు సర్వమంగళాస్పదంబులు నిఖిలభువనమోహనంబులు నైన పదార్థంబు లుద్భవించెఁ దదనంతరంబ. ౭౩

కం. తరతరమ దరువఁ దరువం, దరియం దుదయంబు నొందె ♦ ధన్వంతరి సా
గరమునఁ గడుగరగరనై, కరమునఁ గరమమరు నమృత♦కలశముఁ దానున్. ౭౪

సీ. సంపూర్ణపూర్ణిమా ♦ చంద్రబింబంబుతోఁ, బుట్టెఁ దెల్లని తమ్మి ♦ పువ్వు మొగ్గ
విరిసె నాయొయ్యొయ్యన ♦ వేలావనీవాటి, పవమానకోమలా ♦ స్ఫాలనమున
వాసించె నఖిలది♦గ్వలయంబు మధురవి, స్తారకేసరధూళి ♦ సౌరభములు
నంభోజమధ్యంబు ♦ నందుద్భవంబొందె, మహితకాంతిచ్ఛటా ♦ మండలంబు

తే. చటులతరకాలకూటాగ్ని ♦ సంజహర్త, పాల్కడలి నట్టనడుమ సం♦ ప్రభవమైన
యమృతలింగంబవగునిన్ను ♦ నాశ్రయింతు, మభవ భీమేశ దక్షవా♦టాధినాథ.

కం. ప్రణవోత్తమాంగ ఫణిభూ, షణ గగనమణీందువహ్ని ♦ చక్షుస్త్రితయా
ఫణికట జితమనోభవ, యణిమాదివిశేషదా ప♦ రాశ్రయదయా. ౧౧౧

ఉత్సాహము. నీలకంఠ భక్తలోక♦నిధి భవాబ్ధితారణా
ఫాలభాగమత్కృపీట ♦ భవశిఖా హుతస్మరా
శూలపాణి మమ్ముఁ గనుఁ♦జూడు త్రిపురదానవుల్
జాలిఁ బెట్టుచున్నవా ర♦సహ్యవిక్రమోద్ధతిన్. ౧౧౨

సీ. అర్కేందుహవ్యవా♦హనలోచనత్రయా, త్రిపురదైత్యుల బాధ ♦ నపనయింపు
మంబికాహృదయాంబు ♦ జాకరకలహంస, త్రిపురదైత్యుల బాధ ♦ నపనయింపు
నిత్యనిర్మలశుద్ధ ♦ నిరవద్యనిర్ద్వంద్వ, త్రిపురదైత్యుల బాధ ♦ నపనయింపు
దీప్తదీప్తాయుధ♦స్థిరమహాదోర్దండ, త్రిపురదైత్యుల బాధ ♦ నపనయింపు

తే. డమరుపట్టసపరశుఖ♦డ్గత్రిశూల, చాపఖట్వాంగధర నీవె ♦ శరణుమాకు
నన్యథాశరణంబు లే♦దభవ భీమ, యపనయింపుము త్రిపురాసు♦రాదిబాధ. ౧౧౩

కం. ముక్త విశుద్ధ నిరంజన, ముక్తప్రియ నిత్య యష్ట♦మూర్తి ప్రతాపో
ద్యుక్తత్రినగరపరివృఢ, నక్తంచరబాధమాన్పు ♦ నాగాభరణా. ౧౧౪

కం. దగ్ధస్మరాంగశంకర, ముగ్ధేందుకళాకలాప ♦ మూర్ధాయన సు
స్నిగ్ధవిధాతృకపాల, స్రగ్ధారి ఘటింపుత్రిపుర ♦ సంహారంబున్. ౧౧౫

కం. అద్వయ సత్య సురాసుర, సద్వంద్య యనాదినిధన♦ సర్వేశ్వర కృ
ష్ణద్వైపాయనశుకముఖ, విద్వన్నుత సంహరింప♦వే త్రిపురంబుల్. ౧౧౬

కం. సర్వేశ్వరసర్వాత్మక, *శర్వ సదాశివ మహేశ♦ శాశ్వత రుద్రా
సర్వజ్ఞ భీమనాయక, గర్వాంధులనణఁపు త్రిపుర♦కర్బురపతులన్. ౧౧౭

సీ. ప్రణతార్తిహర దేవ ♦ పరమేశదక్షవా, టాధీశ యభవమా♦కభయమిమ్ము†
మంత్రోపనిషదర్థ ♦ మన్మథాంతకగంధ, సింధురాసురవైరి ♦ సేమమిమ్ము
భక్తవత్సలశూల♦పాణి దక్షిణవార్ధి, వేలాతటీవాస ♦ విజయమిమ్ము
సంసారమాయాను ♦ షంగశాశ్వతతమ, స్కంధమార్తాండ మై♦శ్వర్యమిమ్ము

---

* శర్వభవానీశ శరణు ♦ జగదాధారా
సర్వంబుఁ దామెయనుచును, గర్వించిరి యసురులెల్ల ♦ గౌరీరమణా. పా.

† దానవసంఘమే ♦ తత్క్షణంబునఁ ద్రుంతు, ననుచును మాకిప్పు♦డభయమిమ్ము
మమ్ములఁగృపఁజూడు ♦ మన్మథాంతకగంధ, సింధురాసురవైరి ♦ సేమమిమ్ము. పా.

తే. [illegible]సంధ్యాసమయంబున • [illegible]టహాశంఖ, ఝల్లరీ సన్నుతసుసుఘ • ఘోషము మ్రోఁత
నర్ధరాత్రంబునందు పెం • ణాదివములు, హరుని బూజింతు రతిభక్తి • నసురవరులు.

శా. పంచబ్రహ్మషడంగమంత్రములనుం • బ్రాసాదపంచాక్షరిం
బంచాస్యాక్షర బహుబిల్వపత్రముల నభ్యర్చింతు రవ్యగ్రత
న్మంచుఁగొండయనుంగుఁబెండ్లికొడుకు • న్వర్ణింతు రేకాగ్రతం
బంచద్వేషపురాణమంత్రముల నిష్ఠాయుక్తి నక్తంచరుల్. ౧౦౪

వ. ఇవ్విధంబున నిష్ఠాప్రపదం బైనయమ్మహాదేవు శ్రీభీమనాథు సేవించి యద్దేవుని ప్రసాదంబున ననశ్వరంబును నతూర్జితంబును ననాధారణంబును నగునైశ్వర్యంబునుం బొంది. ౧౦౫

తే. అపుడు గర్వించి నిర్జించి • రఖిలజనుల, నిర్జరుల బాధ పెట్టిరి • నిరపరాధ
మప్రతీకమహాప్రతా • పాతిరేక, నిర్విశంకావలేపులై • పూర్వసురులు. ౧౦౬

బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులు శివునికడ కేగి మొఱవెట్టుట.

సీ. వజ్రహస్తునిచేతి • వజ్రాయుధముజాగ్ర, దుద్దీప్తి పాడరి • మొద్దువోయె
నతితీక్ష్ణతరమైన • యాశుశుక్షణి తేజ, మింగాల తేజమై • యింకిపోయెఁ
జండభీషణమైన • జముగదాదండంబు, బిఱుసంతయును బాసి • బెండుపడియెఁ
బాథోధివల్లభు • పాశవల్లినుతల్లి, దర్పంబు దిగద్రావి • త్రాడుపడియె

తే. గాలిదూలెను ధనపతి • ఘనతయణఁగె, గ్రహములకునిగ్రహముపుట్టెఁ • గాలవశతఁ
గాలకేయాదిరాక్షస • గణములెల్ల, భీమలింగంబుకృపఁ బెచ్చు • పెరుఁగునపుడు.

వ. అప్పుడు హరి విరించులు పురందరాదులతోడ నక్తంచరులచేతఁ బంచకరపాట్లునడి యంతఃకరణంబులఁ జింతించి కాయంచనుం గాంచనవర్ణగరుదంచలం బగుపులుఁగుఱేని నెక్కి దక్షిణజలధిపంచ దక్షారామంబున నధివసించిన మంచుఁగొండయల్లునిఁ బంచబాణవిరోధిని డాయంజనుదెంచి పంచాక్షరీపంచబ్రహ్మమంత్రంబుల మంత్రోచ్చారణపూర్వకంబుగా సాష్టాంగదండప్రణామంబులాచరించి ప్రపంచ రక్షణార్థంబుగా నిట్లని స్తుతియించిరి. ౧౦౭

సీ. అవధారు దేవ ద • క్షారామవల్లభ, సప్తగోదావరో • త్సంగనిలయ
కాలకూటానల • జ్వాలానలముఁ బాపి, మమ్ము రక్షించిన • మహితకరుణ
భీమేశ్వరేశ్వర • స్వామిమహాదేవ, త్రిపురదైత్యులబాధ • దీలుపడితి
మత్యంతదుఃఖము • లనుభవించితిమి య, నాథులమైతి మ • నాథనాథ

తే. మొదల దేవారులను గాచి • పిదపసురలఁ, గాచి పిమ్మట నసులఁ • గాచినాఁడ
వింకమముఁగావువరుస • భోగీంద్రకటక, నీవెఱుంగవె ధర్మంబు • నీలకంఠ. ౧౦౮

రించిన చందంబున నందం బగుమందాకినీసలిలపూరసంభరితం బైన శాతకుంభ కుంభంబునుంబోని కిరీటకటాహంబును, జంద్రఖండంబులుమూఁగినభంగి నంగీకరించిన యకించన శశాంకరేఖాలంకారంబును, జెంగలువ చెక్కడాలుఁజక్క నేలిన కేలియంగుటంబునం జనమక్షుంపుటంబుల నొాపి సింగికి నెగయు నంజచాఁచులీలాకురంగశాబకంబును గనుపట్టు సర్వకళాకలాపంబు ధరియించి సర్వమంగళాకుచకలశలేపనానైపుణ్య కుంకుమాంగరాగవాసనావాసనాథంబును, గరళకూటపావకోత్పత్తినిరస్త మణికులప్రశస్తంబును నైన శ్రీహస్తంబు విస్తరించి యభయంబు ప్రసాదించి సజలజలధరధ్వానగంభీరోదారంబైన కంఠస్వనంబున నిట్లనియానతిచ్చె. ౧౨౩

మ. అరవిందాసనతార్క్ష్యవాహనసహ ♦ స్రాక్షాదిబృందారకుల్
చిరకాలంబును బద్ధపాట్లు మదిలోఁ ♦ జింతించుచున్నాఁడ ని
ర్భరదర్పోద్ధతులం బురాసురుల నే ♦ భంజించెదర్ మీరునుం
బరిపాటిన్ ననుఁగొల్చి రండు సమర♦ప్రారంభసన్నద్ధులై. ౧౨౪

ఆ. అని ముహూర్తమాత్ర ♦ మద్దేవతాచక్ర, వర్తి దక్షవాటి ♦ వల్లభుండు
మనమునందుఁ దలఁచె ♦ మదనాంధకారాతి, శత్రునగరవిజయ♦సాధనంబు. ౧౨౫

వ. అనంతరంబ తదభిజ్ఞానప్రభావమహామహిమంబునఁ దదాజ్ఞాతిశయంబున. ౧౨౬

సీ. జలరాశిమేఖలా♦వలయంబు రథమయ్యె, రవియుఁ జందురుఁడుఁ జ♦క్రంబు లైరి
శారదాజీవితే♦శ్వరుఁడు సారథియయ్యె, శ్రుతులు నాలుగును వా♦హనము లయ్యెఁ
బ్రణవమంత్రైకాక్ష♦రము ప్రతోదం బయ్యెఁ, దారకావీథి ప♦తాక యయ్యె
రత్నసానుధరాధ♦రము ధనుర్లత యయ్యె, నాగప్రధానుండు ♦ నారియయ్యె
తే. గంధవాహంబు లేడును ♦ గణులుగాఁగ, విలయకాలానలజ్వాల ♦ ములికి గాఁగ
లచ్చిచనుదోయికుంకుము♦బచ్చనయుగఁ, బాలమున్నీటియల్లుండు ♦ బాణమయ్యె.

వ. ఇవ్విధంబున సకలసాధనంబులు సన్నిహితంబు లైనక్షణంబ దక్షారామంబున నయనాభిరాముండు భీమేశ్వరుండు త్రిపురవిజయార్థంబు దివ్యస్యందనం బెక్కెనప్పుడు. ౧౨౭

సీ. సరిబ్రాహ్మి మొదలైన ♦ సప్తమాతృకలు ద, న్గూడ సేనలు చల్లె ♦ గోఁగులమ్మ
పసిఁడివేత్రము పట్టి ♦ పాతాళభైరవుం, డందందసందడి ♦ నపనయించె
దివ్యదుందుభినాద ♦ దీర్ఘగర్జితముతోఁ, గురిసెమిన్ననుండి ♦ కుసుమవృష్టి
జయజయధ్వని దేవ ♦ సంయమీశ్వరకోటి, సంఘటించెఁగరాంబు♦జంబు నొసలఁ
తే.ద్రిపురసంహార మొనరింప ♦ దీక్షచేసి, భీమనాథేశ్వరేశ్వర♦స్వామి శివుఁడు
దక్షవాటీవిభుఁడు మేరు♦ధనువు పట్టి, యేచి పంటవలంతి తే♦రెక్కునపుడు. ౧౨౮

తే. సంరక్షింపు వామదే ♦ వా సద్య ప్రోవు, జయజయ యఘోర తత్పురు ♦ షజయ మొసఁగు
భద్రమీశాన చేయుము ♦ ప్రబలులైన, త్రిపురదైత్యులగర్వంబు ♦ ధిక్కరింపు.

శా. త్రైలోక్యంబు భుజాప్రతాపమున ని ♦ ర్వక్రంబుగా నేలుచున్
హేలాహుంకృతిఁ గాముగ త్రినగరీ ♦ హృద్యప్రచారంబులన్
వాలాయంబును మమ్ము వెట్టిగొనుచున్ ♦ వర్తించుచున్నారు మీ
రాలస్యం బొనరించినన్ బ్రతుక శ ♦ క్యం బెట్లు మాబోంట్లకున్. ౧౧౯

కం. లోకంబులు త్రిపురాసురు, లేకచ్ఛత్రంబుగాఁగ ♦ నేలఁగ నున్నా
రో కాలకంఠ యింకిటు, మా కాపులుగావు ధర్మ ♦ మార్గము దలఁగెన్. ౧౨౦

మ. అభయం బిందుకళాకిరీట శివదా ♦ యామ్నాయచూడామణీ
యిభరాట్చర్మపటీకటీర యభవా ♦ యీశాన మొఱ్ఱో గిరి
ప్రభవామానసపద్మ పద్మహిత య ♦ బ్రహ్మణ్యమాలింపు మా
కభిమానచ్యుతిపాటిలెం ద్రిపురదై ♦ త్యగ్రామణీశ్రేణిచేన్. ౧౨౧

కం. కరుణింపు దక్షవాటీ, పురనాయక భీమలింగ ♦ భోగికులేంద్రా
భరణవిషసహనభయమును, బురదనుజభయంబు సరియ ♦ భువనంబులకున్.

ఈశ్వరుఁడు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట.

వ. అని యీప్రకారంబున బ్రహ్మవిష్ణువులు పురందరపురోగము లగుబృందారకుల తోడంగూడి యభినందించినం బరమానందంబునుం బొంది యబ్భువనగోప్త సప్తపాతాళభువనగర్భగోళంబునందుండి యావిర్భవంబునొందిన దివ్యస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి భీమేశ్వరుండు నిర్వికల్పంబును నిరస్తసమస్తోపాధికంబును నైన నిష్కళంకస్వరూపంబు విడిచి యారకూటపాటలంబై కుసుంభచ్ఛాయనగు జటాపటలంబును, బాండురపుండరీకముకుళడుండుభంబులను శంకనంకురింపం జేయం జాలు బ్రహ్మకపాలమాల్యంబును, జిఱునవ్వుజగి మెఱుంగిడినచెక్కుటద్దంబుల నీడ చూచునిద్దంపునాగకుండలంబులును, గ్రొత్త యఱసంజకెంజాయ రంజిలు కాఱుమొగులు కైవడిఁ జిలువచిలువని నెత్తురుల జొత్తిల్లిన పచ్చియేనికతోలుపచ్చడంబును, గంఠోత్కంఠభువన భవనరక్షణ దాక్షిణ్య లక్షణ కస్తూరికాలేపననైపథ్యంబునుం బోని కాలకూటవిషమషీ కంఠంబును, సాయాహ్న సమయ సంఫుల్ల మల్లికాకుసుమసముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు తెల్లనిమేనును, మొఱకుఁదనంబున నేతెంచిన కఱకుచెఱకువిల్తునిజాఱఁబుచ్చినదైచిగురుజేలన నుప్పతిల్లుచు మినుమినుకు మను నులివేఁడిచూపువలనఁ గోపాటోపావార్యహవ్యవాహనాడంబరం బగులలాటలోచనజ్వలనంబు ప్రజ్వలించి నికటజటాటవీవాటంబు నాస్ఫోటించునోయని యవధ

గంగాంభఃప్రవాహనిర్ఝరవారిపూరంబులు చల్లియు వామలోచనహిమధామకిరణ వ్రాతంబులం బ్రోక్షించియు నస్త్రహోమప్రసనం బుపశమనంబు సేసి మహాసహా యుండును విఘ్నరాజప్రసాదోపలబ్ధసంభావితుండును నై విషమ లక్ష్యంబుల యిన త్రిపురంబులు వీక్షించి వెండియు నాది నారాయణునిం బురాణపురుషునిం బురుషోత్తము ననాదినిధనుని బాణంబుచేసి యరింబోసి పాశుపతాస్త్రమంత్రకంబు గా నభిమంత్రించి యాకర్ణాంతంబుగాఁదిగిచి లలాటేక్షణజ్వాలాజాలంబు మును ముట్టనిగిడించి బిట్టుహుంకరించి యట్టహాసంబుచేసి యేసిన నమ్మహాస్త్రంబు. ౧౩౯

సీ. కరపల్లవంబులు ♦ గబళించుఁ గబళించి, ప్రబలనితంబభా♦రముల వ్రాలుఁ
జెక్కుటద్దములపైఁ ♦ జెరలాడుఁ జెరలాడి, శ్రవణావతంసము♦జగులుముట్టు
వలిచన్నుఁగవలపైఁ ♦ బొలసాడుఁ బొలసాడి, నాభిరంధ్రములపై ♦ నటనసేయు
వేణీభరములపై ♦ విహరించు విహరించి, బింబాధరములపై ♦ బిత్తరించు

తే. నభవు కరముక్తనారాయ♦ణాస్త్రవహ్ని, కాముకునికోమలాంతపం♦గంబుపగిదిఁ
దెగువమీఱంగఁ ద్రిపురదై♦తేయరాజ, సదనశుద్ధాంతభామినీ ♦ జనములందు.

కం. లోహమయదైత్యనగరీ, గేహంబులు హరశరాగ్ని ♦ కీలాజ్వాలా
దాహమునఁ గరఁగి మూఁడుస,మూహములై పెద్దపెద్ద ♦ ముద్దలునయ్యెన్. ౧౪౧

వ. అంత. ౧౪౨

సీ. భస్మరేణువులయ్యెఁ ♦ బ్రాకారగోపుర, ప్రాసాదకుట్టిమ ♦ ప్రాంగణములు
మసిబూడిదయ్యెని♦ర్మలకేలిదీర్ఘికా, కమలినీకహ్లార ♦ కైరవములు
దగ్ధమయ్యెను సమ♦స్తప్రశస్తమహాస, భాభ్యంతరాంతఃపు♦రాంగణములు
దూళియ్యెమాయత్తో ♦ ద్ధూతపుష్పపరాగ, వాసనాదిశలగు ♦ వనచయములు

తే. కాలకంఠభుజాదండ ♦ గర్భభార, కుండలీకృతమేరుకో♦దండపరిధి
వలయనిష్ఠ్యూతకైటభ♦ధ్వంసిబాణ, దహనసంధానమునఁ బుర♦త్రయమునందు.

కం. ఫాలేక్షణాస్త్రవహ్ని, జ్వాలాజాలముల నసుర♦వరనగరంబుల్
కాలిన నప్పుడు కాలక, కాలాంతకలింగ మొకటి ♦ కడు నొప్పారెన్. ౧౪౪

తే. ఆదిలింగోద్భవమునాఁటి ♦ యభవుభంగి, నింగిమోచిన యాశంభు ♦ లింగమూర్తి
భీమవరవహ్నిపురములఁ ♦ బ్రేల్చునపుడు, నగ్నిసెగదాఁకకేమియు ♦ నడలకుండె.

మ. అసురాధీశసమర్పితంబులగు లీ♦లారామకల్పద్రుమ
ప్రసవంబుల్ కనుగందవయ్యె విలస♦త్పాటీరగోరోచనా
ఘుసృణాలేపనపంకిలాకలనమై ♦ గుంఫించె నారాయణా
స్త్రసముజ్జృంభణభీమలింగమునకుఁ ♦ దైతేయరాట్స్వామికిన్. ౧౪౬

సీ. కమ్మినాకినమాత్ర ♦ కంబు ఘాతకమునుబోలెఁ, జక్కఁగ నిక్కమై ♦ సాక్కుమా నె
నంతరాంతరములం ♦ దస్థిబృందంబులు, పెళపెళమనియెడు ♦ గిలుకు లెసఁగెఁ
గిలిబీటలువాఱి ♦ తగఁబెత్తెఁ గుబుసంబు, తోరంపు వెల్లుల్లి ♦ తునకలట్లు
మహాసీమఁ జెంపఫణా ♦ మండలంబులు లేఁత, చిగురుటాకులఛాయ ♦ జేగురించె
తే. హాటకాద్రిఫణీంద్రం ♦ కురాలకోటి, వంచి బాహావలేపము ♦ వ్యాకలింపఁ
గాలకంఠుండు త్రిపురసం ♦ హరణ మొనర్ప, నెక్కు వెట్టినయపుడు భో ♦ గీశ్వరునకు.
కం. ముక్కంటి మేరుచాపం, బెక్కిడి నారించెఁ బన్న ♦ గేంద్రగుణంబున్
మక్కువ హిమగిరికన్యక, క్రిక్కిఱిసిన కుచము లలము ♦ కేలుందమ్మిన్. ౧౩౧
కం. తాటించి నిటలనయనుఁడు, హాటకగిరిచాపవల్లి ♦ నహిశింజిని నా
స్ఫోటించెఁ దక్కుఁ దోరము, హాటంకృతి కమలజాండ ♦ మటఁ బగులంగన్. ౧౩౨
మ. గిరిశస్థూలభుజాపరీతవిభవ ♦ క్రీడాసమాస్ఫాలిత
స్థిరబాణాసనమూర్ధపాద్గుణలతా ♦ దీర్ఘోగ్రఘోషంబునన్
ధరణీచక్రము దిర్దిరం దిరిగెఁ బా ♦ తాళంబు ఘూర్ణిల్లె నం
బరముం దిక్కులు వ్రయ్యలయ్యెఁ బగిలెన్ ♦ బ్రహ్మాండభాండంబులున్. ౧౩౩
కం. మృడుఁడు కనకాద్రిచాపము, గుడుసువడం దివియఁ గూడి ♦ కుశలప్రశ్నం
బడిగిరి యొండొరులను గని, కడకొమ్ముల నున్న యదితి ♦ కద్రువతనయుల్. ౧౩౪
కం. తెగనిండ ఫాలనయనుఁడు, నగచాపము దిగిచినపుడు ♦ నాగేంద్రుండ
బ్బిగువున మొగంబులదరుటఁ, బొగ లెగయఁగ విషము భుగులు ♦ భుగులనఁ గ్రక్కెన్.
కం. విషధరపరిసృతనాసా, సుషిరవినిశ్వాసపవన ♦ ఘూత్కారగరవ
ద్విషవహ్నిజ్వాలంబులు, వృషభధ్వజు చేతి కొండవింట ♦ జనించెన్. ౧౩౬
కం. శ్రీకంఠకఠినభుజపరి, ఘాకృష్టసువర్ణగిరిశ ♦ రాసనమౌర్వీ
కాకోదరముఖసంభవ, కాకోలానలము ముజ్జ ♦ గము దరికొనియెన్. ౧౩౭
కం. కటుకాముఖహస్తంబున, నిటలాక్షుఁడు కొండవిల్లు ♦ నెవ్వడిఁ దివియన్
ఘుటియిల్లె నురగరాజ, స్ఫుటహాలాహలకృపీట ♦ భవకీలలటన్. ౧౩౮
వ. ఇవ్విధంబున భీమనాథుండు త్రిపురదమనారంభసంరంభంబున శాతకుంభకుంభినీధరకోదండంబు ఉద్దండభుజాదండచండిమంబునఁ గుడుసువడం దిగిచినఁ దత్సమాకృష్టభారంబున భుజంగపుంగవుండు వేయుపడగలను విషంబుఁ గ్రక్కఁ దృక్కర్ణవదన నాసారంధ్రసముదీర్ణసంభవం బయిన యక్కాలకూటవిషంబు కృపీటభవజిహ్వాకలాపంబులు గ్రోయుచుఁ దోయధిమథనంబున సంభవించినహాలాహలంబునుం బోలెఁ బ్రజ్వరిల్లి సముజ్జ్వలజ్వాలాజాలంబులఁ ద్రైలోక్యంబు నాక్రమింపందొడంగినం దెగ యుడిపి ఖట్వాంగపాణి యుత్తమాంగంబు జాడించి

శివసన్నిధానంబై దానుండునట్టుగా నీప్రకారంబున భోగమోక్షప్రదంబులైన పంచారామంబులను బ్రతిష్ఠనొందించి తానును దక్షవాటంబున మున్నీటితటంబున విశుద్ధస్ఫటిక సంకాశంబును ద్రిదశలోకభామినీవిలోక నచ్ఛాయాగుళుచ్ఛాచ్ఛ జ్యోత్స్నాభిషిక్తయుక్తాంగంబగు శ్రీభీమేశ్వరలింగంబునం దధివసించె నిది త్రిపురవిజయోపాఖ్యానంబు దీని వినినను బఠించిన వ్రాసినఁ బ్రశ్నచేసిన బోధించినవారికి సకలపాతకనివర్తనంబై భుక్తిముక్తులు గలుగును సకల కళ్యాణకరంబనిన విని. ౧౫౧

ఉ. అప్పుడు సప్తదివ్యమును ♦ లంచితభక్తిరసప్రయుక్తులై
చప్పటతాళము ల్మొరయ ♦ సంస్తుతిపూర్వముగాఁగ నాడుచుఁ
ముప్పిరిగొన్న మోదమున ♦ మ్రొక్కుచు మైఁ బులకాంకురావళుల్
కుప్పలుగా భజించిరి య♦కుంఠితభావన భీమలింగమున్. ౧౫౨

సీ. ఆఖండపంచకం ♦ బాఖండలాదిక, విబుధమండల నిషే♦వితము చంద్ర
మార్తాండశతకోటి ♦ మహనీయ తేజంబు, కుండలిగ్రామణి ♦ కుండలంబు
పుండరీకత్వక్ప్ర♦కాండాతిమండిత, కటిమండలంబు శ్రీ♦ఖండఘటిత
పాండురబ్రహ్మాక ♦ పాలసంపుటము బ్ర, హ్మాండకోటిస్ఫుర ♦ దమృతపిండ
తే. మభవ మవ్యయ మాద్యంబ♦నాదినిధన, మప్రమేయం బజయ్యంబు ♦ నప్రధర్ష్య
మఖిలవేదాంతవేద్య ♦ మత్యంతభక్తి, భావనాయుక్తి గలవారి ♦ పాలిసురభి. ౧౫౩

శా. ఎంచన్ బెక్కు విశేషముల్ ధరణిలో ♦ నింపారుచున్నట్టి శ్రీ
పంచారామములందు దక్షిణమహా♦పాథోధితీరంబునన్
బంచబ్రహ్మమయామృతప్రకటశుం♦భ ద్దివ్యలింగాకృతిన్
మంచుంగుబ్బలియల్లుఁ డొప్పెనఁగు భీ♦మస్వామి యుద్దాముఁడై. ౧౫౪

శ్లో. కాశీక్షేత్రమృతో జీవి పునర్జన్మశివాకృతిః
చిత్రం దక్షపురీజీవీ సజన్మసశివాకృతిః. ౧

శ్లో. మత్తో నాన్యపరందైవం న దేవీ గిరిజా సమా
దక్షారామాత్పరం క్షేత్రం నభూతన్న భవిష్యతి. ౨

శ్లో. రత్యంతరేమాత్రపురీషమధ్యే । చండాల వేశ్మవ్యథవాశ్మశానే
కృతప్రయత్నోప్యకృతప్రయత్నో । శ్రీదక్షపుర్యద్వపరోపిముక్తః॥ ౩

వ. అట్టి దివ్యక్షేత్రంబునందు. ౧౫౫

కం. ఆలింగమూర్తి శశ్వ, జ్జ్వాలామాలాకరాళ ♦ సందీప్తంబై
యాలోకింపంబడినం, దేలిరి యానందజలధి ♦ దివ్యమునీంద్రుల్. ౧౫౬

వ. ఇవ్విధంబునఁ జూచి భీమేశ్వరుండు ఋక్సామయజురథర్వణ వేదపారాయణ తురంగకంబును రవిశశాంకరథాంగకంబును గమలభవసారథికంబును నగు విశ్వరథం బెక్కి భుజంగమరాజశింజినీకం బగు కాంచనధరాధరధనుర్దండంబును బుండరీకాక్ష బాణంబును సంధించి పురత్రయంబుల దహించి విజయలక్ష్మిఁ బరిగ్రహించి విశ్వావసుప్రధాన నానాగంధర్వగేగీయమాన భుజావధానుండై ప్రమోదాతిశయంబున. ౧౪౭

శా. ఆడెం దాండవ మూర్జటీపటహాలీ ♦ లాటోప విస్ఫూర్జిత
శ్రీహాడంబరముల్లసిల్ల గరళ ♦ గ్రీవుండు జూటాటవీ
క్రోధాఘాతకఠోరకోటకరుటీ ♦ కోటీసుఖచ్ఛిందుధూవీ
చీడోలాపటలీపరిస్ఫుటతర ♦ స్ఫీతధ్వని ప్రౌఢిమన్. ౧౪౮

వ. ఇట్లు త్రిపురవిజయానంతరంబునం గృతాంతదమనుండు వెండియు. ౧౪౯

చం. డమరుకడిండిమప్రకట ♦ శంకృతియుం గకెనాట్టహాసవి
భ్రమమును దాండవారభట ♦ పాటవముం ఘటియిల్ల మాతృకా
సముదయభూతభైరవపి ♦ శాచనిశాచరఢాకినీగణ
ప్రమథసమూహముల్ పొగడ ♦ భర్గుఁడు సంతస మందె నెంతయున్. ౧౫౦

వ. అనంతరం బాయంబికావల్లభుండు జాంబూనదశైలకోదండం బెక్కుడించి యథాస్థానంబున నునిచి నారి యగుపాపఱేనిని విశ్వంభరాభరణంబునకు నియోగించి క్షీరాంభోరాశితూణీరంబున వైకుంఠబాణంబు చేర్చి వేల్పుల వీడ్కొలిపి బ్రహ్మను సత్యలోకంబున కనిచి వేదంబులం దన నిట్టూర్పు గాడ్పులలోనం గలిపి చంద్రసూర్యులం గాలంబుగడుప నియోగించి కృతకృత్యుండై త్రిపురదైతేయుల కులదైవతంబైన యద్దివ్యలింగంబును బంచబ్రహ్మ పంచాక్షరీపంచతత్త్వ పంచభూతమయంబగుటం జేసి పంచఖండంబులుగా ఖండించి కృష్ణవేణీమహానదీతీరంబున ధరణాలకోటయను గ్రామంబున నమరేశ్వరునిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి యమరలింగంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన యమరారామంబును గౌతమీ తీరంబున దక్షిణకూలంబున గుణపూడియనుగ్రామంబున సోమునిచేతఁ బ్రతిష్ఠితంబు సేయంబడుటం జేసి సోమలింగంబనఁ బ్రఖ్యాతంబైన సోమారామంబును బాలకోటయను గ్రామంబున శ్రీరామచంద్రునిచేఁ బ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి రామలింగంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన క్షీరారామంబును జాళుక్యవంశరాజధానియగు చాళుక్యభీమ వరనామగ్రామంబునఁ గుమారరత్నంబైన కుమారస్వామిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి కుమార భీమలింగంబనఁ బ్రఖ్యాతంబునొందిన భీమారామంబును మొదలి మామ యగుదక్షప్రజాపతి యునికిపట్టైన యారామంబగుట దక్షారామంబున

తే. యక్షగంధర్వసిద్ధవి♦ద్యాధరోర, గామరవ్రాతభరితో♦భయప్రతీర
పృథివియెల్లను రక్షించు♦పేరఁటాలు, మమ్ము రక్షించు గోదా♦రమ్మ యెపుడు.

తే. అమృత మైనపయోధార♦నహరహంబు, సృష్టిఁ గల జంతుకోట్ల ర♦క్షింతు వీవు
జనని వాటకునేమి సం♦శయము చెప్పుమ, గౌతమీగంగ యాలోల♦ఘనతరంగ.

కం. త్రైలోక్యవరద పావన, నాళీకాసనకరాబ్జ♦నవమణికుండీ
కూలంకషసలిలామృత, పాలింపు గిరీశజాయ♦పర్వతతనయా. ౧౬౮

కం. గోదావరి గోదావరి, గోదావరి యంచుఁ బల్కు♦గుణవంతులకున్
గోదావరితల్లి సం, పాదింతుగదమ్మ నీవు♦భవ్యశుభంబుల్. ౧౬౯

కం. కంబుశశిరజతశుక్తివి, డంబసితచ్ఛాయకలిత♦డంబరములు నీ
యంబువు లమృతోపమరుచు, లంబా మా కొసఁగుఁగాత♦నభ్యుదయంబుల్.

శా. ఆపాతాళగభీరనీరకసుధా♦హారామలచ్ఛాయకున్
ద్వీపాలంకృతికి న్మహేంద్రనగరీ♦నిశ్రేణికాయష్టికిం
దాపోపాయవిధావిహర్త్రికి మహో♦దన్వాన్మృణాలింగన
వ్యాపారప్రతిపన్నసౌఖ్యకును సా♦ష్టాంగంబు గంగమ్మకున్. ౧౭౧

శా. శంభోరూకరశాతకుంభఘటధా♦రాపూరణప్రక్రియా
గంభీరక్వణసాంద్రభిన్నకరిరా♦డ్గండూషనిర్భిన్నకు
న్సంభావించి నమస్కరింతుము త్రిసం♦ధ్యంబున్ ముదంబొప్ప నీ
కంభోజాసనకుండికాంబుజవనీ♦హంసాభ గోదావరీ. ౧౭౨

కం. గౌతమికిన్ బంచమహా, పాతకపటలాంధకార♦పాటనవిధిరా
డ్గౌతమికి నమస్కారం, బౌతతనుతిఁ జేయుదము ప్ర♦యత్నంబెసఁగన్. ౧౭౩

వ. అని ప్రార్థించి యిట్లనిరి. ౧౭౪

సీ. విచ్చేయవమ్మ శ్రీ♦వృషభవాహనధర, సామజకటసుదా♦సారధార
పయనంబుగావమ్మ♦భర్గజటాటవీ, కుటజశాఖాశిఖా♦కోరకంబ
రావమ్మ యాదిమ♦బ్రహ్మాదోఃపల్లవ, స్థితకమండలుపుణ్య♦తీర్థజలమ
లేవమ్మ విశ్వంభ♦రావధూటీకంఠ, తారమౌక్తికహార♦ధామకంబ

తే. తెరలతో వీచికలతోడఁ♦దరులతోడ, విమలడిండీరఖండదం♦డములతోడ
మురువు కీవియు నామోద♦మునుజవంబు, వడువునొప్పంగ గంగమ్మ♦నడువవమ్మ.

మ. అదె మాస్వామి సుధారసోద్భవుఁడు ద♦త్తారామభీమేశుఁ డ
భ్యుదయంబొంది ప్రతిష్ఠఁ గైకొనెడు నం♦భోరాశితీరంబునన్
బదమా షట్పదమాలికాపరిలస♦త్పాథోధినీనంపదా
స్పదనానాసలిలప్రవాహాలహరీ♦సంభారగోదావరీ. ౧౭౬

తే. సంస్థితం బైనపుణ్యనశా♦సనునిముఖము
నాచి మానంబమునఁబొంది ♦ సురలుమునులు
రాక్షసక్షితాఁబోధసం♦రంభమింకఁ
దమకు లేదని తెలిపిరి ♦ తత్త్వబుద్ధి. ౧౫౭

శా. నానాగానినిష్ఠ లైన దివిష♦త్కాంతాజనుల్ వారికిం
గారా మైనతపోజులుఁ జతులు దుః♦ఖం బాఱఁగోదావరీ
వారిం దీర్థములాడి కాంచిరి జగ♦ద్వంద్యుం బురారాతి ద
క్షారామాధిపు భీమనాయకుఁ ద్రిలో♦కాహ్లాదసంధాయకున్. ౧౫౮

వ. తదనంతరం బాభరద్వాజాదిమహామునులు శివున కర్ఘ్యపాద్యాచమనీయార్థంబు భీమనాథమహాదేవునిసమీపంబున గోదావరీవాహినిం బ్రవహింపఁ జేయువారై ప్రారంభించి. ౧౫౯

సీ. పంచభూతమయంబు ♦ పరమపంచబ్రహ్మ, తత్త్వతేజస్సము ♦ ద్భాసితంబు
పంచాక్షరీమహా ♦ పరమంత్రమూలంబు, శాశ్వతంబజరంబ ♦ నశ్వరంబు
భైమేశ్వరంబు శో♦భన మాదిమధ్యాంత, శూన్యంబు సకలంబు ♦ శుద్ధబుద్ధ
మనవద్య మదచ్ఛేద్య♦మక్షోభ్య మఖిలది, గ్దేశకాలాపరి ♦ క్షీణమనఘ

తే. మంబరము మోచి యున్నలిం♦గంబుఁ జూచి, సంప్రతిష్ఠ యొనర్పంగ ♦ సమ్మతించి
కాలమీక్షించితగినల♦గ్నంబుఁ జూచి, సకలసంభార నిచయంబు♦సంగ్రహించి.

తే. గౌతమీగంగఁ బాపి యి♦క్కడికి నొక్క, సిద్ధవాహినిఁ బ్రవహింపఁ♦జేసికాని
లింగసంస్థాపనంబుఁగ♦ల్పింపమనుచుఁ, బరమసంయము లేద్వురుఁ ♦ బ్రతినవట్టి.

సీ. ఆలగ్నవేళకు ♦ నమృతదివ్యస్వయం, భూమహాలింగైక ♦ మూర్తియైన
శ్రీభీమనాథుని ♦ శీతాంశుశేఖరు, నభిషేక మొనరింప ♦ నభిలషించి
కదలి సప్తర్షులు ♦ గౌతమాదులుఃశిష్య, సహితంబుకడుభక్తి ♦ సంభ్రమమున
దక్షవాటీపుర♦స్థానంబునందుండి, యేగియంతంతఁగ♦ల్పైదురఁ గనిరి

తే. గౌతమీగంగ నాలోల♦ఘనతరంగఁ, గేలిడోలావిహారసం♦క్రీడమాన
చక్రవాకబకక్రౌంచ ♦ సారసాళి, హంసకారండవాదిమా♦ద్యద్విహంగ. ౧౬౨

కం. గౌతమకన్యాతటినిఁ, బ్రీతిఁ బయఃపానమాచ♦రించిన మనుజ
వ్రాత మొనర్పదుమరల, న్మాతృపయోధరపయఃక♦ణాస్వాదనమున్. ౧౬౩

వ. అని మునీంద్రులు తమలోన వెండియు నొండొరులం గనుంగొని. ౧౬౪

తే. కంటిరే ఘోరపాతకౌ♦ఘముల నెల్లఁ, గడిమి జంకించుచున్నది ♦ గంగ యిప్డు
వీచికాహస్తవిన్యాస ♦ విభ్రమముల, ఘుమఘుమధ్వానహుంకార♦ఘోషమెసఁ

వ. తుల్యభాగుం డను దైత్యుండు పరమార్థతత్త్వజ్ఞుండై పక్షపాతంబు లేక సురాసురు
లకు మాధ్యస్థ్యంబున వివాదంబులు తీర్చుచుండుటకు సముఖం డగుట నద్దాన
వుండు తుల్యభాగాహ్వయుం డనం బరఁగుట నవ్వర్థనామధేయుండు. ౧౮౭

కం. ఆతుల్యభాగు పేరను, నాతటినికిఁ దుల్యభాగ ♦ యనునామము ప్ర
ఖ్యాతివడసె నవ్వాహిని, గౌతమకన్యకకుఁ గూర్మి ♦ కన్యక మొదలన్. ౧౮౮

సీ. ఆతుల్యభాగమ♦హామునీంద్రుఁడు ప్రీతి, మునిదానవశ్రేణి ♦ మ్రోల నిలిచి
వరుసతో వాదించి ♦ యిరుదెఱంగులవారి, వారించి కోపంబు ♦ వలదు మీకు
శపియింపఁ దగునయ్య ♦ సర్వసర్వంసహా, భువనపావనలైన ♦ పుణ్యనదులఁ
గ్రమ్మఱింపుఁడు శాప♦గరళాంకురంబులు, క్రోధంబు లేల త♦పోధనులకు
తే. ననుటయును వార లామాట♦లాదరించి
క్రమ్మఱుపరాదు పలుక మో♦ఘమ్ము మాకు
నీవు నిప్పుడు చెప్పిన♦హితవు నాది
వేఱు చందాన మేలు గా♦వింతుమింక. ౧౮౯

వ అని రాక్షసులు సప్తమునిసింధువునకు నంతఃప్రవాహంబును మునులు తుల్యభా
గకునుత్తరాయణ దక్షిణాయన పుణ్యకాలంబులను సూర్యచంద్రగ్రహణంబులను
బ్రతిభానువారంబునను దర్శ పౌర్ణమాసీ ప్రభృతిమహాపర్వకాలంబులను సంక్ర
మణంబులు మొదలైనవిశేషకాలంబులను స్నానదానజపతపోహోమ శ్రాద్ధదే
వార్చనావిధానంబు లక్షయఫలంబు లగునట్టుగాను బతిసమేతంబుగా సతికి రజ
స్వలాత్వాద్యంతరాయంబు లేక యథశ్శయన బ్రహ్మచర్యోపవాసనియమంబు
లతో భానువారచతుష్టయంబు స్నానంబు సిద్ధించిన సంతానప్రాప్తి యగునట్టు
గాను వరంబు ప్రసాదించిరి తదనంతరంబ. ౧౯౦

మ. కెలనన్ ముందర సిద్ధకింపురుషులుం ♦ గీర్వాణులు న్నాగసా
ధ్యులు విద్యాధరకిన్నరేంద్రులు సము♦ద్భాషింప దివ్యాప్సరో
లలనాబృందము లాడ దానవులు పి♦ల్లంగ్రోల్లు పట్టంగ బొ
బ్బలు నార్పుల్ పటుసింహనాదములు ను♦త్పాదిల్ల ధాత్రీస్థలిన్. ౧౯౧

చం. మలఁగి మలంగి భీమపతి ♦ మందిరమండలసిద్ధభూమికిన్
దొలఁగి తొలంగి యుచ్చలిత ♦ తోయతరంగపరంపరోద్ధతిన్
జెలఁగి చెలంగి యారభటి ♦ శీర్ణధరాధరధాతురేణులం
గలఁగి కలంగి పాఱె వడి ♦ గౌతమకన్యక దక్షవాటికన్. ౧౯౨

తే. దేవదుందుభులుడువీథి♦దిటుకొలుప, నమరు లందంద పుష్పవ♦ర్షములు గురియ
మునిజనంబులుజయజయ ♦ ధ్వనులొనర్ప, దక్షవాటంబుచొచ్చె గౌ♦తమతనూజ.

వ. ఇవ్విధంబున గోదావరీపుణ్యవాహినిం గొనివచ్చి సప్తర్షులు పరమహర్షోత్కర్షంబున.

తే. సోమశేఖరుండు ♦ భీమేశ్వరస్వామి, తివిరినాఁడు సంప్ర♦తిష్ఠఁబొంద
వేళదప్పకుండ ♦ విచ్చేయఁగారాదె, త్ర్యంబకాద్రిసరసి ♦ ధామలక్ష్మి. ౧౭౭

మ. అని మెప్పించి సువాక్ష్మ తేజ్యాసను న♦త్యాశ్చర్య మొప్పన్ బ్రభా
వనిరూఢిం గొనివచ్చి రంధ్రవసుధా♦వక్షోజహారావళిన్
మును బృందారకసేవ్యమానసలిలన్ ♦ గోదావరీవాహినిన్
వెనుకన్ స్తంభరఆఁ బార్శ్వదేశముల నా♦వేశించి సేవించుచున్. ౧౭౮

వ. అప్పుడు ప్రతిష్ఠావలోకనంబునకు లోకపాలకగంధర్వయక్షసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరో రగామర సహితుండై దేవేంద్రుండంబరమార్గంబున ఋషుల ననుసరించి యే తెంచుచుండె నానమయమ్మున. ౧౭౯

తే. ఒక్కనదిపొంత గార్హస్థ్య♦యుక్తమైన, పుణ్యతపమాచరించుచుఁ ♦ బుణ్యజనులు
తాను బంధులుఁ దామర♦తంపరగుచుఁ, గూడియుండంగ నెంతయుఁ♦గాడుచేసి.

తే ఋషులవెంబడి సంరంభ♦మెసఁగవచ్చు
తటినినదుత్రోవవనములోఁ♦దపము సేయు
దైత్యమునులపుణ్యాశ్రమ♦స్థలము సొచ్చి
వఱకఁగొనిపోయెనిందున♦ర్వస్వములును

శా. ప్రాగ్వంశంబులు స్రుక్స్రువంబులును యూ♦పస్తంభపంక్తుల్ హవి
ర్భుగ్వేదీనిలయంబులున్ వఱదలోఁ ♦ బోవంగ దేవార్చనా
స్రగ్వాసోఘటికాకమండలు బ్రుసీ♦సంఘాతముం దేలిపో
వాగ్వాదం బొనరించి రప్పుడు ముని♦వ్రాతంబుతో దానవుల్. ౧౮౨

కం. ఆకాశదివ్యమునులును, నాకౌకః ప్రత్యనీక ♦ నాయకమునులున్
వాకాటులకుం జొచ్చిరి, పాకంబులు దప్పినట్టి ♦ పటువోషములన్. ౧౮౩

తే. శిఖలు వీడఁగ ముఖములు ♦ జేగురింపఁ
గటము లదరంగ నొకవిడిఁ♦గాటులాడి
యొండొరులమీఁద శాపంబు♦లుగ్గడింప
హస్తములయందునలిలంబు♦లందుకొనిరి. ౧౮౪

వ. ఇట్లందుకొని దానవులు సప్తర్షిసమానీత యైనయవ్వాహిని శుష్కతోయ యయ్యెడుమనియును మునులు దానవులకు సమాశ్రయం బైనయప్పుణ్యవాహిని యపూజ్యయై యస్పృశ్యయయ్యెడు మనియును శపియించి రప్పుడు. ౧౮౫

తుల్యభాగ యుత్పత్తిక్రమము.

తే. అసురులకునాశ్రయంబైన♦యాస్రవంతి, తుల్యభాగాహ్వయుండుదై♦త్యుండు దేరఁ
బూర్వమున గౌతమీగంగఁ ♦ బుట్టివచ్చె, నందు రితిహాసతత్త్వజ్ఞ ♦ లైనబుధులు.

తే. అల్పమే మీరు చేసిన ♦ యట్టి భక్తి, యభవసూర్యాభిషేకార్థ ♦ మునుపె భక్తిఁ
దెచ్చితిరి గౌతమీమహా ♦ దివ్యతటినిఁ, బాపపంకాంతకంబైన భూ ♦ భాగమునకు. ౨౦౬

మ. అభిమానించిన మీర లేడ్వురుఁ బ్రతి ♦ ష్ఠారంభకాలంబునం
దభిషేకించిన తిగ్మభానుఁడును నే ♦ కార్థక్రియ న్మించువాం
డ్రు భవార్చారతి నెంచ మీర లెనమం ♦ డ్రుం నిల్పినా రంబికా
విభునిన్ సత్యము నేనుచెప్పితి నభో ♦ వీథీపటంకంబునన్. ౨౦౭

తే. మీర లెనమండ్రుభుజగేంద్ర ♦ హారునొద్ద, భక్తిఁబూజింపఁ బెట్టుఁడు ♦ పాశుపతులు
వారివేరష్టమూర్తులు ♦ గారవమున, వారుదారఁగ నష్ట లె ♦ వ్వారలైన. ౨౦౮

తే. అష్టమూర్తివిశిష్టాఖ్య ♦ యుప్రసూతుఁ, డష్టదేపాటివాఁడైన ♦ నభవుఁ డంట
వేదశాస్త్రపురాణసం ♦ వేద్యమైన, నితఁడు నష్టంబుగాఁడు భీ ♦ మేశుఁ డంట ౨౦౯

వ. అని యాకాశవాణి మీరలును సూర్యుండును సములని యుద్దేశించి పల్కిన విని హర్షంబునొంది మహాత్ములు నభోమణి నభినందించి యతండును దామును హేమకుంభంబుల సప్తగోదావర ప్రవాహంబుపూరంబులు దెచ్చి యయ్యభవు నభిషేకించి పూజించిరి; సప్తర్షిసమానీతగావున నమ్మహానదికి సప్తగోదావరాహ్వయంబు సంభవించెనని చెప్పుటయు శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవుమాహాత్మ్యంబు విన వేడుక యయ్యెడు నయ్యాశానుపుణ్యకథావిధానంబు వినిపింపవే యనుటయు. ౨౧౦

మ. అవనీభారధురీణ రీణరిపుసై ♦ న్యాధీశ ధీశక్తివై
భవలీలాజితకావ్య కావ్యరచనా ♦ పారీణ తావాస వా
సవభోగప్రతిమాన మానవినయా ♦ చారార్థసంభార భా
రవిసంకాశమహాకవీంద్రపరిష ♦ త్ప్రస్తూయమానోదయా. ౨౧౧

కం. కాశ్యపగోత్రపవిత్ర య,వశ్యాయధరాధరోద్భ ♦ వాధిపభక్తా
వేశ్యాకటాక్షదీక్షా, వశ్యవిహారాపహాసిత ♦ వాసవతనయా. ౨౧౨

మాలినీ. కమలభవవధూటీ ♦ కంఠకస్తూరమాలా
సముదితమధుహారా ♦ సౌరభాసారలక్ష్మీ
సమధికరుచిసంప ♦ త్సార సారస్వత శ్రీ
హిమితసుకవికోటీ ♦ కృత్స్నగోజాతజాతా. ౨౧౩

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకలవిద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయ ప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ భీమనాథేశ్వరుండు దనకుం దాన ప్రతిష్ఠితుండగుట.

తే. తాము నిర్ణయించిన శుభవేళ ♦ దప్పకుండ, సంప్రతిష్ఠితుండై సమ♦ర్చనము గొన్న
యమృతలింగంబు భీమనా♦యకునిఁ జూచి, చాల విస్మయ మందిరి ♦ సప్తమునులు.

వ. ఇట్లాశ్చర్యంబునుం బొంది. ౧౯౬

ఉ. తాము వినిశ్చయించిన ప్ర♦ధానముహూర్తము దప్పకుండఁ గా
మారి ప్రతిష్ఠఁ బొందుటకు ♦ నాత్మల సంతసముల్ వహించి యె
వ్వారలకో మమ్ముఁగైకొనక ♦ నారక మే మొనరింప నున్న సం
స్కారము తారచేసి రెఱ♦సందున నంచుఁ గలంగి యెంతయున్. ౧౯౭

తే. రోషసంరంభములును సం♦తోషములును
హృదయములఁ బిక్కటిలనున్న ♦ ఋషులకడకు
నంతరిక్షంబు నందుండి♦యతిరయమున
భానుమంతుండు భక్తిసం♦భ్రమము లెసఁగ. ౧౯౮

వ. వచ్చి యభివాదనంబుచేసి ముకుళితకరకమలుండై కమలమిత్రుం డమ్మహామునుల
కిట్లనియె. ౧౯౯

చం. పరమమునీంద్రులార మిముఁ ♦ బ్రార్థనసేయుచు విన్నవించెదన్
గరుణ దలిర్ప మీవచనముఁ ♦ గైకొని నన్ను ననుగ్రహింపుఁ డీ
తెరువున మీకు నంకిలులు ♦ దీర్పఁగఁ గాలవిలంబమైన దా
హరుఁడు ప్రతిష్ఠితుండు నగు ♦ నప్పుడు నే నటు పూజచేసితిన్. ౨౦౦

కం. మీ రొనరించు ప్రతిష్ఠా, ప్రారంభము నాకుఁ జేయ ♦ నలవియె శ్రీద
క్షారామవిభుఁడు జగదా, ధారుఁడు గైకొనియెఁ దనకుఁ ♦ దానప్రతిష్ఠన్ ౨౦౧

కం. మేలెట్టి దట్టి శోభన, కాలము నరిగడచెనేని ♦ కావని నంతే
గాలుఁడు కారుణ్యాసము, న్నీలితమతిఁ దనకుఁదాన ♦ నిలువంబడియెన్. ౨౦౨

మ. తనకుం దాన ప్రతిష్ఠితుండయిన యీ ♦ దక్షాధ్వరధ్వంసి నే
మును పూజించితిఁ బిమ్మటన్ హరియు నం♦భోజాతగర్భుండునుం
గని కైసేసిరి యంతమీఁద సురలున్ ♦ గంధర్వులుం జేరి య
ర్చనముల్ చేసిరి మీరుఁ జేయుఁడు తగన్ ♦ సమ్యక్సమారాధనల్. ౨౦౩

తే. అనిన సంయములును గాల♦యాపనమునఁ, జంద్రశేఖరు సంప్రతి♦ష్ఠాపనంబు
తమకు సిద్ధింపకునికి సం♦తాపమొందఁ, బలికె నాకాశవాణి వి♦స్పష్టఫణితి. ౨౦౪

ఉ. ఓ పరమర్షులార కరు♦ణోదధి యిందువతంసుఁ డాత్మసం
స్థాపితుఁ డయ్యె మీ దెసఁ బ్ర♦సాదము పేర్మి భవత్ప్రయత్నసం
స్థాపితుఁడైన వాఁడె యిది ♦ సత్యము మీరు మనంబులోన సం
తాపముఁ బొందకుండుఁడు ప్ర♦ధానము భక్తియె కాదె యిమ్మహిన్. ౨౦౫

తే. విపులశాఖాశిఖాగుంత్ర ♦ వితతి నినుఁడు, సంస్తుతించెను నందికే♦శ్వరునిఁ బ్రీతి
బ్రహ్మవిష్ణుపురందర ♦ ప్రముఖులైన, వేల్పులును నట్లుపొగడరా ♦ వృషభరాజు. ౪

వ. ఇట్లు పొగడినఁ బ్రసన్నుండై నందికేశ్వరుండు గొనిపోవం బోయి కోపకుటిలనిటలతటఘటితభీషణభ్రుకుటి భంగాభంగముఖముఖర భయంకర భృంగిభృంగిరిటహుంకృతిభయమానవిబుధసంతానానుసంధానంబులైనకక్ష్యాంతరంబులు ప్రవేశించి ముంగట వేదవేదాంతవిద్యావందితచరణారవిందుండును జండకిరణశశిమండల ప్రభావిభాసమానఫణామణిగణాభిరామకుండలితకుండలిపతి కుండలాలంకారమండితగండస్థలుండును ప్రళయకాలదహనదగ్ధభువనభవనభస్మాలేపధవళితదేహుండును నఖండబ్రహ్మాండ భాండశతకోటివిలయకాలమృతశతధృతికుండమాలికాభూషణుండును నైయున్నసప్పుడా ప్రదీప్తంబుగాఁ గొన్ని సచరాచరబ్రహ్మపారాయణంబులు పఠియించునవియును గొన్ని ఋగ్వేదంబు గుణియించునవియును గొన్ని యజురామ్నాయం బామ్రేడించునవియును గొన్ని సామవేదంబుఁ జదువునవియును గొన్ని యథర్వణవేదం బాధ్యానంబొనరించునవియును సంస్తుతియించునవియును నట్టహాసంబు సేయునవియును నైన యావిధిశిరంబులచేతం గ్రుచ్చినదండ పుండరీకముకుళమండితకుండుభంబునుంబోలె ప్రకాశింపఁ గంఠకోణంబునఁ గంఠికోపరినీలంబునుంబోని కాలకూటంబున సంఘటిల్లు భ్రాంతి సంతమసంబునకు ఖద్యోతంబులునుంబోలె విద్యోతించు కంకణాశీవిషవిషానల విస్ఫులింగంబులవలన దుర్నిరీక్ష్యుండగుచు వికటజటాటవీజూటకుహర విహరమాణస్నిగ్ధపరిముగ్ధతరలహరిపవనపూరితంబులైన యావీకవిధిశిరఃకరోటికందరక్రోడంబులఁ బొటిల్లు ఘుమఘుమాఘోషంబుభీషణభూషాభుజంగంబుల నిద్రాముద్రాగ్రంథినిగ్రహింపఁ గెంజడముడి బిగియించి నెట్టియుంబు చుట్టిన జగజెట్టిపాపజేనియాదలమాణిక్యంబుల తురంగలి మెఱుంగులు వెనువెంట మింటదాఁకను జరిగి ధగద్ధగనిగనిగ వెలుఁగుటం జేసి యప్పుడప్పుడ యనలస్తంభంబున నావిర్భవించినభంగి నంగీకరించుచు నగ్రగరళపరిమళాఘ్రాణంబునం జేసి మూర్ఛిల్లిన విధంబున నిరంతరధ్యాన స్తిమితలోచనులైయుభయపార్శ్వంబుల సనకసనందన సనత్సుజాతాది యోగీశ్వరులు పరివేష్టింప శేఖరశశాంకునకుఁ గ్రొత్తగాఁ గాళరాత్రికళత్రంబును గల్పించినట్లు పొలిసిన పచ్చియేనికతోలు పచ్చడంబు జంగాళంబుగా వైచుకొని చరణభూషణశేషాహిశిఖామణి ప్రతిబింబితాంబరుం డగుటం జేసి ఘోరవిషవితరణమహాపరాధక్షమకై పయోధివచ్చి పాదంబులపయింబడిన భావంబు భజియింప ధారాజలబిందుదంతురంబునుఁబోని వారణాసురకుంభకూటవిదారణంబునహత్తిన ముత్తియంబులతోడఁ జాల నాభీలం బగుత్రిశూలంబు కేలం గీలు

శ్రీరస్తు.

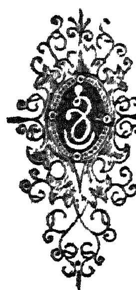
శ్రీరామాయనమః.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీ మాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

పంచమాశ్వాసము.

వత్సలాంఛనోపమ
భావభవాకార మంత్రి ♦ పరమేశ్వర పా
రావారనిభగభీరా
దేవాధిపసుప్రసన్న ♦ దేవయయన్నా. ౧

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె. ౨

తే. ధర్మపారాయణుండు మైత్రావరుణుఁడు, సెండియును నిట్టులనిచెప్పె ♦ విశదఫణితి
గాఢసమ్మోనభవనేత్ర ♦ కంకణునకు, మంకణునకాత్మధృతభోగి ♦ కంకణునకు. ౩

వ. అనంతరం బావివస్వతుం డాత్మప్రతిష్ఠితం బైన యద్దివ్యలింగంబునందు శివసన్నిధానంబు సేయఁదలంచి. ౪

సూర్యుండు కైలాసమున కరిగి శివుని దక్షారామమునకుఁ దోడి తెచ్చుట.

సీ. ద్యోస్థలీనక్షత్ర ♦ ధూళిపాళీకేళి, చుళికితస్వర్ణదీ ♦ జలచరములు
వైజయంతీపట ♦ వ్యాక్షేపసంభూత, మారుతోద్ధూతేందు ♦ మండలములు
సింహికాసుతకంఠ ♦ సీమాపునర్దంశ, చక్రధారావ్యథా ♦ ప్రక్రమములు
రథరథ్యనిశ్వాస ♦ రంహస్సముద్భ్రాంత, గగనగంగాతరం ♦ గచ్ఛటములు

తే. నైనప్రస్థానవేగంబు ♦ లలిశయిల్ల, నభ్రఘంటాపథంబున ♦ నరుగువాఁడు
గతికినొకమూర్తిఁజాలించి ♦ కదలిచనియె, శీఘ్రమునద్వాదశాత్ముండు ♦ శివునిగిరికి.

ఉ. భానురయక్షనాథదిగు ♦ పాంతకలాపవిలాస మైనకై
లాసము చక్కటిం జదల ♦ లాఘవమొప్ప రథంబు డిగ్గి వి
శ్వాసపురస్సరంబుగ ది ♦ వాకరుఁ డిందుకళాకిరీటునా
వాసముఁ జేరవచ్చి తల ♦ వాకిట వారితుఁ డయ్యె నందిచేన్. ౬

వ. ఇట్లు వారింపంబడి. ౭

కం. చాటింపఁ బంచెఁ జంద్రకి,రీటుఁడు కైలాసనగశి♦రీవీథుల ఘం
టాటంకృతితో దక్షుని, వాటికిఁ బయనంబు ప్రమథ♦పతులకు ననుచున్. ౧౮
వ. అప్పుడు భవాని భవుసన్నిధిఁ జేతులు మొగిచి యిట్లని విన్నవించె. ౧౯
తే. పుట్టినిలుగాన నాకు నె♦ప్పుడును ప్రేమ, దక్షవాటికమీఁద నెం♦తయు ఘనంబు
సన్నిధానంబు సేయుమో ♦ చంద్రమౌళి, యమ్మహాపురిభీమలిం♦గంబుమీఁద. ౨౦
తే. ఉత్తరంబునఁ గాశీపు♦రోత్తమంబు, మోక్షలక్ష్మికి నెప్పంగి ♦ మూలమయ్యె
దక్షిణంబున నాభంగి ♦ దక్షవాటి, మూల మౌఁగావుత మను భోగ♦మోక్షములకు.
తే. కుంటి కుదుపు లశక్తులు ♦ కుష్ఠరోగు, లంధులును వృద్ధులును బాలు♦రాదిగాఁగఁ
గాశికరుగంగ లేని బి♦కారులెల్ల, మోక్షమును బొందుదురుగాక ♦ దక్షవాటి ౨౨
మ. కలిదోషంబున నిష్ఠురాత్మకులు సు♦గామాంధులుం బాపక
ర్ములు నజ్ఞానదవాగ్నిదగ్ధులును నై ♦ ప్రొక్కన్ మహారౌరవా
వలిఁ గూలంగల దుష్టమానసులకుం ♦ వారాణశీతుల్యమై
కలుగుంగావుత ముక్తి దక్షపురి నీ ♦ కారుణ్యసంభావనన్. ౨౩
తే. సర్వలోకంబులకును మో♦క్షదుండవైన, నీవు సన్నిహితుండవై ♦ నిల్చినపుడు
దక్షిణాపథ కాశి శ్రీ దక్షవాటి, భువనమాన్యంబ కద నాదు♦పుట్టినిల్లు. ౨౪
వ. అని విన్నవించిన యనంతరంబ యంబికావల్లభుండు మందగాచలకూటంబునం బొల్చి సంస్మృతిమాత్రంబునం బొడచూపి నిల్చిన వృషభంబు నెక్కి యథోచితంబుగా నమందానందంబున గిరిరాజనందన వెనుకదెస నిలిచియుం గౌఁగిలించుకొనియుండఁ దమతమ వాహనంబుల నారోహణంబుచేసి బ్రహ్మాదులు పరివేష్టించి చనుదేర శంసితవ్రతులైన యక్షసురసిద్ధసాధ్యులు ముందటం గెలనబలసి యేతేర హృద్యంబులగు గద్యపద్యంబులు తుంబురునారదాదులు పఠింప వేదఘోషంబులు జయజయశబ్దంబులు వేణువీణాకాహళాదిపంచమహావాద్యనాదంబులు కుంజరబృంహితంబులు తురంగహేషితంబులు చెలంగ మూషకారూఢుండై వినాయకుండు మున్నాడి నడువ సుబ్రహ్మణ్యుండు మయూరవాహనుండై కదిసి కొలువ వసురుద్రాదిత్యులు దుర్గావీరభద్రభైరవులు నంతరాంతరంబులఁ జండీశ్వరాద్యసంఖ్యాతప్రమథగణంబులు బలసి కొలువ కైలాసభవనంబుననుండి యక్షీణవిభవంబున దక్షారామంబు డాయంజనుదెంచునప్పుడు ౨౫
తే. పొగడి రందు నికుంభకుం♦భోదరులును
బెరసి భద్రమహాకాళి ♦ భృంగిరిటులు
పాయు బగళంబు తొలఁగు వి♦చ్చేయుఁడనుచుఁ
బార్శ్వములయందు మిగులనా♦ర్భటముసేయ. ౨౬

కొల్పికొనశశాంకశిరస్ఫాలనంబునంగట్టిన శ్రీపాదారవిందంబునం దాపించిన బిసు దుకటకంబున ఘటియింపఁబడి వెలుంగుయాదఃపతి మేదోమృతంబు జిడ్డున గడ్డు కొగిన పూషాదిత్యపలువకునమంతంబున నుప్పతిల్లు త్రుళ్లుమాణుంగులు పెల్లు గనుల్లసిల్లఁబిలబిల్లుచు విశ్వజగదుత్పత్తి గుప్తివిపత్తికారియగు పురారిం గనుంగొని జయజయశబ్ద పూర్వకంబుగా సంస్తుతి యొనర్చి ముకుళితకరారవిందుండై. ౯

తే. బ్రహ్మవిష్ణుమహేంద్రాది ♦ పరివృఢునకు, నద్రిరాజన్యకన్యాస ♦ మన్వితునకుఁ
బ్రమథగణభూతబేతాళ♦పరివృతునకు, హాసన కినుఁడు నమస్కా-ర♦మాచరించె.

వ. ఇట్లు ప్రణామానంతరంబున భాస్వంతుండు గౌరీకాంతునకు నిజాగమనప్రయోజ నం బెఱింగించినఁ దదనంతరంబ. ౧౧

ఆ. ఇనునితోడిచెలిమి ♦ నిభరాజవదనుండు, విన్నపంబుచేసె ♦ విశ్వపతికి
నమృతమథనవేళ ♦ నావిర్భవుండైన, భుజగహారుఁ జూడఁ♦బోద మనుచు. ౧౨

సీ. విఘ్నాధినాథుండు ♦ విన్నవించినమీఁదఁ, బర్వతాత్మజ విన్న♦పంబుచేసెఁ
బర్వతాత్మజ విన్న♦పంబొనరించిన, వెనుకఁ గ్రౌంచఘ్నుండు ♦ విన్నవించెఁ
గ్రౌంచఘ్నుఁ డటు విన్న♦వించినయత్తఱి, మఱివిన్నవించెను ♦ మాతృగణము
బ్రాహ్మ్యాదిమాతృవ♦ర్గము విన్నవించిన, వెండియు భూతముల్ ♦ విన్నవించె

తే. నిందుధరునకుఁ గైలాస♦మందిరునకు, నభవ విచ్చేయు రవికిఁ బ్రి♦యంబుగాఁగ
నమృతవారాశినుదయించి♦యంధ్రభూమి, దక్షపురినున్నయాదివ్య♦తనువుఁజూడ.

వ. అని యిట్లు విన్నవించిన విఘ్నేశ్వరుని మీఁది యనుగ్రహంబునను భవాని మీఁది కూర్మినిఁ గుమారునిమీఁది ప్రేమానుబంధంబునను బ్రాహ్మ్యాదిమాతృగణంబులమీఁది ప్రీతిని భూతంబులమీఁది యాదరాతిశయంబునను భాస్వంతుని మీఁది సంతోషంబునను మధ్యమలోకగమనోద్యుక్తుండై హరివిరించులం జూచి మహాదేవుం డిట్లనియె. ౧౪

మహాదేవుఁడు ప్రమథగణసమేతుఁడై దక్షారామమునకుఁ బోవుట.

మ. కలవారందఱు దక్షవాటిగమనో♦త్కంఠాసముత్సాహదో
హలులైనారు సహస్రభానుఁడును న♦భ్యర్థించుచున్నాఁడు మం
గళదివ్యామృతలింగదర్శనమునుం ♦ గర్తవ్య మంధ్రక్షమా
స్థలికిం బోదమె యానుషాకకు వినో♦దంబుల్ పరీక్షింపఁగన్. ౧౫

తే. పాయ కొకచోటఁ జదికిలఁ♦బడఁగ నుండ, నైనఫలమేమి యటు వినో♦దార్థ మరిగి
సంచరింతముగాక యా ♦ జలజహితుని, ధర్మ మార్జిత్యమునుబొంద ♦ దక్షపురిని.

వ. అని యానతిచ్చి యాక్షణంబ. ౧౬

తే. గారవించెను విధి శిరఃకంపమునను, నాదరించెఁ బ్రియోక్తుల నబ్జనాభు
మించుమందస్మితమున మన్నించె శక్రు, హరుఁడు గరుణించెను గలఁగఁ గటాక్షవృష్టి.

చం. సకలదిశాముఖంబులుఁ బ్రసన్నములయ్యెఁ బ్రదక్షిణార్చియై
యకలుషలీలఁ గైకొనియె హవ్యవహుండు హవిర్విభాగముం
బ్రకటితసౌఖ్యకారియయి వాయక వీచె సమీరణంబు త్ర్యం
బకుఁ డట భీమనాయకుని మందిరమధ్యముఁ జొచ్చునత్తఱిన్. ౮౦

సీ. గంగాజలాపూర్ణగాంగేయమణికుంభ, హస్తాబ్జములఁ గొంద ఱప్సరసలు
ఫలపుష్పకిసలయ ప్రచురపాత్రవిశేష, హస్తాబ్జములఁ గొంద ఱప్సరసలు
నిర్మలానేకమాణిక్యనీరాజన, హస్తాబ్జములఁ గొంద ఱప్సరసలు
లాజాక్షతాదికల్యాణవస్తువ్రాత, హస్తాబ్జములఁ గొంద ఱప్సరసలు

తే. నాటపాటల మ్రొక్కుల నభినుతులను, నర్థి సేవించి రొకకొంద ఱప్సరసలు
అపుడు రెండవకైలాసమనఁగ నొప్పె, నభవుఁ డేతేర భీమనాయకునినగరు. ౮౧

వ. మఱియు ననేకప్రకారంబుల దివ్యాంగనారచితోపచారంబు లంగీకరించుచు నాం
గీరసవత్సరశోభనలగ్నంబున మునుల యాశీర్వాదంబులు చెలంగ నందివాహనంబు
డిగ్గి నిజభుజావలంబనావతీర్ణయగు నపర్ణహస్తాబ్జంబు కరపల్లవంబున నవలంబించి
ముందట జలధరవాహుఁడు వేత్రహస్తుండై సందడి నెఱంగలుగజడియ మార్గ
శీర్ష శుద్ధచతుర్దశియందు రోహిణీనక్షత్రంబున సిద్ధయోగంబున యోగీశ్వరేశ్వ
రుండు. ౮౨

తే. దాఁటెఁ బ్రాసాదదేహళి దర్పకారి, ధరణిధరరాజపుత్త్రి కై దండ యొసఁగ
నమ్మహాదేవి కుచయుంద లమ్ముసోఁకి, యంగకంబులఁ బులకంబు లంకురింప. ౮౩

వ. అప్పుడు. ౮౪

ఉ. తా మును చేసినాఁడ నొక తప్పని చిత్తములోఁ దలంచునో
యేమనునో తనుం గనిన నీశ్వరుఁ డంచు భయంబుతోన యా
స్వామికి నర్చనం బొసఁగె శంబరశత్రుఁడు దక్షవాటికా
ధామవిలాసదీర్ఘికలఁ దన్వగఁ బూచిన హల్లకంబులన్. ౮౫

తే. మును కటాక్షైకవీక్షణాంభోరుహముల, నర్చనము లిచ్చి రఖిలలోకాధిపునకు
శివునిఁ బూజించి రప్సరస్త్రీలు పిదప, హస్తపంకజపుష్పోపహారములను. ౮౬

తే. కామమును లోభమును ముక్తికాంతయందు
మోహమదములు బాలకముగ్ధలందు
నధికపాపాత్ములం దధమాత్ములందుఁ
గ్రోధమాత్సర్యములు జనకోటికాదవె. ౮౭

వ. అంత నీలకంఠుండు పురోపకంఠంబునకు విచ్చేయునప్పుడు. ౨౭

గీ. విషమనేత్రునకున్ వీథి♦విటంకంబు, నంతరాంతరముల♦నరసి యరసి
యక్షకర్దమమున♦యక్షేశ్వరాదులు, సవరచేసి రథిక♦సంభ్రమమున. ౨౮

కం. ఘుసృణప్రసూనరసమునఁ, బసపుంజూర్ణమునఁ జంద్ర♦పాంసులముక్తా
నికరముల సుర లొనర్చిరి, పసగా శంఖాబ్జముఖ్య♦బహుచిత్రంబుల్. ౨౯

వ. వెండియు సువర్ణారవిందసందానితసుందరమందారమాలికాభిరామంబును సం
స్తంభితశాతకుంభకంకణమండితధ్వజపటశోభితంబును నానావిపణిమార్గన్యస్త సం
ఘటితమాణిక్యమయూఖరేఖాకిమ్మీరితదశదిశాముఖంబును వరవిశేషవిభవలక్ష్మీ
ధామంబును నగు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించునప్పుడు. ౩౦

శివుఁడు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట.

ఉ. అక్షతగంధపుష్పఫలహారి♦హిరణ్మయపాత్రహస్తలై
దక్షపురీవిలాసినులు♦తామరసాయతలోచనల్ సహ
స్రాక్షుఁడు భీమలింగమున♦కర్పణచేసిన యప్సరల్ విరూ
పాక్షు నెదుర్కొనం జనిరి♦యందియ లంఘ్రుల ఘల్లుఘల్లనన్. ౩౧

తే. భావహావవిలాస వి♦భ్రమము లమరఁ, జంద్రశేఖరు నగరియ♦చ్చరలపిండు
తగ సమర్పించె నర్ఘ్యాది♦దంపతులకు, రత్నదీపాంకురముల నీ♦రాజనములు. ౩౨

ఉ. శైలతనూజ తోడఁగఁ బ్ర♦సాదగుణంబున మాటిమాటికిన్
మేలములాడుచున్ నిజస♦మీపమునన్ గుహమాతృభద్రకుం
డాలముఖప్రధానగణ♦నాథులు గొల్వఁగ భారతీశల
క్ష్మీలలనేశ్వరుల్ గదిసి♦చెప్పెదు విన్నప మాలకించుచున్. ౩౩

తే. భూమి దక్షిణపాథోధి♦పుణ్యసీమఁ, బ్రజలు చేసిన భాగ్యమై♦భవసమృద్ధి
శ్రీమహాదేవుకరుణాని♦రీక్షణంబు, గౌరిముఖరాజలక్ష్మియుఁ♦గానఁబడియె. ౩౪

శా. సంతోషించిరి దక్షిణాపథజనుల్♦సాక్షాద్విరూపాక్షునిం
గాంతాసంయుతు నందివాహు శశిరే♦ఖాజూటకోటీరు వే
దాంతాభ్యర్చితపాదపంకజుని ద♦క్షారామమధ్యంబునం
దంతన్ సంభృతసౌఖ్యుఁ గంటిమిదె క♦న్నారంగ నం చెంతయున్. ౩

కం. నాగేంద్రకర్ణకుండలు, నాగేంద్రత్వక్పటీరు♦నగరాజసుతా
సౌగంధ్యలలితదక్షిణ, భాగుం గనుఁగొంటి మిట్టి♦భాగ్యము గలదే. ౩

గీ. అని సమస్తజనంబులు♦నభినుతింప, నల్లనల్లన వేంచేసె♦నంధకారి
దక్షవాటికఘంటాప♦థంబునందు, హరిశతానందశక్రాది♦సురులు గొలువ. ౩

వ. ఇట్లు భీమేశ్వరసదనాంతరంబుం బ్రవేశించి. ౩

బ్రహ్మవై సృజియింతు వొక్క_గుణంబున విష్ణుండవై పాలింతు వొక్క_గుణంబున
రుద్రుండవై సంహరింతువు, సర్వభూతాంతరాత్మభావనా, పరమపావనా, నీవు
చంద్రసూర్యాత్మదీధితివై యహోరాత్రస్వరూపంబున వర్తింతువు, పృథివ్యాపస్తే
జోవాయురాకాశాది పంచభూతాత్మకజీవాత్మక స్వరూపంబున వర్తింతువు సర్వభూ
తాత్మ ప్రవిష్టుండవు, సర్వేంద్రియగుణాధారా, సర్వేంద్రియవివర్జిత సర్వపరాత్మక
రూపంబున సర్వంబు ననుభవింతువు, సర్వశక్త్యాత్మక సర్వభూతగుహాశయ యని
నమోనమశ్శబ్దంబులతోడ నిన్ను శ్రుతులు సంస్తుతించు శుద్ధుండవు బుద్ధుండవు
సుఖివి సదానందుండవు సదాముక్తుండవు సుమ్ముఁ గోటి కామిను లల్పబుద్ధులు
మిమ్ముఁ బ్రస్తుతింపఁగలవారలా క్షమియింపు క్షమియింపుము రక్షింపు రక్షింపు
మగోచరచరిత్ర యగోచరబలాబల మహర్షియోగీంద్రులకు దుర్లభుండవు సంసారి
వసంసారివి భవుండ వభవుండవు మంగళుండ వమంగళుండవు భుజంగభూషణా,
నిన్ను నీవ యెఱుంగుదువు సర్వాతీతుండవు, తాపసప్రియుండవు, తపోలభ్యుం
డవు నిజకర్మనిష్ఠులైన కర్మఠులు నిన్ను భజియింతురు నీకుఁ బ్రణామంబులు సేయు
దురు జ్ఞానంబున నొండె నజ్ఞానంబున నొండె నీ మహిమార్ణవంబున మునింగి
దరిచేరం దెరువెఱుంగక నీవే తక్క_ నితఃపరం బెఱుంగక మా యాత్మశుద్ధికొఱకుఁ
దోఁచినట్లు వర్ణించెదముగాని శక్తిగలిగి కాదు దేవదేవ మహాదేవ దేవతాసార్వ
భౌమా దేవాదిదేవ దేవదేవేశ మహాలింగ తపోవిశేషంబునం బర్వతాత్మజ నీదే
హంబున సగపాలుగొనియె నీ దేవికి నమస్కారంబు నీకు దండప్రణామంబు
కటాక్షింపుమని ప్రార్థించిరి. తదనంతరంబ యోసర్వమంగళాభువనేశ్వరీ సర్వమం
గళదాయినీ నీకు మ్రొక్కెదము మమ్ము రక్షింపుమని మహాదేవికిం గేలుదోయి
నొసలిపయిం గీలించి యోమహాదేవ మహానుభావ శశాంకశేఖర నమస్తేనమస్తే
నమయని యనేకప్రకారంబుల స్తుతియించిన. ౫౩

చం. వికటజటాకుటుంగమున ♦ వెన్నెలతేని ధరించి వీనులం
బ్రకటితనాగకుండలభ♦రంబులు వ్రేలఁగ సుప్రసన్నుఁడై
వికవికనవ్వుచుం గరము ♦ వేడుకతోఁ బొడచూపె భీమనా
యకుఁడు మహాపతివ్రతల ♦ కంబికతోఁ గరుణాగుణంబునన్. ౫౪

తే. ఇట్లు ప్రాదుర్భవించి స♦ర్వేశ్వరుండు, వరము లెన్నేని యాపతి♦వ్రతల కొసఁగి
యంత నంతర్హితుండయ్యె ♦ నఖిలసురులు, గానఁ గానంగ భీమలిం♦గంబునందు.

వ. అప్పుడు సమీపవర్తియగు బృహస్పతికి దివస్పతి యిట్లనియె. ౫౬

దివస్పతి బృహస్పతిని దానములఁగూర్చి యడుగుట.

కం. దాతృత్వము దానంబును, దాతవ్యం బనఁగ నెద్ది ♦ ధర్మవిధిజ్ఞా
దాతవ్యం బెయ్యది వి,ఖ్యాతము భవ్యానుజన్మ ♦ యానతియీవే. ౫౭

వ. అనంతరం బాశివుం డభ్యంతరమందిరంబునం బ్రవేశించి హరివిరించి ప్రముఖ బృందారకులచేత మధుపర్కాద్యుపచారంబులు గైకొని కక్ష్యాంతరంబులు గడచి గర్భగృహాభ్యంతరంబునందు నిజాత్మగతస్వరూపంబైన శ్రీభీమనాథ మహాదేవ స్వయంభూజ్యోతిస్సుధామయమహాలింగంబు నాగమోక్తప్రకారంబుల నర్చించి యాపాదమస్తకంబు తద్రూపంబు ముహూర్తమాత్రంబు చింతించి. ౪౮

శ్రీకంఠుండు దక్షారామ భీమేశుతో నైక్యతం బొరయుట.

శా. కైలాసాచలకేళిమందిరుఁడు శ్రీకంఠుండు సోత్కంఠుడై
ప్రాలేయాచలరాజకన్యకయుఁ దా బ్రహ్మాదిదేవవ్రజం
బాలోకింపఁగ నైక్యతం బొరసె దక్షారామభీమేశుతోఁ
ద్రైలోక్యంబును దివ్యలింగశివతాదాత్మ్యంబు వర్ణింపఁగన్. ౪౯

సీ. అవ్యయం బనవద్య మాద్య మచ్యుత మజం, బవ్యక్త మప్రమేయం బనంగఁ
బరఁగి కైలాసభూధర సమాగతమైన, తేజంబుతోఁ గూడి తేజరిల్లె
దక్షవాటీపురాధ్యక్షభీమేశ్వర, శ్రీస్వయంభూదివ్య సిద్ధలింగ
మమృతపాథోధి మధ్యాంతస్సముద్భూత, మమలపరంజ్యోతి రాదికంబు
తే. భువనబీజంబు కైవల్యభోగదాయి, యఖిలకళ్యాణకారి విశ్వాద్భుతంబు
పూజఁగొనియెను మురభిదంబుజభవాది, దేవతాకోటిచే సంప్రతిష్ఠఁబొంది.

వ. బ్రాహ్మీప్రధానసప్తమాతృకలును నందీమహాకాళాదిప్రమథగణంబులును హరివిరించిప్రముఖబృందారకులును పురందరాదిలోకపాలకులును వసురుద్రాదిత్య మరుద్విశ్వేదేవాశ్వినిదేవతలును సిద్ధసాధ్యులును విద్యాధరోరగులును గ్రహనక్షత్రతారకంబులును పితృగణంబులును మూర్తంబులును నమూర్తంబులు నగుచరాచరంబులన్నియు నానారత్నగంధపుష్పధూపదీప నైవేద్యాదులు సమర్పించి ప్రదక్షిణంబు లాచరించి నమస్కరించి స్తుతియించిరి. తదనంతరంబ వెండియు ౫౧

లక్ష్మ్యాదులు శ్రీభీమేశుని స్తుతించుట.

కం. సిరివాణిగౌరిసతియు,న్సరసలరుంధతియహల్యశచిమొదలగు స
త్పరమపతివ్రత లర్చిం,చిరి దక్షారామనిలయు శ్రీభీమేశున్. ౫౨

వ. ఇట్లు పూజచేసి పరమపతివ్రతలు ముకుళితకరాంబుజలై శ్రీదక్షవాటీపురాధ్యక్ష భీమేశ్వర భీమనాథ భీమశంకర భీమలింగ మహాదివ్యలింగ యవాఙ్మానసగోచర సనకసనందనసనత్కుమార సనత్సుజాతాదియోగీంద్రులు నపారంబైన నీమహిమం గొనియాడనేర, రటుగావున మిమ్ము స్తోత్రంబుసేయ మాబోంట్లతరంబె? నిర్గుణుండవు సగుణుండవు గుణాతీతుండవు గుణాఢ్యుండవు నీవొక్కగుణంబున

ఉ. హాటకపీఠికాధవళ ♦ హర్మ్యముదావళశంఖకాహళీ
ఘోటసితాతపత్రములు ♦ క్రొత్తమెఱుఁగులు వోనిభామినుల్
మేటిధనంబు వస్త్రములు ♦ మేదినియీఁగికి నెంచిచూచినం
నాటికి రావుగాన నిది ♦ సత్ఫల సుభ్రమునాథవాహనా. ౬౯

తే. శ్వేతపక్షంబులోపలఁ ♦ బెరుఁగునెట్లు, దినదినంబును నీహార ♦ దీప్తి దీప్తి
నవ్విధంబునఁ బెరుఁగు ని♦త్యాభివృద్ధిఁ, బంటపంటకుభూదాన ♦ భర్తఫలము. ౭౦

తే. పాతకము చేసినైయైనను ♦ బరితపించి, ధరణిదానంబు చేసిన♦ధన్యుఁ డడఁచు
నయ్యఘముఁ దథ్య మిదినిర్జ♦రాధినాథ, కుబుసమూడ్చెడి మేటినా♦గువునుబోలె.

తే. ఒకఁడు హయమేధ మొనరించు ♦ నొక్కరుండు
భూమిదానంబొనర్చునీ ♦ పురుషులందుఁ
దారతమ్యంబు లేదండ్రు ♦ తత్త్వవిదులు
ధర్మములు రెండు నొక్క వి♦ధంబకాన. ౭౨

ఉ. కాంచనకింకిణీయుతము ♦ కామగమంబును దేవతాప్సర
శ్చంచలలోచనానికర ♦ సంకులముం బ్రముదావహంబునై
మించిన దివ్యయానమున ♦ మీఁదిజగంబులఁ గ్రీడసల్పు ని
ర్వంచన భూమిదాత యగు ♦ వాఁడు పురంపర పెక్కువర్షముల్. ౭౩

కం. భూమికి సరియగు వస్తువు, భూమికి సరియైన విధియు ♦ భూమీదాన
స్వామికి సరియగు పుణ్యుఁడు, లేమికి సందియ మొకింత♦లేదు మహేంద్రా. ౭౪

తే. భూమిదానంబె దాన♦మంభోవగమన, సూనృతమె సారధర్మంబు ♦ సురవరేణ్య
యనృతమె పాతకంబు స♦హస్రనయన, తెలియఁజెప్పితినీకు సం♦దియము వలదు.

దివస్పతి శ్రీ భీమేశ్వరునకు భీమమండలంబు సమర్పించుట.

వ. అనిన విని దివస్పతి బృహస్పతిం బూజించి యతని యుపదేశంబున భక్తి శ్రద్ధా తాత్పర్యవిశ్వాసంబులు మనంబునం బెనంగొన భూమీమండలంబు సస్యంబును సోద్యానంబును సకూపంబును సతటాకంబును సపద్మాకరంబును సదక్షిణంబును సశాస్త్రోక్తంబును గా ధారాపురస్సరంబుగా శ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మహాదేవునకు సమర్పించి యామహీసన్నివేశంబునకు భీమమండలంబను నామంబు గల్పించె నది యెట్లనిన. ౭౬

ఉ. అంబుధి మేర తూర్పునకు ♦ నబ్ధియ సీమ మఱి యామ్యదిగ్విభా
గంబునకుం బ్రతీచికిని ♦ గౌతమి సీమ యుదీచికిం బ్రమా
ణంబు త్రియోజనంబు సుర♦నాథుఁడు దక్షిణకాశి భీమలిం
గంబున కేకభోగముగఁ ♦ గట్టడచేసె వసుంధరాస్థలిన్. ౭౭

కం. దేవతలకు బ్రాహ్మణులకు, నీవొసఁగు పదార్థ మెద్ది ♦ యొసఁగింపఁదగుం
జీవా బహుదాతవ్యము, గావున రాజులకుఁ దెలియఁ♦గాఁ దగవగుఁబో. ౫౮
వ. అనిన విని శాస్త్రప్రవృత్తికి గీష్పతి యిట్లనియె. ౫౯

భూదానమహిమ.

కం. పాపహరాంత భూమిదానము, పరగును దానములయందు ♦ బహువస్తుతతుల్
ధరణీతలమునయందును, విరళంబై నొప్పుడునుప్ర♦వించుటకతనన్. ౬౦
కం. సర్వపదార్థాశయమగు, నుర్వి మహీసురుల కిచ్చు ♦ నుత్తముల కగుఁ
సర్వప్రదానఫలమును, గీర్వాణాధీశ యేటి♦కి సంశయముల్. ౬౧
చం. రజతము కాంచనంబు నవ♦రత్నములుఁ వనముల్ తటాకముల్
గజతురగాదిజంతువులు ♦ గంధము పువ్వులుఁ బండ్లుఁ దేనియల్
ద్విజునకు వేలువేల కడు ♦ వేడుక నిచ్చుటకంటెఁ బ్రీతిఁ ద
త్ప్రజననకారణంబగు ధ♦రాస్థల మిచ్చుట యిచ్చు టన్నియున్. ౬౨
తే. ధరణిసర్వగుణోపేత ♦ ధాన్యజనని, సస్యశాలిని నెవ్వాఁడు ♦ శాంతబుద్ధిఁ
బాత్రమునకిచ్చు నతనికి♦ధాత్రియుండు,నంతకాలంబు సకలసౌ♦ఖ్యములు గలుగు.
సీ. కృతదక్షిణంబు ల♦గ్నిష్టోమములు పెక్కు, యజనించునట్టి పు♦ణ్యాత్ములకును
జ్ఞానదయాసత్య ♦ సంతతవిజితేంద్రి, యత్వముల్ గురుదేవ♦తార్చనములు
మొదలుగాఁగలపుణ్య♦ములు సేయుధన్యుల, కధికుండు భూప్రదుం♦డండ్రుబుధులు
పరమపాతివ్రత్య♦పరిపాటి పాటించు, తరుణికంటె మహీప్ర♦దాత పెద్ద [బుధుఁడు
తే. వాఁ డమానగోత్రుండును ♦ వాఁడు ఘనుఁడు, వాఁడు పుణ్యగరిష్ఠుండు ♦ వాఁడు
వాఁడు విశ్రాంతిమంతుండు♦వాఁడు దాత, యెవ్వఁడే వేదవిప్రున♦కిచ్చు ధరణి.
తే. కాలమృత్యువు వెనుదోలి♦కలువవెలుచు,నహిమరోచియు నెండగా♦యంగ నణఁగు
నగ్ని శంకించు నెరమంట ♦ లప్పళింప, భూమిదానంబొనర్చిన ♦ పుణ్యతముని.
కం. స్వామిహిత మొప్పఁగను సం,గ్రామమునఁ శరపరంప♦రలు పయిఁ గురియం
గా మృతిఁ బొందిన శూరుఁడు, భూమీదాతకుఁ బ్రభావ♦మునఁ గట్టుపడున్.
తే. అయిదుతరములపూర్వుల♦నవులమీఁద
నందఱనుగాచు నూర్ధ్వలో♦కాలయములఁ
గమియఁబండిన వివిధస♦స్యములతోడి
యవనిదానంబుచేయు పు♦ణ్యాత్మకుండు. ౬౭
కం. అనుములు గోధూమంబులు, మినుములు సెనగలును బండు♦మేదిని భూదే
వున కిచ్చు నెవ్వఁ డతనికి, ననపాయస్వర్గసౌఖ్య♦మబ్బు మహేంద్రా. ౬౮

తే. నాటె మందారతరువులు • తోఁటలందు, వలఁతిసురభులఁ గీలార • ములకునిచ్చెఁ
జోసె సిద్ధరసంబును • బుష్కరిణులఁ, గణఁక నింద్రుండు దక్షిణ • కాశియందు. ౮౮

తే. ఏకభోగంబుగాఁగ నే • లేటుగరుసు, గడలిసీమయు గౌతమీ • గంగమేరఁ
గప్పురపుఁగ్రోవికాశ్మీర • ఖండ మనధి, యేలె విశ్వకుటుంబి భీ • మేశ్వరుండు. ౮౯

మ. పరిసామంతుఁడు శ్రీకుమారవనికా • చాళుక్యభీమేశ్వరే
శ్వరదేవుం డుపకంఠబాంధవుఁడు శ్రీ • సంవేద్యరాడ్భైరవుం
డిరువుంబొఁస్వను బల్వలేశుఁడు మృకం • డేశుండుగా నేలె ని
ద్ధరణీమండలి భీమనాథుఁడు నిరా • తంకప్రతాపోద్ధతిన్. ౯౦

తే కట్టెఁబట్టంబు యువరాజు • గజముఖునికి, రాణివాసంబుతుహినాద్రి • రాజతనయ
కూర్మిసైన్యాధినాథుండు • గొమరసామి, యిలకుఁ బతి యైనదక్షవా • టీశ్వరునకు.

శా. శ్రీకంఠుండు త్రిలింగభూవలయముక్ • శ్రీభీమనాథేశ్వరుం
డేకచ్ఛత్రముగా సమస్తభువనా • ధీశుండు పాలింపఁ గాఁ
జాకోన్మద్రితమాధవీనిచికల • ప్రత్యగ్రసౌరభ్యల
క్ష్మీకం బైనవసంతకాల ముదయిం • చెక్ సౌఖ్యసంధాయియై. ౯౧

—— వసంతర్తు వర్ణనము. ——

తే. సకలదైవతమండల • సార్వభౌము, దక్షిణాపథకాశికా • ధవునిఁ గొల్వఁ
గుసుమవిసరంబుఁ గానుకఁ • గొంచువచ్చె, నఖిలఋతుచక్రవర్తి మ • ధ్వాగమంబు.

తే. కమిచె సురపొన్న వనలక్ష్మి • కబరిమీఁద, సంతరించినముత్యాల • జల్లివోలెఁ
బూచె సంపెంగలారామ • భూమియందుఁ, గుసుమనారాచుచిచ్చుల • కోలవోలె.

శా. హేమంతావధిసంప్రబోధగురువుల్ • హృజ్జాతతేజోగ్నిధా
య్యామంత్రాక్షరముల్ పటీరగిరివ • న్యామందవాతూలముల్
వేమాఱుం గలశీతనూభవధూ • వేణీభరాంతఃప్రసూ
నామోదగ్రహయాళువుల్ పొలసె ద • క్షాగామమధ్యంబునన్. ౯౪

చం. దిగదిగఁ జేరవచ్చి రతి • దేవి యపాయముఁ బొందకున్నె కై
తగవున రత్నకుండలక • దంబకముం దను వేఁడిపుచ్చుకోఁ
దెగువ మనోభవుండు తియ • తియ్యనిసింగిణివింటికొప్పునక్
దగిలిచె దక్షవాటివని • తాచికురంబులఁబోలు శింజినిన్. ౯౫

తే. పాంథనివహంబుపాలియు • త్పాతకారి, ధూమకేతువుఁబోలి పె • న్దోఁటనడుమ
విరిసెఁ గ్రొవ్వారినాగ • కేసరపుఁబువ్వు, మీఁదిధూమంబుభంగిఁదు • మ్మెదలువెడలె.

శా. సంధుగ్ధార్ణవచంద్రమండలశిఖి • జ్వాలాతటిద్వల్లరీ
కందర్పేక్షుశరాసనాచ్యుతతనూ • గంధర్వవంశోద్భవల్

తే. తుల్యభారాతిరంగలి ♦ తోడఁగూడఁ, గన్యవాహినితోఁ గూడఁ ♦ గనకరత్న
నిత్యపరిధానసహితంబు ♦ దేవభర్త, ధరణిభీమేశ్వరున కిచ్చె ♦ ధారపోసి. ౨౮

తే. జాతి త్రైలోక్యభర్త నృ ♦ ప్రశస్త్రపుంజు, దేయ మంభోధిగౌతమీ ♦ తీరభూమి
త్రిపురవిధ్వంసనుండు ప్ర ♦ తిగ్రహీత, యింత యొప్పునె పరికింప ♦ నీసమృద్ధి. ౨౯

వ. ఇవ్విధంబునఁ దాకశాసనుండు పురశాసనుం డగు శ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మహాదేవునకు సంగరాగాదిభోగవైభవ వినోదార్థంబుగా గజాశ్వదాసదాసీగాణిక్య మాణిక్యగోధేనుసహితంబుగా భీమమండలంబు సతౌరాముసమేతంబుగా సమర్పించి చాతుర్వర్ణ్యంబును రప్పించి యిట్లనియె. ౩౦

సీ. ఓమహాజనులార ♦ భీమమండలమహా, గ్రామఖండికభట్టి ♦ కాత్రవైక
వాస్తవ్యులార వి ♦ శ్వాసపూర్వకముగా, సావధానమనస్కు ♦ లైవినుండు
ప్రాగ్దిశకును యామ్య ♦ పశ్చిమంబులకును, నంభోధిగౌతము ♦ లవధిచిహ్న
లుత్తరమున మూఁడు ♦ యోజనంబుల తుద, పొలిమేర యిది చక్ర ♦ వలయరేఖ

తే. యీమహాక్షేత్ర మేను స ♦ ర్వేశ్వరునకు, నిందుధరునకు దక్షవా ♦ టీశ్వరునకు
నిచ్చితిని ధారవోసి భీ ♦ మేశ్వరునకు, నాసుధాకరతారకా ♦ హాస్కరముగ. ౩౧

ఆ. ఏలుకొండ్రు మీర ♦ లేపురాంతకునకుఁ, బృథివియీగిబిక్ష ♦ బిక్షతరము
బ్రతుకుఁ డాశ్రయించి ♦ ఫణిరాజకుండలు, భీమనాథదేవు ♦ భూమిజనులు. ౩౨

వ. అని యీప్రకారంబునఁ దెల్పుడు సేయుము. ౩౩

చం. సురపతి మార్గశీర్షమున ♦ శుద్ధచతుర్దశినాఁడు రోహిణిం
బొరసిన సిద్ధయోగమున ♦ భూతలమిచ్చెఁ బయోధిగౌతముల్
గరుసుగఁ దుల్యభాగయును ♦ గండ్రేడు లోనుగ దక్షవాటికా
వరునకు భీమనాథునకు ♦ వారవధూత్రిశతద్వయంబుతోన్. ౩౪

వ. ఇట్లిచ్చి ధర్మశాసనంబు వ్రాయించె నది యెట్లనిన. ౩౫

ఉ. ఇప్పటి భూమిపాలురును ♦ నింకిట రాఁగలభూమిపాలురుం
దప్పకుఁడయ్య మత్ప్రవిహి ♦ తస్థిరభూతలదానధర్మ మె
ల్లప్పుడు మీకు నయ్యెడుఁ జి ♦ రాయువు భాగ్యము వైభవంబుచే
నొప్పగుసుప్రతాపము సు ♦ ఖోన్నతి గంధగజాదిలక్ష్మియున్. ౩౬

వ. అని వెండియు. ౩౭

సీ. కట్టించెఁ బట్టన ♦ త్స్థా విభాగముపైఁడిఁ, గల్పించె వప్రంబుఁ ♦ గాంచనమున
మలిపించె బంగార ♦ ముల దేవగృహములు, కూర్పించె నట్టిండ్లు ♦ కుందనమున
నిర్మించెఁ బ్రాసాద ♦ నివహంబు గనకానఁ, బాటించె గవఁకులు ♦ హాటకమున
రచియించెఁ గార్తస్వ ♦ రమున గోపురములు, కీలించెఁ గేలిదీ ♦ ర్ఘికలు భూరి

వనితలు భీమనాయకుని ♦ వారక యేసిరి కస్తురిదేనియల్
చినుకు పసిండి లేఁజెఱకు ♦ సింగిణివింట్లను బుష్పబాణముల్. ౧౦౪

వ. తదనంతరంబ. ౧౦౫

ఉ. చంచలనేత్ర హేమరథ ♦ సౌధశిరోగృహకూటకోటిపైఁ
గాంచనపత్రపద్మమునఁ ♦ గర్ణికమధ్యమునందు నిల్వ ని
ర్వంచన నేసె నంతఁ బరి♦వర్తనచిత్రవిలాసలీల న
ర్తించుచుఁ బుష్పబాణముల ♦ దేవశిఖామణి భీమనాథునిన్. ౧౦౬

తే. ఆజ్ఞ వాటించెఁ గేలివి♦హారములకు, భీమనాథుండు దేవతా♦గ్రామణులకు
గంధకర్పూరకస్తూరి ♦ కాప్రశస్త వస్తుకోటులు నొసఁగె న♦వారితముగ. ౧౦౭

వ. అప్పు డప్పురంబున నంగనాజనంబులు. ౧౦౮

మ. జిలుగుంజెంద్రికవన్నెచేలలును గా♦శ్మీరాంగరాగంబులున్
వలిముత్యంబులభూషణంబులును భా♦స్వత్కేతకీపత్రికా
విలసద్వేణులుఁ జొక్కమై మెఱయఁగా♦ వేల్పుంజకోరేక్షణల్
లలి భీమేశ్వరు రాజశేఖరునిఁ గొ♦ల్వ న్వచ్చి రొక్కుమ్మడిన్. ౧౦౯

శా. బీజాపూరఫలేక్షుచారుమణికుం ♦ భీమేచకేందీవరాం
భోజంబుల్ సమయోచితంబులుగ శం♦భుం జేరి కుంభస్థలీ
రాజార్ధాభరణంబు దక్షనగరీ ♦ రామాసముత్తుంగవ
క్షోజద్వంద్వశిఖాంకురస్ఫురణఁ గై♦కొన్విఘ్నరాజద్విలిన్. ౧౧౦

తే. సానికూఁతుల పల్లవో♦ష్ఠములఁ బోలు, దాసనపుఁబువ్వు వంచఁ గం♦ధర ధరించి
పసిఁడిబుఱ్ఱటకొమ్ము చే♦పట్టి వచ్చె, భవునిఁ గొలువంగఁ బాతాళ♦భైరవుండు. ౧౧౧

చం. మగఁటిమిఁ జెంద్రగుజ్జురస♦మంటినవామపదాంబుజంబుపై
నిగళము నానురానురవి ♦ నిర్జితమౌ బిరుదందె ఘల్లనం
బొగడలు బొండుమల్లియలు ♦ పొన్నలు పావడచొళ్ళియంబునన్
నిగిడిచి వీరభద్రుఁడు చ♦నెన్ శశిమౌళిసమీపభూమికిన్. ౧౧౨

వ. అప్పుడు బ్రహ్మాదిదేవతలును నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులును నందిభృంగిరిటికుంభ నికుంభకుంభోదరచండీశ్వరమహాకాళప్రముఖు లగునసంఖ్యాతప్రమథులును సుర గరుడోరగకిన్నరగంధర్వసిద్ధసాధ్యవిద్యాధర రాక్షసులును భూతబేతాళశాకినీ డాకినీగణంబులును సమయోచితాలంకారంబులఁ గైసేసి వృషకేతునిం గొలిచి యుండి రంత. ౧౧౩

శా. ప్రీత్యుత్ఫుల్లనఫాలనేత్రుఁడగు శ్రీ♦భీమేశ్వరస్వామి ని
ష్ప్రత్యూహం బగుసౌహృదంబున హరి ♦ బ్రహ్మాదులన్ భ్రూలతా

హిందోళంబునఁ బాడి రచ్చరలు భీ♦మేశుం ద్రిలోకాధిపుర్
మందారద్రుమవాటియందు సుమనో♦మైరేయముల్ గ్రోలుచున్. ౯౮

మ. అళికోలాహలసంభ్రమంబును శుక♦వ్యాజృంభముల్ శారికా
కులసల్లాపములుల్ విహారవిపిన♦క్షోణీవిభాగంబునం
గల పుంస్కోకిలకంఠకోమలకుహూ♦కార ప్రపంచంబుతోఁ
బలఁపించెర్ రతికాంతమూలరథినీ ♦ ధాటీసమారంభమున్. ౯౯

వ. మఱియును వసన్తసమయంబున భువనోత్సంగమంగళాలంకారంబైన దక్షారామంబునఁ బరిసరారామంబులయందుఁ బరమపరిపాకభిదుర ఫలాపీడదాడిమీక్రోడనీడాక్రీడచ్చికోరసయూథంబును, బరిసరప్రతానప్రచూత చూతాతామ్రకిసలయామ్రేడితసుకవనాసామ్రాజ్యపూజ్యంబును, నవకుసుమమధుపానహర్షితపుష్పితరుపుష్పితలావణ్యవిశేషంబును, నవదేవతాతాళవృంతాయమానదళనిచయరోచనామేచక మోచారణ్యంబును, బరిసరావనిరుహనివహావకులపనసనిస్రంస్యమాణశీధురసధునీజంబాలజాలవనవిభాగంబును, నవచపలచంచరీకచక్రచరణతాడన చంచల చంపకదాడిమీప్రసవమంజరీరజఃపుంజసముత్పింజనికుంజంబును, గంధసారగిరిగంధవాహప్రవాహలహరికావిహారబహుళితభూతనూతక్రముకకుహాళీగర్భనిర్భరామోద మేదురంబును నగుచు జగదాహ్లాదంబు సంపాదించుచు విజృంభించిన.

సీ. కర్పూరకస్తూరి♦కలఁ గోట నిర్మించి, కుంకుమద్రవమునఁ♦గొమ్మఁ దీర్చి
యగురుజంబాలంబు♦నందు బెందడి చేసి, పన్నీటివెల్లునఁ ♦ బరిఖఁ దాల్చి
పవడంపుఁ జివురుల♦గవఁకు లుత్పాదించి, తమ్మిరేకుల బోను♦తలుపు లెత్తి
రత్నాంకురంబుల♦రంగవల్లి రచించి, పట్టుపుట్టంబులఁ♦బడగ లెత్తి

తే. లలితశృంగారరచన న♦లంకరించి, విబుధగంధర్వ లామని ♦ వేళలందు
భీమనాథునినగరియా♦రామరేఖఁ, బూజచేసిరి సహకార ♦ భూరుహముల. ౧౦౧

కం. కిసలయరసజిగ్రహిషా, వ్యసనాకులపికకుహూభ♦వత్పంచనమై
కుసుమసమయావతారము, రసముంచెను జగములంగ ♦ రాగాంబునిధిర్. ౧౦౨

ఉ. జాదురజాదురంబు మృదు♦చర్చరిగీతులు వారుణీరసా
స్వాదమదాతిరేకములఁ ♦ జంద్రిక కాయఁగ దక్షవాటికా
వేదులమీఁదటర్ గనక♦వీణలు మీటుచుఁ బాడి రచ్చరల్
మోద మెలర్పఁగా భువన♦మోహనవిగ్రహు భీమనాథునిన్. ౧౦౩

చం. అనువగు కౌనుదీఁగె లసి♦యాడఁ బయోధరముల్ వణంకఁగాఁ
గనకమరాళకీరకల♦కంఠమయూరరథాధిరూఢలై

వ. అట్టియెడ మున్ను కిన్నరులు చల్లినఁ బెల్లునెఱసిన ఘుసృణకుసుమకేసరధూళీపాళియు, విద్యాధరసందోహంబులు ఉవ్విళ్ళూరం జిందిన మవ్వంపుఁ జెందిరంబును మచ్చరించి విచ్చలవిడి హెచ్చుగా పచ్చరలు చిమ్మినఁ గ్రమ్ము కుసుంభాంభఃపూరంబును, నంగనాజనంబులపై నుడిసి తడిసి యార్ద్రాంగరాగశీకరాసారవాహిని యగుగంధవాహప్రవాహంబును, ధారాళశీకరాళీరక్తచందనాంబు సంసిక్తవసుంధరాభాగంబును, గలయం గెంపుపెంపుసంపాదింప నకాండసంధ్య నావహించిన నందుచితవ్యవహారయోగ్యంబులై పొడచూపిన యంధకారంబునుం బోలె గంధర్వకరవికీర్యమాణకస్తూరికారేణువిసరంబులవలనను గుసుమకస్తూరికానాంధ్యరా గాంధకారంబులకుఁ దోడై పొడచూపనేతెంచు చుక్కలచక్కఁదనంబున కుందోఁబుట్టైన హాయలసనా పాణిపల్లవవిక్షిప్తంబులైన పచ్చకప్పురంబు పలుకులును, జెవరలంబోదరకపోలాసిలంబులవలన రోలంబనికురుంబంబులు నెగయుటయును బరస్పరసంసర్గార్ద్రవశంబున వశంబులు సముద్ధతినిగుడించు పసిండితమ్మిమొగడలు మెండుమండుటయునుంగా మూర్తంబగు మకరకేతనభుజప్రతాపదావానలంబు ఛటచ్ఛటాశబ్దంబుల చాడ్పునఁ జెలంగుచున్న యక్షకర్దమప్రక్షిప్తలాక్షాకరండసంఘట్టనస్వనంబుల వలనను దొట్టితొట్టి యెడనెడనుడువులుగట్టిన సజ్జకపు గొజ్జంగనీరునందుఁ బ్రతిబింబించు నప్సరఃకాంతల వదనారవిందంబులలోపలం బడి తేలియాడువాఁడని చేమంతిబంతులపడువునై కొలంకుల చందంబు నొందం బువ్వాని కిరిగెడికొదుమతుమ్మెదకదుపులను గదిరి తొరఁగు గుహ్యకమండలీకృతపుండ్రేక్షుకోదండ సృష్టనిష్ఠ్యూతనూతనకువలయాస్త్రంబులవలనను నిశాటకరహాటముఖనఖసముల్లిఖితంబైన సంకుమదసంకంబువలనను, నలుదెసల నంతంత జాతిపడియున్న కమలమృణాలకాండంబువలనను, వరంబును బదిలంబుగా నమర్చిన కేదారంబు తెఱంగుఁదోఁచుటకునీడై చతురహాలికుండు జల్లుపరువపుమరువంపు మొలకల చెలువునం బెల్లుడుల్లు ప్రమథగణవిభ్రష్టవిమలహారయష్టిముక్తాఫలంబులవలనను వసంతర్త్వారంభంబు త్రిభువనస్పృక్ప్రియతనుం బయ్యె నయ్యవసరంబున. ౧౨౩

తే. బహుళకస్తూరికామేఘ ♦ పటలమునకు, శీకరాసారమయ్యె గొ♦జ్జంగనీరు
వలువ వడగండ్లుసయ్యె న♦వ్వర్షమునకుఁ, గామినులుచల్లు కర్పూర ♦ ఖండవితతి.

వ. ఇవ్విధంబున వసంతోత్సవం బవధరించి భీమేశ్వరుండు హరిబ్రహ్మాదిదేవతలకు నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులకు నరకిన్నరకింపురుషసిద్ధసాధ్యగంధర్వయక్షరాక్షసగణంబులకు భృంగిరిటికుంభనికుంభకుంభోదర వీరభద్రకుమారవిఘ్నేశ్వర నందిమహాకాళ పాతాళభైరవకాళభైరవాదిప్రఖ్యాతప్రమథులకు బ్రాహ్మ్యాది మాతృవర్గంబు

ప్రత్యూహోద్భవసంఘచేఁ దనుఁగి♦ప్పం జాఁగె గంగోదకా
మాత్మ్యాక్షేపమూర్తి ప్రపంచములు స♦త్యౌరామమధ్యంబునన్. ౧౧౪

సీ. హేమాశ్వముఖఁ జల్లె♦ నెలనాఁగ యొక్కర్తు, కుంభోదరునిమీఁదఁ ♦ గుసుమరజముఁ
గుటిలాలకంతారి భృంగి♦రిటిమోముఁ దోసిట్టు, తాఁకించె కోపలగం♦ధంబుఁ బసుపు
పసుపుంబు లప్పించి♦ నైపా గంధపుటుంచు, వీరభద్రుని నొక్క♦ నీరజాక్షి
శాకినీనఁ రాజంగఁ♦జిమ్మె గొజ్జఁగనీటఁ, గాలభైరవు నొక్క♦ కలువకంటి

తే. కొస్తుమొక్కతె మందంవఁ♦ గొనుకనాభి
రజావళల మీఁదు జవ్వాది♦యుసలుగలిపెఁ
బసుఁగు పలెకుంభమున నించి♦ పోసె
నొక్కవాలఁతి విఘ్నేశ్వరుని కుంప♦బొజ్జమీఁద. ౧౧౫

ఉ. నేతుల నూనెలం బసుపు♦నీరునఁ గుంకుమచెందిరంబులన్
నూతనగంధసారముల♦ను న్నానరించిరి కేలితంత్రముల్
కౌతుక మొప్ప దక్షవని♦కాపురవీథుల భూతకోటితో
మాతృకగోఁగు నూకసతి ♦ మండప దేవియు ఘట్టతల్లియున్. ౧౧౬

వ. అంత. ౧౧౭

తే. మాళవీదేవి శ్రీభద్ర♦కాళిమీఁదఁ, బరిమళముతోడి చిఱుబంతి ♦ పసుపుఁ జల్లె
గాజుకుప్పెలఁ గస్తూరి ♦ కాజలంబు, కర్ణికారాంబపై నించెఁ ♦ గర్ణమోటి. ౧౧౮

ఉ. ఘట్టతపూర్వతిం గరిము♦ఖంబునఁ బిలిచి గౌతమీనదిం
బుట్టిన సత్ప్రవాహజల♦పూరముఁ ద్రుస్సన నూఁదుచుం బురీ
హట్టమున న్మధూత్సవవి♦హారము సల్పెను గౌరిదేవితో
ల్పట్టిగణేశ్వరుండు సుర ♦ భామిను లోలమునం దొదుంగఁగన్. ౧౧౯

మ. ప్రమదంబింపెసలార మేనకయు రం♦భామంజుఘోషాతిలో
త్తమలున్ వెంటియుఁ గల్గునప్సరసలుం ♦ దారాధిపోత్తంసునిన్
బ్రమథుం జల్లిరి గంధసారమునను ♦ బన్నీటఁ గ్షౌరిరసం
కమునన్ సంకుమదంబునం బునుఁగునం ♦ గర్పూరఖండంబులన్. ౧౨౦

తే. అచ్యుతునిమీఁదఁ జల్లె దు♦గ్ధాబ్ధికన్య, భారతీదేవి పద్మజు ♦ పైన చల్లె
శచిను హేంద్రునిఁ జల్లె వ♦సంతకేళి, గంధకర్పూరకస్తూరి ♦ కాజలంబు. ౧౨౧

మ. అగురుం గుంకుమధూళియుం దిమిరసం♦ధ్యారాగ సంస్పర్శముం
గగనాభోగము సంధ్యకాలమునఁ నాఁ ♦ గాన్పింప నాభంగికిం
దగియెం జుక్కలవోలెఁ దాండవగణా♦ధ్యక్షుండు తుండంబున
న్నెగయంజల్లిన సప్తసింధుజలవే♦ణీబిందుసందోహముల్. ౧౨౨

వేదాంగాదిపురాణముఖ్యవిలస♦ ద్వేద్యాగమప్రక్రియా
వేది న్నిన్ను భజింతు నెమ్మనమునన్ ♦ విశ్వేశ భీమేశ్వరా. ౧౩౬

కం. కామేశ్వరు నీశ్వరునిం, గామితఫలదానకల్ప♦కముఁ గామరిపున్
గామాతీతుని దేవ, గ్రామణి నిను నాశ్రయింతు ♦ గౌరీరమణా. ౧౩౭

కం. ఆనందజ్యోతినిఁ బర, మానందానందమూర్తి ♦ నవ్యయునిఁ ద్రిలో
కానందామృతదాయి మ,హానందుని వృషభవాహు ♦ నభివర్ణింతున్. ౧౩౮

సీ. ఓమహాలింగంబ♦ యోమహాదేవుండ, యోమహాత్ముఁడ దేవ♦ యోమహేశ
యోమహాసంపత్ప్ర♦ యోగదీక్షాదక్ష, యోమహాపాపేంధ ♦ నౌఘదహన
నీమూర్తిసంస్మృతి ♦ నీనామసంస్మృతి, నీకథాశ్రవణంబు ♦ నిఖిలదురిత
యూథాంధకారసూ♦ర్యోదయం బఖిలక,ల్యాణనికాయసం♦ప్రాప్తిహేతు

తే. వంబికాకుచకుంభద్వ♦యాంగరాగ, పరిమళాసారవాసిత ♦ బాహుమధ్య
దక్షిణాపథకాశకాం♦తర్విహార, గిరిశ శ్రీభీమనాథ ర♦క్షింపు మమ్ము. ౧౩౯

వ. అని సప్తఋషులు సంస్తుతించిరి తదనంతరంబ యరుంధతీదేవియు హంసవాహన
పశుసఖిచండికాపరిచారికాసముదయంబును ననేకప్రకారంబులఁ బ్రశంసించి
యథాశక్తిం బూజించిరి. ౧౪౦

కం. ఈ సప్తమునిస్తోత్రము, వ్రాసినఁ జదివినను వినిన ♦ వర్ణించినఁ గై
లాసపతి దక్షవాటిని, వాసుఁడు జనులకు నభీష్ట♦వరము లొసఁగున్. ౧౪౧

వ. అనిన విని మంకణుండు మునీంద్రా సదాశివభక్తిమాహాత్మ్యం బింకను నాకెఱింగిం
పవే యని యడుగుటయు వసిష్ఠమునీంద్రుం డిట్లనియె. ౧౪౨

గీ. కల్పవృక్షం బదేటికిఁ ♦ గామధేను, సముదయం బేల యిష్టార్థ♦సంపదలకు
నిశ్చయంబుగ మనసులో ♦ నిల్చెనేని, చాలదా మర్త్య రక్షింప ♦ శంభుభక్తి. ౧౪౩

గీ. శంభుపదభక్తులకు వినా♦శంబు లేదు, కదియ వీశానుభక్తులఁ ♦ గల్మషములు
నాదియందుఁ బ్రతిజ్ఞగా♦నానతిచ్చెఁ, జంద్రచూడుండు నిజభక్త♦జనముఁ గూర్చి.

సీ. భోగీంద్రభూషణు ♦ భూతిదిగ్ధాంగుని, నాభీలశూలాయు ♦ ధాగ్రహస్తుఁ
గాకోలవిషనీల♦కంధరాభాగుని, గజచర్మపరిధాన ♦ కటివిభాగుఁ
దాండవాడంబరో♦ద్దండదివ్యాకారు, నజవిష్ణువిబుధాధి ♦ పాభివంద్యు
గంగాతరంగసం ♦ కలితోత్తమాంగునిఁ, ద్రైలోక్యరక్షా ప్ర♦దానదక్షు

తే. నీకు సాకారునొండె నొం♦డె విభూతి, వతినిరాకారుఁగాఁజూచి♦ బహువిధములఁ
బూజసేయంగ నేర్చిన ♦ పుణ్యమతులు, వారు శివభక్తులందు రి♦వ్వసుధలోన.

కం. శివధనము మ్రుచ్చిలించిన, శివధన మన్యాయవృత్తిఁ ♦ జెడిపోవంగాఁ
దవులక యుపేక్షచేసిన, శివభక్తి ద్రోహమందు ♦ శివభక్తివిదుల్. ౧౪౬

లకు శక్తిచతుష్టయంబునకు శ్రీమహాలక్ష్మీసరస్వతీశచీదేవిప్రభృతి పరమపతివ్రతా తిలకంబులకును సప్తస్త్రీలకు సముచితప్రకారంబులఁ గట్నంబు లిప్పించి దివ్యశ్రీస్వయంభూశివలింగత్రిశక్తిసహితంబు పరమానందంబునం బొందె ననంతరంబు సప్తర్షులు గంగాజలసప్తగోదావరీజలంబుల నభిషేకించి పూజించి భీమలింగంబు నిల్లని ప్రత్యేకంబు ప్రత్యేకంబు స్తుతియించిరి. ౧౨౫

సప్తముని స్తోత్రము.

తే. వేయు ముఖములుఁగలకాద్ర • వేయవిభుఁడు
నెఱయశక్తుండు గాఁడఁట • నిన్నుఁ బొగడ
నేకముఖమునఁ బొగడంగ • నెట్లు నేర్తు
నిన్ను శ్రీదక్షవాటికా • నీలకంఠ. ౧౨౬

కం. మిహిరలవంబులఁ దారా,గ్రహనక్షత్రముల వచ్చు • గణుతింప భవ
న్మహిమార్ణవగుణరత్నము, లహికంకణ యెవరికైన • నలవియె పొగడన్. ౧౨౭

తే. అధికమైనతపంబు మూ•ల్యంబుగాఁగ, నర్ధదేహంబు గౌరికి • నలముకొన్న
జాణ దేవరనిను నాత్మ • సంస్తుతింతు, దక్షిణాపథకాశికా•ధామ భీమ. ౧౨౮

కం. ఎవ్వని కిరీటమునకుం, బువ్వై కడునొప్పు నన్న•భోవాహిని లే
జవ్వనపుఁదుహినరుచితో, న వ్వేలుపు భీమనాథు • నభివర్ణింతున్. ౧౨౯

కం. అర్ధకపాలము కేలను, నర్ధనిశానార్వభౌముఁ • డౌదల నెడమన్
అర్ధాంగలక్ష్మి గౌరియు, వర్ధిల్లఁగ నొప్పు భక్త•వత్సలుఁ గొలుతున్. ౧౩౦

కం. సాధారణమతి సహజత,పోధనుఁగాఁ దలఁచి రతివి•భుం డెవ్వనిక్ర
్రోధాగ్నికి నింధనమగు, నాథూర్జటి నహరహంబు • నభివర్ణింతున్. ౧౩౧

కం. అస్తంగమితసురద్విష, హాస్తన్యస్తత్రిశూలు • నంతర్విధి సం
విస్తృతవిజ్ఞానోదయుఁ, గస్తూరీసదృశనీల•కంఠునిఁ దలఁతున్. ౧౩౨

తే. విశ్వనకు శాశ్వతునకు వి•శ్వేశ్వరునకు, విశ్వరూపాత్మకునకు మ•హేశ్వరునకు
శ్రీస్వయంభూమహానుభా•సిద్ధలింగ, భీమనాథేశ్వరునకు న•ర్పింతు మనసు. ౧౩౩

తే. భీమ భీమేశ్వరేశ్వర•భీమనాథ, భవ భవారణ్యపావక • భవ్యమూర్తి
భర్గ ఫాలాక్ష భసితాంగ•ఫణివిభూష, శిఖిశిఖాభాసమాన భ•జింతునిన్ను. ౧౩౪

తే. శర్వ సర్వేశ్వరేశ్వరు•సర్వవంద్యు, శర్వ సర్వప్రదాయకు • సర్వధాత
శర్వసర్వంసహామహీ•చక్రధరుని, శర్వ వర్ణింతు దేవతా•సార్వభౌము. ౧౩౫

శా. వేదాతీతుని వేదవేద్యుని శివుఁ • వేదాంతవేద్యుఁ భవుఁ
వేదాంతోపనిషద్రహస్యముఁ జతు•ర్వేదీవిహారాలయున్

సీ. ఎప్పుడు కలియుగం బేతెంచుఁ గ్రమవృత్తిఁ, బాపంబులన్నియుఁ బ్రబలుచుండుఁ
బాపంబు లోకభంగిఁ బ్రక్షయంబొందిన, నామీఁద దృఢభక్తి నాటుకొనును
నామీఁద దృఢభక్తి నాటుకొన్నప్పుడు, ధర్మంబు వర్తించుఁ దరతరంబు
ధర్మంబు వృద్ధిఁబొందఁగఁ జిత్తమునఁబట్టు, లింగార్చనావిధి మంగళంబు
గీ. అంతట విభూతి యలఁదంగ నాసపుట్టు, నంతమీఁదటఁ గల్గు రుద్రాక్షకలన
పాశుపతమటమీఁదను బదిలపడును, ముక్తిలతికకు నదిగదా మూలదుంప ౧౫౮
వ. మఱియు నొక్కటిచెప్పెద సదాచారనిరతులైన బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులును ద్రైవర్ణిక శుశ్రూషాపరులై సత్యవాదులైన శూద్రులును బతివ్రతలైన పుణ్యస్త్రీలును నాత్మ దర్శనంబునకు నధికారులు విశేషించి. ౧౫౯
గీ. రాగవైషమ్యములు లేక ప్రజ్ఞగలిగి, మనములోన విరక్తి యెవ్వనికిఁగలుగు
వాఁడె యధికారి బ్రహ్మకైవల్యమునకు, వీఁడువాఁడని కులశుద్ధి వెదుకవలదు.
సీ. బహుజన్మసంశుద్ధి భాగ్యసంపఁగాని, యోగవిద్యాశక్తి యూనదాత్మ
యోగసామగ్రికి నుచితసాధనములు, వాయుమార్గవిశుద్ధవర్తనములు
నాడిపరంపరాక్రోశవాయుజయంబు, బలము చేతస్స్థితిభాగ్యమునకుఁ
జిత్తంబు తనయాజ్ఞచేసివర్తించెనే, నిట్టట్టనఁగఁజాల వింద్రియములు
గీ. యమనియమములునాసనప్రాణనియతి
ధ్యానమునుధారణంబుఁ బ్రత్యాహృతంబు
ననసమాధియునాఁగ నష్టాంగకలన
బ్రహ్మయోగంబు విలసిల్లుఁ బద్మనేత్ర. ౧౬౦
గీ. దేవి! సద్గురునాథోపదిష్టసరణి, మనుజుఁ డష్టాంగయోగంబు ననువుపఱిచి
యంతనద్వైతభక్తిఁగృతార్థుఁడగుచు, నన్నుఁగని ఘోరభవబంధనంబుఁబాయు.
వ. రజ్జుజ్ఞానంబున సర్పభ్రాంతి నివృత్తి యగుచందంబున యోగంబున నన్ను నాత్మంగను కారణంబున నవిద్యానివృత్తియగు ననినఁ గృతాంజలియై త్రిపురహర! యోగంబెయ్యది? బ్రహ్మజ్ఞానంబెయ్యది? యానతీవేయనుటయు. ౧౬౨
గీ. శమము దమము తపంబును శ్రద్ధతాల్మి
మఱి సమాధానమనఁగ నిర్మలవివేక
సాధనములాఱు దెరువులు సంఘటిల్లు
మోక్షమునకం(డ్రు) నిగమార్థమూలవిదులు. ౧౬౩
గీ. బలిమిమైనింద్రియంబులఁబట్టితెచ్చు, నదిసుమీయిందువదన ప్రత్యాహరణము
సర్వసంసారదుఃఖప్రశాంతిహేతు, వేకచిత్తప్రకారంబు నిదియసూవె. ౧౬౪
వ. ధ్యానంబు సాకారనిరాకారంబులు సూవె. ౧౬౫

గీ. శివభక్తునకు భిక్షచేసి యాచించినట్టి, బ్రాహ్మణుం డెంతయేనియుఁ ♦ దా స్పృశింప
నర్హుఁడగు పరమపావనం బగు ♦ నర్పణంబు, వాఁడు శివభక్తముఖ్యుండు ♦ వసుధలోన.

కం. నూటికి నేనియు వేటికి, హాటకదానాదిశివప♦దాబ్జముల మోదం
జేయునకోర్వక కుడిచి, పాటించినశంభుభక్తి♦పథము మునీంద్రా. ౧౪౮

సీ. మహాశివమునం బ్రీతి ♦ మహాభక్తజనముల, నాదరించుచునుండు ♦ నతఁ డొకండు
ఫలములుఁ బక్వాన్న♦ములు మాకిఁ నర్పింప, ననుభవింపక యుండు ♦ నతఁ డొకండు
పంచాక్షరీమంత్ర♦పాఠంబు నిత్యంబు, నాచరించుచునుండు ♦ నతఁ డొకండు
ననుఁ బ్రస్తుతించునా♦నాపురాణంబులు, సతత మానర్తించు ♦ నతఁ డొకండు

తే. శిలలఁ గాష్ఠంబులను మృత్తి♦కలను నిసుక
లింగములు లెస్సగాఁగఁ గ♦ల్పించి భక్తి
నర్చనము సేయునతఁడొకం♦డనుచుఁ జెప్ప
నెవ్వఁడు భక్తవిమర్శన♦ చేయునపుడు. ౧౪౯

వ. అదియునుంగాక రాగద్వేషఝషసంకులంబును గామక్రోధలోభమోహమదమా
త్సర్యమహాగ్రాహాకులంబును బుణ్యపాపతోయమహాప్రవాహంబును నైన యీ
సంసారమహాంభోరాశియందుఁ గర్మచోదితము లైనజంతువులు మునుంగుచుఁ దేలు
చుం గొంతతడవు సుఖంబును గొంతతడవు దుఃఖంబును ననుభవించుచునుం
దురు. కలియుగంబున శివభక్తి యుత్పన్నం బై యుండు. ౧౫౦

గీ. అతివిశుద్ధాత్మ! చతురంఘ్రిఁ ♦ గృతయుగమునఁ
ద్రేతఁ బాదత్రయమున వ♦ర్తించుచుండి
ద్వాపరంబునయందుఁ బా♦దముల రెంట
వెలయు శివభక్తి యొకకాలఁ ♦ గలియుగమున. ౧౫౧

గీ. కలియుగంబున ధర్మంబు ♦ కఱవుగాన, నందు ధర్మంబుఁ జేసిన ♦ యతఁడుఘనుఁడు
నిండువేసవి మరుభూమి ♦ నిర్జలముగఁ, జేర్చి సలిలాన్నసత్త్రంబుఁ ♦ బెట్టినట్లు. ౧౫౨

వ. అని మఱియు నొకప్రశ్నంబు చెప్పెదఁ బూర్వకాలంబున. ౧౫౩

గీ. అభవునొకనాఁడు ప్రార్థించి ♦ యడిగె గౌరి, కలియుగంబున శివభక్తి♦ గ్రాఁగిపోవు
నఖిలలోకహితంబుగా ♦ నానతిమ్ము, భక్తివిజ్ఞానయోగంబు ♦ ఫాలనయన. ౧౫౪

వ. అని భవాని విన్నవించిన మహేశ్వరుండు. ౧౫౫

గౌరికి మహేశ్వరుండు భక్తివిజ్ఞానయోగంబుఁ జెప్పుట.

గీ. అడుగవలసినయర్థంబ♦యడిగి తీవు, క్రాఁగియుండెడు శివభక్తి ♦ కలియుగమునఁ
బాపకర్ముఁడ కాని యొ♦ప్పాటలేఁడు, పుణ్యకర్ముఁడు వికసితాం♦భోజనయన. ౧౫౬

మాలిని. శమదమపరినిష్ఠా ♦ సర్వభూతానుకంపా
సమనిగమనివృత్తి ♦ జ్ఞానవృత్తిప్రశాంతుల్
కమలదళనిభాక్షీ ♦ కల్గినన్ గల్గు నయ్యు
త్తమునకుఁ జిరకాల ♦ స్థాయికైవల్యలక్ష్మిల్. ౧౭౬

గీ. చిత్తమునఁదుష్టియును నతు ♦ ష్టియును లేక
యొకలిలోనన్య గృహమందు ♦ నున్నభంగి
నిస్పృహుండయి యుండంగ ♦ నేర్చె నేని
యతఁడు ముక్తుండు పద్మప ♦ త్రాయతాక్షి. ౧౭౭

గీ. అవనిగగనాగ్నివాయుజ ♦ లాదులైన
ప్రకృతిసంభూతముల వికా ♦ రములఁ బాసి
యున్న నామూర్తిఁ బొడఁగాన ♦ నొప్పు నేని
కతఁడు ముక్తుండు సుమ్ము హై ♦ మాద్రితనయ. ౧౭౮

వ. నిత్యానిత్యవివేకుండును నీషణత్రయవిరహితుండును సమాధిషట్కసంపన్నుండును నంతరరిషడ్వర్గవివర్జితుండును నగువాఁడు ముముక్షుండు. ౧౭౯

గీ. తత్పదార్థంబు పరమాత్మ ♦ తలిరుఁబోణి, త్వంపదార్థంబు జీవుండు ♦ తలఁచిచూడఁ
దత్త్వమాదయ వేదసూ ♦ త్రంబులోని, యర్థ మది చిత్తమందునీ ♦ వలవరింపు. ౧౮౦

గీ. ప్రత్యభిజ్ఞాన మనియెడి ♦ ప్రత్యయమున, విశ్రుతంబైనయాత్మ భా ♦ వింపవలయుఁ
బెద్దకాలంబునకుఁ గన్న ♦ ప్రియవయస్యు, నానవాల్పట్టి తెలిసిన ♦ యట్లవోలె.

గీ. త్రాడుఁజూచిభ్రాంతి ♦ వంపరూకంబని, యాత్మవలనఁ దలఁచి ♦ నట్లవోలె
వేదశాస్త్రజనిత ♦ విజ్ఞానబలమునఁ, దెలివిపడసి యాత్మఁ ♦ దెలియవలయు. ౧౮౨

వ. నిత్యంబు సర్వగతంబు కూటస్థం బేకంబుదోషవర్జితంబు భ్రాంతివశంబున భిన్నంబై తోఁచు, ఘటాకాశంబు మహాకాశంబు భిన్నంబుగానేర్చునే? జీవేశ్వరులకు భేదం బెక్కడిది? పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశంబులు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబులుమాయాసంసారప్రపంచంబు లేను సదాసాక్షిస్వరూపకుండనైన జీవుండనని సమాధినిష్ఠులైనపెద్దలు తెలిసికొని పరమనిర్వృతి ననుభవింతురు. ౧౮౩

సీ. ప్రణవాత్మవర్ణరూ ♦ పస్పర్శనామూర్తి, ప్రణవంబు మూఁడక్ష ♦ రములు గలది
యది పరబ్రహ్మ మే ♦ కాక్షరంబున నొప్పు, నది ఋగ్యజుస్సామ ♦ మందు నిలిచె
ననులోమకము లుదా ♦ త్తాదిస్వరములు కా,లంబులువర్ణత్ర ♦ యంబులవియు
వర్ణత్రయంబు స ♦ ర్వంబు నంతర్భావ, మొందుట యది యేమి ♦ సందియంబు

గీ. గతినకారముకారమ ♦ కారములను, నాత్మమాయను జీవాత్మ ♦ నాటుకొల్పి
జీవు నీశ్వరబుద్ధి భ ♦ జింపవలయు, ధృతి దలఁగనీక యెప్పుడు ♦ మతివివేక. ౧౮౪

గీ. నిర్గుణుని నిత్యశుద్ధుని ♦ నిర్వికారు, నాత్మఁ గనుట నిరాకార♦మనఁగఁబరఁగు
కేశవాదిచంద్రరేఖాది ♦ చిహ్నధారి, ననుఁదలంచుట సాకార♦మనఁగ వెలయు.
కం. గుణుఁడే యభవుఁ డభవుఁడే, గుణుఁడని యభవునకు గుణున♦కును భేదమెదం
బరికింపఁ గీర్తనక్రియ కే, గుణుఁడ నభవుఁడనయి వాని♦కోర్కులు దీర్తున్. ౧౬౮
గీ. రాజసమునూనిశీర్షంబు ♦ ప్రకటభక్తి
గుణిని గొలువంగఁ దగురాజు♦గొలిచినట్లు
వినయమొప్పంగ నిర్మోక♦వృత్తిసాక్షి
నిభృతిఁ జెందుఁ ద్రివర్గంబు ♦ నీరజాక్షి. ౧౬౯
గీ. సర్వభూతములందును ♦ సమతఁ బూని, సత్త్వనిధుఁడయి యెవ్వాఁడు♦సంచరించు
నతఁడు శివభక్తుఁ డాతని ♦ నాదరింతు, నెట్టివేళలయందుఁ బూ♦ర్ణేందువదన.
సీ. పాపంబుపుణ్యంబు ♦ పాథఃప్రపూరంబు, దుర్వారమైనట్టి ♦ దుఃఖ మదుసు
కాంతాదిసుఖము లై♦కత వేదికాస్థలి, కందర్పవికృతులు ♦ కరడములును
బ్రాణభయంబు న♦క్రకుళీరనివహముల్, చేతోవికారముల్ ♦ క్షితిధరములు
బహుళదారిద్ర్యంబు ♦ బడబాగ్నిపిండబు, విషయాభిలాషంబు ♦ విషముగాఁగ
గీ. ననుధికం బైనసంసార♦జలధియందు, మునుఁగుచును దేలుచును గడ♦ముట్టఁబడని
జనులకెల్లను మత్పాద♦సరసిజములు, తెప్ప యైయుద్ధరించు నిం♦దీవరాక్షి. ౧౭౦
కం. కామక్రోధావేశ, వ్యామోహాదుల నిజాన్వ♦యాచారంబుల్
వైముఖ్యమునొందించుచుఁ, బామరసంసారజలధిఁ ♦ బడుదురు కుమతుల్. ౧౭౧
కం. సుఖముల దుఃఖంబులుగా, సుఖములుగా దుఃఖములను ♦ జూతురు కుమతుల్
సుఖదుఃఖసమతఁ జూచిన, నఖిలభవాంభోధిఁ గడుతు ♦ రంబుజవదనా. ౧౭౨
సీ. మనముఁ గామక్రోధ♦మదలోభముల కిచ్చి, సడలింతు రన్వయా♦చారసరణి
నన్వయాచారంబు ♦ లట్లుమాసి చనంగ, వర్తింతు రన్యాయ♦వర్తనమున
నన్యాయవర్తనం ♦ బదికారణముగాఁగఁ, బడిమునుంగుదు రుగ్ర♦భవపయోధి
భవపయోనిధిలోనఁ ♦ బడియుండి కాంతురు, నరకకూపమున ను♦న్మజ్జనంబు
గీ. నిరయమునఁ బెద్దకాలంబు ♦ నికృతిఁబొంది, యిలకు వచ్చి జనింతురు♦హీనజాతి
హీనజాతి జనించిపా♦పానువృత్తిఁ, బాపులగుచుందురటనధః♦పాతమునను.
గీ. ఎట్టి హీనాత్మునకునైన ♦ నేన శరణ, మెట్టిపుణ్యాత్మునకునైన ♦ నేనదిక్కు
నన్ను వర్ణింపమేలు మా♦నవుల కెందు, సత్య మిదినమ్ము హిమధామ♦చారువదన.
వ. అనిన విని భవాని యెద్దాని నెఱింగి భవార్ణవంబువలన నిర్ముక్తులై పురాతనయో
గీంద్రులు సనకసనందన సనత్కుమారసనత్సుజాతాదులు నిశ్శ్రేయసంబునొంది
రమ్మహాజ్ఞానంబు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్మనిన నమ్మహాదేవుం డిట్లనియె. ౧౭౪

కం. అనుభవపర్యంతం బెవ్వనిచిత్తము తత్త్వవీథి ♦ వర్తించుమహా
త్ముని నాతనిఁ బొడఁగను సజ్జనులకు నాక్షణము కిల్బి♦షంబు లడంగున్. ౧౯౫

గీ. అన్వయము పావనంబు కృ♦తార్థుఁడతఁడు, పుణ్యవతి వార్ధి వేష్టిత♦భూతధాత్రిఁ
జెలఁగి యోలాడునెవ్వని♦చిత్తవృత్తి, సచ్చిదానందమయసుధా♦సాగరమున. ౧౯౬

గీ. శ్రద్ధ గురుభక్తివిశ్వాస ♦ సాధనంబు, జరగెనేఁ గల్గు వేదాంత♦సంగ్రహంబు
జరగదా లేదుసత్యంబు ♦ సత్యమిదియు, బహువిధోక్తులపనయింపు♦బ్రహ్మమిదియు.

వ. ఈ యర్థంబులు దేవతాగురువిశ్వాసంబులు గలవారికిఁగాని ప్రకాశింపవని భవా
నికి భవుఁ డుపదేశించె నని మంకణునకు వసిష్ఠుండు చెప్పెనని శౌనకాది మహా
మునులకు సూతుండు వివరించె. ౧౯౮

శా. ఆకల్పస్థిరధర్మవైభవ! దిశా♦హర్మ్యాగ్రసంస్థాపితా
స్తోకస్ఫాటికకుంభవిభ్రమధురా♦శుంభద్యశోమండలా!
రాకాచంద్రమసోవిరాజ నవభ♦ద్రా! వీరభద్రేశ్వర
శ్లోకాంతాగ్రజవేమభూధవకృపా ♦ సంవర్ధితప్రాభవా. ౧౯౯

కం. లింగనమంత్రిసహోదర, గంగాధరదివ్యచరణ ♦ కమలనివాసా
భంగాపరతంత్ర! సమిద్రంగార్జున! యిందుధరధ♦రాధరధీరా. ౨౦౦

మాలిని. రవినిభశుభతేజా ♦ రామమాంబాతనూజా
దివిజగురుచరిత్రా ♦ దేవయామాత్యపుత్రా
భువనభవనకీర్తీ ♦ పుష్పకోదండమూర్తీ
ప్రవిమలగుణసంగా ♦ రాయవేశ్యాభుజంగా. ౨౦౧

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకల
విద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

సీ. వైశేష్య మెప్పుడు ◆ ప్రత్యంబుఁ దానయ్యె, విలసిల్లుచుండు న◆ ద్వైతఁగాని
విశ్వభాగములను ◆ వీక్షించుఁ దనయందుఁ, బరిపాటి నెప్పుడు ◆ వ్యాప్తిఁగాని
సకలభూతములందు ◆ సంతసంబునుఁబొంది, యెపుడు వర్తించుఁ దా◆నపుడుఁగాని
యఖిలలోకములందు ◆ నన్యుఁడైనను, నధ్యక్షుఁ డెప్పుడు ◆ నన్యుఁడౌఁగాని
గీ. తన్నుఁ గోరి మార్గముఁ ◆ దలఁచియుష్ట, మతిశయము పృథముగఁ జూచు◆నపుడుఁగాని
జన్మమృత్యుజరావ్యాధి◆ శాంతికరము, బ్రహ్మవిజ్ఞాన మూరక ◆ పట్టువడదు. ౧౮౫
గీ. జ్ఞానసంపదఁగాని మో◆క్షంబు లేదు, కర్మచేతమున నేనియో ◆ నిర్మలాత్మ!
జ్ఞానమునఁగ వేదాంతవి◆జ్ఞాన మబల!, యితరవిజ్ఞాన మజ్ఞాన◆మెంచిచూడ. ౧౮౬
కం. జ్ఞానాభ్యాసం బల్పంబైన మహాపాతకముల ◆ హరియించును గం
జానన! దీపంబెంతయొ, కైనను హరియించుఁ గాదె ◆ యంధతమంబుల్. ౧౮౭
గీ. వహ్ని సందీప్తమై మహా◆వనమునందు సరసనీరసతరుల భ◆స్మంబుసేయు
బ్రహ్మవిజ్ఞానమును నట్లు ◆ ప్రజ్వరిల్లి, శుభము నశుభము నొకటిగా◆నుడిసికాల్చు.
గీ. జలజపత్రంబు తనమీఁదఁ◆జల్లియున్న, యుదకబిందులతోఁ గూడ◆కున్నయట్లు
బ్రహ్మవిజ్ఞాని తనమీఁదఁ ◆ బడినయట్టి, విషయమలమునఁబడకుండు◆విమలచరిత.
గీ. భక్షితం బైనవిష మెల్లఁ◆గుక్షినణఁగు, విమలమణిమూలమంత్రౌష◆ధముల చేత
ననుభవించినవిషయంబు ◆ లట్లయణఁగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమునఁ జేసి ◆ పరవ మునికి.
శా. పూవుంబోణి! విశాలలక్ష్మిఁగనుచుం ◆ బుష్పంబు మూర్కొంచు వీ
ణావాద్యంబులు వించు నిష్టమధురా◆న్నంబర్థి సేవించుచు
న్వేవేభంగుల నిల్చుచు న్నడచుచు◆న్నిద్రించు చోయీశ్వరా!
నీవే కర్తవు నుమ్మటన్నపురుషు◆న్వేధింప వేదోషముల్. ౧౯౧
గీ. జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నుఁ◆డయిన పెద్ద, నెఱుఁగలేక యపహసించు ◆ నెవ్వఁడేని
వాఁడు గాల్పంగఁబడుఁ దీవ్ర◆వహ్నిశిఖల, రౌరవాదికఘోరనా◆రకములందు.
సీ. సజ్జనుండైన దు◆ర్జనుఁడైన మూర్ఖైనఁ, బండితుఁడైన నా◆తండె ఘనుఁడు
నిరపేక్షుఁ డాతండు ◆ నిర్వైరుఁ డాతండు, సమదృష్టి యాతండు◆శాంతుఁడతఁడు
రా జిలజనులచేఁ ◆ బూజఁగైకొనుమాడ్కి, నతఁడు దేవతలచే ◆ నర్చఁగాంచు
నతనిపాదాబ్జంబు ◆ లంటినభూభాగ, మఖిలతీర్థములకు ◆ నభ్యధికము
గీ. వానిజన్మంబు జన్మ మ◆వ్వాఁడు సుకృతి, వాఁడు ద్రొక్కినయి ల్లిల్లు◆వాఁడు దైన
మేకొ అంతయు లేకుండు ◆ నింతి! యెఱుఁగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమయశీలి◆భాగ్యశాలి.
గీ. ఎవ్వనింటికి బ్రహ్మజ్ఞుఁ ◆ డేగుదెంచుఁ, బ్రియముఁగాపుణ్యమునుగల్గి◆భిక్షుగొనఁగ
వానిఁ బితృదేవతలు హర్ష◆వైభవమునఁ, బొగడుదురు కేలివర్తనా◆భోగకముగ.

వల్కలధారులను శంభులింగార్చనాపరాయణులును నగుమహామునులు పెద్దకా
లంబు ఘోరతపంబుఁ జేసిన నత్తపోధనులయుత్తమతపంబునకుఁ జిత్తంబునఁ బ్రసా
దంబు వహించి మంకణసంకల్పకల్పవృక్షం బగునయ్యహికంకణుండు ప్రత్యక్షం
బైన నద్దక్షవాటికాధ్యక్షుని సాక్షాత్కారంబు వీక్షించి పరమర్షులు హర్షోత్కర్షం
బునొంది యందంద దండప్రణామంబు లాచరించి హస్తారవిందంబులు మొగిడ్చి
యిట్లనిరి. ౭

గీ. ఓసదాశివ! యో దేవ ♦ యోమహాత్మ!
యోవిరూపాక్ష! యోమహా ♦ దేవ! యభవ!
వరముఁ గృపసేయు మీ దక్ష ♦ వాటమునకు
మ్రొక్కెదము మేము మీపదాం ♦ భోజములకు. ౮

కం. సద్యోభోగశ్రీయును, సద్యఃకైవల్యవిభవ ♦ సౌలభ్యంబు
న్విద్యాసముద్యమంబు న, విద్యానాశంబు దక్షు ♦ వీటికివలయున్. ౯

చం. అనఁగఁ బ్రహృష్టచిత్తుఁడయి ♦ యర్ధశశాంకకిరీటుఁ డప్పు డి
ట్లను దగనూర్ధ్వరేతసుల ♦ కమ్మునిముఖ్యులకు న్విశుద్ధవ
ర్తనులకు నిచ్చితి న్వరము ♦ దక్షునివీటికి దక్షవాటికి
న్ననుపమరత్నపేటికి మ ♦ నఃప్రమదావహవస్తుకోటికిన్. ౧౦

గీ. ఎల్లకాలంబునుండెద ♦ నిచట నేను, మొదలి మామామయారామ ♦ పదమునందు
వెండిగుబ్బలిపై వేడ్క ♦ వీడఁ గొల్పి, మేరునగరాజుపైఁ జాల ♦ మెచ్చు వదలి. ౧౧

సీ. అగ్రజుండైనను ♦ నంత్యజుండైనను, బూఁబోఁడియైనను ♦ బురుషుఁడైనఁ
బరమమూర్ఖుండైనఁ ♦ బండితుండైనను, దారిద్ర్యగుండైన ♦ ధనికుఁడైనఁ
బలవంతుఁడైనను ♦ బలహీనుఁడైనను, బ్రాయంపువాఁడైనఁ ♦ బంగునైన
నాస్తికుండైనను ♦ ననృతవాదియునైనఁ, బరఁగ గార్దభమైనఁ ♦ బందియైనఁ
తే. గీటకంబైన బకమైనఁ ♦ గ్రిమియునైనఁ, బాదపంబైనఁ దృణమైనఁ ♦ బ్రాణరహిత
మై రహిని దక్షవనచతు ♦ ర్ద్వారసీమఁ, బొందుఁ గైవల్యకళ్యాణ ♦ భోగలక్ష్మి. ౧౨

ఉ. ప్రాణవియోగవేళ నర ♦ పక్షిమృగాళికి దక్షవాటికా
క్షోణిని దారకంబుఁ బుర ♦ సూదనుఁ డానతియిచ్చుచుండఁగన్
బాణిబిసప్రసూనములఁ ♦ బయ్యెద నొయ్యన వీచుచుండు శ
ర్వాణి త్రిలోకమాత బల ♦ వన్మరణశ్రమభారశాంతికిన్. ౧౩

తే. తూర్పుదిశకును లవణపా ♦ థోధి సీమ, దక్షిణమునకు వృద్ధగౌ ♦ తమియెసీమ
పడమటికి రాజమాహేంద్ర ♦ పట్టనంబు, ద్యుమ్నపతిదిక్కునకు సీమ ♦ తుల్యభాగ.

వ. ఈ క్రమంబున సీమావిభాగంబు లేర్పడిన భీమమండలంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు.
వహ్నిసంయోగంబున శుష్కకాష్ఠంబులు హరణంబైనచందంబున దర్శనమా

శ్రీరస్తు.

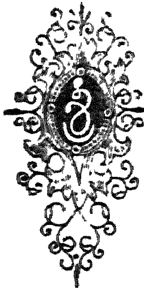
శ్రీరామాయనమః

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీ మాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీమేశ్వరపురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము.

మహిత దక్షవాటీ
భీమేశ్వరపాదపద్మ♦పీఠాత్తరసా
సామర్థ్యసుప్రవృద్ధమ
హామహిమా! బెండపూఁడి♦యన్నామాత్యా. ౧

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లని చెప్పందొడంగె. ౨

సీ. వినుఁడు సద్యోముక్తి♦విభవైకకారణం, బామ్నాయవిద్యార♦హస్యపథము
దక్షవాటీమహా♦స్థానమాహాత్మ్యంబు, వెండియుఁ బరిపాటి ♦ విస్తరింతు
నాదిలోకేశ్వరి ♦ యఖిలతత్త్వేశ్వరి, భోగమోక్షఫలాను♦భూతధాత్రి
సంపూర్ణవిజ్ఞాన♦శాలిని కల్యాణి, శైలేంద్రతనయ హ♦స్తములు మొగిచి

గీ. పశుపతికి నిట్టులని విన్న♦పంబుచేసె, దేవదేవ! జగన్నాథ♦దివిజవంద్య!
దేవ తిర్యఙ్మనుష్యాది ♦ దీనసంస్థ, యభవ! కృప నాదు విన్నపం♦బవధరింపు. ౩

వ. సద్యోముక్తిదం బెయ్యది? పుణ్యస్థానం బెయ్యది? యానతీం డనుటయు జగద్ధితార్థంబుగా నా వృషభధ్వజుండు భవాని నభినందించి యిట్లని యానతిచ్చె. ౪

కం. సద్యోముక్తికరంబును, సద్యస్సౌఖ్యప్రదంబు ♦ సద్యోదురిత
ప్రోద్యమభంగకరంబును, సద్యస్సకలార్థసిద్ధి ♦ సంపాదియునై. ౫

సీ. దర్శనమాత్ర నే♦దైవతగ్రామణి, జనులకు భోగమో♦క్షము లొసంగు
నమృతాబ్ధిమధ్యంబు♦నందు నేవేల్పు తేఁ,డుర్వి లింగాకృతి ♦ నుదయమొందె
మార్తాండుచే సప్త♦మౌనిముఖ్యులచేఁ బ్ర,తిష్ఠఁ గైకొనియె నే ♦ దివ్యమూర్తి
యప్సరస్త్రీనికా♦యావలోకనకళా, పాథేయ మెవనికిఁ ♦ బ్రాహ్మణికము

గీ. విశ్వపతి భీమనాథనా♦మేశ్వరుండు, శివుఁ డతండు వసించునే♦క్షేత్రసీమ
నట్టి శ్రీదక్షవాటీమ♦హాపురంబు, భుక్తిముక్తికి రెంటికిఁ ♦ బుట్టినిల్లు. ౬

వ. తొల్లి కృతయుగంబున నమ్మహాస్థానంబున సంశ్రితవ్రతులును త్రికాలవిహితాచరితస్నానులును భస్మోద్ధూళితసర్వాంగులును రుద్రాక్షమాలికాభరణులును జటా

వ. అఘమర్షణస్నానమాడిరి. ౨౪

తే. అఖిలకాలంబునొకప్రవాహంబుతోడ, భీమలింగంబు సేవించి పెరసిప్రేమ
యొరసిమదినుబ్బుపాతాళ మొరసిహోరి, సప్తసింధువుమున్నీటి సంక్రమించె.

తే. భీమలింగంబుత్రోవల గాంభీర్యసలిల, పూరముగుచుండు నేకాలమును సమృద్ధి
దనిపి తగఁ బొలుచుండు నిత్యమ్ముఘనము, దారజలనిధి సప్తగోదావరంబు. ౨౫

ఉ. ఏటమునింగి లేచిపరమేశ్వరుమందిరసౌధవాటికా
హాటకకుంభముల్ గని షడక్షరమంత్రము జిహ్వఁ గూర్చి వా
చాటత సత్యతత్త్వఁడగు శాంభవయోగివరేణ్యుఁ డేలజం
జాటపుసంసృతింబొరలి చచ్చుచుఁ బుట్టుచునుండుఁ బార్వతీ. ౨౬

చం. కొడుకులునీవునేఁ బ్రమథకోటివిరించిసరోజలోచనుం
డుడుగణరాజఖేచరమహోరగకిన్నరసిద్ధసాధ్యులె
వ్వఁడు గొలువంగ వైభవముపొంపిరివోవఁగ దక్షవాటినుం
డెడుశివు భీమనాయకుఁ దటిన్యవతంసు భజింపమేలగున్. ౨౭

కం. సప్తాశ్వసంప్రతిష్ఠుని, సప్తమునీశ్వరప్రధానసంస్థితు నంత
ర్గుప్తస్వరూపుఁ ద్రిభువన, గోప్తను భీమేశ్వరేశుఁ గొలువుము తరుణీ. ౨౮

వ. భీమనాథమహాస్థానంబు సర్వకామార్థసాధకంబు; సంవత్సరంబును గొలువ ముక్తిప్రదాయకంబు. సూర్యుండు మేషరాశియందుఁ జిత్రానక్షత్రంబున వసియించియుండు చైత్రమాసంబున సప్తగోదావరంబునఁ బ్రాతస్స్నానంబుఁ జేసి యథాశక్తి విప్రులకుఁ దగినదానంబు లొసఁగి, భీమనాథుండనగునాకు నమస్కారాభిషేకపూజానైవేద్యంబు లాచరించి నరుండు నక్తభోజియయ్యెను నక్తె భానుఁడు వృషభరాశియందు విశాఖానక్షత్రంబు నాశ్రయించియుండు వైశాఖమాసంబునను, ప్రభాకరుండు మిథునంబునందు జ్యేష్ఠానక్షత్రంబునందు నిలిచియుండు జ్యేష్ఠమాసంబునను, రవి కర్కాటకంబున భగదైవతంబైన నక్షత్రంబున నాషాఢమాసంబునఁ గూడియుండఁగను, శ్రావణమాసంబున శ్రవణనక్షత్రంబున సింహరాశియందు మార్తాండుఁడు నిలిచియుండఁగను, భాద్రపదమాసంబునఁ బూర్వాభాద్రానక్షత్రమునఁ గన్యారాశియందు భానుండుండఁగను, నాశ్వయుజమాసమునఁ నశ్వినీనక్షత్రంబునందుఁ దులారాశియందుఁ జిత్రభానుండు నిలిచియుండఁగను, గార్తికమాసంబునఁ గృత్తికానక్షత్రంబున వృశ్చికరాశిని సూర్యుండుండఁగను, మార్గశీర్షమాసంబున ధనూరాశియందు మృగశిరానక్షత్రంబున నభోమణియుండఁగను, బుష్యమాసంబునఁ బుష్యనక్షత్రంబున మకరరాశియందు లోకబాంధవుఁ డుండఁగను, మాఘమాసంబున మఘానక్షత్రంబునఁ గుంభరాశి

త్రంబునఁ బాపౌఘంబును నదిభస్మీభావంబునుం బొందింపంజాలును. ప్రాణవి యోగకాలంబున జంతుకోటికిం గాలకంధరుండు తారకబ్రహ్మవిద్యారహస్యార్థం బుపదేశించును. కానిమాత్రంబైన ధనంబును పిడికెఁడు ధాన్యంబైన నిచ్చు దాతకనవంతఫలంబుచెందు. శ్రద్ధాసమన్వితంబుగా శివయోగికిం బెట్టిన భోజనంబును నిచ్చిన వస్త్రంబును భవబంధవిధ్వంసనంబులు. జపహోమదానతపోధ్యానసమాధియోగంబులు గలుగుపుణ్యులకుం గొలఁదిలేదు. హిమవత్పర్వతంబునఁ గోటివర్షంబులు తపంబుచేసినఫలంబు ఘటికార్ధోపవాసమాత్రంబునను, వారణాసియందుఁ గోటిబ్రాహ్మణులకు భోజనంబు పెట్టిన ఫలంబు భిక్షునకు నొక్కభిక్ష యిడినమాత్రంబునను, గురుక్షేత్రంబున సూర్యగ్రహణకాలంబునం దులాపురుషదానంబు చేసినఫలంబు నొక్క భూసురాతిథికభ్యాగతికిశివయోగులకుఁ బెట్టిన భోజనమాత్రంబునను, దక్షవాటికాపుణ్యక్షేత్రంబున సంభవించు.

తే. భీమలింగంబు త్రిభువన♦స్వామియెప్డు, సన్నిధానంబుఁ గైకొని♦యున్నకతనఁ
దీర్థములలోన నుత్తమ♦తీర్థమయ్యె, దక్షిణానందనవనవాటి ♦ దక్షవాటి. ౧౭

తే. ఘనత శివగంగయునుసప్త♦గంగయునఁగఁ, గూపములురెండు దక్షవా♦టీపురమున
నొకలియది పాపములనెల్ల♦నుడుపఁజాలు, నొకటిపితృదేవతలఁదృప్తి♦నునుపనోపు.

ఆ. అని వరంబు లిచ్చి ♦ యంతర్హితుం డయ్యె, నిందుమౌళి ఋషుల♦కెట్టయెదుట
వార లోన్నమశ్శి♦వాయ యంచుఁబఠించి, రొక్కమొగిని దిశలు ♦ పిక్కటిల్ల.

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పారాయణంబులు, పఠియించుచును స్పష్ట♦ఘనతితోడ
నెచ్చటికేగిరో ♦ యెఱుఁగకయున్నార, మెచటికి విచ్చేయ♦కిచట నుండు
మనుచుఁ బ్రార్థింపంగ♦నౌఁగాకయనిపల్కి, ఋషులుచూడఁగఁజూడ♦నిందుధరుఁడు
భీమనాథేశ్వరు ♦ కామితార్థప్రదు, కామితదివ్యలిం♦గంబుఁజొచ్చె

తే. మెఱుఁగు మెఱచినపగిదిని♦మెఱయదీప్తి, నద్భుతంబును బొందిరి♦యపుడువారు
గౌరి! యిది భీమలింగంబు♦గౌరవంబు, దక్షవాటీపురీమహా♦స్థానమునను. ౧౯

వ. అనంతరం బమ్మునీశ్వరులు నియమశ్రద్ధాతాత్పర్యంబు లొప్పసప్తర్షిసమానీతయగు గోదావరిఁగనుంగొని పరమానందంబున. ౨౦

శ్లో. దేవి! శంభోర్జటాజూట, నివాసిని! శివప్రియే!
లోకరక్షణకార్యార్థ, ముద్భూతాసై నమోస్తు తే. ౨౧

శ్లో. ఏకేనైవస్వరూపేణ, భీమనాథస్యసన్నిధౌ
సదా సన్నిహితా స్యత్ర, గోదావరి! నమోస్తు తే. ౨౨

కం. అని సంస్తుతించి యందఱు, మునిగణములు మంకణముని♦మునుకొని వికచ
త్కనకారవిందసౌరభ, ఘని యగునయ్యేటినీటఁ ♦ గౌతుకమొప్పన్. ౨౩

తే. వర్తనంబెల్ల శంభుసే♦వావ్రతంబు, మాటలెల్లఁ బంచాక్షరీ♦మంత్రరాశి
భోగమోక్షనివాసైక ♦ భూమియైన, దక్షపురినున్నజనులకో♦తలిరుఁబోఁణి. ౪౦

వ. దక్షారామమాహాత్మ్యం బవాఙ్మానసగోచరంబు. భీమనాథ మహాదేవదివ్యశ్రీపాద పద్మసేవావ్రతంబువలన నెట్టి పాపకర్ముండును భోగమోక్షపదవీ సామ్రాజ్య పట్టాభిషేకమహాదివ్యపదవినొందు సర్వశాస్త్రసిద్ధాంతమతాంతరంబులకు సమ్మతంబైన యిమ్మహాస్థానంబేకవటీభూతంబు సద్యోముక్తిప్రదంబు సద్యఃపరిజ్ఞానసదనంబు సద్యఃకళాసమృద్ధిప్రదంబైయుండు ననిదయార్ద్రమానసుండై వృషభధ్వజుండా దేవి నుద్దేశించి పార్వతీ నీవడిగినయర్థంబు సర్వంబుసమర్థించితి. చిత్తంబున నవధానంబుసేయుమనినం బతికిఁ గరంబులు మొగిడిచి మ్రొక్కి భవానిహర్షోత్కర్షంబునొందె, నీరహస్యంబేను గురుముఖంబున నెఱిఁగి ప్రసంగవశంబునం బ్రహ్మవేదులగు మీకు నుపదేశించితి. ౪౧

శా. సద్యోముక్తిప్రదంబుదక్షనగరీ♦స్థానంబు విశ్వేశ్వరుం
డాద్యుం డవ్యయుఁ డానతిచ్చె నిదివే♦దార్థంబు; సద్యోవిము
క్త్యుద్యోగం బనుపేక్షయైన నదిసుం♦డొండొక్కతీర్థంబు పు
ష్పోద్యానస్యం బనఁ గాల మందుఁ గడుపక్♦ యోగంబు భావింపఁగన్. ౪౨

వ. మఱియు భీమలింగమాహాత్మ్యంబు భవకలుషనాశనంబు బ్రహ్మవిష్ణు పురందరాదులకుఁ గల్పకోటిశతంబులనైన వచియింపనలవిగాదు. అయినను నానేర్చువిధంబున నింక వర్ణించెద. ౪౩

తే. భువనములమూఁటియందును ♦ బొబ్బవిడుచు, నంతదాఁక నె యీశరతీ♦ర్థాదులెల్ల
నపుడు భేదంబు లేదని ♦ రవనిమీఁద, దక్షవాటీపురీభీమ♦ధామమహిమ. ౪౪

సీ. దక్షుండుపోట్టేలి♦తల ధరించినయప్డు, భారతి ముక్కు గో♦ల్పడినయపుడు
పూషాస్కువదనంబు ♦ బోసివోయినయప్డు, విష్ణునిచక్రంబు ♦ విఱిగినపుడు
అగ్నినాలుక లేడు ♦ సౌడుమాసినయప్పు, డుడురాజు పొట్టిగు♦జ్జుఱికినపుడు
జన్నంపుటిఱ్ఱిము♦స్తకము ద్రెల్లినయప్డు, వడిదక్షుతల చిచ్చు♦వడినయపుడు

తే. ప్రాణభయమునముక్తిసం♦భ్రమమునుమెఱయ
నమ్మహోత్పాతకాలంబు♦నందుమునులు
దైవగంధర్వసిద్ధవి♦ద్యాధరులును
నేమమునగొల్తు రెవ్వాని♦ నెమ్మనమున. ౪౫

సీ. దుగ్ధాబ్ధిమంథనో♦ద్భూతహాలాహల,జ్వాలన మేచకకంఠ ♦ శరణు శరణు
గిరిచాపనిష్ఠ్యూత♦హరిశిలీముఖదగ్ధ,పురగోపురాట్టాల♦శరణు శరణు
సింధురాంధజలంధ♦రాంధకవ్యాఘ్రాది, సురకంటకధ్వంస ♦ శరణు శరణు
విలయసంధ్యాకాల♦వికటతాండవకేళి, జర్జర బ్రహ్మాండ ♦ శరణు శరణు

యందు మిహిరుండుండఁగను, ఫాల్గునమాసంబున నుత్తరానక్షత్రంబున మీనరా
శిని దినకరుండుండఁగను, బూర్వోక్తప్రకారంబున శైవవ్రతాచారంబులు నడ
పిన మనుజుండు, పాతకంబులవలన విముక్తుండగును; వెండియు యజ్ఞతీర్థం బను
తటాకంబు సకల తీర్థరాజంబు. ౩౦

సీ. మేషరాశిస్థుఁడై ♦ మిహిరుఁడుండఁగఁ బర్వ,తిథి స్నాతుఁడగుచుఁద ♦ తీర్థమందుఁ
గనయుథాశక్తిఁ గాం♦చనము విప్రులకిచ్చి, పాతకంబులఁబాయుఁ ♦ బంచజనుఁడు
వృషభంబునం దట్ల ♦ వెండిమార్తాండుండు, మిథునరాశిం దగ ♦ మెచ్చుమీఱు
స్థితిఁ గర్కటకరాశిఁ♦గృతసప్తగోదావ,రాభిషేకుఁడు దోష♦మపనయించుఁ
తే. దప్పకాషాఢసితచతు♦ర్దశినిసింహ, కన్యలనుసూర్యసంగము♦కాలమునను
జన్మతారలయందున♦సంధులందు, యజ్ఞకుండపయస్స్నాన ♦ మఘహరంబు. ౩౧

తే. భానుమంతుండుతులమీఁదఁ ♦ బవ్వళింప, యజ్ఞకుండతటాకంబు♦నందుఁ గ్రుంకి
బ్రహ్మహత్యాదులైన పా♦పనిచయములఁ,బంచబంగాళముగఁదోలుఁ♦బంచజనుఁడు.

కం.ఆదిత్యుఁడు వృశ్చికమునఁ, బాదం బిడినట్టివేళఁ ♦ బావనతిథి సూ
ర్యోదయమున యజ్ఞతటా,కోదకమునఁ గ్రుంకినమనుజుఁ♦డొడుచు నఘంబుల్. ౩౩

తే. ఇనుఁడుకోదండరాశియం♦దెక్కియుండ, రుద్రనక్షత్రమునను మ♦ర్త్యుండునియతి
యజ్ఞకుండపయస్స్నాన♦మాచరించి, సృష్టిలోఁ దోలుఁ బాతక♦శ్రేణినెల్ల. ౩౪

తే. మకరరాశిస్థుఁడై భాను♦మంతుఁడుండఁ
బుష్యనక్షత్రమునఁ బ్రొద్దు♦పొడుచునపుడు
భానువాసరమునయజ్ఞ ♦ భద్రసరసిఁ
గ్రుంకిపాతకచయముల♦పొంక మణఁచు. ౩౫

కం.మాఘమునఁ గుంభరాశి ని, దాఘద్యుతియుండ సప్త♦తాపసవాహి
న్యోఘమున మునుఁగునరుఁ డఘ, లాఘవవిఘటితుఁడగుచుండు ♦ హావప్రార్థిన్.

తే. ఫాల్గునంబున నుత్తరా♦ఫల్గునినిని, మీనరాశిని సూర్యుండు ♦ మెలఁగుచుండ
సప్తగోదావరాభిషే♦చనముసేయఁ, బాతకవ్రాతముల నెల్ల ♦ భంగపఱుచు. ౩౬

మ. ప్రతివేళం దగ మర్త్యుఁ డీక్రియఁ జరిం♦పం బాడి యంగీకృత
వ్రతుఁడై దక్షిణకాశియందు బహుళ♦స్వర్గాపవర్గార్థమై
శితికంఠప్రియమందిరంబయిన యీ♦క్షేత్రంబునం దెచ్చటన్
మృతుఁడైయున్ననరుండుపొందు గమిక♦ర్మీభూతకైవల్యమున్. ౩౭

కం.కనకంబణుమాత్రంబై, వను దక్షారామనగర ♦ నైకటికమహా
మునిసింధుపుదరి దానం, బొనరించుట మేరుదాన♦ముర్విం దలఁపన్. ౩౮

వ. తొల్లి జలంధరగంధగజపుండరీకాంధకాసురాదు లగుమహాదైత్యులు భువనత్ర
యం బాక్రమించిన శక్రుండు భయభ్రాంతుండై దేవగణదేవమునిసిద్ధసాధ్య
విద్యాధరోరగగరుడగంధర్వకిన్నరకింపురుషాదులం గూడ్చుకొని బ్రహ్మకు విన్న
వించిన విరించియు వారిందోడ్కొని పాలమున్నీటిలో ఫణిరాజతల్పంబుపైఁ బవ్వ
ళించిన పాంచజన్యధరునకు విన్నపంబు చేసి సంస్తుతించినఁ గైటభారిహాటకగర్భుని
విన్నపంబవధరించి చింతాభరంబున నొక్కింతదడ వూరకుండి పుండరీకాసనుం
జూచి యి ట్లనియె. ౫౭

తే. వీరభద్రుండు చక్రంబు ♦ విఱిచి దక్ష
యాగమున నాఁడు భక్షించె ♦ నాగ్రహమునఁ
జెఱకు శర్కర పాకంబు చేసినట్టి
చక్కిలముఁబోలె ఛటఛటా ♦ శబ్దమొప్ప. ౫౮

ఉ. కోపముచిచ్చునంబడిన ♦ కూరిమితల్లిఋణంబు దీఱ ను
ద్దీపతరాగ్రహంబునను ♦ దేవతలం గడుభంగపెట్టఁగా
నేపున నేను మార్కొని ప♦యిం బఱతెంచినయంతమాత్రలో
జాపరమేశ్వరా యనుచుఁ ♦ జక్రము మ్రింగిన నోహటించితిన్. ౫౯

తే. తెగువ దక్షునికంఠంబు ♦ ద్రెవ్వనేసి, వ్రేల్చెఁ దల నధ్వరాగ్నిని ♦ వీరభద్రుఁ
డాప్రజాపతి మెడమీఁద నక్షుణంబ,నగుచుఁ బొట్టేలితలఁదెచ్చి ♦ నాటుకొలిపె.

వ. అప్పు డవ్వీరభద్రుని తేజోవిశేషంబును గనుఁగొనఁగన్నులు మిఱుమిట్లుగొన వెఱ
చఱచి యెలుంగుడించి తొలంగితి నాఁటనుండియు. ౬౧

శా. పట్టంగైదువు లేక విన్ననయి నా ♦ బాహార్గళుల్ చూడుఁడా
యిట్టుంగాక సురేంద్ర! బాధపడి మీ ♦ రిబ్భంగి దుఃఖింపఁగాఁ
గట్టాపో యిటు మిన్నకుండుదునె ♦ శీఘ్రంబిప్డు భీమేశ్వరున్
ముట్టంగొల్చెదఁ జక్రలాభమునకై ♦ ముగ్ధేందుచూడామణిన్. ౬౨

వ. అని పలికి నలినసంభవేంద్రాదు లగునిర్జరులతోడంగూడి సరోరుహాక్షుండు
దక్షారామంబునకు వచ్చి శివగంగాకూపంబునఁ ద్రిషవణస్నానంబు చేసి భస్మో
ద్ధూళితగాత్రుండును, త్రిపుండ్రాంకితమస్తకుండును, రుద్రాక్షమాలికాధరుండును
జటావల్కలసంయుతుండునునై నిత్యంబును సహస్రపద్మంబులఁ బూజఁగావించుచు
భీమనాథేశ్వరేశ్వరు సేవించుచుండెనంతఁ గొంతకాలంబునకు. ౬౩

కం ఈభంగి వేయుదమ్ముల, నాభుజగాభరణు నెప్పు ♦ డర్చనసేయన్
శ్రీభీమేశుండు కమల, నాభుని మనమరయ నొక్క ♦ నలినముదాఁచెన్. ౬౪

తే. శరణు ఖేచర దేవతా♦సార్వభౌమ, శరణు త్రైలోక్యసతతర ♦ క్షౌధురీణ
శరణు దక్షిణకాశికా♦స్థానసిలయ, శరణు భీమేశశంకర ♦ శరణు శరణు. ౪౬

కం. హరి! సద్గ్యతినాశన, హర! సంసారాబ్ధితరణ♦ఘనతరచరణాం
బుజహస్త్వ! రక్షింపుము, శరణాగతులైనమమ్ము ♦ జంద్రాభరణా. ౪౭

కం. అపరాధశతము లోఁగొను, మపరిమితకృపావిధేయ ♦ యార్తశరణ్యా
త్రిపురీకుసుమాభరణా, కపర్ది! జటాజూటకోటి ♦ ఘటితశశాంకా. ౪౮

తే. సుప్రకాశుండవగుముని♦శ్వప్రకాశ, శర్వ! సర్వేశ! త్రిపురభం♦జన! గిరీశ!
యనుచునంసంవనంబులు ♦ నభినుతింప, నచటభీమేశ్వరేశ్వరుం♦డభవుఁడపుడు.

ఉ. సన్నిధిచేసి వారలకు♦శాక్వరకేతుఁడు సుప్రసన్నుఁడై
యెన్నికకెక్కఁగా వరము♦లిచ్చె ననేకము లింతనుండి నా
మున్నన దక్షవాటిక స♦మస్తమహీవలయంబులోన నా
పన్నగదీర్ఘరాజపద♦భాజన మయ్యెడు నెల్లకాలమున్. ౫౦

కం. ఈ దక్షారామమునకు, మేదినిఁగల తీర్థకోటి ♦ మిగులకయుండున్
మేదురకరుణాగరిమను, సాదరముగ ఖచరసిద్ధ♦జనహితబుద్ధిన్. ౫౧

తే. దక్షుఁ గీర్తించి యాచంద్ర♦తారకంబు, దక్షవాటిక సకలతీ♦ర్థంబులందు
నుత్తమంబుగ వర మిచ్చి♦యుందు మిచట, నేర్పుగను నేరికినిముందు♦నేను నుమయు.

సీ. యజ్ఞకుండంబున♦యందుఁ దీర్ఘం బాడుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁడతఁడు
గ్రుంకుజేపులుసప్త♦గోదావరంబునఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁ డతఁడు
ద్వాదశక్షేత్రయా♦త్రావిధాన మొనర్చుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁడతఁడు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబునందుండుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦భక్తుఁ డతఁడు

తే. తెరువునడిచెడువారికి ♦ నిరవుచేసి, ధాన్యములు నెయ్యినూనె వ♦స్త్రములులవణ
మాదిగాఁగల యాత్రాప♦దార్థసమితిఁ, బాయ కెవ్వండుపెట్టునా♦భక్తుఁడతఁడు.

కం. మాటలు వేయును నేటికిఁ, జాటించెద శివుఁడు వేడ్క♦జగములలో ము
న్నీటి దరి దక్షవాటికి, సాటిగఁ దీర్థములు లేవు ♦ సత్యము సుండీ. ౫౪

తే. బ్రహ్మవిద్వాంసులకుఁ బాశు♦పతియతులకుఁ, బెట్టుధనధాన్యవస్త్రాన్న♦భిక్ష మెవ్వఁ
డక్షయగుణంబుగాఁగ నీ♦దక్షవాటి,వాని కలవడు నిజము కై♦వల్యపదవి. ౫౫

తే. చప్పరంబొండె గుడియొండెఁ ♦ జవికయొండెఁ
గలుమఠం బొండె నిల్లొండెఁ ♦ గట్టి పెట్టి
బ్రహ్మయోగీశ్వరుని నుంచు ♦ భక్తి నెవ్వఁ
డతఁడు మాన్యుండు పూజ్యుండు ♦ నతులితముగ ౫౬

నిరవకాశంబుగా ♦ నిత్యసన్నిహితంబు, నుడులింగమూర్తితో ♦ నబ్బియబ్బి
భీమనాథుఁడు మహా♦భీమాద్భుతప్రౌఢి, బహువిరాడ్రూపవి♦భ్రాజియయిన
తే. భయమునుం బొందిదేవతల్ ♦ ప్రస్తుతించి, యయ్యనీరూపమింతింత♦యనఁగరాదు
యేదిమొద లేదికడవల ♦ యేదిమధ్య, మెట్టునినుఁ బూజసేయుదు♦మిందఱమును.

వ. అనినం గరుణాసామ్రాజ్యపట్టాభిషిక్తుం డగునాజగజట్టి వేల్పు బ్రహ్మాండగోళంబు నకు మిక్కుటంబుగాఁ బెరిఁగిన దేహంబుఁ బొట్టిచేసి తిరుచుట్టుమాలికలోన గాన్కి, జనార్దన, రుద్ర, కేశవ, వినాయక, దుర్గా తాండవేశ్వర, నృత్యభైరవులను దేవతా సప్తకంబు పరివేష్టింప, సకలలోకానందకరపరదారగమనపాపహరేశ్వరులునై ఋతి భాగంబున నధివసింప, నంతర్గర్భగృహంబులోపల మాణిక్యాదేవిసహితుండై సలిలనిధివృద్ధగంగాకౌంతేయసరి త్తుల్యభాగా హేలానదీసప్తగోదావరమాతృకా పరివృతమండలంబున మధ్యమలోకభాగధేయంబును, విబుధగంధర్వపతాకావేది యుఁ, బరిసరోద్యానవాటికాసరసకాసారకశోరకుహాళీపాళికాకుసుమధూళీ మధూ ళికాసారభాసార సంవాసితదశదిశాముఖంబును, మఖకుండితటాకసముద్దండపుండ రీకషండమకరందబిందుగండూషావ్యగ్రసముదగ్ర మధుపమండవాహంకార ఝుం కారకోలాహల కరంబితమకరధ్వజభుజాదండమండలీకృత కుసుమకోదండశింజినీ శంకారంబును, నాఖండలాదిదిక్పాలకభరితకలితగోపురప్రాంగణంబును, బాదుకా ఖడ్గఘుటికారసరసాయనిమూలికాంజనాకర్షణాదృశ్యాది విద్యాసిద్ధిక్షేత్రంబును, నత్ర్యాత్రేయాగస్త్యహరితాంబరీషాసిత భార్గవ పరాశర పారాశర్య మాండవ్య మార్కండేయ మౌద్గల్య మంకణ శౌనక శాండిల్య మందపాల వత్స వసిష్ఠ వాధూ లసవాలఖిల్య కౌండిన్య కాశ్యపకణ్వగాలవగాధి గార్గ్యప్రముఖ వాలఖిల్యాద్యష్టా శీతిసహస్రసంయమిసమాకీర్ణంబును, గర్ణికాగాంబికాకరకమలపుటఘటితకనత్క నకమణిమయడమరుకఢమఢమధ్వానసపర్జన్యగర్జానముజ్జృంభిత గుహశిఖండితాండ వంబును మార్కండేశ్వరకుండలాముఖసంవేద్యాంతర్వేదిచాళుక్య భీమేశ్వరప్ర ధాననానావిధశాఖోపశాఖాతీర్థసంబాధసంభరితంబునునై యఖిలభువనభవనాభి రామంబైన దక్షారామంబును గైలాసమేరుమందరంబులకంటెను, గాంచీ చిదం బర కాళహస్తి కాశి శ్రీశైలాది మహాస్థానంబులకంటెను, సేతు కేదారంబులకం టెను, నతిశయంబుగాఁ జేసి నాక్షేత్రంబునుమరగి గరళకూటకృపీటభవజ్వాలా నష్టంభంబు సంస్తంభించి, త్రిపురదైతేయమదవతీగండ భాగమకరికాపత్రభంగం బులు దొలంగించి భీమలింగంబు సర్వమంగళాదేవియుం దానును లోకరక్షణా ర్థంబుగా నధిష్ఠించియుండును.

తే. తాం బనూజునుదొంబది ♦ తొమ్మిదియును
జలజములఁబూజచేసెను ♦ శార్ఙ్గపాణి
వేయిటికినొక్కపద్మంబు ♦ వెలితియైన
నహహానియమంబునకు భంగ♦మయ్యెననుచు. ౬౫

చం. కటకకలాపసంఘటిత ♦ కమ్రమణిద్యుతిపాటవంబునం
జటికినవ్రేలిగోరఁగొని ♦ చిఱ్ఱునఁదీసెను లోచనంబుఁ బ్ర
స్ఫుటకమలంబు వేగహరి ♦ పూన్చెఁ బటుక్కున దక్షవాటికా
కటకవిలాసినీవిటశి♦ఖామణికిన్ హరిణాంకమౌళికిన్. ౬౬

కం. కైటభవిరోధిభక్తిర, సాటోపం బెసఁగ వనరు♦హాలోకనము
ద్ఘాటించి భీమనాథుని, హాటకపదపీఠిలోచ ♦ నాబ్జముఁ బెట్టన్. ౬౭

మ. నిడువాలుంగుడికన్ను పాదములపై ♦ నేమంబుతోఁ బెట్ట న
ప్పుడు ప్రత్యక్షముఁబొంది నీలగళుఁ డం♦భోజాక్షునిం జూచి నేఁ
గడుమార్గించితి నిచ్చెదన్వరము వే♦కైకొమ్ము నా నమ్రుఁడై
యడిగెన్ శౌరి జగత్త్రయోద్ధరణలీ♦లావక్రమున్ జక్రమున్. ౬౮

తే. భీమనాథుఁడుత్రిభువన♦స్వామియిచ్చె, నస్త్రకులదైవమననొప్పు ♦ నాయుధంబు
హారికి నటమున్నయిచ్చెఁ జం♦ద్రార్ధమౌళి, వికచపద్మోపమం బైన♦వెడఁదకన్ను.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీభీమనాథ మహాదేవునివలనం జగద్విజయం బగుచక్రాయుధంబు వడసి కోటిసహస్రమార్తాండమండలతేజఃప్రభాప్రభావభాసమానం బైన యారథాంగంబునమున్న చెప్పంబడ్డవిబుధవిరోధులఖండించి యింద్రాదిప్రముఖనిఖిలబర్హిర్ముఖవ్రాతంబునకుఁ జేతఃప్రమోదం బాపాదించె నిది యమ్మహాదేవుని మహిమంబు. ౭౦

కం. శివగంగాజలముల నా, ప్లవనం బొనరించినట్టి ♦ పరమాత్ములు త
ద్దివసమున భీమనాథుని, నవలోకింపంగఁ గలుగు ♦ నభిమతసిద్ధుల్. ౭౧

తే. మదనవిధ్వంసితిరిచుట్టు ♦ మాలెయందు, దక్షిణపుదిక్కునందు మా♦ధవునిఁగాంచి
రహిని వేడుక విఘ్నాది♦రాజుఁజూచి, మనుజుఁ డిష్టార్థసిద్ధిసం♦పదలనొందు. ౭౨

తే. అష్టమీభానువాసరం♦బందునొండె, నొండెనేనిచతుర్దశి ♦ నిండుభక్తిఁ
బూజఁగావించియెవ్వఁడే ♦ భూమినున్న, దుర్గసేవింపదురితంబు♦దొలఁగునండ్రు.

కం. తాండవభవువీక్షణమున, ఖండేందుశిఖావతంసు ♦ కట్టెదురుగఁదా
నుండెడుగౌరిని మంచుం, గొండసుతం బూజసేయఁ ♦ గోర్కులునిండున్. ౭౪

భూర్భువస్స్వర్లోక♦ములుమూఁడుభేదించి, బ్రహ్మాండభాండక♦ర్పరముదాఁకఁ
బెరిగిదిక్చక్రంబు ♦ పిక్కటిల్లఁగఁబట్టి, బలిసికుప్పసముతోఁ ♦ బాముపోలె

అది గావున నుత్తమనాయికా నాయక గర్భజనిత లైన యూనానులు సానురాగం బున నీశానుని, భీమేశ్వరుని ఘుసృణముకుళితాపాంగంబులు కుంచితాకుంచిత భూతంబులు విస్మయోత్పాదనతానకంబులు, ప్రసన్నంబులు, ప్రేమరసపూర్ణ త్రపావృతారంభంబులు, నవలలితంబులు, పులకావళికారణంబులు, భావజగర్భి తంబులు, విస్మృతనిమేషంబులు నైనవీక్షణంబులం దదీయలావణ్యపూరం బాస్వా దించువిధంబు నభిలషించుటం దెల్పుచందంబున హృదయంబు నాకర్షించుచా ద్భునం జామరన్యజనపీటికాకరండపాదు కాముకురదీపికాసంగీత నాట్యాద్యుప చారసేవావిశేషంబులం బ్రతిసంధ్యంబును బల్యంకికా సేవాబహిర్విజయాది భోగానసరసమయంబున సేవించుచుందురు. ౮౦

తే. దక్షవాటీపురీచతు♦ర్ద్వారములను, భీమమండలికాపుణ్య ♦ భూమియందు
శంభులింగప్రతిష్ఠలు ♦ సంఘటించి, యెల్ల వేల్పులు ప్రార్థించి ♦ రిందుధరుని.

వ. ప్రార్థించి శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవునివలన నాత్మప్రతిష్ఠితశంభులింగంబులకునువరం బులడిగిన నవ్విరూపాక్షుండు వారుకోరినట్లు భుక్తిముక్తిప్రదానసామర్థ్యంబులు, సర్వలింగంబులకుం గలుగ ననుగ్రహించె. ౮౨

తే. సప్తసింధువునకు భీమ♦శంకరునకు, నడుమనింద్రేశ్వరము పాప♦నాశనంబు
దృష్టిమాత్రన భుక్తిము♦క్తిప్రదంబు, దేవలోకాధిపతిసంప్ర♦తిష్ఠితంబు. ౮౩

కం. భీమయదేవుని దక్షిణ, భూమీభాగమున యజ్ఞ♦పురుషేశ్వరది
వ్యామృతలింగము భోగ, శ్రీముక్తివిభూతిదాయి ♦ సేవకతతికిన్. ౮౪

ఆ. అగ్నికుండ మనంగ ♦ నచ్చోటనున్నది, ధాత్రిభుక్తిముక్తి ♦ ధాతునీవి
దానం దీర్థమాడి ♦ తర్పణ మొనరింపం, బితరు లూర్ధ్వలోక♦గతులుగంద్రు. ౮౫

తే. కృత్తికాతారకంబులం ♦ గీలుకొన్న, దినమునం దగ్నికుండికా ♦ తీర్థమాడి
శంభునగ్నీశ్వరునిం జూచు ♦ సజ్జనులకు, లలితకరతలధాత్రీఫ♦లంబుముక్తి. ౮౬

సీ. అగ్నీశ్వరునిమ్రోల ♦ నగ్నికుండికకూప, తటదేశముననుండు ♦ దక్షకుండి
యదిసర్వపాపౌఘ ♦ ముదిరఝంఝానిలం, బాకూపమునకు యా♦మ్యంబునందు
దాక్షాయణీదేవి త్రైలోక్యజనయిత్రి, చలిగొండరాచూలి ♦ వెలసియుండు
దక్షకుండమునం దీ♦ర్థంబాడి యర్థితో, దాక్షాయణీదేవి ♦ దక్షపుత్రి

తే. నసితపక్షాష్టమీతిథి♦యందునొండె, మతిచతుర్దశియం దొండె ♦ మహితబుద్ధిం
జేసిదండప్రణామంబు♦సేయునరుండు, కాంచు మోక్షంబుం బ్రాణని♦ర్గతమునందు.

వ. ఆయుత్తరంబున వీరభద్రప్రతిష్ఠితంబు చెంగట నిఋతిలింగంబు భీమనాథేశ్వరు నికిం బడమట వరుణప్రతిష్ఠితం బగు వరుణలింగంబు వరుణకుండంబునం దీర్థం బాడి వరుణనక్షత్రంబున వరుణేశ్వరదేవుని దర్శించినవరుండు భవబంధనంబులం

తే. దేవదర్శనమాత్ర సం♦ధిల్లు భుక్తి, కొందఱకు దక్షవాటికా♦క్షోణియందు
దేవదర్శనమాత్ర సం♦ధిల్లు ముక్తి, కొందఱకు దక్షవాటికా♦క్షోణియందు. ౭౭

తే. గీతవాదిత్రనృత్యంబు ♦ కేవలంబు, శంభునకు సార్వకాలంబు♦సంభ్రమింప
నప్సరస్త్రీసమర్పించె ♦ నాఱునూఱు, బాలలను యువతుల జంభ♦భంజనుండు.

శా. ఆవంశంబున నానికూఁతులయి ది♦వ్యస్త్రీలు దుగ్ధాబ్ధిమ
ధ్యావిర్భూతలు మీనకేతనుని పు♦ష్పాస్త్రంబు లెక్కాలముం
గేవాదక్షతఁ గొల్తు రిందుధరునిన్ ♦ శ్రీదక్షవాటీశ్వరుం
గైవల్యాధిపు భీమనాథుని లస♦త్కారుణ్యపాథోనిధిన్. ౭౮

వ. మఱియు మహనీయ దేవగంధర్వాప్సరోవేశ్యాజాతిసంజాతకాంతాచికురతిమిరాంగనుమంగళవిభావరీ లలాటశశికళావిలాసద్వితీయభ్రూలతాలాసికాలాస్యలలితరంగభూమియు, నయనశంబరానుబంధనవకందర్పపతాకయు, నధరబంధూకకుసుమయు, వికాసవిభ్రమశర ద్వేళాకంబుకమనీయకంఠయు, బిబ్బోకసరిదంబుధరవేణియుఁ, బృథులతాచక్రవాకయుఁ, గరపల్లవస్ఫురణపర్యాయవల్లీమతల్లీ పన్నగపరివత్తుచుంబోలెఁ బ్రకటితవిలాసస్మథలీలయుంబోలె, రతిసుఖసంపత్సంపాదనలంపటకు ముదినియుంబోలె, రాజానుకూలదగ్యన కేశభరంబునఁ గృష్ణవదన, వచోమనోహరవశంబునమంజుఘోష, మధ్యంబున మందోదరి, యూరుయుగళంబున రంభ, కనకభూషణధారణంబున రుక్మిణి, సురతకళాకౌశలంబున దక్షిణ, తనువున భద్ర, పుష్పాస్త్రద్వితీయజన్మభూమి కారుణ్యవతి, తారుణ్యవతి, కాంతిమతి, కమనీయవతి, వినయవతి, విభ్రమవతి, విజ్ఞానవతి, వితీర్ణవతి, త్రపావతి, భూషణవతి, భూషణమరీచిజాలాకారవిగ్రహయగుట విద్యుద్దండంబువలనను బ్రసవపరిమళహారిణియగుటం బారిజాతకోరకంబులవలనను, నిశ్వాసామోద కారిణియగుట మలయమారుతంబువలనను, నిఖిలేంద్రియామోదకారిణియగుట నటనామృతంబువలనను, మాధుర్యజన్మభూమియగుట నిక్షుకాండంబువలనను, బ్రభవించెనో యనఁ బ్రశంసాస్పదంబైయుండు నవ్వంశంబునం దిందుముఖుల యాననచంద్రమండలంబుల యందభ్యర్ణరోహిణీ పాశశృంఖళోద్వృత్తినింబోలె లాంఛనహారిణంబు ప్రవేశింపవెఱచు; నాచంచలాక్షుల దృగంచలస్ఫురణంబు లించువిలుకానికిం బంచబాణంబులు పువ్వులగుట నవ్వుటాలమాట; యప్పణంతుల లలాటకర్పూరతిలకంబు దర్పకునకు ధవళాతపత్రంబు శశాంకబింబంబనుట బొంకు. ఆ పువ్వుఁబోణుల కటివంకకనుబొమ్మలె యంగజునకు సింగిణివిండ్లల్లచెఱకు విల్లనుట కల్ల; యత్తొయ్యలుల నెత్తావి యూర్పుగాడ్పులె పుష్పబాణునకుఁ బ్రాణసఖులు చందనాచలసమీరణంబు సఖుండనుట యకారణచిత్తప్రత్యావహంబు.

కం. తిష్ఠన్మాత్రున కైన వ, సిష్ఠప్రతిమానుఁడైన ♦ శిష్ఠున కైనన్
నిష్ఠాత్మగలిగెనేనియు, నిష్ఠాకాలంబుముక్తి ♦ నియతం బచటన్. ౧౦౧

ఆ. బ్రహ్మహత్యమద్య♦పానంబు గురుతల్ప, గమనమాదిగాఁగఁ ♦ గలుగునట్టి
పాతకంబులపుడె♦పాయు మానవులకు, దక్షవాటిభీమ ♦ దర్శనమున. ౧౦౨

వ. అని యిట్లర్ధేందుమౌళి యానతిచ్చి యంతర్ధానంబుచేసెఁ దదనంతరం బాహరి విరించి పురందరాదులగు బృందారకులును సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతులగుబ్రహ్మయోగీశ్వరులును, మార్కండేయ మందపాల మౌద్గల్య మాండవ్య మంకణాదులగుమహామునులును, బాదరాయణు నభినందించుచు, నిజస్థానంబులకుం జనిరి. ౧౦౩

సీ. సప్తగోదావర♦స్నానంబు రామనా,థావలోకనము పి♦త్రార్చనంబు
రామగయాపితృ♦శ్రాద్ధంబు గౌరీజ, నార్దనరుద్రస ♦ న్నామజపము
పరఁగమహాదివ్య♦భావనా నార్చనా, భవనప్రదక్షిణ ♦ ప్రక్రమంబు
పంచాక్షరీమంత్ర♦పారాయణజపంబు, పాశుపతాచార ♦ పరమనియతి
తే. సమయమిదిసర్వదేవతా ♦ సార్వభౌము, భుక్తిముక్తిప్రదాయకు ♦ భువనభర్త
భీమనాథేశ్వరేశ్వరు ♦ స్వామిఁగొలుచు, భక్తులకునెల్ల నాగమ♦పద్ధతియిది. ౧౦౪

మ. పరదారేశ్వరకుంభసంభవవిభుల్ ♦ ప్రాగ్దిగ్విభాగంబులం
బురవిధ్వంసికి దూరదేశమునఁదా♦భోగంబునన్ శశ్వదా
వరణద్వారమునన్ మహామహిమచే ♦ వాయువ్యదిక్సీమ ను
ద్ధరతన్ వాయుశివుండునుంద్రుమిగులం ♦ దాత్పర్యశ్రద్ధారతిన్. ౧౦౫

. దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యమరులేస్థానంబు♦నందు లేరు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యర్థమేస్థానంబు♦నందు లేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యమృతమేస్థానంబు♦నందు లేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యజ్ఞమేస్థానంబు♦నందు లేదు
తే. దక్షవాటిక సకలతీ♦ర్థముల కిరవు, దక్షవాటిక సకలవి♦ద్యలకుగరిడి
దక్షవాటిక విభవంబు ♦ తానకంబు, దక్షవాటిక శివునియం♦తఃపురంబు

ఇట్టిమహామహిమంబుగలదక్షారామంబున నభివసింపుదము, భీమమండలంబు దర్శింపుదము, సప్తగోదావరమ్మునన్నాడుదము, వృద్ధగంగాజలంబులఁ దేలుదము తుల్యభాగాతోయంబుల మునుఁగుదుము, కణ్వవాహిని నవగాహింతము, కౌంతేయంబున నోలలాడుదము, లవణపయోనిధి గంగాసంగమంబులం నభిషేకింతము, రండని హర్షోత్కర్షంబున రోమహర్షణతనయుండు సూత్యాహసంభవుండు నిఖిల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుం డైన సూతుండు పల్కినవిని నైమిశారణ్యపుణ్యా

బాయును; భీమేశ్వరు వాయవ్యదిగ్భాగంబున వాయుప్రతిష్ఠితం బగు వాయులిం
గంబుండు వాయుకుండంబునఁదీర్థంబాడి వాయులింగంబును సందర్శించిన
నరుండు మోక్షలక్ష్మిం గూడు; సోమేశ్వరలింగంబు సోమప్రతిష్ఠితంబు, సోమనక్ష
త్రంబున సోమకుండంబునఁ దీర్థంబాడి సోమేశ్వరదేవుని దర్శించిన నరుండు
భుక్తిముక్తిసంసిద్ధిం బొందు. ౭౮

తే. బాదరాయణుఁడత్యంత ♦ పరమనిష్ఠ, సప్తసింధుసమీపదే♦శంబునందుఁ
దపముఁగావించి శంభుసం♦స్థాపనంబుఁ, జేసెనత్యంతభక్తివి♦శేష మమర. ౭౯

కం. పంచాక్షరమంత్రమును జ, పించుచు సత్యవతిసుతుఁడు ♦ పెద్దయుఁగాలం
బంచిత యోగసమాధి భ, జించెఁ దా సంప్రతిష్ఠ ♦ సేసినశంభున్. ౮౦

వ. ఒక్కనాఁ డమ్మహాదేవుండు త్రిగుణమూర్తులగు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానులచే సము
పాస్యుండగుచు బాదరాయణునకుఁ బ్రత్యక్షం బగుటయు. ౮౧

మ. కురిసెం బువ్వులవాన మత్తమధులి♦ట్కోలాహలాన్వితమై
విరిసెం దిక్కులు మందమందగతులన్ ♦ వీచె న్నభస్వంతుఁడున్
మొరసెం దుందుభు లొక్కయుమ్మడి నభో♦మూర్ధావకాశంబునం
బొరసెన్ సమ్మద మెల్లలోకముల క♦ప్పుణ్యావహాకాలంబునన్. ౮౨

కం ఆడిరి యచ్చరలేమలు, పాడిరి గంధర్వపతులు ♦ పరమమునీంద్రుల్
గూడిరి బహువిధంబులఁ గొని, యాడిరి యందంద నద్భు♦తావహభంగిన్. ౮౩

కం కొందఱు తాండవమాడిరి, కొందఱు పరిహాసకేళిఁ♦గొఱలిరి మఱియుం
గొందఱుబాహాయుద్ధం, బందంద ఘటం చిరమ్మ♦హాసంభ్రమునన్. ౮౪

వ. వ్యాసర్షికనుగ్రహం బొసఁగి యప్పరమేశ్వరుండు కూడినయశేషమునులను సర్వ
యోగీశ్వరులను సకలదేవతలను ద్దేశించి యిట్లని యానతిచ్చె. ౮౫

కం. ఈ యున్నవారలందఱు, నాయానతి వినుఁడు నెమ్మ♦నంబులలోనం
బాయం బెట్టుఁడుసంశయ, మీయర్థము వేదములకు ♦ నెక్కుడుసుండీ. ౮౬

తే. అర్కుఁ డెబ్భంగి నభమున♦కాభరణము, భువనములకెల్ల నాభంగి♦భూషణంబు
దక్షవాటీపురము భోగ♦మోక్షవిభవ, పావనంబందువిశ్వాస♦పరులుగండ్రు. ౮౭

కం. త్రిభువనములయందును మా, కభిమతములు పెక్కులైన ♦ నారామము లం
దభిమానమింతసేయము, విభవాస్పద మైనదక్షు ♦ వీటింబోలెన్. ౮౮

తే. వినుఁడు సత్యంబుసత్యంబు ♦ వెండిసత్య, మాత్మలోనవిచారించి ♦ యానతిత్తు
దక్షవాటంబుకంటెఁ దీ♦ర్థంబునిఖిల, మేదినీమండలంబున ♦ లేదులేదు. ౮౯

గీ. వాఁడిగోర్గొండిఁ గన్నులు ♦ దోఁడిమైయెన, నడుగు లడిదంబుచేతఁజ♦క్కడచియైన
నొండుకడకేగుటలుమాని♦యుండవలయు, దక్కమాటలుదక్షవా♦టంబునందు

క్షేత్రంబున ద్వాదశవార్షికపరిమితం బైన సత్త్రయాగంబునం గూడినశౌనకాది మహామునులు, యజ్ఞావసానసమయంబున శ్రీమన్మహాదేవుని సందర్శింపం జనిరి. ఇది పంచాశత్ఖండమండితంబును, సనత్కుమారసంహితాది బహుసంహితాసంఘాతంబును నైన స్కాందపురాణంబునందు గోదావరీఖండంబునందుం జెప్పంబడిన భీమఖండంబును, భీమేశ్వరమాహాత్మ్యంబును, భీమేశ్వరపురాణం బనంబరఁగు నిమ్మహాప్రబంధంబు వ్రాసినం, బఠించిన, వినినం, బుస్తకం బర్చనచేసిన, నారాధించిన, శ్రీభీమనాథేశ్వరుం డాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులు, శాశ్వతమోక్షపదంబును గృపసేయు. ౧౦౭

ఉ. వైభవపాకశాసన! సుపర్వ మహీధర ధైర్యవర్తి! గే
హోభయవంశదీపక! సముద్ధతవీరవిరోధిమండల
క్షోభకరప్రతాప! ఫణికుండలభక్తినిధీ! దిగంతగం
ధేభకటచ్ఛటామదసహృద్యయశఃపరిపంబు నిద్ధరా. ౧౦౮

కం. రామాంబానందన! సం, గ్రామజితధనంజయా! పరాక్రమరామా
స్వామిద్రోహరగండ! మ, హామాత్యకిరీటశేఖరామాత్యమణీ. ౧౦౯

భుజంగప్రయాతము. ప్రధూతాక్రకార్యసామంతరక్షాధురీణా
విధూత్తంససేవాప్రవృత్తాంతరంగా
మధూళీసుధాసారమాధుర్యవాక్యా
బుధారాధనాసారభోజావతారా. ౧౧౦

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్త్ర మారయామాత్యపుత్త్ర సుకవిజనవిధేయ సకల విద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీరామార్పణమస్తు.